

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

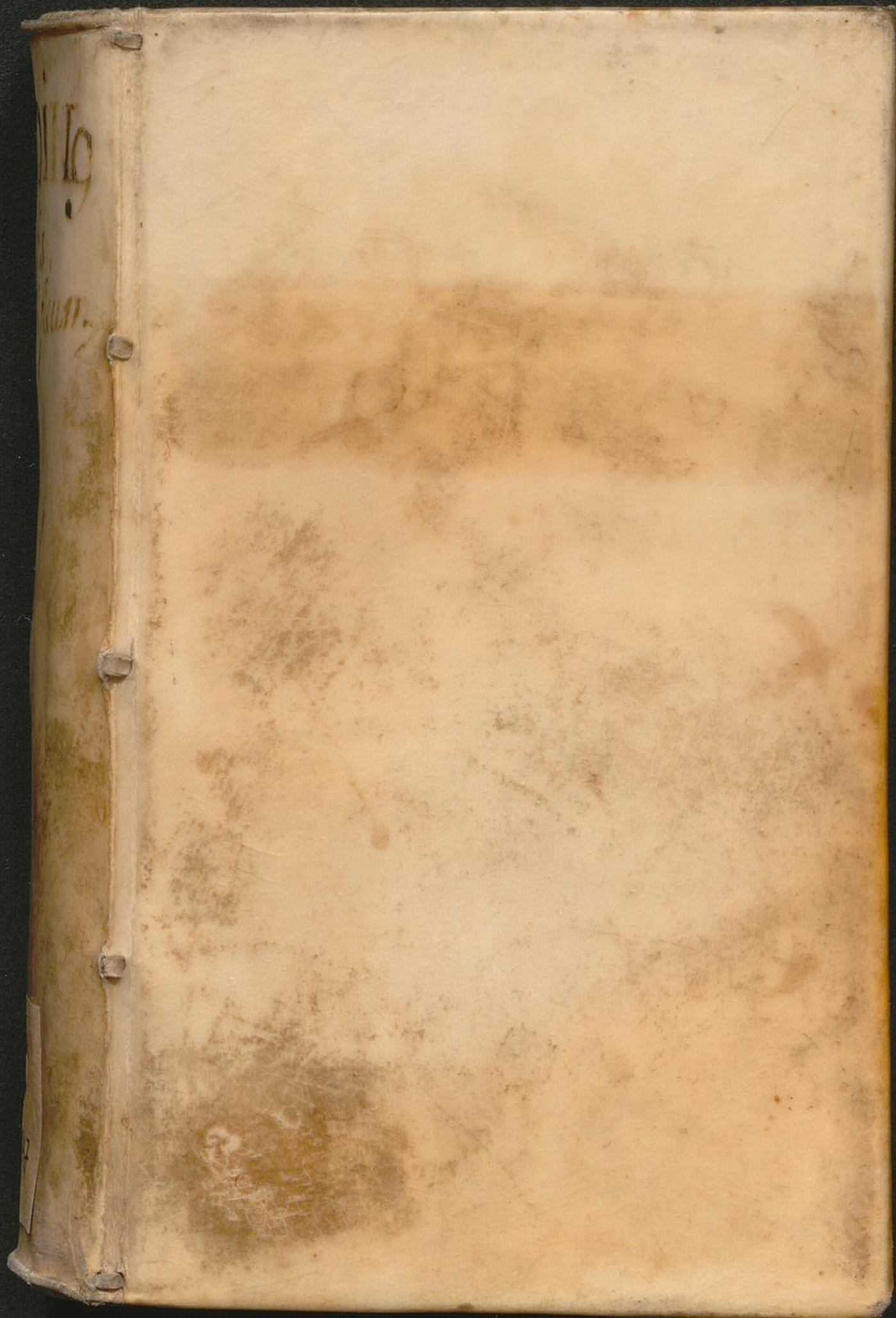
Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectae

Sandini, Antonio

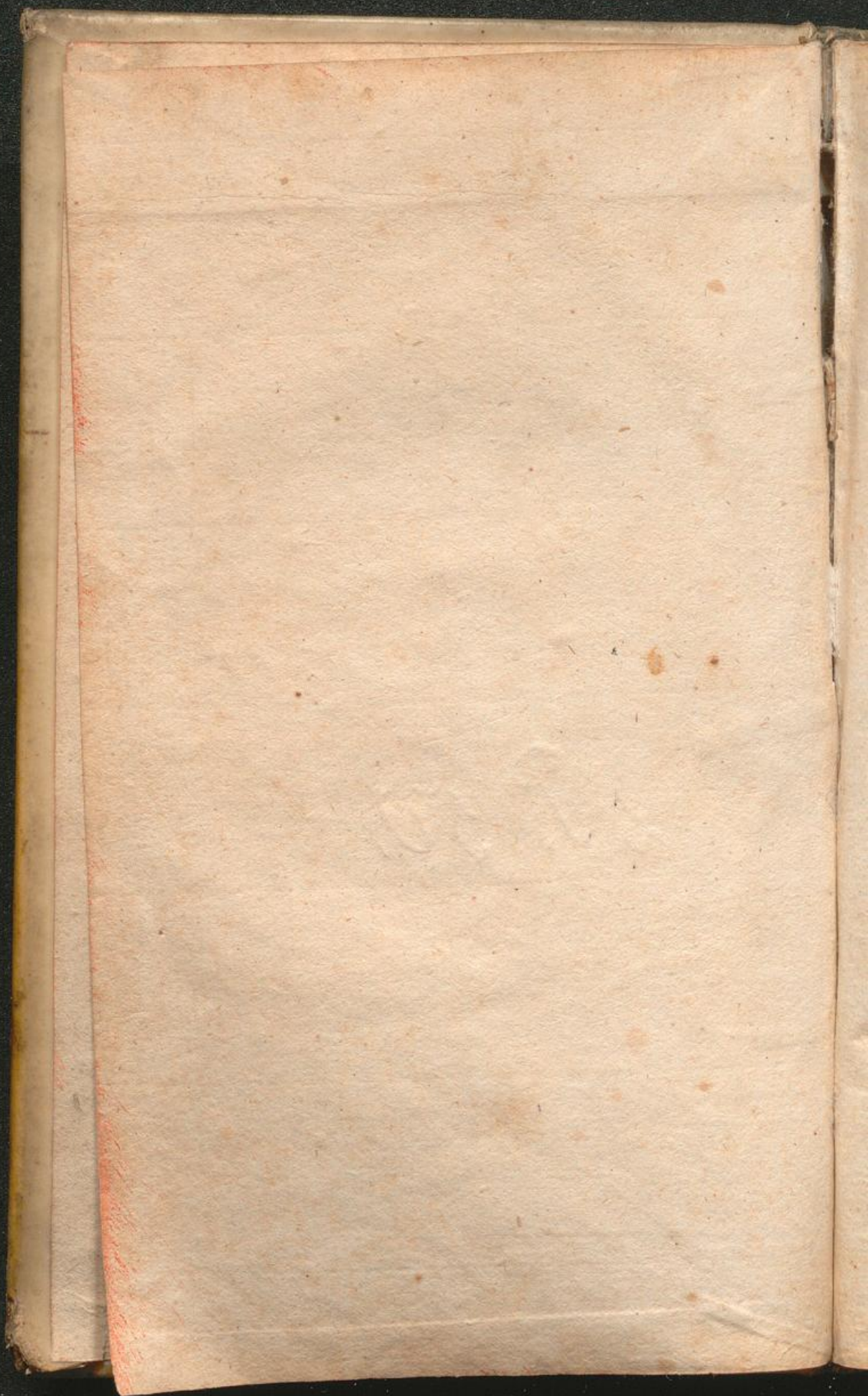
Bambergae, 1753

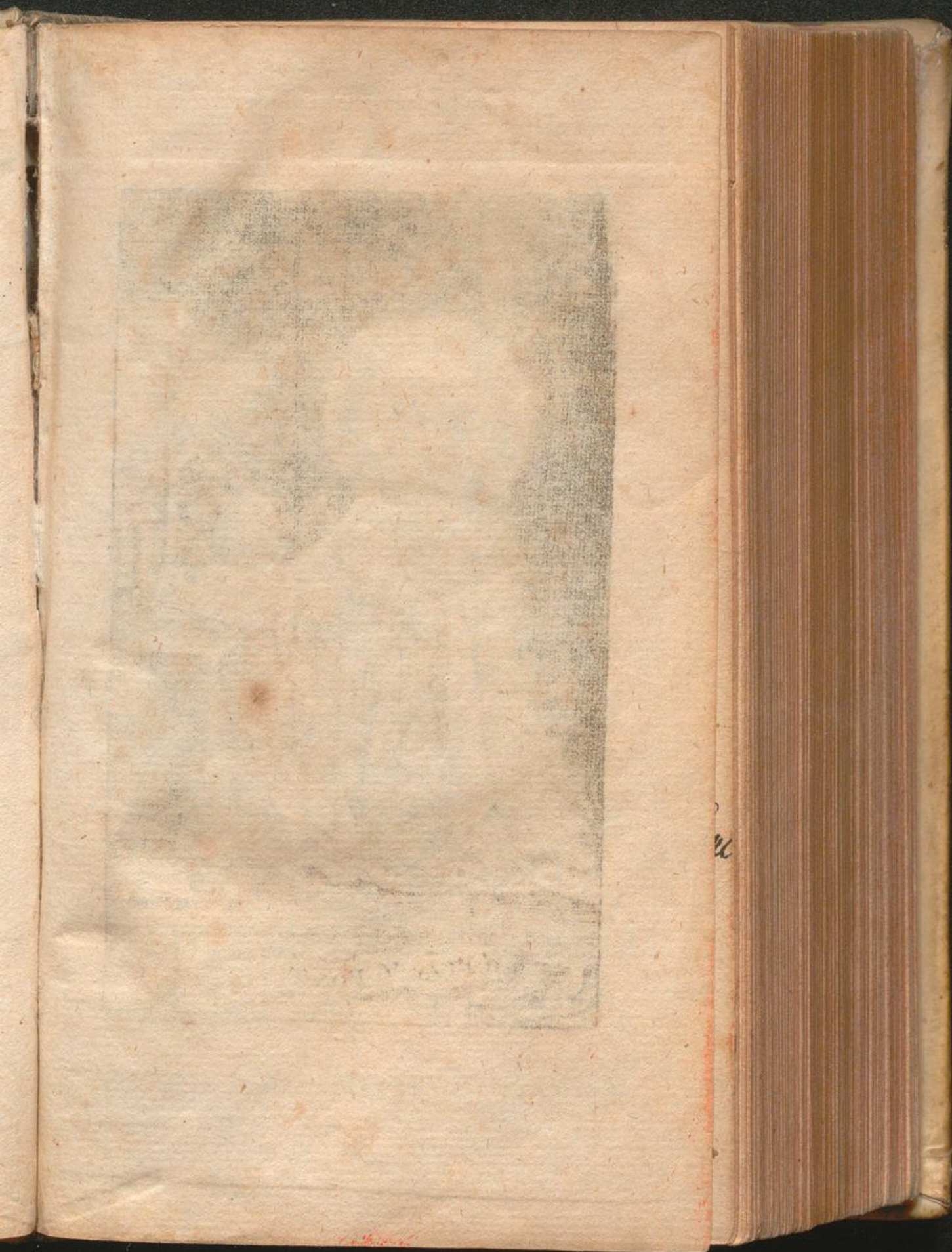
[urn:nbn:de:hbz:466:1-65446](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65446)

Th. 577.

2 P. 50.

VITÆ
PONTIFICUM
ROMANORUM

EX
ANTIQUIS MONUMENTIS
COLLECTÆ

Operâ & Studio

CL. D.
ANTONII SANDINI,

ſ. U. D.

ET IN SEMINARIO PATAVINO
BIBLIOTHECÆ CUSTODIS,

PARS I.

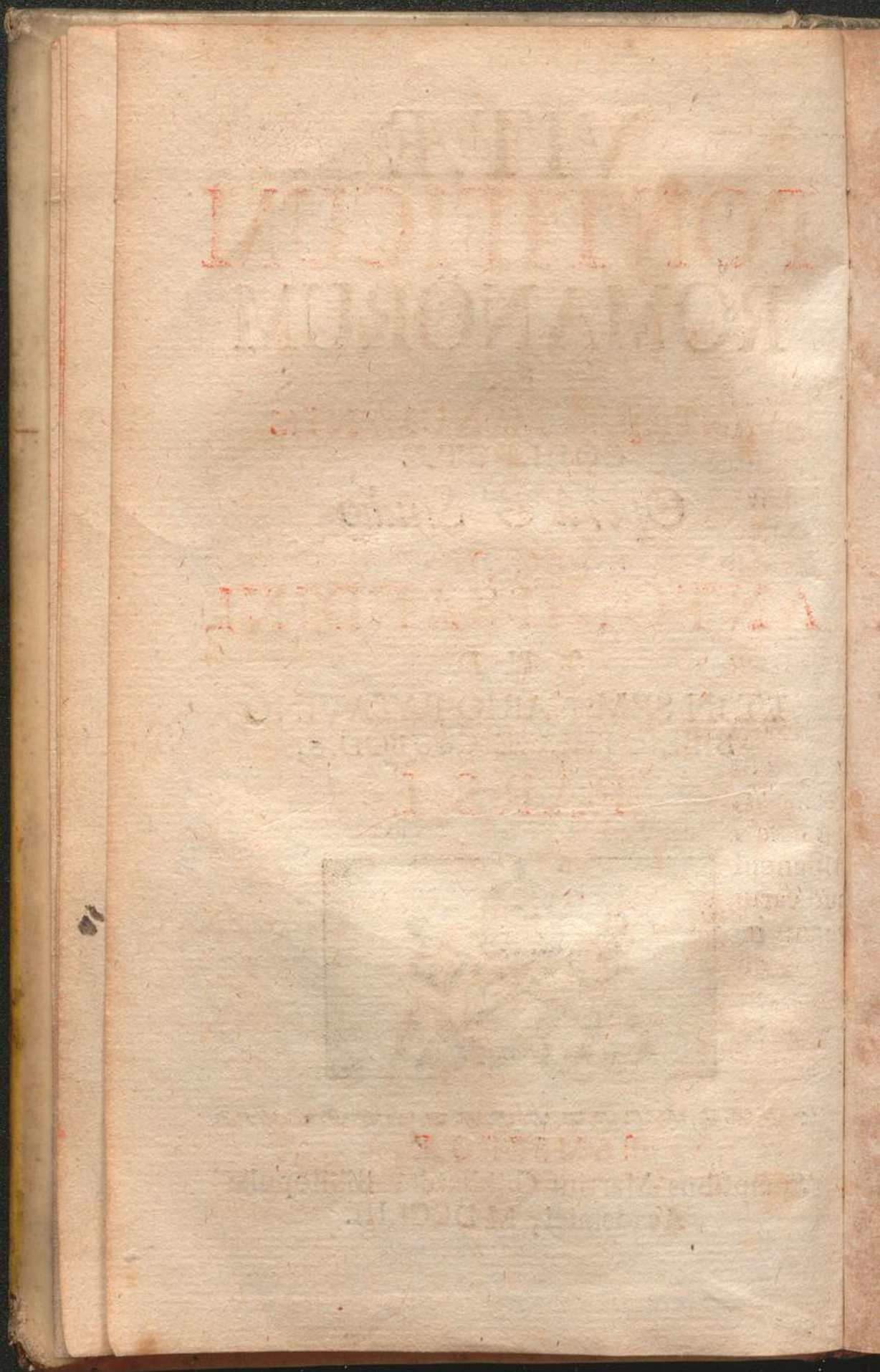

*Collegiū
Pader
bornæ*

*Sortis fecit
1757
1/2*

BAMBERGÆ,

Sumptibus Martini Göbhardt, Bibliopolæ
Academici, MDCCLIII.

PRÆCIPUI
AUCTORES,
QUI
SYMBOLAM CONTULERUNT.

A.

- A**milus *Paulus*. De rebus gestis Francorum.
Aguirre *Josephus* Cardinalis de. Defensio Ca-
thedrae S. Petri contra declarationem Cleri Gallicani.
Alemanus *Nicolaus*. De Lateranensibus Parietinis.
Exst. in Thesauro Antiquitatum & Historiarum
Italiae tom. 8. part. 4.
Alexander *Natalis*. Historia Ecclesiastica.
Aphordus *Michael*. Annales Ecclesiastici & Civiles
Britannorum.
Amalarius. De Ecclesiasticis Officiis. *Exst.* tom. 14.
Bibl. Patr. pag. 934.
Ambrosius S. Opera studio Monachorum S. Mauri.
Anastasius Bibliothecarius. Vitae Romanorum Ponti-
ficum cum notis variorum.
Antoninus S. Chronicon.
Aringhus *Paulus*. Roma subterranea.
Athanasius Aurelius S. Opera studio Monachorum S.
Mauri.

B.

- B**aluzius *Stephanus*. Collectio nova Conciliorum.
Vitae Paparum Avenionensium.
Baronius *Cesar*. Annales Ecclesiastici.

X

Basilus

Bafnagius *Samuel*. Annales Politico-Ecclesiastici.
 Bellarminus *Robertus*. Opera.
 Bembus *Petrus*. Rerum Venetarum Historia. *Exst.*
 tom. 1. Operum.
 Bernardus S. Opera.
 Bibliotheca Maxima veterum Patrum, & antiquorum
 Scriptorum Ecclesiasticorum.
 Blondus *Flavius*. Opera.
 Bollandus *Joannes*. Acta Sanctorum.
 Bona *Joan. Cardinalis*. Rerum Liturgicarum libri
 duo, & de Divina Psalmodia.
 Bullarium Magnum Romanum.
 - - Ejusdem Continuatio.
 Bzovius *Abrahamus*. Continuatio Annalium Baronii.

C.

Cedrenus *Georgius*. Compendium Historiarum.
 Ciaconius *Alphonsus*. Vitæ Pontificum Roma-
 norum cum additionibus Viçtorelli & Oldoini.
 Ciampinus *Joannes*. De perpetuo Azimorum usu in
 Ecclesia Latina.
 Cointe *Carolus le*. Annales Ecclesiastici Francorum.
 Cotelerius *Joan. Baptista*. SS. Patrum, qui temporibus
 Apostolicis floruerunt, opera illustrata.
 Contractus *Hermannus*. Chronicon. *Exst.* in The-
 sauro monumentorum Ecclesiasticorum, seu Lectio-
 nibus antiquis Henrici Canisii auctis à Jacobo Bas-
 nage tom. 3. part. 1. pag. 191.
 Coustant *Petrus*. Epistolæ Romanorum Pontificum
 tom. 1.
 Cromerus *Martinus*. De origine & rebus gestis Po-
 lonorum.
 Cyprianus Cæcilius S. Opera recognita & illustrata à
 Baluzio & Monacho S. Mauri.

D.

Dacherius *Lucas*. Spicilegium veterum Scriptorum.
 Damiani *Petrus* S. Opera. De

De vita & rebus gestis Clementis XI. Pont. Max.

Dodwellus *Henricus*. Dissertationes Cyprianicæ præpositæ S. Cypriano Joannis Felli.

Ducangius *Carolus*. Glossarium ad Scriptores mediæ & infimæ Latinitatis. Editio nova studio Monachorum S. Mauri.

Duchefnius *Andreas*. Historiæ Normannorum Scriptores antiqui.

- - Historiæ Francorum Scriptores coætanei.

Duglossus seu Longinus *Joannes*. Historia Polonica.

Du Mesnil *Ludovicus*. Doctrina & disciplina Ecclesiæ ipsis verbis veterum monumentorum exposita.

Dupin *Ludovicus Ellies*. Dissertationes Historicæ de antiqua Ecclesiæ disciplina.

- - Nouvelle Bibliotheque des auteurs Ecclesiastiques.

E.

Eginhardus. De vita & gestis Caroli Magni.

Epiphanius S. Opera illustrata à Petavio.

Eusebius. Historia Ecclesiastica cum interpretatione ac notis Valesii.

Eymericus *Nicolaus*. Directorium Inquisitorum.

F.

Fabricius *Joannes Albertus*. Bibliotheca Ecclesiastica.

Facellus *Thomas*. De rebus Siculis.

Fontaninus *Iustus*. Vindiciæ antiquorum diplomatum.

Freherus *Marquardus*. Rerum Germanicar. Scriptores.

Frisingenfis *Otto*. Chronicon.

G.

Gabutius *Joan. Antonius*. De vita & rebus gestis Pii V. Pont. Max.

Gaguinus *Robertus*. De Regum Francorum gestis.

Gallonius *Antonius*. De Martyrum cruciatibus.

Garnerius *Joannes*. Liber diurnus Romanorum Pontificum notis & dissertationibus illustratus.

Gianius *Archangelus*. Annales Ordinis Servorum
B. M. V. X 2 Gia.

Gobellinus *Joannes*. Pii II. Pont. Max. Commentarii.
Gratius *Oribanius*. Fasciculus rerum expetendarum &
fugiendarum opera & studio Eduardi Brouun.
Gregorius Magnus S. Opera studio Monachorum S.
Mauri.
Guntherus Poëta. Liguinus, sive de gestis Friderici I.
Imp. *Exst.* cum Ottone Frisingensi *part. 2. pag. 1.*

H.

HArduinus *Joannes*. Conciliorum collectio regia
maxima.

- - De Baptismo quæstio triplex. De baptismo pro mor-
tuis. De baptismo in vino. De baptismo in nomine
Christi.

Hieronymus S. Opera.

- - Eodem studio Monachorum S. Mauri.

Hilarius S. Opera studio Monachorum S. Mauri.

Historiæ Augustæ Scriptores sex.

Huetius *Petrus Daniel*. Origeniana præposita Orige-
nis commentariis in sacras Scripturas editis.

J.

Joannes Diaconus. Vita S. Gregorii Magni. *Exst.* tom. 4.
Operum S. Gregorii *pag. 7.*

Jovius *Paulus*. Illustrium virorum vitæ.

- - Historiæ sui temporis.

Irenæus S. Opera studio Renati Massuet Monachi Bene-
dictini.

Justinianus *Petrus*. Rerum Venetarum Historia.

K.

KRantzius *Albertus*. Metropolis.

L.

LAbbe *Philippus*. Sacrosancta Concilia ad regiam
editionem exacta.

- - Nova Bibliotheca Manuscriptorum Librorum con-
tinens historias, Chronica &c.

La-

Lactantius, sc. L. Cæcilius. De mortibus persecutorum cum notis Baluzii & variorum cura Pauli Bauldri.
Laderchio *Jacobus* de. Annales Ecclesiastici ab an. 1566. ubi Raynaldus desinit.

Lambertinis *Prosper Cardinalis* de. De Servorum Dei beatificatione, & Beatorum canonizatione.

Launojus *Joannes*. Opera.

Leo Ostiensis. Chronica Monasterii Casinensis continuata à Petro Diacono. *Exst.* tom. 4. Script. Ker. Ital. pag. 151.

Leo S. Magnus. Opera cum notis & dissertationibus Paschasii Quesnel.

Liberatus Diaconus. Breviarium. *Exst.* in Conciliis Labbei tom. 5. pag. 740.

Lupus *Christianus*. Opera.

M.

Mabillonius *Joannes*. De re diplomatica.

- - De Liturgia Gallicana.

- - Museum Italicum.

- - Commentarius prævius in Ordinem Romanum. *Exst.* tom. 2. Musei Italici.

- - Vetera Analecta.

- - Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti in sæculorum classes distributa.

Marca *Petrus* de. De Concordia Sacerdotii & Imperii ex editione Paluzii.

Marcellinus *Ammianus*. Rerum gestarum libri XVIII.

Mariana *Joannes*. De rebus Hispaniæ.

Martene *Edmundus*. De antiquis Ecclesiæ ritibus.

Martinus Polonus. Chronicon.

Maurocenus *Andreas*. Historia Veneta.

Morinus *Joannes*. De sacris Ecclesiæ Ordinationibus.

- - De Sacramento pœnitentiæ.

Muratorius *Ludovicus Antonius*. Rerum Italicarum Scriptores.

- - Antiquitates Italicae medii Aevi.
- - Anecdota notis & disquisitionibus aucta.

N.

Nauclerus *Joannes*. Chronica.

Noris *Henricus* Cardinalis de. Opera omnia.

O.

Optatus S. Milevitanus. De Schismate Donatistarum,
studio L. Ellies Dupin.

Orosius *Paulus*. Historia adversus Paganos cum notis
Fabricii, & Lausii ex recensione Andreae Schotti.

Otto Frisingensis Chronicon.

P.

Pagi *Antonius*. Critica Historico-Chronologica in
Annales Baronii.

Pagi *Franciscus*. Breviarium Historico-Chronologico-
Criticum illustrata Pontificum Romanorum gesta
complectens.

Pallavicino *Sforza*. Istoria del Concilio di Trento.

Panvinus *Onuphrius*. De praecipuis Urbis Romae san-
ctioribusque Basilicis, quas septem Ecclesias vocant.

- - Chronicon Ecclesiasticum.

- - Epitome Pontificum Romanorum usque ad Pau-
lum IV.

- - Vitae Pontificum Romanorum à Sixto IV. ad Pium
V. *Exst.* cum Platina *pag.* 262.

- - De ritu sepeliendi mortuos apud veteres Christia-
nos & eorundem caemeteriis, *Exst.* ad calcem Pla-
tinae *pag.* 88.

Papebrochius *Daniel*. Conatus Chronico-Historicus
ad Catalogum Romanorum Pontificum. *Exst.* apud
Bollandum tom. 8. Maji.

Paulus Diaconus Aquilejensis. De gestis Longobardo-
rum. *Exst.* tom. 1. Scriptor. Rer. Italic. *pag.* 395.

Pearson *Joannes*. Opera posthuma de serie & successione
primorum Romae Episcoporum.

Anna-

• • Annales Cyprianici. *Exst.* cum S. Cypriano Jo-
annis Felli.

• • Vindiciæ Ignatianæ. *Exst.* cum Patribus Aposto-
licis Cotellerii tom. 2. pag. 251.

Petavius Dionysius Theologica dogmata.

Piccolomineus *Jacobus*. Commentarii.

Pistorius *Joannes*. Rerum Germanicarum Scriptores.

Platina *Baptista*. Historia de vitis Pontificum Romano-
rum cum annotationibus & supplemento Panvinii.

Prosper Aquitanicus S. Opera omnia.

R.

Raynaldus *Odoricus*. Annales Ecclesiastici.

Rocaberti *Joan. Thomas*. Bibliotheca Maxima
Pontificia.

Rubeus *Hieronymus*. Historiæ Ravennates.

Rufinus Aquilejensis Presbyter. Opuscula, in quibus
Historia Ecclesiastica.

Ruinart *Theodoricus*. Acta primorum Martyrum
selecta cum notis & præfatione contra Dodwellum
de paucitate Martyrum.

S.

Sabellicus *M. Antonius*. Historiæ Rer. Venetarum.

Schelstrate *Emmanuel* à. Antiquitas Ecclesiæ illu-
strata.

• • De Disciplina Arcani.

Sfondratus *Celestinus*. Gallia vindicata.

Sigonius *Carolus*. De Regno Italiæ.

Sirmondus *Jacobus*. Opera varia.

Socrates Scholasticus, & Hermias Sozomenus. Historia
Ecclesiastica cum interpretatione ac notis Valesii.

Spondanus *Henricus*. Annalium Ecclesiasticorum
continuatio.

Sulpitius Severus. Opera.

T.

T.

Theodorus Cyri Episcopus. Historia Ecclesiastica.
Exst. tom. 111. Operum ejus *pag.* 521.

Theodorus Lector. Excerpta Historiæ Ecclesiasticæ,
auctore Nicephoro Callisto. *Exst.* cum Historia
Ecclesiastica Theodoreti edita à Valesio *pag.* 549.

- - Et tom. 26. Bibl. Patrum *pag.* 83.

Theophanes. Chronographia.

Thomassinus *Ludovicus*. Vetus & nova Ecclesiæ
disciplina circa beneficia.

- - Commentarius Historicus, & Dogmaticus de die-
rum Festorum celebratione. *Exst.* cum Guyeto de
Festis.

Thuanus *Jac. Augustus*. Historiæ sui temporis.

V.

Vergilius *Polydorus*. De rerum inventoribus.
- - Anglica Historia.

Volaterranus *Raphaël*. Commentorii Urbani.

Ufferius *Jacobus*. Antiquitates Ecclesiarum Britanni-
carum.

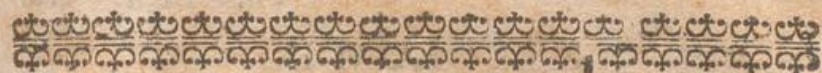
Waddingus *Lucas*. Annales Minorum.

Walafridus *Strabo*. De rebus Ecclesiasticis. *Exst.*
tom. 15. Bibl. Patrum *pag.* 181.

Z.

Zonaras *Joannes*. Annales.

CONTINUATIO
INDICIS
CHRONOLOGICI
ROMANORUM
PONTIFICUM.

<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	<i>sedit</i>		
		<i>an.</i>	<i>men.</i>	<i>dies</i>
95 S. Paulus I.	757	I	I	

Sedes vacat plus annum.

Constantinus & Philippus Pseudopontifices.

96 Stephanus III.	768	3	1	27
97 Hadrianus I.	772	23	10	17
98 Leo III.	795	20	5	16
	X			SÆ-

Pontifex creatus sedit
an. men. dies

SÆCULUM IX.

99	Stephanus IV.	816		7	
100	Paschalis I.	817	7		17
101	Eugenius II.	824	3		

Zinzinus Pseudopontifex.

102	Valentinus.	827			40
103	Gregorius IV.	827	16		
104	Sergius II.	844	3		
105	S. Leo IV.	847	8	3	6

*Huic quidam temerè sufficiunt
Joannem Papiſſam.*

106	Benedictus III.	855	2	6	10
-----	-----------------	-----	---	---	----

Anaſtaſius Pseudopontifex.

107	S. Nicolaus I. Magn.	858	9	6	20
108	Hadrianus II.	867	5		
109	Joannes VIII.	872	10		
110	Marinus I. ſeu <i>Martinus II.</i>	882	1	5	
111	Hadrianus III.	884	1	4	
112	Stephanus V.	885	6		
113	Formoſus.	891	4	6	
114	Bonifacius VI.	896			15
					115 Ste-

INDEX CHRONOL.

3

Pontifex creatus sedit

		an.	men.	dies
115 Stephanus VI.	896	1	1	
116 Romanus.	897		3	22
117 Theodorus II.	898			20
118 Joannes IX.	898	2		15

Sergius Pseudopontifex.

119 Benedictus IV.	900	3		2
--------------------	-----	---	--	---

SÆCULUM V.

120 Leo V.	903		1	26
121 Christophorus.	903		6	
122 Sergius III.	904	7	3	
123 Anastasius III.	911	2	2	
124 Landus.	913		6	10
125 Joannes X	914	5		
126 Leo VI.	928		7	5
127 Stephanus VII.	929	2	1	12
128 Joannes XI.	931	4		10
129 Leo VII.	936	3	6	10
130 Stephanus VIII.	939	3	4	15
131 Marinus II. seu <i>Martinus III.</i>	942	3	6	
132 Agapetus II.	946	10	2	

) (2

133

ROM. PONTIF.

	<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	<i>sedit</i>		
			an.	men.	dies
133 Joannes XII.	956	7	9		

Leo VIII. Pseudopontifex.

134 Benedictus V.	964				
135 Joannes XIII.	965	6	11	5	
136 Benedictus VI.	972		1		
137 Donus II	974				
138 Benedictus VII.	975	9			
139 Joannes XIV.	984	11			

Bonifacius VII. Pseudopontifex.

Joannes filius Roberti electus.

140 Joannes XV.	985	10			
141 Gregorius V.	996	2	8		

Joannes XVI Pseudopontifex.

142 Silvester II.	999	4	1	9	
-------------------	-----	---	---	---	--

SÆCULUM XI.

143 Joannes XVII.	1003	5	25		
144 Joannes XVIII.	1003	5	5		
145 Sergius IV.	1009	2			
146 Benedictus VIII.	1012	11			

Gre-

INDEX CHRONOL.

5

Pontifex *creatus* *sedit*
an. men. dies

Gregorius Pseudopontifex.

147 Joannes XIX. 1024 9
148 Benedictus IX. 1033 12

Silvester III. Pseudopontifex.

149 Gregorius VI. 1044 2 8
150 Clemens II. 1046 9 15
151 Damasus II. 1048 23
152 S. Leo XI. 1049 5 2 7
153 Victor II. 1055 2 3 15
154 Stephanus IX. 1057 7 27

Benedictus X. Pseudopontifex.

155 Nicolaus II. 1058 2 6 25
156 Alexander II. 1061 11 6 21

Henorius II. Pseudopontifex.

157 S. Gregorius VII. 1073 12 1 3

Clemens III. Pseudopontifex.

158 Victor III. 1086 1 3 23
159 Urbanus II. 1088 11 4 18
160 Paschalis II. 1099 18 5 7

X 3

Cle.

<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	<i>sedit</i>		
			an.	men. dies

*Clementi III. Pseudopontifici suffecti**Pseudopontifices tres.*

SÆCULUM XII.

161 Gelafius II.	1118	I		4
------------------	------	---	--	---

Gregorius VIII. Pseudopontifex.

162 Callistus II.	1119	5	10	12
-------------------	------	---	----	----

163 Honorius II.	1124	5	1	25
------------------	------	---	---	----

164 Innocentius II.	1130	13	7	9
---------------------	------	----	---	---

Anacletus II. & Viſtor IV. Pseudopontifices.

165 Cælestinus II.	1143		5	13
--------------------	------	--	---	----

166 Lucius II.	1144		11	14
----------------	------	--	----	----

167 Eugenius III.	1145	8	4	10
-------------------	------	---	---	----

168 Anastasius IV.	1153	1	4	23
--------------------	------	---	---	----

169 Hadrianus IV.	1154	4	8	29
-------------------	------	---	---	----

170 Alexander III.	1159	21	11	23
--------------------	------	----	----	----

*Viſtor V. Paſchalis III. Callistus III.**Innocentius III. Pseudopontifices.*

171 Lucius III.	1181	4	2	18
-----------------	------	---	---	----

172 Urbanus III.	1185	1	10	25
------------------	------	---	----	----

173 Gregorius VIII.	1187		1	27
---------------------	------	--	---	----

174

INDEX CHRONOL.

7

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
174 Clemens III.	1187	3	3	10
175 Cælestinus III.	1191	6	9	9
176 Innocentius III.	1198	18	6	9

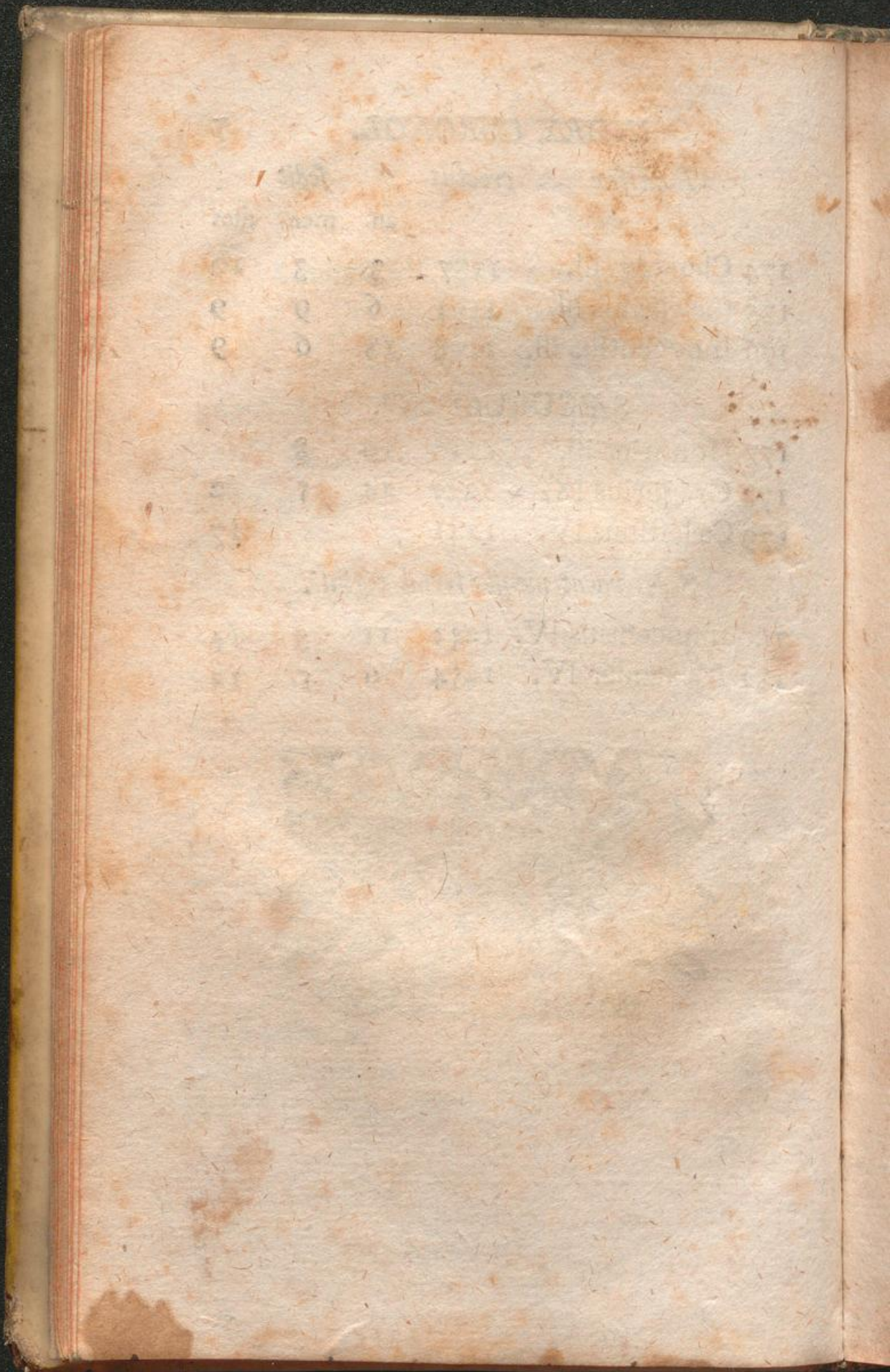
SÆCULUM XIII.

177 Honorius III.	1216	10	8	
178 Gregorius IX.	1227	14	5	2
179 Cælestinus IV.	1241			17

Sedes vacat menses ferme viginti.

180 Innocentius IV.	1243	11	5	14
181 Alexander IV.	1254	6	5	13

I.

S. PETRUS.

ANNO CHRISTI 45.

CLAUDII IMPERATORIS 3.

PETRUS Apostolus natione Gali-
 laeus Christianorum Pontifex pri-
 mus, Simon antea dictus, Jo-
 næ Joannis filius. (1) Datam Act. II.
 sibi à Christo Domino provinciam 14. IV. 8.
 administrare aggressus, vi tantâ de eo
 Hierosolymis disseruit, ut unâ atque
 alterâ concione octonis hominum
 millibus Christianam Religionem
 probaret. Ex Palæstina profectus Bar. an.
 in Syriam, Antiochiæ anno 39. §. 89. Æræ
 Vulgaris octavo supra trigesimum
 firmavit Sedem, in qua septem annis,
 quamvis discessurus sedit. (2) Eodem
 tempore curam habuit etiam aliarum
 Ecclesiarum. Afflictam Hierosoly-
 morum

A

morum

morum Ecclesiam dum inviseret,
 Herodis Agrippæ jussu conjectus est
 Aet. XII. in carcerem. (3) Inde ab Angelo
 4. 7. eductus anno Episcopatus Antioche-
 Bar. an. ni septimo, Christi quarto & qua-
 44. §. 15. dragesimo Romam venit, & Ro-
 manis *primus doctrinam Evangelicam*
 An. 45. *præbuit.* (4) Anno insequenti Evo-
 §. 14. dio Antiochenæ Ecclesiæ præfecto,
 & omni translato secum jure Pon-
 tificatus, Cathedram fixit Romæ
 mansuram in futurum tempus omne:
 (5) *ubi Evangelium prædicans viginti*
 An. 51. *quinque annis ejusdem Urbis Episcopus*
 §. 3. *perseveravit.* (6) Anno post suum
 Romam adventum septimo, Christi
 primo & quinquagesimo, Claudii
 Cæsaris edicto expulsus est cum
 Aet. XV. omnibus Judæis. Reversus Hiero-
 20. solymam Concilium ibidem cum
 XVIII. 2. cæteris Apostolis celebravit, ad di-
 rimendam controversiam Antiochiæ
 exortam, essetne Circumcisio ne-
 cessaria ad æternam beatitatem con-
 sequendam? Post quinquennium,
 Bar. an. Claudio mortuo, rediit Romam,
 57. §. 1. cum Nero jam imperaret, & editis qui-
 busdam miraculis, quæ virtute ipsius
 Dei, datâ sibi ab eo potestate faciebat,
 con-

convertit multos ad justitiam, Deoque templum fidele (7) ac stabile collocavit. Quà re ad Neronem delatà, (8) cùm animadverteret, non modò Romæ, sed ubique (9) quotidie magnam multitudinem deficere à cultu Idolorum, & ad religionem novam damnatà vetustate transire, ut erat execrabilis ac nocens tyrannus, profilivit ad excidendum cœleste templum, delendamque justitiam, & primus omnium persecutus est DEI servos, (10) Petrum cruci affixit, & Paulum interfecit. (11)

ANNOTATIONES.

- (1) Eusebius in Chronico ad an. Christi 44.
 (2) S. Gregorius Magnus lib. 7. epist. 40.
 (3) Herodum historiam brevem admodum reperi in nostra Historia Familiæ Sacræ extremo cap. 4. De vita Christi.
 (4) Theodoretus in Epist. ad Rom. cap. 1.
 (5) S. Innocentius I. epist. 18. 9. 1. apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 1269. Antiochia prima primi Apostoli sedes esse monstratur, quæ Urbis Romæ Sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista susceptum apud se consummatumque gauderet. Eadem habet S. Nicolaus I. epist. 8. tom. 8. Conc. pag. 315.
 (6) Eusebius in Chronico ad an. Ch. 44.

A 2

S. Hie-

S. Hieronymus de Script. Eccl. cap. 1. Petrus *ad expugnandum Simonem Magum Romam pergit, ibique viginti quinque annis Cathedram Sacerdotalem tenuit.*

Papebrochius in Conatu Chronico Historico apud Bollandum tom. 8. Maji pag. 14. *Quod ad confirmationem vulgaris opinionis de annis XXV. dicitur, Romano Pontifici accini in die Coronationis sue, Non visurum annos Petri, non docet quidem Ordo Romanus in ritibus eâ occasione servari solitis, qualem habemus impressum Venetiis anno 1562. sed neque hodierna praxis, aut aliquis, quem legerim, auctor: verum tamen esse, hætenus probavit experientia. Siquidem de supremo Ecclesie universalis Pontificatu est questio. Tantum enim abest, ut annos XXXII. vel XXXVI. in eo excefferit aliquis, ut in toto numero, quem hætenus numeramus ducentorum quatuor Romanorum Antistitum, non nisi septemdecim inveniantur excessisse annos XV. Romana Petri Cathedra assignatos à nobis, ex iisque soli quatuor annum XX. superaverunt, scilicet Silvester & Hadrianus sui nominis primi, Alexander III. & Urbanus VIII. Qui autem XXV. superaverit, unicuius hætenus repertus est Benedictus XIII.*
à ve.

à verorum Pontificum Catalogo expunctus à plerisque: contra quem hoc etiam nonnulli observant, quod ab assumpto Papali titulo vixerit ultra annos XXVIII. præter eorum consuetudinem, in quibus ea dignitas citra controversiam fuit.

Quot annis regnaverint Pontifices priorum sæculorum, quis audeat pro certo affirmare in tanta vestutate tantæque Auctorum discrepantia? Chronologia capita hæc pertractârunt Pearsonius, Dodwellus Papebrochius, Pagius uterque, Tillemontius, Constant & alii dissidentes inter se prorsus, ut mirari magis, adeò discrepare inter auctores, quàm, quid veri sit, discernere queas.

(7) *Ecclesiam nimirum*, inquit Baluzius in hunc locum, quæ est verum templum Dei, quod non in parietibus est, sed in corde ac fide hominum, qui credunt in eum, ac vocantur Fideles, ut ait Lactantius in libro quarto Institutionum cap. 14.

(8) Alii aliter narrant, ideo videlicet ab Nerone sævitum in Christianos, ut incensæ Urbis invidia derivaretur in eos. Tacitus lib. 15. Annal. cap. 40. *Videbatur Nero condenda Urbis nova & cognomento suo appellanda gloriam querere*; ideoque incendium iussisse. Et cap. 44. *Ergo abolendo rumori Nero subdidit reos & quæsitissimis pœnis affecit, quos per flagitia inuisos, vulgus Christianos appellabat....* Primò correpti, qui fatebantur, donec

indicio eorum multitudo ingens, hand perinde in crimine incendii, quàm odio humani generis convicti sunt. Et pereuntibus addita ludibria, ut ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammâ: atque ubi defecisset dies, in usum nocturni luminis urentur Unde quanquam adversus fontes & novissima exempla meritos, miseratio oriebatur, tanquam non utilitate publicâ, sed in sævitiam unius absumerentur.

Sulpitius Severus lib. 2. Hist. Sacræ cap. 29. Abundante jam Christianorum multitudine, accidit, ut Roma incendio conflagraret, Nerone apud Antium constituto. Sed opinio omnium invidiam incendii in Principem retorquebat, credebaturque Imperator gloriam innovanda Urbis quassasse. Neque ullâ re Nero efficiebat, quin ab eo jussu incendium putaretur. Igitur vertit invidiam in Christianos, atque in innoxios crudelissima questiones: quin & nova mortes excogitata, ut ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent. Multi crucibus affixi, aut flammâ usti. Plerique in id reservati, ut cum defecisset dies, in usum nocturni luminis urentur. Hoc initio in Christianos sæviri coepit.

Su.

Suetonius in Nerone cap. 16. nullam Romani incendii mentionem facit. *Afflicti supplicii Christiani.*

(9) *Hæc itaque persecutio non localis, sed universalis fuit, ut rectè concludit Pagius ad an. 64. §. 4. adversus Henricum Dodwellum, qui dissertatione undecimâ Cyprianicâ, agnoscit quidem ingentem multitudinem in persecutione Neroniana passam, sed eorum tantum Christianorum, qui Romæ versabantur.*

Orosius lib. 7. cap. 5. Nero Romæ Christianos suppliciis ac mortibus affecit, ac per omnes provincias pari persecutione excruciarî imperavit.

(10) Tertullianus Apologet. cap. 5. *Con-* Persecu-
sulite commentarios vestros, illic reperie- tio Ec-
tis primum Neronem in hanc sectam, cum clesiæ I.
maximè Romæ oriretur, Casariano gladio
ferocisse. Et Scorp. cap. 15. Orientem si-
dem Romæ primus Nero cruentavit.

Sulpitius Severus lib. 2. Hist. sacræ cap. 28. ita loquitur de Nerone: *Qui non dicam regum, sed omnium hominum, et vel immanium bestiarum sordidissimus, dignus extitit, qui persecutionem in Christianos primus inciperet.*

S. Leo ferm. 80. cap. 6. *Neronis furor per omnium vitiorum inflammatus excessum, in hunc eum usque torrentem suæ*

precipitavit insania, ut primus nomini Christiano atrocitatem generalis persecutionis inferret, quasi per Sanctorum necesse gratia Dei posset extinguere. . . Non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur, & semper Dominicus ager segete ditiori vestitur, dum grana, que singula cadunt, multiplicata nascuntur.

S. Augustinus lib. 18. De Civit. Dei Cap. 52. *Ecclesia persecutiones passa est decem. Primam computant à Nerone, secundam à Domitiano, à Trajano tertiam, quartam ab Antonino, à Severo quintam, sextam à Maximino, à Decio septimam, octavam à Valeriano, ab Aureliano nonam, decimam à Diocletiano & Maximiano. Ita, qui insigniores persecutiones numerant factas ab Ethnicis Imperatoribus adversus Christianos. Sed Augustinus horum sententiam non probat.*

(11) Hæc Lactantius, seu Lucius Cæcilius de mortibus Persecutorum cap. 2. De Petro, cæterisque Apostolis plura in nostra Historia Apostolica.

II.

S. LINUS.

ANNO CHRISTI 69.

NERONIS IMPERATORIS 13.

LINUS natione Hetruscus, patriâ Bar. an.
 Volaterranus fertur. *Post Petri* 69.9.35.
martyrium primus Ecclesiæ Romanæ Epi- Pagius
scopatum suscepit. Hujus mentionem an. 67.9.
facit Paulus in epistola, quam ab Urbe 28.
Roma ad Timotheum scripsit, inter sa- Epist. II.
lutationes, quæ ad calcem epistola legun- Cap. IV.
tur: Salutat te, inquit, Eubulus, 21.
Pudens, Linus, & Claudia. (1)
 Hujus Claudiæ filium fuisse Linum,
 rentur aliqui secuti Constitutiones
 Apostolicas lib. 7. cap. 46. Incertus Apud
 auctor Carminum adversus Mar- Tertul.
 cionem extremo libro 3. Linum di-
 cit virum magnum plebique probatum.
 In Libro Pontificali (2) dicitur ex
 præcepto D. Petri cavisse, ut mulier
 Ecclesiam ingrederetur capite velato.
 (3) Menandrianos, qui mundum non à
 Deo, sed ab Angelis factum esse testantur, à
 consortio conversationis nostræ ejectos
 eternâ damnatione multavit; docens ra-
 tionabiliter secundum sanctas Scripturas

A S

veteris

Bar. an.
80. §. 1.
Pag. an.
78. §. 3.

veteris Testamenti, Deum, qui cum Moyse locutus est, hunc esse omnium Creatorem, & nihil in creaturis omnibus esse, quod possit pro sui natura esse vituperabile. (4) Idem Martyrium Petri & Pauli uno die passorum Græco sermone scripsisse legitur apud Sigebertum de Script. Eccl. cap. 5. (5) Anno Christi 80. I X. Kal. Octobris, quo die ab Ecclesia colitur, iussu Saturnini, cujus filiam à dæmonum vexatione liberaverat, morti datus, ex his tenebris in sempiternam lucem excessit, post annos undecim, menses duos, dies tres & viginti, quàm Pontificatum occeperat. (6)

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius Hist. Eccl. lib. 3. cap. 2. Linusne, an Clemens proximus post Petrum Pontifex fuerit, discrepat inter veteres scriptores. Tertullianus de Præscript. cap. 32. *Clementem à Petro ordinatum* edit. Consentit Hieronymus tum lib. 1. adver. Jovin. cap. 7. tum comment. in Esaiam cap. 52. quæ fuit sententia Patrum Latinorum usque ad exitum sæculi IV. Quanquam Hieronymus de Script. Eccl. cap. 15. ubi de Clemente narrat ex professo, eum affirmat, *quartum post Petrum Romanum Episcopum fuisse, secundum Linum, & tertium Cletum.*
Proxi-

Proximus igitur Petri successor est Linus ex D. Hieronymo, cujus opinio testimoniis confirmatur Irenæi lib. 3. adver. hæ. cap. 3. Eusebii lib. 3. Hist. Eccl. cap. 2. 13. & lib. 5. cap. 6. Epiphaniî hæ. 27. §. 6. Optati lib. 2. §. 3. Augustini epist. 53. & Theodreti in Epist. 2. ad Timoth. cap. 4.

Lino ex eorundem scriptorum auctoritate subjiçendus Cletus, quem omnes, si Epiphaniû & Hieronymum excipias, Anacletum vocant: Optatus vero, & Augustinus non Lino, sed Clementi sufficiunt.

Baronius, cujus sententiam præ cæteris probat Natalis Alexander, Bollandus, Cotelærius, Tillemontius, ad an. 69. §. 43. secutus Epiphaniû hæ. 27. §. 6. scribit, S. Clementem accepisse quidem ab D. Petro Episcopatum, sed decedentem jure suo collatam sibi dignitatem recusasse, ut Linus & Cletus Petri ipsius in Episcopali munere adjuutores, alius post alium electus per suffragia Cleri Romanam Ecclesiam gubernaret. Qua ex re componitur controversia, quæ intercedit inter Scriptores memoratos, quorum alii Linum, alii Clementem proximum post Petrum Pontificem fuisse contendunt. Quemadmodum enim, qui Linum Petro suggerunt, ii Clementem à S. Petro Romanæ Ecclesiæ Episcopum constitutum non negant; ita qui dicunt, Clementem Petri adhuc superstitis successorem designatum, non inficiantur illum vivo Lino & Cleto constanter recusasse delatum sibi à D. Petro honorem Pontificatus. Vide Cotelærium in Constitut. Apost. lib. 7. cap. 46. & Petrum Coustant

stant dissertat. de proximis B. Petri successo-
ribus tom 1. Epist. Rom. Pont. pag. 1.

(2) Joan. Ciampinus in Examine Libri Pontificalis tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag. 34. & 35. *Historiam Roman. Pontif. quæ sub titulo Libri Pontificalis, sive Damasi, aut Anastasi Bibliothecarii circumfer-
tur, à pluribus exaratum existimamus: nihilominus autographa genuinisque è scripturis excerpta maximam ac summam fidem habendam esse censemus; præcipuè cum propter antiquitatem eximia vene-
rationis sit, ac tot seculorum consensu ab Ecclesia recepta, nupote quæ litteris con-
signata fuerit à Scriptoribus, qui vel Pontificibus, quorum gesta scripsere, coæ-
vi, vel paulo juniores fuerunt.*

Muratorius Prolegom. in Vitas Rom. Pont. Anastasio Bibliothecario additas ibid pag. 274 *Veterum Romanorum Pontificum Vita à variis Scriptoribus litteris consignata, quæ sub Anastasi Bibliothecarii nomine circumferuntur, in Hadrianum II. & Stephanum VI. seu ut rectius dicendum est, V. desinunt, quarum postrema Gu-
lielmo Bibliothecario tribuuntur. Subse-
quentium Pontificum Vitas par est crede-
re olim, suisque temporibus per Biblio-
thecarios S. R. E. aliòve Historicos fuisse conscriptas. Vide Schellstratum tom. 1. An-*

1. Antiquitatis Illustratæ dissertat. 3. cap. 7. 8. & 9.

(3) Sanctionem hanc, ut *Epif. opali curâ* minus dignam irrident Magdeburgenses Cent. 1. lib. 2. cap. 10. Quos satis superque refellam, si dixerò, id antea præceptum etiam à D. Paulo I. ad Cor. cap. XI. 5.

(4) Prædestinatus §. 2. tom. 1. Operum Jacobi Sirmondi pag. 270. edit. Venetæ.

(5) In Maxima Bibliotheca veterum Patrum tom. 1. pag. 67. duo sunt sub nomine Lini Papæ libelli *De passione Petri & Pauli*. Sed Bellarminus de Script. Eccl. & lib. 2. de Rom. Pontifice cap. 9. illos rejicit tamquam supposititios: Baronius ad an. 69. §. 6. tradit, Manichæorum erroris fulgine deformatos: prisca alicujus Monachi opus existimat Vossius lib. 2. De historicis Græcis cap. 9.

(6) Pagius ad an. 78. §. 3. *Non existimandum. Linum eo die (IX. Kal. Octobr) ad superos transisse; cum dies, quibus in Martyrologiis veteres Pontifices coluntur, & in auctiori Chronico veterum Pontificum dicuntur sepulti, ad aliquam eorum translationem ut plurimum pertineant.* At Muratorius tom. 1. Anecdor. dissertat. 19. pronunciat, *expresso lubentius Ecclesie Romana, aliorumque scriptorum testimonio, quàm nuda illius opinionis fidem habendam esse, probatque per tria Epochæ nostræ priora secula quàm plu-*

plurimos SS. Pontifices ex Pagii consensu ipsis diebus, queis coluntur, Martyrii coronâ donatos, ac propterea omnem Romano potius Martyrologio, quàm levissimis aliorum rationibus fidem adjungendam esse.

III.

S. CLETUS.

ANNO CHRISTI 80.

VESPASIANI IMPERATORIS 10.

Bar. an. 80. §. 4. CLETUS Æmiliani filius, Romanus annos duodecim, menses septem
 An. 93. §. 1. pag. 23. Et dies duos Pontificatum gessit. Cælo
 An. 91. §. 23. receptus est anno Christi 93. quo
 alteram persecutionem adversus
 Christianos excitavit Domitianus, portio Neronis de crudelitate. (1) Ex
 præcepto D. Petri quinque & viginti Presbyteros ordinasse in Urbe Roma
 legitur in libro Pontificali, id est, ut explicat Pagius in ejus vita, Urbem in
 totidem Parochias distinxisse. Martinus Polonus, qui in Chronico tradit,
 Cletum formulam hanc: *Salutem, & Apostolicam benedictionem*, literis
 omnium primùm inscripsisse, moveret me, nisi id traderet ex sensu
 suo,

fuo, & sine auctore. Nulla enim extat Cleti epistola, quæ faciat ejus rei fidem. (2.) Nullum Pontificem verbis illis usum invenio ante Joannem V. & Sergium I. quorum diploma verbis illis notata refert Mabillonius *De re diplomat.* lib. 5. pag. 436. & lib. 6. pag. 622. *Ante Leonem IX. vel saltem Gregorium VII. formulam istam non fuisse stabili usu receptam* censet Papebrochius in *Conatu* apud Bollandum Tom. 8. Mensis Maji pag. 19.

ANNOTATIONES.

(1) Tertullianus *Apologet.* cap. 5. Idem de *Persecutio* Pallio cap. 4. Domitianum vocat *Subnero-* tio II.
nem. De eo Lactantius de mortibus Persecutorum cap. 3. *Ad persequendum justum populum instinctu Damonum incitatus est.* Eusebius lib. 3. *Hist. Eccl.* cap. 17. *Neroniana impietatis, bellique & odii adversus Deum successorem se ipsum professus est. Quippe hic secundus persecutionem in nos concitavit.* Et cap. 18. *In hac persecutione Joannes Apostolus, idem & Evangelista, qui etiamtum in vivis supererat, ob testimonium, quod divino verbo perhibebat, in Insulam Patmum traditur esse relegatus.* Et cap. 19. *Universos, qui à Davide*

Dauidе generis sui originem ducerent, interfici iussit. Et cap. 20. Quippe Domitianus de adventu Christi, perinde ac Herodes, sibi metuebat.

Orosius lib. 7. cap. 10. *Per omnes scele- rum gradus crevit, ut confirmatissimam toto orbe Christi Ecclesiam, datis ubique crudelissima persecutionis edictis, convellere auderet.* Vide Pagium ad an. 89. §. 6. & 7.

(2) *Ludovicus Jacobus à S. Carolo Bibliothecarius Pontif. pag. 58. ut est apud Petrum Coustant tom. 1. Epist. Rom. Pontificum pag. 5. ab omnibus auctori- bus affirmari memorat, Cletum scripsisse epistolas, in quibus omnium primus usus est verbis illis · Salutem & Apostolicam benedictionem, sed has à se frustra qua- suas, ibidem testatur.*

IV.

S. CLEMENS I.

ANNO CHRISTI 93.

DOMITIANI IMPERATORIS 10.

Bar. an. 93. §. 1. Cap. IV. 3. **C**LEMENS Faustini filius, Roma- nus, de quo Apostolus Paulus ad Philippenses scribens ait: Cum Cle- men-

mente & cæteris cooperatoribus meis, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ, *quartus post Petrum Romanus Episcopus, siquidem secundus Linus fuit, tertius Cleus, tametsi plerique Latinorum secundum post Petrum Apostolum putent fuisse Clementem.* (1)

Hic, ut est in libro Pontificali, per septem Urbis regiones constituit Notarios, qui gesta Martyrum scriptis mandarent, & in Acta Ecclesiæ referrent. (2) Excitatâ ab Trajano adversus Christianos persecutione,

in Chersonesum Tauricam relegatus traditur. (3) Cùm omnes ferè illius regionis incolas Christianæ doctrinæ prædicatione & præclarissimi miraculi illustratos splendore, ad veri Dei cultum à vitæ pravitate con-

vertisset, Trajani jussu in mare de-
mersus fidem, quàm (à S. Petro) di-
dicerat, & docuerat, martyrio conse-
cravit (4) anno Ch. 102. IX. Kal.

Decembris, anno nono, mense ac die sexto, quàm Clero successerat. Quæ sub ejus nomine feruntur scripta, omnia supposititia sunt præter epistolas duas ad Corinthios.

B

AN-

Sandini Vitæ Pontif.

Bar. an.

102. §. 1.

Pag. an.

100. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) S. Hieronymus de Scriptor. Eccl. cap. 15. S. Clemens epist. 1. ad Cor. cap. 4. *Propter emulationem Pater noster Jacob aufugit à facie Esau fratris sui. Hæc loquendi ratione, ut notat Petrus Coustant, indicare videtur Clemens se ex Jacob stirpe potius oriundum, quàm ex prosapia Cesarum: adeoque Judæum, non Romanum esse. Secùs tamen Eucherius in epistola ad Valerianum sentit. Fortè etiam Clemens Jacob eo sensu patrem nostrum vocat, quo Paulus Rom. 9. promissionis filios in semine Abraham & Israel computari docet, eosque ex ipso Israel Dei, Gal. 6. 16. nuncupat.*

S. Epiphanius har. 27. §. 6. credit, S. Clementem Episcopatu initiatum à D. Petro, ut ejus vices obiret, eo Evangelii promulgandi causâ absente. Rufinus Præfat. in libros Recognitionum S. Clementis id negotii Lino & Anacleto datum vult. Bollandus tom. 1. April. pag. 17. simul omnes ponit:

(2) Urbis regiones erant quatuordecim, quas Clemens in septem contraxit, & in singulis notarios posuit, qui inde dicti sunt Notarii *regionarii*. Anastasius in Hadriano I. *Domnus Paulus Papa cum clericari jussit, quem Notarium regionarium in Ecclesia constituens, postmodum eum Subdiaconum fecit.*

(3) Acta

(3) Acta S. Ignatii martyris ex editione Usserii apud Ruinartum pag. 11. *Trajanus persecutionem comminans, omnes ipsos Dei cultores existentes vel sacrificare, vel mori cogebat.* Persecutio III.

Tertullianus Apologet. cap. 2. *Plinius secundus cum provinciam regeret, damnatis quibusdam Christianis, quibusdam gradu pulsus, ipsa tamen multitudine perturbatus, quid de cetero ageret, consuluit tunc Trajanum Imperatorem per epistolam, quæ est 97. lib. 10. ubi Trajani quoque responsum habetur.*

Eusebius lib. 3. cap. 32. scribit: *Sub Trajano particularem quandam per singulas civitates populari motu adversus nostros excitatam esse persecutionem.* Et cap. 33. ait, *plurimos ex fidelibus multiplicis martyrii certamen subisse.*

(4) Zosimus Pontifex apud Baronium ad an. 417. §. 20. & apud Labbeum tom. 2. Conc. pag. 1558. Martyr dicitur etiam à Concilio Vasensi I. anno 442. celebrato can 6.

V.

S. ANACLETUS.

ANNO CHRISTI 103.

TRAJANI IMPERATORIS 4.

A NACLETUS (1) Atheniensis Bar. an. 103. §. 2. *Memoriam B. Petri construxit &*

B 2

com-

composuit, teste auctore Libri Pontificalis, id est, ut explicat Altaferra, Aedem sacram dicavit B. Petro.

Bar. an: (2) Quæ Aedes nullo unquam turbine
106. §. 2. persecutionis dejecta, sed ma-

jore in annos splendore aucta in eam tandem crevit Templi amplitudinem, quæ omnium admirationem in se convertit. (3) Non ore tantum, sed etiam sanguine veritatem cælestem

Bar. an. testatam fecit. Martyr enim ad Deum

112. §. 1. abiit anno 112. III. Idus Julii, cum

Pag. an. annos novem, menses tres, ac dies de-
101. §. 4. cem Romanam Ecclesiam admini-
strâsser. (4)

ANNOTATIONES.

(1) Unum esse *Cletum & Anacletum* contendunt Valesius, Bollandus, Natalis Alexander, Dupinus, Tillemontius, Pearsonius. Contrarium docent Baronius ad an. 69. §. 39. Pagius uterque, Schelstratus tom. 1. Antiquitatis illustratæ dissertat. 2. cap. 2. & alii complures. His potius assentior: *cum*, ut verbis utar Panvinii annotat. ad ad Platinam pag. 12. *ex Ecclesiastica Traditione, quam omnibus scriptoribus hac in re prapono, manifestè liqueat, Cletum ab Anacleto nomine, Patre, patriâ, rebus gestis, mortis tempore & die diversum esse.*

esse. *Utriusque etiam tamquam diversum festum diem S. Mater Ecclesia adhuc diversum celebrat*, Cleti quidem VI. Kal. Maji, Anacleti autem III. Idus Julii. Vide annot. 1. ad S. Victorem I.

(2) S. Augustinus in Psal. 44. num. 23. *Ostendatur mihi Roma in honore tanto templum Romuli, in quanto ibi ostendo Memoriam Petri*. Et lib. 22. De Civit. Dei cap. 10. *Nos autem Martyribus nostris non templa sicut Diis, sed Memorias sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum vivunt spiritus, fabricamus*.

(3) Vide Baronium ad an. 106. §. 2. & Vitam Julii II.

Epistolæ tres Decretales, quæ Anacleti nomen præferunt, subdititiæ habentur: item aliæ, quæ Pontificibus ante Siricium adscribuntur, iis tantum exceptis, quæ memorantur à Sanctis Patribus, vel antiquis Historiæ Ecclesiasticæ Scriptoribus. Ita censent eruditissimi Cardinales Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 3. §. 1. Bellarminus lib. 2. De Rom. Pont. cap. 14. & Baronius an. 865. §. 8. qui affirmat, *illis non indigere sanctam Romanam Ecclesiam*. Petrus de Marca lib. 3. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 5. §. 1. addit, injuriâ nihilominus à Blondello *atrocioribus verbis epistolas illas dilacerari, quas è sententiis & verbis legum, canonum antiquorum, & sanctorum Patrum, qui quarto & quinto sæculo florue-*

runt, si pauca demas, concinnatas esse constat. Vide Observationem Phil. Labbei tom. I. Conc. pag. 78.

VI.

S. EUARISTUS.

ANNO CHRISTI. 112.

TRAJANI IMPERATORIS 13.

Bar. an.

112. §. 4.

EUARISTUS Betlehemita, in locum cum Anacleti successus, annos novem, & menses tres Pontifex fuit. Hic Titulos, seu domos divino cultui mancipatas, ut explicat Baronius, (1) in Urbe Roma Presbyteris divisisse, septemque Diaconos iussisse Episcopo ad populum concionanti præsto esse (2) legitur in Libro Pontificali. Eundem fuisse primum, qui consecrationem Ecclesiarum in mores nostros induxerit, opinio est aliquorum. (3) De medio sublatus est anno 121. VII. Kal. Novembr. quo die ab Ecclesia colitur.

An. 121.

§ 1. Pag.

an. 119.

§. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Idem Baronius annotat. in Martyrologium Rom. VII. Kal. Augusti: *Idem Titulus, quod Memoria, seu Ecclesia: sic dictus,*

dictus, quòd in loco, ubi erat Ecclesia erigenda, Crux poneretur in titulum . . . Roma autem obtinuit vetus loquendi usus, ut non omnis Ecclesia, martyrumve Memoria Titulus diceretur, sed tantum insigniores, quibus præsicerentur Presbyteri Cardinales.

Joan. Mabillonius Comment. in Ordinem Romanum cap. 3. pag. 13. *Tituli nihil aliud sunt, quàm Basilica, quibus certi Sacerdotes ac ministri adscripti & addicti habentur. Longè supra XXVIII. Tituli ante Innocentii I. tempora in Urbe erant.*

(2) *Quasi veræ doctrinæ testes, inquit Ciaconius, ne ab emulis Episcopo prædicanti imponerentur errores, qui ei adscriberentur, quos tamen ipse non commisset: seu, ut interpretatur Blanchinus in Notis ad Anastasium tom. 2. part. 2. pag. 78. propter stilum veritatis addiscendum in ministerio prædicationis.*

(3) Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 20. §. 3. *Sunt qui Evaristo Papæ, ejus (consecrationis Templorum) originem adscribunt, sed multò certius est, Apostolicum institutum esse, nisi dicamus ab hoc Pontifice scripto promulgatum, quod sola traditione ab Antecessoribus acceperat. Aut fortè addidit ad veteres ceremonias, ut sinè Missæ sacrificio Basilicæ non consecra-*

rentur, ut ex illo referunt canonum collectores. Alii ex adverso scribunt ante Imperium Constantini Magni nullas fuisse Ecclesiarum dedicationes propter metum persecutionis: In quorum sententiam facile ibo, si de publicis & solemnibus agant: si verò de privatis & clam peractis sermo sit, nullatenus illis consentire possum. Nam veterum Patrum testimonio jam supra evici, semper Christianos suas Ecclesias habuisse, quas ab Episcopis, Mosai- ca Legis exemplo & Apostolicâ institutio- ne edoctis, divino cultui certis ceremo- niis consecratas, nemo ceriè negabit, cui perspecta sit in rebus etiam minoris mo- menti illorum temporum disciplina.

VII.

S. ALEXANDER I.

ANNO CHRISTI 121.

HADRIANI IMPERATORIS 2.

Bar. an. 121. §. 2. **A**LEXANDER Alexandri filius
An. 132. Romanus Idibus Novembr.
§. 1. 3. anno 121. Pontifex constitutus, anno
Pag. an. 132. V. Nonas Majas sacrum in
130-§. martyrio Sanguinem fudit, cum de-
2. 3. cem annos administrationis explisset. (1)
De

De hoc auctor Libri Pontificalis narrat, passionem Domini miscuisse in precatione Sacerdotum, quando Missæ celebrantur. Ex quo factum reor, ut nonnulli existimarent precationem illam: Unde & memores Domine post consecrationem ab Sacerdote recitari solitam Missæ canonis insertam ab eo. Sed ut ait Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 13. §. 3. si præcisè de memoria passionis sermo sit, siue istis, siue aliis verbis fiat, ea certè non fuit ab hoc sancto Pontifice instituta, ut præclare observat Baronius an. 132. num. 3. Habemus enim hac de re expressum in Evangelii præceptum Domini; & Paulus 1. ad Cor. c. 11. luculentum ejusdem rei testimonium præbet, dicens: Quotiescunque manducabitis &c. In eodem libro Pontificali & apud Walafridum Strabonem de rebus Ecclesiasticis cap. 29. scriptum hoc etiam invenitur, Alexandrum auctorem fuisse ritus aquæ benedicendæ cum sale, & in Christianorum domibus aspergendæ. (2) At morem illum ab Apostolica traditione ortum, & Alexandri decreto confirmatum docet Baronius ad an. 57. §. 109. &

B 5

ad

ad an. 132. §. 3. Parum aquæ esse vino in consecratione Calicis admiscendum ex Alexandri decreto, scribunt aliqui, At id fieri ex Christi instituto, quod à S. Cypriano lib. 2. epist. 3. *Dominica Traditio* appellatur, ostendit Bona lib. 1. *Rer. Liturgic.* cap. 9. §. 3. Invenias apud alios, eundem decrevisse, ut Eucharistia ex pane azymo conficeretur. Ast alii animadvertunt, nihil hujusmodi in antiquis ac legitimis Alexandri Actis reperiri, & nullum hujus decreti testem proferri præter Martinum Polonum, qui, cum undecim post sæculis floruerit, haud ita facile probandus est. Itaque iis ego magnopere assentior, qui, nullâ facta de Alexandri decreto mentione, azymorum usum ad Eucharistiam conficiendam ex Apostolorum traditione in Ecclesia Latina semper viguisse confirmant, in quorum sententiam undecimâ ex duodecim nostris Dissertationibus plura persecuti sumus.

ANNOTATIONES.

- (1) Eusebius lib. 4. *Hist. Eccl.* cap. 4.
S. Optatus l. 2. contra Parmen. §. 3. Alexandrum prætermittit, & Eusrifto Sixtum suggerit.

gerit. Id quod vel Optati oblivione, vel Amanuensium potius incuriâ factum puto. Nam apud Irenæum lib. 3. cap. 3. Eusebium lib. 4. cap. 4. Epiphanium har. 27. §. 6. & apud Augustinum epist. 53. ubi finè controversia ex tabulis Ecclesiæ Africanæ Pontifices recenset, Alexander proximus post Euaristum ponitur.

(2) D. Thomas 3. Part. quæst. 65. art. 1. ad 6. *Aqua benedicta ordinatur contra insidias Demonum, & contra peccata venialia.* Baronius ad an. 132. §. 5. *Aqua ad domesticum usum sanctificata, ipso ingressu Ecclesiæ ad levium sordium expiationem est exposita.*

VIII.

S. SIXTUS I.

ANNO CHRISTI 132.

HADRIANI IMPERATORIS 13.

SIXTUS Romanus. Si Libro Pontificali fides sit, decrevit, ut vasa sacra ab sacris tantum ministris tangerentur, utque nullus Episcopus Romam evocatus, ad Episcopatum suum redies susciperetur, nisi Apostolicæ Sedis litteras *Formatas* populo exhiberet. (1) *Trisagion Sanctus, Sanctus,*

Bar. an.
132. §. 7.
Pag. an.
130. §. 3.
Bar. an.
142. §. 3.
6. 7. 12.
Pag. an.
104. §. 3.

Sanctus, *Sanctus* Missæ sacrificio ab eo insertum, aliqui tradunt. Sed hoc solum est in Libro Pontificali, Sixtum constituisse, ut *Missarum actionem* (2) *Sacerdote incipiente populus hymnum, (seu Trisagion) decantaret, Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Itaque Baronius ad an. 142. §. 12. existimat, eò duntaxat spectasse Sixti decretum, ut hujus hymni usus jam receptus *custodiretur sanctius.* (3) Decessit anno Christi 142. cum *Episcopatum Urbis Roma* decem annis obtinuisset, ut lib. 4. Hist. Eccl. cap. 5. scribit Eusebius.

ANNOTATIONES.

(1) Erant litteræ *Formatae*, per quas unitas Fidei, ac mutuus inter caput & membra amor foveri & significari consueverat, ideòque etiam *Canonica, Communicatoria, Ecclesiastica, & Pacifica* vocabantur. Harum scribendarum rationem, ne fraudi locus esset, præscripsit Nicæna I. Synodus can. 18. Vide Baronium ad an. 142. §. 6. 7. Sirmondum in Sidonium Apollinarem lib. 6. epist. 8. & Ducangium in Glossario verbo *Formatae*.

(2) Walafrius Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22. tom. 15. Bibl. Patr. pag. 193. *Actio dicitur ipse Canon, quia in eo Sacramenta conficiuntur Dominica,* Canon
verò

verò eadem Actio nominatur, quia in ea est legitima & regularis Sacramentorum confectio.

Honorius Augustodunensis lib. 1. De Antiquo ritu Missarum cap. 80. tom. 20. Bibl. Patr. pag. 1057. *Missæ quoddam iudicium imitatur, unde & Canon Actio vocatur. Actio autem est causa, quæ in publico conventu coram iudicibus agitur: quia in Missa causa populi cum Deo iudice agitur.* Et cap. 103. *Canon dicitur regula, quia per eum regulariter fit Sacramentorum confectio.*

(3) Concilium Vafense anno 529. celebratum can. 3. apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1680. statuit, *ut in omnibus Missis, seu in matutinis, seu in illis, quæ pro defunctorum commemoratione fiunt, semper Sanctus, Sanctus, Sanctus, eo ordine, quo modo ad Missas publicas dicitur, dici debeat; quia tam sancta, & tam dulcis, & desiderabilis vox etiamsi diu nocturne possit dici, fastidium non poterit generare.*

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 10. §. 5. *Duplex est Trisagion. Istud nimirum, de quo nunc agimus, omnibus Ecclesiis commune, & illud, quod Græci quotidie, Latini semel in anno Græcè simul & Latine concinunt in magna Parasceve, nempe: Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis*

talis

talis miserere nobis, *cujus originem Felix Ill. Pontifex narrat in epistola ad Petrum Cnaphaum.* Vide annotat. 3. ad Felicem II.

IX.

S. TELESOPHORUS

ANNO CHRISTI 142.

ANTONINI PII IMPERATORIS 3.

Bar. an. 142. §. 12. **T**ELESPHORUS Græcus Quadragessimæ jejunium ex Apostolica traditione usu jam receptum §. 1. An. 136. decreto confirmasse dicitur: (1) ca. An. 145. §. 1. 2. 3. visse etiam, ut nocte sanctâ, quæ Pag. an. 152. §. 2. proximè præcedit natalem diem Christi Domini, Missæ sacrum celebraretur, atque adeò ut semel iterum ac tertio eodem die rem divinam facere Sacerdotibus liceret. (2) Eundem constituisse, ut ante Sacrificium hymnus diceretur Angelicus, hoc est, *Gloria in excelsis Deo*, prodit auctor Libri Pontificalis, sed non dicit, quod pro certo affirmarunt aliqui, ea verba adjecisse, quæ verbis Angelorum subjiciuntur. Itaque *cautiùs*

tius locuti sunt Patres Concilii IV. Toletani, qui can. 13. ajunt: Reliqua, quæ sequuntur post verba Angelorum Ecclesiasticos Doctores composuisse, quicumque illi fuerint. (3) Cum annos undecim, menses octo, & dies duodeviginti sedisset in Petri cathedra, martyrio decessit. Primus inter successores D. Petri martyr traditur à quibusdam. Nituntur auctoritate S. Irenæi, qui lib. 3. cap. 3. Romanos Pontifices à D. Petro usque ad Telesphorum numerat sine ulla mentione martyrii, & de hoc tantum dicit: ὁς καὶ ἐνδόξως ἐμαρτύρησεν: qui etiam gloriose martyrium fecit. At dum martyrem vocat Telesphorum Irenæus, non negat, ejus decessores fuisse martyres, quos Ecclesia ut martyrii gloriâ nobiles colit.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius in Chron. ad an. 136. *Quadragesimale jejunium à Telesphoro per hoc tempus institutum ac praeceptum quidam scribunt.* Arnaldus Pontacus in hunc locum pag. 612. *Non reperiuntur ista in MSS. & ipsa verba quidam scribunt, cum sint insolita nostro Eusebio, satis arguunt addi-*

additionem: maximè cùm nihil ejusmodi, nec quod accedat, reperiatur in historia Eusebii, nec apud Hieronymum, Orosium, aut alios illius temporis aut supparis. Quia imò constat, Quadragesimale jejunium esse ex institutione Apostolorum, ut testantur Can. 69. Apost. Clem. l. 5. Const. Ignatius epist. 8. Hieronymus epist. 54. Leo serm. 46. & 9. de Quadragesima, Theophil. epist. Paschali 1. Socrates lib. 5. cap. 22. dum agit de ritibus Ecclesiasticis, Romani, inquit, & Occidentales suarum Ecclesiarum consuetudinem ab Apostolis Petro & Paulo datam asserunt. Et paucis interjectis, ubi ad particularia descendit: Romani tres ante Pascha septimanas præter Sabbatum & Dominicam continuas jejunant, & ubi recensuit varios jejunii ritus variarum gentium, omnes tamen, ait, jejunium illud ante Pascha vocare, Τεσσαρακοστήν, id est Quadragesimam.

Haud integris tamen quadraginta diebus semper jejunatum. Nam etiam Magni Gregorii ætate, ut est in ejus homilia 16. in Evangelia, sex duntaxat & triginta diebus jejunium Quadragesimæ finiebatur.

Nec una servata semper jejunii ratio. Ad Sæculum XII. usque Quadragesimæ jejunium vespere solutum est, extra Quadragesimam horâ ut plurimum nonâ. Sæculo XIII. ineunte horâ nonâ solvi cœptum etiam in Quadragesima: quam consuetudinem

nem D. Thomæ ætate viguisse, apparet 22. quæst. 147. art. 7. Exeunte demum Sæculo XIV. cœnis in prandia mutatis, satis ad jejunium esse visum est, si Officio vespertino sub meridiem perfoluto Christiani pranderent. Qui mos adhuc retinetur.

(2) Walafrius Strabo de rebus Eccl. cap. 21. *Telesphorus nonus in ordine Romana Sedis Episcopus in Natali Domini noctu tres Missas celebrari constituit.* Ita Strabo crediderim, ex epistola ejusdem Pontificis subditiua: ex qua tamen vix aliud statuas, quàm licere nocte natali Christi Domini Missas celebrare.

S. Gregorius in Evangel. hom. 8. in die Natali Domini. *Missarum sollemnia ter hodie celebraturi sumus.* Ex quo intelligitur, morem hunc esse oppidò antiquum.

(3) Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 4. §. 4. ubi etiam monet, hymnum totum antiquissimum esse, & S. Athanasii ætate usu jam receptum. Nam in libro de Virginitate num. 20. pag. 122. recitationem ejus imperat Virgini, quam instituit: *Matutinâ horâ benedicito psalmum:* Deus, Deus meus ad te luce vigilo: Sitivit in te anima mea. *Sub diluculum verò;* Benedicite omnia opera Domini Domino. Gloria in excelsis DEO, & in terra pax.

Walafrius Strabo cap. 22. *Illum hymnum ante Sacrificium dici* Telesphorus

C

IX.

Sandini Viræ Pontif.

IX. *Romanorum Prasul constituit, ut ad tanta sanctitatis celebrationem congregatorum animi Angelica modulationis dulcedine mulcerentur.*

S. Gregorius initio libri Sacramentorum: *Item dicitur Gloria in excelsis Deo. Si Episcopus fuerit tantummodo Die Dominico, sive diebus festis. A presbyteris autem minimè dicitur, nisi solo in Pascha.* Vide annotat. 6. ad Symmachum, & 4. ad Stephanum III.

X.

S. HYGINUS.

ANNO CHRISTI 154.

ANTONINI PII IMPERATORIS 15.

Var. an. 154. §. 2. **H**YGINUS Atheniensis post quatuordecim Pontificatus annum moritur. (1) *Ejus temporibus Valentinum propria secta conditorem, & Cerdonem erroris Marcionitarum auctorem, Roma ambos floruisse, ex Irenæo narrat Eusebius* *An. 158. lib. 4. cap. 10. (2) Ex Libro Pontificali, Clerum composuit, & distribuit gradus, hoc est certa Clericis distribuit officia, ut explicat Franciscus Blanchinus in Notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 107.* *Idem*

Idem traditur ab Ecclesia expulisse Cerdonem hæreticum, itémque iussisse, virum saltem unum, & mulierem unam tanquam Patrinos & susceptores ad baptismum præter Sacramenti ministrum adjungi. (3)

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 4. Hist. Eccl. cap. 11.

(2) Valentini error præcipuus, *Christum in substantia corporis nostri non fuisse, sed spirituale nescio quod corpus de Cælo deferentem, quasi aquam per fistulam, sic per Mariam Virginem transmeasse, nihil inde vel accipientem, vel mutuantem. Cerdon introducit initia duo, id est duos Deos, unum bonum, & alterum seivum. Christum in substantia carnis negat, in phantasmate solo fuisse pronuntiat: Tertullianus de Præscript. Hæretic. cap. 49. & 51.*

(3) Decretum hoc apud antiquissimos scriptores non reperitur. Consuetudo tamen adhibendi susceptores in Baptismo per vetusta est, & ab ipsis ferè Catholicæ Ecclesiæ incunabulis usurpata.

S. PIUS I.

ANNO CHRISTI 158.

ANTONINI PII IMPERATORIS 19.

Bar. an.

158. §. 3.

P IUS Aquilejensis, Rufini filius dicitur à quibusdam. Hygino subrogatus est; idque pluribus scriptoribus tum coævis, tum recentioribus credo. (1) S. Optatus, & S. Augustinus post aliquantò nati, Hygino non Pium, sed Anicetum suggerunt. (2) Pio decretum de Pascha celebrando die Dominico perperam adjudicatur. Epistolam enim, ex qua illud sumitur, supposititiam esse non ambigitur. Nam quod habetur in Eusebii Chronico, *sancitum à Pio, ut Resurrectio Dominica die Dominicâ celebretur, quod à pluribus postea Pontificibus confirmatum est*; id procul dubio deleri oportet, Præterquam quòd enim verba illa in MSS. Codicibus non reperiuntur, constat tale decretum de celebrando Paschate die Dominicâ ab Apostolis sancitum fuisse, ut docent Socrates lib. 5. cap. 21. Eusebius lib. 5. Hist. cap. 23. & apud Bedam lib. de ratione

An. 159.

§. 1. 2.

tione temporum seu de natura rerum, Adonem, & Marianum, licet totum fere Chronicon Eusebii transcripserint, nihil tale reperitur. (3) Alterius decreti de pœnitentia ab eo subeunda, cuius negligentia aliquid sanguinis Christi Domini effunderetur, auctorem Pium facit Gratianus cap. si per negligentiam 27. dist. 2. de Consecrat. Id ego certum affirmare non ausim, quia nullam apud vetustiores scriptores ejus rei mentionem invenio. Pon-
 tifex fuit annos novem & menses sex, §. 1.
 tribus minus diebus: ejusque Pontifi- Pag. an.
 catûs anno septimo, Christi 164. 165. §. 3.
 quartam in Ecclesiam persecutionem Marcus Aurelius Antoninus, & Lucius Aurelius Verus Imperatores excitârunt. (4)

ANNOTATIONES.

(1) Irenæo lib. 3. cap. 3. & Hegesippo apud Eusebium lib. 4. Hist. Eccl. cap. 21. ubi dicit, Aniceto, sub cujus Pontificatu Romæ degebat, Soterem successisse. Horum astipulatores sunt Eusebius Ipse in Chronico, Epiphanius hæc. 27. §. 6. & Nicephorus Callistus lib. 3. cap. 25. Vide Schelstratum in Antiquitate Ecclesiæ illustrata tom. 1. dissertat. 2. cap. 4.

C 3

(2)

(2) Ille lib. 2. contra Parmenianum §. 3. hic epist. 53. aliàs 165.

(3) Arnaldus Pontacus in Chronicon Eusebii pag. 615.

(4) Sulpicius Severus lib. 2. Hist. Sacrae cap. 31. *Quarta sub Hadriano persecutio numeratur*, quam Hieronymus epist. 84. vocat *persecutionem gravissimam*. Plerique tamen scriptores eam prætermittunt; puto, quod nullum in Christianos edictum Hadrianus promulgaverit, ut ex Tertulliano in Apolog. cap. 5. docet Baronius ad an. 120. §. 3. Orosius lib. 7. cap. 27. quartam facit, quæ sub Aurelio & Lucio Vero agitata est. Eusebius in præmio lib. 5. Hist. Eccl. scribit, eâ sæviante *ex incursione popularium, innumerabiles prope martyres per universum Orbem enituisse*.

XII.

S. ANICETUS.

ANNO CHRISTI 167.

M. AURELII & L. VERI IMPERAT. 5.

Bar. an. 167. §. 4. **A** NICETUS Syrus. Hic, teste auctore Libri Pontificalis, constituit, ut Clericus comam non nutriret §. 2. 3. secundum præceptum Apostoli, (1) & referente Eusebio lib. 5. Hist. Eccl. 173. §. 3. cap. 24. contentionem de celebratione Paschæ habuit cum Polycarpo S. Joan-

Joannis discipulo, Episcopo Smyr-
næorum. Hic enim Romam cum
venisset, ut cum Aniceto ageret de
die legitimo Paschæ celebrandi, con-
tendebat juxta morem receptum ab
Asianis, Pascha celebrandum esse
Lunâ quartâdecimâ Martii, in quem-
cunque hebdomadæ diem incideret:
Pontifex verò agendum esse die Do-
minico, qui proximè sequitur Lu-
nam, quartamdecimam post vernum
Æquinoctium illucescentem. Suam
uterque sententiam tuebatur Tradi-
tione Apostolicâ, alter quidem à
D. Petro acceptâ, alter verò ab Ev-
angelista Joanne, ut agebat, deriva-
tâ. (2) Quamobrem cum inter se
convenire non potuissent, re non-
dum satis discussâ, ab suscepto cer-
tamine dissidentibus quidem senten-
tiis, amicis tamen animis, discessê-
re. *Et Anicetus, quemadmodum sub-
dit Eusebius in Ecclesia consecrandi mu-
nus Polycarpo honoris causâ concessit.*
Utrumque sustulit mors præclara,
Polycarpum VIII. Kal. April. anno
169. Anicetum XV. Kal. Majas an-
no 175. Pontificatûs desinente octa-
vo. Cæterum, ut est apud eundem
Eusebium, neque Anicetus, neque

eius decessores Pius, Hyginus, Telesphorus, Sixtus, Asianorum morem unquam observârunt, aut iis, qui cum ipsis erant, ut observarent, permiserunt.

ANNOTATIONES.

(1) Gregorius Turonensis lib. 1. De Gloria Martyrum cap. 28. tom. 11. Bibl. Patr. pag. 838. *Petrus Apostolus ad humilitatem docendam caput desuper conderi instituit.* Vide Baronium ad an. 58. §. 122. & seqq.

(2) Eusebius lib. 5. Hist. Eccl. cap. 23. Asianorum morem appellat nomine παραδόσεως ἀρχαιότερας Traditionis antiquioris, quo designari potest vetus qualibet Ecclesiæ consuetudo, quamvis non accepta ab Apostolis: Romana verò aliarumque totius Orbis Ecclesiarum disciplinam nominat vocabulo Ἀποστολικῆς παραδόσεως, Apostolica Traditionis. Hinc apparet, non illam, quâ Polycarpus, sed illam, quâ nitebatur Anicetus, veram fuisse Traditionem. Qua de re nullus jam residuus est ambigendi locus, cùm Nicæna I. Synodus, utrâque consuetudine diligenter examinâtâ, decreverit, Pascha celebrandum esse die Dominico proximè sequente Lunam quartam decimam in ipso, vel post ipsum Æquinoctium Vernalis affulgentem. Vide annotat. 2. ad Victorem I.

XIII.

S. SOTER.

ANNO CHRISTI 175.

M. AURELII IMPERATORIS 13.

SOTER, cujus memoriam X. Kal. Bar. an.
 Majas Ecclesia celebrat, Fundis 175. §. 3.
 in Campania ortus est. In Aniceti 8.
 locum subiectus annos quatuor minus
 diebus duodecim Pontifex fuit. Consti- An.
 tuit, ait auctor Libri Pontificalis, ut 179. §.
 nulla Monacha pallam sacratam contin- 50. 51.
 geret, nec incensum poneret in sancta Pag. an.
 Ecclesia. (1) De Sotere illud relatu 177. §.
 dignum prodidit Dionysius Corin- 11.
 thiorum Episcopus apud Eusebium
 lib. 4. Hist. Eccl. cap. 23. quod, cum
 Romani jam inde ab ipso religionis exor-
 dio beneficia in fratres omnes con-
 ferre, & Christianis tum ad metalla
 damnatis, tum in exilium ejectis ne-
 cessaria usibus submittere consuevis-
 sent, hunc morem beatus Episcopus Soter
 non servavit solum, verum etiam adau-
 xit, tum munera sanctis destinata copiose
 ministrans, tum fratres peregrè ad-
 venientes tanquam liberos suos Pater
 amantissimus beatis sermonibus consolans.

S

do.

do. Adeò, etsi persecutio in cervicibus esset, nullius Christianæ rei cura Romanos ne longinqua quidem effugiebat. (2)

ANNOTATIONES.

(1) In hanc rem antiquissimus est Concilii Laodicensi canon. 44. *Quod non oportet mulierem ad altare ingredi:* apud Lab. tom. 1. Conc. pag. 1503.

(2) Ob id Collectæ fieri solitæ, de quibus S. Leo Serm. 5. & seqq. & Baronius ad an. 44. §. 68.

XIV.

S. ELEUTHERUS.

ANNO CHRISTI. 179.

M. AURELII IMPERATORIS 17.

Bar. an. 179. §. 50. §. 2. An. 194. §. 1. Pag. an. 192. §. 3. **E**LEUTHERUS Abundii filius, Græcus, Nicopolitanus, & Antiochæ quondam Diaconus. (1) Præfuit Romanæ Ecclesiæ annos quindecim, dies tres supra viginti. In Martyrologio Romano VII. Kal. Junii, in Hieronymiano postridie Nonas Septembr. memoratur. (2) Misère ad hunc Lugdunenses martyres S. Irenæum ejusdem Ecclesiæ tunc Presbyterum, ob quasdam Ecclesiæ questiones.

nes. (3) Cujusmodi illæ fuerint, non ^{Beda} reperio. Lucius quoque Rex Bri- ^{Hist.} tannorum (cisne murum in Roma- ^{Angl. l.} norum ditio- ^{i. c. 4.} ne, an trans intra bar- ^{Bar. an.} barorum fines, haud satis constat) per ^{183. §. 3.} legatos ab eo petiit, ut viros mitte-
ret, qui Britannos Christi præce-
ptis erudirent. (4) Missi Fugacius
& Damianus, qui omnem Insulam Chri-
stiane Religionis institutis primùm imbu-
tam, amotis idolorum sordibus, expia-
tisque falsorum numinum Templis, Chri-
sto, Fideique conciliârunt. (5)

ANNOTATIONES.

(1) S. Hieronymus de Scriptor Eccles.
cap. 22.

(2) Num Eleutherius decesserit occisus
gladio, nobis incompertum est: nisi quod
in antiquis omnibus Martyrologis mar-
tyr reperitur adscriptus: cum tamen
certum sit (ut in nostris Notationibus
pluribus demonstravimus) Martyris no-
men tribui consuevisse non iis tantum,
qui violentâ morte Christi causâ mori quo-
quo modo coacti essent; sed & commune
fuisse illis etiam, qui fidei confessionis cau-
sâ cruciamentum aliquod subiissent, licet
martyrium minimè consummâssent: Baro-
nius ad an. 194. §. 1.

3 Hie-

(3) Hieronymus de Scriptor. Eccl. cap. 35

(4) Spartianus in Hadriano: *Conversis regio more militibus Britanniam petiit, in qua multa correxit, murumque per octoginta millia passuum primus duxit, qui barbaros Romanosque divideret.*

Usserius in Britan. Eccles. Antiquitatibus cap. 3. hanc esse scribit communem sententiam, Lucium fuisse Regem partis Britanniae subiectae Romanis. Hi siquidem consueverunt etiam Reges Imperio suo obsequentes inter instrumenta servitutis habere. Quod de Britannia testatur Tacitus in Agricola cap. 14. Atque id quidem consentit Bedae narranti lib. 1. Hist. Angl. cap. 4. Britannos susceptam per Lucium Catholicam fidem usque in tempora Diocletiani inviolatam integramque quietam pace servasse. Quomodo enim in eos servitum, nisi Romanorum paruisset Imperio?

(5) Alfordus in Annalibus Eccl. & Civil. Britannorum ad an. 183. §. 4.

Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 7. §. 3. *Postea jussu Agathonis missi sunt ex Urbe Cantores, qui populum illum cantum Romanum docerent, de qua missione prolixam historiam refert Beda lib. 4. cap. 18.*

XV.

S. VICTOR I.

ANNO CHRISTI 194.

COMMUDI IMPERATORIS 13.

VICTORE Afro, Felicis filio, Bar. an. Pontifice (1) controversia de 194. S. 2
legitimo celebrandi Paschæ die, quæ Euseb. l.
amicè inter Anicetum & Polycarpum 5. c. 23.
disceptata fuerat, animis haud ita 24.
pacatis agitata est. Victor enim Con-
cilio Romæ habito anno circiter 198.
cavit, *ne ullo alio, quam Dominico die*
mysterium Resurrectionis Domini celebra-
retur. (2) Quod decretum cum alia
Concilia Palæstinum, Ponticum,
Gallicum, Osroënum recepissent,
Polycrates Ephesiorum Episcopus,
celebrato ex Præsulibus Asiæ Mino-
ris conventu, rejectum ab Ecclesia
Romana, aliisque Judaicum morem
celebrandi Pascha Lunâ XIV. Mar-
tii, in quemcunque hebdomadæ di-
em incideret, mordicùs tenere per-
severavit. Tum Victor Asianos de-
creto ab se promulgato obtempera-
re detrectantes, acceptamque ab Jo-
anne Evangelista traditionem perti-
naciæ suæ obtendentes, tantum non
ab

ab Ecclesiæ communione submovit. Initum enim de illis anathematizandis consilium hortatu & suasionem Irenæi Lugdunensis abiecit, nec processit ultra minas. (3) Idem habito Romæ Concilio Sabellium & Noetum abdicavit, qui de Divinitate in tribus personis subsistente contractionem & commixtionem personarum divulgabant; Valentinum item, qui præter ceteras ineptias Corpus etiam Christi cœleste asserbat. (4) Obiit VIII. Kal. Augusti anno Ch. 203. Pontificatus decimo per mensem unum & dies duodeviginti inchoato, ideo verè victor, quia martyr pro Ecclesiastica traditione. (5)

ANNOTATIONES.

(1) Auctor Anonymus apud Eusebium lib. 5. cap. 28. Victorem dicit *tertium à Petro Romana Urbis Episcopum fuisse*. Tali modo neque S. Petrum numerat, neque Cletum distinguit ab Anacleto.

(2) Apud Lab. tom. 1. Conc. pag. 600. Victoris sententiam ratam esse iussit Concilium Nicaenum Oecumenicum I. anno 325. & controversiam de die legitimo celebrandi Paschæ sustulit, damnatis Quartadecimanis Pascha celebrantibus more Judæorum. Id patet ex epistola Magni Constantini ad Episcopos absentes de decretis in Concilio, apud

apud Theodoretum lib. 1. Hist. Eccl. cap. 10.
 & apud Eusebium de vita Constantini cap.
 16. 1. 18. In ea Imperator æquitatem de-
 creti à Nicænis Patribus sanciti confirmat
 tribus rationibus. Primum quia dedecet,
 Christianos communicare cum Judæis Chri-
 sti interfectoribus: deinde quia decet, solem-
 ne Paschæ festum uno eodémque die ubique
 coli: postremò quia fieri posset, ut Judæo-
 rum more Pascha celebrantes altero anno
 duplex, altero nullum peragerent. *Nam illi,*
ut ait Bellarminus lib. 3. de cultu Sanctorum
cap. 12. non observabant æquinoctium, sed
solum menses XII. Lunares, & celebra-
bant Pascha XIV. Lunâ mensis primi,
non curantes, si illa decima quarta esset
ante Æquinoctium, vel post. Itaque in-
terdum accidebat, ut uno anno celebra-
rent Pascha post Æquinoctium, & anno
sequenti ante Æquinoctium, & proinde
bis in uno anno.

Leo vero Magnus in Epistola 94. aliàs 64.
 ad Marcianum Imperatorem dicit, eam cu-
 ram Patriarchæ Alexandrino, tanquam Pri-
 mati Ægyptiorum Astronomiæ peritorum,
 fuisse à Synodo Nicæna demandatam, ut
 quotannis Plenilunium Martii inquireret:
 & Dominicum diem agendo Paschæ festo
 præstitueret, eaque de re summum Pontifi-
 cem faceret certiore, Pontifex acceptis
 litteris Episcopi Alexandrini, Paschales epi-
 stolas mitteret ad Catholicos totius Orbis
 Antistites, ut sacro Epiphaniæ aut Natali
 Chri-

Chri-

Christi Domini die Diaconi constitutum Paschæ celebrando Dominicum diem inter Missarum solemniam indicere populo.

Patriarchæ Alexandrini tamdiu hoc munere functi sunt, quamdiu stetit in Ægypto Christi Fides. Ut autem illi memoratam computationem inire facilius possent, magnâ diligentia & studio constitutus est à Patribus Nicænis ille undeviginti annorum numerus, qui *Aureus* dicitur, ut ab eo normam aliquam & mensuram acciperet Calculus Paschalis. Et quidem *Aureo* numero usæ est Ecclesia usque ad annum 1582. quo in locum ejus *Epactam* subrogavit Gregorius XIII. qui Kalendarium emendandum curavit. Vide Baronium ad an. 325. §. 110. item ad an. 453. §. 35. & Schellstratum in Antiquitate illustrata circa Concilia dissertat. 1. cap. 3. tom. XI. Bibl. Pont. Rocaberti pag. 41.

3. Id plenius explicavi quintâ ex duodecim Dissertationibus meis, secutus Henricum Valesium in annotat. ad Eusebium l. 5. Hist. Eccl. c. 24. Ludovicum Thomassinum de Festis l. 2. cap. 15. Natalem Alexandrum sæc. II. dissertat. 5. art. 5. & Vincentium Ludovicum Gotti, nunc S. R. E. Cardinalem tom. 1. Veræ Ecclesiæ cap. 17. §. 1. & tom. 2. part. 1. art. 2. §. 4. Quod si quis Asiaticos Episcopos diris à Victore devotos sentire velit cum Baronio ad an. 198. §. 10. ad an. 201. §. 6. Bafnagio ad an. 190. §. 10. Petro Constant. tom. 1. Epist. Rom. Pontif. pag. 99. aliisque, non repugno, dummodo cum Petro de Marca lib. 3. de Concordia cap. 9. §. 4.

§. 4. concedat, Victorem ab Irenæo exoratum pacem illis statim restituisse. Eusebius enim lib. 5. cap. 24. quamvis haud ita aperte, ut verba ejus non possint aliter exponi, Socrates lib. 5. cap. 21. Epiphanius hær. 70. §. 9. & Libellus Synodicus apud Labbeum tom. 1. Conc. pag. 599. de anathemate inflicto, de Irenæi epistola, & *Pacificarum* intermissione testantur. Firmilianus verò epist. 75. inter Cyprianicas, Sozomenus lib. 7. cap. 19. S. Anatolius Alexandrinus in Canone Paschali apud Bucherium de doctrina Temporum pag. 445. & S. Hieronymus de Script. Eccl. cap. 35. pacem inter utramque Ecclesiam semper servatam, susceptumque duntaxat, non perfectum de Asianis anathematizandis consilium tradunt. *Quod aliter contingere non potuit, nisi suspenso à Victore excommunicationis effecta post monita Irenæi, ut* concludit Petrus de Marca.

(4) Labbeus ex Libello Synodico, tom. 1. Conc. pag. 602. Vide annotat. 2. ad S. Hyginum.

(5) Nicolaus I. epist. 9. apud Lab. tom. 8. Conc. pag. 341.

Victori hæreseos nota inusta olim est, quasi docuisset Christum esse purum hominem, referente Eusebio lib. 5. Hist. Eccl. cap. 28. At quam id temerè factum sit, ostendit Eusebius ipse eodem capite subiciens, *Theodotum Coriariæ* erroris illius architectum per *Victorem à communiene Ecclesia ejectum fuisse.*

Sandini Vitæ Pontif.

D

XVI.

XVI.

S. ZEPHYRINUS.

ANNO CHRISTI. 203.

SEVERI IMPERATORIS 9.

Bar. an. 203. §. 1. **Z**EPHYRINUS Abundii filius
 An. 221. §. 1. Romanus anno 203. VI. Idus
 Pag. an. 219. §. 2. Augusti electus *Victori successit*, (1) &
 anno 221. VII. Kal. Septembris vitâ
 defunctus *annos 8 dies duodevicens*
 Pontifex fuit. Pontificatûs ejus an-
 no altero quintam persecutionem Se-
 verus Imperator excitavit, tam fœdâ
 Christianorum strage, ut creditum
 fuerit, *Antichristi tempora advenisse*,
 & Orbis occasum appropinquare.
 (2) Eâ sedatâ, egressus è latebris, in
 quibus se abdiderat, constituit, ut
 Ordinis Sacramentum publicè in Ec-
 clesia administraretur, utque Sacrifi-
 cium facienti Episcopo *Sacerdotes*
omnes astarent. (3) Origenem, qui
 Romam venerat, ut *Romanam Eccle-*
siam omnium antiquissimam coràm vide-
ret, comiter excepit. Non minore
 humanitate in Ecclesiæ communio-
 nem admisit Natalium Confessorem,
 Theodori Coriarii hæresim, in quam
 lapsus fuerat, abdicantem. Proclum
 verò

verò pertinacissimum illum inter Cataphrygas Montani sectatorem, à Cajo viro in primis diserto ac pio disceptando convictum damnavit, (4) anathemati simul cum eo addictis cæ- Bar. an. 215. §. 4. teris omnibus ejusdem erroris propugnatoribus, inter quos fuisse Tertullianum minimè dubito. (5) Itaque manifestum est, perperam omnino recentiores Heterodoxos Montanissimi ignominiam Zephyrino inurere. Secutus enim errores Montanistarum, qui teste D. Hieronymo *epist. 54. ad omne pene delictum Ecclesia obserant fores*, (6) neque Natalium in hæresim lapsum actâ pœnitentiâ in Ecclesiam recepisset; neque Montanistas ipsos anathematizasset. Nam quod ajunt, Tertullianum contra Praxeam cap. 1. scribere, Romanum Episcopum (alii Zephyrinum, Bar. an. 216. §. 4. alii Victorem, alii Eleutherum ab Tertulliano notari putant) approbasse falsas Montani, Priscæ, & Maxillæ Prophetias, atque Ecclesiæ pacem restituisse Montanistis, id magis ac magis ipsos premit & in angustum redigit. Non enim potuit aliter loqui hæreticus Montanista;

D 2

&

& mos est hæreticorum errores suos Pontificibus affingere, ut in eorum auctoritate delitescerent fucum Catholicis faciant. Sic Artemonis sectatores, ne longius abeam, Victor, qui proximus ante Zephyrinum Pontifex fuit, secum sentire falsò gloriabantur, referente Eusebio lib. 5. cap. 28. Ad extremum, si pacificas litteras, ut scribit Tertullianus, Montanistis Pontifex concessit, deceptus sanctioris vitæ specie, quam illi præ se ferebant, concessit, ac proinde non *circa fidem*, sed *circa personam* erravit, ut docet Bellarminus lib. 4. De Rom. Pont. cap. 8.

ANNOTATIONES.

Persecutio V. (1) Eusebius lib. 5. Hist. Eccl. cap. 28. Vide annotat. 1. ad S. Fabianum.

(2) Eusebius lib. 6. cap. 1. *Cum Severus persecutionem adversus Ecclesias excitasset, per omnes ubique locorum Ecclesias ab Athletis pro pietate certantibus illustrata sunt confecta martyria.* Et cap. 7. *Eodem tempore alius scriptor Judas decantatum illum Antichristi adventum jam tum imminere existimabat. Adeo commota tunc adversus nostros persecutio.*

secutio multorum animos vehementer conturbaverat.

Ruinartus Præfat. in Acta Martyrum 9. 3. num. 44. *Sed Terullianus in exponenda hujus persecutionis acerbitate præ cæteris excelluit, cujus occasione plura conscripsit opuscula, ex quibus loca aliquot in specimen proferimus, cum aliàs libri ejus integri exhibendi forent. Sic eam representat in Apologetico cap. 12. Crucibus & stipitibus imponitis Christianos. . . . ungulis deraditis latera Christianorum. . . . Cervices ponimus. . . . ad bestias impellimur. . . . ignibus urimur. . . . in Insulas relegamur &c. Quod ipsa etiam Christianorum sepulchra violata fuerint, conqueritur cap. 30. Christianos verò appellatos fuisse sarmentitios, & semaxios dicit cap. 50. quòd ad stipitem dimidii axis revincti sarmentorum ambitu exurerentur. Hinc paulò post librum sic concludit: Sed hoc agite, boni præfides, meliores multò ad populum, si illis Christianos immolaveritis: crucitate, torquete, dammate, atterite nos &c. Christianos quippe pari animo & præfides & populi insectabantur. Unde cap. 37. dixerat: Quoties enim in Christianos defævitis, partim animis propriis, partim legibus obsequentes, partim etiam, præteritis vobis, suo jure nos inimicum vulgus invadit lapidibus*

& incendiis. *Ex quibus verbis observari velim, vulgi persecutiones ad cades usque sapius processisse, quod toties in sua dissertatione inficiatur Dodwellus.*

Persecutio hæc Orofio lib. 7. cap. 17. est *Quinta*: Sulpitio Severo lib. 2. Hist. sacræ cap. 32. *Sexta*.

(3) Liber Pontificalis in vita hujus Pontificis.

Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 1. *Putant nonnulli à Zephyrino Papa statutum fuisse, ut calices vitrei essent. In libro enim Pontificali sic de eo scriptum est. Hic fecit constitutum de Ecclesia, ut patenas vitreas ministri ante Sacerdotes portarent, dum Episcopus Missam celebraret. At hic de calicibus ne rebum quidem: extendere autem ad calices statutum de patenis, ut plerique faciunt, ego non audeo, Pontifice nihil de illis decernente: cum præsertim non lateat, ad quem usum portarentur illa patena à ministris, quas probabiliter crediderim distribuenda potius populo communioni, quam sacrificio deservisse.*

Tertullianus de Pudicitia cap. 1. *Audio edictum esse propositum, & quidem pretemporarium: Pontifex scilicet Maximus, Episcopus Episcoporum dicit: Ego & mæchæ & fornicationis delicta pœnitentiâ functis dimitto.* Edictum hoc Baronius ad

ad an. 216. §. 4. tribuit Zephyrino. Pamelius in hunc locum Tertulliani; *Bene habet, & adnotatu dignum, ait, quod etiam jam in heresi constitutus, & adversus Ecclesiam scribens, Pontificem Romanorum Episcopum Episcoporum nuncupat, & infra cap. 13. bonum pastorem & benedictum Papam, & cap. 21. Apostolicum.* Idem de Præscriptionibus cap. 30. *sub Episcopatu Eleutheri benedicti.*

(4) Eusebius lib. 5. cap. 28. & lib. 6. cap. 14. & 20.

(5) Tertullianus ipse scriptis suis Montanistam se prodit, præsertim cap. 1. De pudicitia: & gravissimi Ecclesiæ Patres testantur eum secutum esse errores Montani. Unus instar omnium S. Hieronymus de Script. Eccles. cap. 35. Tertullianus *cum usque ad mediam ætatem Presbyter Ecclesiæ mansisset, invidia postea & contumeliis Clericorum Romanæ Ecclesiæ ad Montani dogma delapsus.* Et in Apolog. adversus Ruf. lib. 3. extremo cap. 7. *In Tertulliano laudamus ingenium, sed damnamus heresim.* Vide Baronium ad an. 201. §. 10.

(6) Idem Hieronymus eodem loco: Montanistæ *Sabellii dogma sectantes Trinitatem in unius personæ angustias cogunt. Putant scelerata, conjugia iterata. Tres in anno faciunt Quadragesimas, quasi tres passi sint Salvatores.*

S. CALLISTUS I.

ANNO CHRISTI 221.

ELAGABALI IMPERATORIS 2.

Bar. an.

221. §. 2.

An. 226.

§. 1. 6.

Pag. an.

224. §. 2.

CALLISTUS Domitii filius Romanus, anno 221. postridie Kal. Septembr. Pontifex dictus est. Anno 226. postridie Idus Octobr. fame cruciatus, verberibus caesus, tandem è fenestra domus, in qua custodiebatur, præceps ad terram datus, atque in puteum immerfus, martyr obiit, cum annos quinque, mensem, & dies duodecim Romanæ Ecclesiæ præfuisset. Hic, ut habet Liber Pontificalis, constituit jejunium

ter in anno fieri. (1) Ecclesiam in honorem partus Deiparæ Virginis ædificandam curavit, quæ Ecclesia S. Mariæ trans Tiberim esse legitur in eodem libro Pontificali: in quo illud etiam de Callisto positum est, eum fecisse Cœmeterium viâ Appiâ, ubi multi Sacerdotes & martyres requiescunt, quod appellatur usque in hodiernum diem Cœmeterium Callisti: cujus Cœmeterii mentio sæpe fit in Actis Sanctorum, qui in ipsum illati sunt. (2)

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Baronius ad an. 226. §. 6. *mallet quater in anno.* Nam Prophetia, quam Liber Pontificalis designat, est Zachariæ cap. 8. monentis jejunium quater in anno celebrandum esse. Ad annum vero 57. §. 6. & 7. probat, jejunium *Quatuor temporum* ex Apostolica traditione manasse, prorsus ut Callistus non Auctor istius jejunii habendus sit, sed tantum moris ab Apostolis traditi confirmator. In quam sententiam plura disputat Bellarminus lib. 2. De bon. Oper. cap. 19. & Nat. Alexander dissertat. 4. Sæc. II. art. 4.

(2) Paulus Aringhus Romæ Subterraneæ lib. 3. cap. 11. §. 1. *Callistus Pontifex, non quidem, ut nonnulli perperam arbitrantur, Cœmeterium hoc extruxit, sed potius instauravit.* Et §. 20. addit, centum septuaginta quatuor millium Martyrum, & sex & quadraginta Pontificum *exuviis nobilitatum.*

Cœmeteria tria supra quadraginta recenset Baronius ad an. 226. §. 9. item Panvinus de ritu sepeliendi mortuos apud veteres Christianos, & eorundem Cœmeteriis cap. 12. Modo *Area, interdum Tumba, & Catatumba, seu Catacumba,* referente Baronio in Martyrolog. Rom. ad XIII. Kal. Februarii, ac demum ex natura loci *Crypta Arenaria* dici consueverunt, sed frequentius *Cœmeteria*, quod

credimus, Christianos non mori, sed rursus excitandos interea in Domino obdormire. Nam κοιμητήριον Græcè, Latine *Dormitorium* est. In subterraneis hisce locis non solum Christianorum Corpora unguentis delibuta & aromatibus condita sepeliebantur; sed etiam conventus & synaxes Dominicis diebus, præsertim sæviente persecutione, celebrantur. S. Hieronymus in Ezechiel. cap. 40. *Dum essem Rome puer, & liberalibus studiis erudirer, solebam cum ceteris ejusdem ætatis & propositi diebus Dominicis sepulchra Apostolorum & Martyrum circumire, Cryptas ingredi, quæ in terrarum profunda defossa, ex utraque parte ingredientiam per parietes habent corpora sepulcrorum, & ita obscura sunt omnia, ut propemodum illud Propheticum impleatur: Descendant in infernum viventes: & rarò desuper lumen admissum horrorem temperet tenebrarum, ut non tam fenestram, quam foramen dimissi luminis putes; rursúmque pedetentim acceditur, & cecâ nocte circumdatis illud Virgilianum proponitur:*

Horror ubique animos, simul ipsa silentia terrent. *Cessârunt autem Fidelium studia in Cœmeteriis adeundis, subjicit Baronius ad an. cit. §. 11. postquam ea, que*

qua ibi sita erant, corpora Sanctorum
martyrum intra Urbem sunt delata. & in
diversis Ecclesiis honorificentius collocata.
Memoratus Panvinius cap. 11. In Cœme-
teris Romæ existentibus Baptismum &
Missas celebrare, vigiliis decantare, or-
dinationes & stationes, id est omnes sa-
cras ceremonias habere, veteres solitas
fuisse, docent antiquissima Ecclesiastica
monumenta.

XVIII.

S. URBANUS I.

ANNO CHRISTI 226.

ALEXANDRI IMPERATORIS 3.

URBANUS Pontiani filius Ro- Bar. ad
manus XII. Kal. Novembris an. 226.
anno 226. cooptatus est. Is fecisse §. 12. &
ministeria omnia argentea traditur in 232. §.
Libro Pontificali. (1) S. Cæciliam 11. &
unâ cum sponso Valeriano, fratrem 233. §.
que Valeriani Tiburtium, & Maxi- 1. 4.
mum cubiculo Imperatoris Præfe- Pag. an.
ctum, non modò ad Religionem 231. §. 2.
Christianam convertit, sed etiam ad
Martyrium pro Christo subeundum
suis hortationibus perduxit. Ipse
quoque capite obtruncato ad Christi
fidem

fidem testandam occubuit anno 233. VIII. Kal. Junias, cū annos sex, menses septem, & dies quatuor Romanam Ecclesiam gubernâset. Hunc instituisse Sacramentum Confirmationis dicunt Heterodoxi recentiores: qua in re mentiuntur impudentissimè. Tantò enim antiquior Urbano est Confirmatio, quantò ante eum Christus Dominus & Apostoli vixerunt.

ANNOTATIONES.

(1) Non tamen hinc inferendum, ut quidam perperam faciunt, tunc primum ex argento cufos calices fuisse. Nam liber Pontificalis refert, quid ille fecerit: quid verò ab aliis ante ipsum factum sit, & quibus vasis usi sint, non dicit: Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 2.

Mabillonius Comment. in Ord. Rom. cap. 6. pag. 46. tom. 2. Musei Italici: Unum hic addere lubet de vasis sacris Basilica Vaticana, de quibus fit mentio apud Orosium, qui de Romana Urbis direptione per Alaricum factâ agens lib. 7. cap. 39. ait, militem Arianum vasa sacra extorquere voluisse à virgine quadam, cui commissa erant. Tum expositis opibus, attonitum fuisse barbarum magnitudi-
ne

ne, pondere, pulchritudine, ignota etiam
vasorum qualitate. *Cui virgo illi dixit :*
Hæc Petri Apostoli ministeria sunt.

XIX.

S. PONTIANUS.

ANNO CHRISTI 233.

ALEXANDRI IMPERATORIS 10.

PONTIANUS Calpurnii filius ^{Bar. an.}
Romanus anno 233. ante diem ^{233. §. 4.}
VIII. Kal. Julii Pontifex declaratus ^{Bar. ad}
est. Hunc non tam Christianæ Re- ^{an. 237.}
ligionis, quàm objecti falsi criminis ^{§. 1. 10.}
causâ, unâ cum Hippolyto Presby- ^{Pag. an.}
tero in Buccinam Insulam Alexan- ^{235. §. 5.}
der Imperator relegavit. (1) Id ut
magis credam, facit ejusdem Prin-
cipis animus à Christianis minimè
alienus, ejusque familia Christianis
referta. Verùm Alexandro è vivis
sublato, Maximinus, qui post ipsum
tenuit Imperium, gravi odio fuscen-
sus adversus familiam Alexandri, in
qua plerique erant Christiani, persecu-
tione excitatâ solos Ecclesiarum Antisti-
tes, utpote Evangelica predicationis au-
ctores, interficere jussit. (2) Hæc sexta
est.

est, & ab summo totius Ecclesiæ Antistite initium sumpsit. Eodem siquidem anno 237. XIII. Kal. Decembris Pontianus Maximini jussu virgis usque ad necem cæsus, diem explevit supremum *anno quarto, mense quarto, die quinto & vicesimo*, quàm Pontificatum susceperat. Ejus corpus Romam translatum in Cœmeterio Callisti sepultum est. (3)

ANNOTATIONES.

(1) Buccina insula adjacet Sardinia ad oram Orientalem, & indigenis dicitur *Isola del Tavolato*.

(2) Eusebius lib. 6. Hist. Ecc. cap. 28.

Baronius ad an. 237. §. 5. *Sextam hanc Orosius, & Augustinus persecutionem appellant: at licet brevis, vehemens tamen fuit atque seva: non modò enim Præsules, sed & clericos Ecclesiarum à Maximino vexatos Severus tradit* lib. 2. Hist. sacræ cap. 32. ubi tamen hanc inter Ecclesiæ persecutiones non recenset.

Ruinartus Præfat. in Acta Martyrum §. 3. num. 49. *Porro etsi, teste Eusebio, solos Ecclesiarum Antistites interfici Maximinus jussu, ita tamen in aliquibus provinciis grassabatur ista persecutio, ut ceteri etiam Christiani ad necem raperentur.*
Id

Id in Cappadocia sub Sereniano præside contigisse certò discimus ex S. Firmiliani epistola ad S. Cyprianum, quæ est inter Cyprianicas 75. . . . Hanc persecutionem triennio integro, quo Maximinus imperavit, perdurasse innuit Eusebius lib. 6. cap. 28. disertèque affirmat Rufinus lib. 6. Historia cap. 19. Tribus annis à Maximino persecutione commotâ, in quibus finem & persecutionis fecit, & vitæ. Hanc tamen vix unico anno fuisse contendit Dodwellus, sed perperam, ut egregiè probat doctissimus Antonius Pagius ad an. 235. & 238. Tam verò crudelis fuit Maximinus, ut, Julio Capitolino teste, illum alii Cyclopem, alii Bufiridem, alii Scironem, nonnulli Phalarim, multi Typhonem vel Gygem vocarent.

† (3) Bona lib. 2. Ker. Liturgic. cap. 2. §. 5. Confessionem, quâ nunc utitur Romana Ecclesia, Pontianum Papam sive Damasum instituisse ajunt plerique recentiores, quorum assertio sine legitimo teste nullius apud me ponderis est. Non dubito, quin aliqua formula generalis Confessionis antiquissima sit & Apostolica Traditionis, sed hanc specialem, quæ hodie in usu est, Pontiano vel Damaso assignare, tacentibus hæc de re priscis scriptoribus, non audeo.

XX.

S. ANTERUS.

ANNO CHRISTI 237.

MAXIMINI IMPERATORIS I.

ANTERUS Græcus Romuli filius, *mortuo Pontiano, Ecclesiæ Romanæ administrationem suscepit.* (1)

Bar. ad an. 237. §. 11. Neque enim credendum iis, qui ex subditiis Actis Divæ Ursulæ Cyriacum quendam Pontiano subrogant,

& per annum Ecclesiam administrasse existimant. De eo siquidem neque Latini scriptores, summorum Pontificum seriem contexentes, meminere.

(2) Anterus itaque in Pontiani locum anno 237. III. Nonas Decembris subiectus est. Is A-

Ad an. 238. §. 1. 2. Et martyrum, quæ à notariis excipi & scriptis fideliter mandari Clemens

Pag. 236. §. 2. jussu, ab iisdem diligenter exquisivit, ac ne interirent, neque ab Ethnicis corrumpere, in Ecclesiæ tabulario voluit reponi. Quamobrem à quodam Maximo Præfecto ad mortem datus est III. Nonas Janu-

aria-

nuarii anni insequentis, cum vix *men-*
sem Pontificatûs explêsser.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. cap. 29.

(2) Vide Launojum lib. 4. epist. 8. num.
26. & seqq.

XXI.

S. FABIANUS.
ANNO CHRISTI 238.

MAXIMINI IMPERATORIS 2.

FABIANO Fabii filio Romano ^{Bar. ad.}
XVII. Kal. Februarii anno 238 ^{an. 238.}
Pontificatûs honos mandatus est, ^{9. 6.}
quod columba, symbolum videlicet ^{Pag. an.}
Spiritus Sancti, suspensis demissa le- ^{236. §. 4.}
niter alis capiti ejus insedisset. (1)
Hic septem Notariis, quibus ab S.
Clemente fuerat imperatum, ut acta
martyrum conficerent, totidem Sub-
diaconos præfecit, ut quæ illi per
notas excepissent, clarè distinctèque
describenda curarent. Urbis regio-
nes distribuit septem Diaconis, qui
gererent curam pauperum, singulis
singulas binasve assignans. (2) Se- ^{Bar. an.}
prem enim sunt secundum Ecclesia- ^{an. 112.}
Sandini Vitæ Pontif. E sticam §. 2.

sticam divisionem, quatuordecim secundum divisionem civilem Augusti. Varia etiam ædificia in Cæmeteriis extruxit, & latam in Africano Concilio sententiam adversus *Privatum veterem hereticum in Lambesitana colonia confirmavit.* (3) Persecutione septimâ adversus Christianos indictâ à Decio, (4) qui Imperium occupavit post interemptum Philip-pum, unâ cum filio *primum de Regibus Romanis Christianum,* (5) *Fabianus* *Roma martyrium pertulit* (6) anno 253. XIII. Kal. Februarii, eoque pro integritate administrationis ejus consummatio quoque honesta processit. (7) Pontifex fuit annos quindecim & dies quatuor.

Bar. an.
253. §. 5.
Pag. an.
251. §. 3.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. cap. 29.

Rufinus lib. 6. Hist. cap. 21. *Quod alii super hujus, alii super Zephyrini nomine gestum tradunt.*

(2) Primus Ordo Romanus apud Mabillonium tom. 2. Musei Italici pag. 3. *Primo omnium observandum est, septem esse regiones Ecclesiastici Ordinis Urbis Romæ: & unaquæque regio singulos habet Diaconos regionarios.* Hi principio septem

ptem tantummodo erant pro numero septem regionum Ecclesiasticarum. Postea à tempore Honorii II. fuerunt duodeviginti, tandem viginti. Ex his alii *Regionarii* dicebantur numero duodecim, alii *Palatini* numero sex, præfecti *Regionariis*. Hinc Cencius in Ordine Romano apud eundem Mabillonium pag. 137. decem & octo in Urbe Diaconatus seu Diaconias scribit. In Diaconiis erant nosocomia, & pauperum diverforia, ubi viduæ aliique egentesalebantur Ecclesiasticâ stipe. Cuilibet diverforio adjuncta erat Ecclesia. Temporum progressu in collegia Clericorum mutatae sunt huiusmodi Diaconia, & reditus adeò diminuti, ut nihil opis ferant pauperibus, in quorum gratiam fuerunt primitus instituta. Nunc appellantur Tituli Diaconorum Cardinalium. Hæc ex Mabillonio cap. 3. Comment. in Ordinem Romanum pag. 17.

(3) Cyprianus epist. 55.

(4) Orosius lib. 7. cap. 21. *Idem* (Decius) Persecutio VII. continuo (in quo se etiam ob hoc Philippos interfecisse docuit) ad persequendos interficiendosque Christianos septimus post Neronem feralia dispersit edicta, plurimosque Sanctorum ad coronas de suis crucibus misit. Sulpicius Severus l. 2. Hist. Sacrae cap. 32. Decio imperante, jam tum septimâ persecutione sevitum in Christianos: quam fuisse atrocissimam, omnes consentiunt. Lactantius de mortibus persecutorum cap. 4. *Exiit post annos plu-*

E 2

rimos

rimos execrabile animal Decius, qui ve-
xaret Ecclesiam. Et quasi hujus rei gra-
tiâ proventus esset ad illud principale
fastigium, furere protinus contra Deum
cœpit, ut protinus caderet. S. Optatus lib.
3. §. 8. Quod bellum persecutio dicitur,
qua operata est sub duabus bestiis ex illis
quatuor, quas Daniel de mari ascenden-
tes aspexit. Prima fuit ut Leo: hec
erat persecutio sub Decio & Valeriano.
Secunda ut Ursus; alia persecutio, qua
fuit sub Diocletiano, & Maximiano:
quo tempore fuerunt & impii iudices bel-
lum Christiano nomini inferentes. Certè
tanta fuit, Decio faviente in Christianos
perturbatio, ut putarent, referente Diony-
sio Alexandrino apud Eusebium l. 6. c. 41.
tempus advenisse à Christo Domino præ-
nuntiatum, quo ipsi etiam Electi, si fieri
posset, scandalum paterentur. Verùm, ut
ait S. Cyprianus epist. 8. inexpugnabilem
fidem superare non potuit sapiens diu pla-
ga repetita, quamvis ruptâ compage
viscerum, torquerentur in servis DEI
jam non membra, sed vulnera.

(5) Hieronymus de Script. Eccl. cap. 54.
 Philippus Imperator à Fabiano baptizatus
 est, si qua fides habenda vetustissimis S. Pon-
 tii actis apud Bollandum ad diem XIV. Ma-
 ji, & Eusebio, qui lib. 6. Hist. Eccl. cap.
 34. scriptum reliquit, Philippum Imperato-

reim

rem *Christianum* fuisse. His certè fidem adjunxit suam Baronius ad an. 246. §. 5. Huetius lib. 1. Origenianorum cap. 3. §. 12. Bona lib. 1. Rer. Liturg. cap. 19. Bollandus 20. Jan. §. 12. 19. pag. 253. Tillemontius annotat. 1. in Philippum Imperatorem tom. 3. pag. 494. qui Eusebio, & Actis S. Pontii addunt Vincentium Lirinensem cap. 17. Commonitorii, Chrysostomum in Orat. de S. Babyla, Jornandem de rebus Geticis cap. 16. Orosium lib. 7. cap. 13. & 18. Martyrologia Romanum, Ufuardi, & Adonis, quæ pridie Idus Majas S. Pontii Martyris prædicatione & industriâ duos Philippos Cæsares Patrem & filium ad Christi fidem conversos memorant.

Pagius uterque, alter ad an. 244. §. 4. alter in vita Fabiani, & alii contendunt, primum ex Romanis Imperatoribus nomen Christo dedisse Constantinum Magnum. At Huetius respondet, hunc fuisse primum, qui Christi fidem palàm profiteretur, Philippum verò seu à Fabiano, seu à Babyla Episcopo Antiocheno occultè imbutum præceptis Christianæ Fidei clam Ethnicis verè DEI cultorem fuisse.

(6) Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. cap. 39.

(7) S. Cyprianus Epist. 3.

E 1

XXIX

S. CORNELIUS.

ANNO CHRISTI 254.

DECII IMPERATORIS 2.

Bar. ad

an. 253.

S. 20. 33.

34. 37.

Post excessum nobilissima memoria viri Fabiani non statim est Episcopus propter rerum & temporum difficultates constitutus. (1) Sexdecim amplius menses interregnum fuit, initum ab Romano Clero, qui, Decio sæviēte in Christianos, Pontifici creando convenire non poterat. Difficillimo hoc tempore cū multi in Idololatriam laberentur, ea inter Lapsos, & Clerum Romanum consentientem Cypriano, & sociis ejus orta controversia est: *An cum Lapsis in Deciana persecutione, nullā pœnitentiā expiatis esset communicandum.* (2) Id Lapsi complures pertinaciter contēdebant, & multitudine suā freti impetrare annitebantur. Non omnes tamen eō impudentiæ devenerant, ut reconciliationem flagitarent sine prætectu. Martyrum libellis muniti illam veluti sibi debitam ab Episcopis postulabant: nō obtinerent, Martyres contemptos conquerebantur.

(3)

(3) At S. Cyprianus & Clerus Romanus prisci juris retinentes, legitimam & consuetam pœnitentiam, antequam reconciliarentur, Lapsos subire jusserunt, donec sedatâ persecutione Concilium celebraretur rei maturius discutiendæ. Lapsis conditionem recusantibus, ad Schisma averruncandum ita provisum est, ut illis, qui haberent libellos Martyrum, constitutis in periculo mortis absolutio concederetur. (4) Non-
 dum plane tranquillatis Romæ re-
 bus, anno 254. Cornelius Castini
 filius Romanus vim passus est, ut Epi-
 scopatum exciperet. Et factus est Epi-
 scopus à plurimis collegis nostris, qui
 tunc in Urbe Roma aderant. Factus
 est autem Cornelius Episcopus de Dei, &
 Christi ejus judicio, de Clericorum pœne
 omnium testimonio, de plebis, qua tunc
 affuit, suffragio, & de Sacerdotum an-
 tiquorum & bonorum virorum collegio,
 cum nemo ante se factus esset, cum Fa-
 biani locus, id est, cum locus Petri &
 gradus Cathedre Sacerdotalis vacaret.
 (5) Nihilominus Cornelium, tan-
 quam vitio creatum, calumniatus
 est Novatianus Romanus Presby-
 ter,

Bar. an.

254. 9.

41. 42.

61. 67.

90.

Pag. an.

251. 9.

19.

ter, instigante Novato Presbytero Carthaginensi, idque tam vafre ac malitiose, ut nonnullos ex Confessoribus traheret in partes suas, ac per tres Episcopos quâ fraude, quâ vi compulsos Episcopus Romanus clam ordinatus primum in Ecclesia Romana schisma excitaret. (6) Eam ob rem Cornelius, sexaginta Episcoporum Concilio Romam convocato, Novatianum ejusque sectatores anathemate damnavit, & Confessores, qui lapsi fuerant, ad reconciliationem & poenitentiam admittendos esse decrevit. Aliam præterea habuit Romæ Synodum, in qua Lapsorum causa finita est, ac statutum, ut ii extra mortis periculum, nonnisi peractâ diuturnâ poenitentia, reciperentur in communionem. Eundem Pontificem è catacumbis transtulisse corpora Sanctorum Petri & Pauli narrat auctor Libri Pontificalis: (7) subditque ad extremum exulasse Centumcellis, & plumbatis os ejus contusum Decii jussu. (8) Sed illud præcipuè dignum admiratione, quod verè prædicat S. Cyprianus, eum *sedisse intrepidum*

Euseb. 1.

6.c. 43.

Bar. an.

255. §. 2.

3. 49. 58.

Pag. an.

152. §.

23.

Epist. 52.

pidum *Roma* in *Sacerdotali cathedra*, eò tempore, cùm tyrannus infestus *Decius* *Sacerdotibus Dei* fanda atque infanda comminaretur, cùm multò patientius & tolerabilius audiret levare adversus se amulum Principem, quàm constitui *Roma Dei Sacerdotem*. Itaque constantiâ, sanctitate, & martyrii gloriâ clarus occubuit XVIII. Kal. Octobris anno Christi 255. biennio Pontificatus nondum expleto.

ANNOTATIONES.

(1) Clerus Romanus epist. 31. inter *Epistolas S. Cypriani*.

(2) Lapsi appellabantur, qui tempore persecutionis defecerant ab Catholica Fide. Horum genera varia. Alii dicebantur *Sacrificati*, qui *Idolis* sacrificassent, aut gustassent *Idolothyta*: alii *Thurificati*, qui adolevissent *Diis thura*: alii *Idololatrae*, qui cultum aliquem iis exhibuissent: alii *Libellatici*, de quibus variant auctores. Opinati sunt *Rigaltius* in notis ad epist. XIV. & XXXI. *Cypriani*, & *Natalis Alexander* tom. 2. pag. 635. *Libellaticos* dici eos, qui, numeratâ judicii pecuniâ, libellum securitatis accipiebant sicque à se & impositam sacrificandi legem, & intentatas reluctantibus pœnas

E s

redi-

redimebant. Existimat auctor *Annali-um Cyprianicorum* pag. 17. Libellaticos actis publicè habitis coram magistratibus Christum negasse. S. Augustinus Libellaticos interpretatur eos, qui tempore persecutionis per libellos, se thurificatos, professi erant, lib. 4. de Bapt. num. 6. Negat Baronius ad an. 253. Libellaticos inde dictos, quod libellos dedissent, sed quod acceperint, at Christum ab illis negatum fuisse contendit. Dubitat Tillemontius tom. 3. not. 3. in persecutionem Decii, utrùm libellos dederint, an acceperint: dedisse & acceperint suspicatur, idemque sensisse probat eruditum auctorem libri de frequenti Communione. Multi alii Libellaticos ex datis libellis dictos existimant, velut Bosquetus lib. 3. Eccles. Gallic. pag. 132. nonnulli etiam in actis publicis scripsisse volunt. Cum hac sententiarum varietas conjiciendi & investigandi libertatem relinquitur quid mihi videatur, exponere non verbor. Existimo itaque Libellaticos nec voce nec scripto impiè quidquam aut facturos promississe, aut à se factum declarasse; sed idcirco vituperatos & justè poenitentia addictos fuisse, quod securitatis libellos à magistratibus impetrassent

sent eâ lege & conditione, ut in actis publicis scriberetur, eos sacrificasse, & Christum negasse, quamvis neutrum commississent. Hæc Monachus S. Mauri in vita S. Cypriani præposita operibus ejusdem S. Cypriani §. 6. Tandem alii post impia Diocletiani edicta vocati sunt *Traditores*, ii nimirum, qui suppliciorum metu vasa sacra, libros sacros, sacrâque Ecclesiæ suppellectilem Ethnicis magistratibus tradidissent. S. Augustinus lib. 7. De Baptismo cap. 2. Baronius ad an. 302. §. 22. Prosper Cardinalis de Lambertinis lib. 1. De Servorum Dei beatificatione, & Beatorum Canonizatione cap. 2.

(3) Quemadmodum qui persecutione faviente Catholicam fidem deseruissent, ita qui forti animo essent professi, variis nominibus appellati sunt. *Martyres*, qui constanter tulissent supplicia, quamvis vitam non amisissent, cum tormentis lacerarentur. *Confessores*, qui detenti in carcere nondum fuissent supplicii affecti. In quorum numero erant etiam *Extorres*, qui ne Christum negarent, nè per ipsos Catholica religio jacturam aliquam pateretur, dimissis bonis omnibus solum mutassent; quæ facti potius, quam verborum confessio videbatur. *Professores* demum, qui suâ sponte sævis insectatoribus obtulissent se se. Baronius ad an. 253. §. 54. & 67. item ad an. 286. §. 6. Lambertinus loco citato.

(4)

(4) De hac controversia est Natalis A^{lexandri} dissertatio secunda in Hist. Eccl. sac. III.

(5) Sunt verba S. Cypriani epist. 52. *Ex quibus sanè, quemadmodum Baro-
nius dicit ad annum 254. §. 44. quali-
ter fieri soleret olim Romani Ponti-
ficis electio (cujus ritus, obortis sepe
schismatibus, saepius mutari contigit, ut
omnis temeritati aditus praeclusus undique
foret) expressum satis habetur: nimi-
rum quod precedere soleret iudicium at-
que suffragium, Deo, quem vellet eligi,
signo aliquo admonente, Apostolico more.
Qui igitur videretur Dei iudicio praele-
ctus, coactò Presbyterio (hoc enim no-
mine tunc sacra illa comitia dicebantur)
rogabantur singulorum sententia: eorum
eadem vota & testimonium explorabatur,
qui plebis totius vicem repraesentarent.
Admittebantur aequè ad eadem comitia,
si qui aderant in Urbe Episcopi cum prae-
rogativa suffragii. Qua omnia acta esse
in electione Cornelii, qua ex Cypriano
recitata sunt, apertè declarant.*

*Aderant tunc in Urbe Episcopi sex-
decim, ut ipse scribit ad Antonianum
epist. 52. Id quod tradit etiam S. Pacia-
nus epist. 3. contra tractatus Novatiano-
rum tom. 4. Bibl. Patr. pag. 319. Cor-*

nelius jam Romæ Episcopus à sexdecim Episcopis factus, locum cathedre vacantis acceperat.

Hæc Romani Pontificis creandi ratio tenuit usque ad Sæculum XI. Cum enim Clerus numero crevisset, ad tollendas turbas, quæ solent existere ex multitudine, jus suffragii datum est solis primariis Presbyteris, & solis Episcopis Urbi proximis, qui Cardinales vocabantur. Itaque hodierna eligendi Pontificis ratio non discrepat ab antiqua. Siquidem Cardinales Cleri nobilissimi vicem sustinent, & inter ipsos semper numerantur Episcopi, qui ab Urbe propius absunt. Vide Bellarminum lib. 1. de Clericis cap. 10. & 16. Mabillonium comment. in Ordinem Romanum cap. 17. tom. 2. Musei Italici pag. 110. & annotat. 5. ad Nicolaum II. & annotat. 6. ad Alexandrum III.

(6) Novatianus schismati adjunxit hæresim, Ecclesiam non habere potestatem dandi veniam Lapsis in persecutione, neque iis, qui post baptismum admisissent peccatum grave. Est hic præcipuus error Novatianorum, qui ab Novatiano, non ab Novato ita denominati sunt. Quod cum Græcis scriptoribus haud satis compertum esset, Novatianum posuerunt pro Novato, & vice versâ, ut nominibus, ita erroribus confusis. Novatianus, Sixto II. Pontifice, Romæ interfectus, per annos ferme ducentos in Episcopatu successores habuit usque ad Cælestinum I. qui *Rusticu-*

lana

lam Novatianorum Episcopum clam in privatis adibus plebem colligere, ut ait Socrates lib. 7. cap. 11. Vide Baronium ad an. 254. §. 62. & 104.

S. Isidorus Hispalensis lib. 8. Originum c. 3. Schisma à scissura animorum nomen accepit. Eodem enim cultu, eodemque ritu credit, ut ceteri, solo congregationis delectatur dissidio. S. Augustinus contra Gaudentium lib. 2. cap. 9. Cum Schismaticus sis sacrilegus discessionis, & hereticus sacrilego dogmate. Idem de Fide & Symbolo cap. 10. Heretici de Deo falsa sentiendo ipsam fidem violant, Schismatici autem discissionibus iniquis à fraterna charitate dissiliunt, quamvis ea credant, que credimus. Quapropter nec Heretici pertinent ad Ecclesiam Catholicam, que diligit Deum, nec Schismatici, quoniam diligit proximum. Vide D. Thomam 2. 2. quæst. 39. art. 1.

(7) Hæc translatio incerta est Baronio ad an. 221. §. 3. Pagio ad eund. an. §. 3. & Blanchino in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 205.

(8) *Erat id genus tormentorum quasi flagellum ex funiculis, in quarum summitatibus glandes plumbeæ erant impactæ. Baronius ad Martyrolog. Rom. die 6. Junii, & Gallonius de martyrum cruciatus pag. 204.*

XXIII.

XXIII.

S. LUCIUS I.

ANNO CHRISTI. 255.

GALLI ET VOLUSIANI

IMPERATORIS 2.

CORNELIO *ob Christum martyrio**coronato successit Lucius (1) Por. Bar. ad*
phyrrii filius Romanus anno 255. *an. 255.*XIII. Kal. Novembr. Ei & Ponti- *§. 64.*
ficiam dignitatem, & reversionem *Pag. an.*
ab exilio, quo affectus est Pontifica- *252. 9.*
tu vix inito, gratulatur D. Cypria- *14.*

nus epist. §8. idemque epist. 67.

scribit, ejus perinde, ac deces-

soris Cornelii, studium enituisse

adversus Hæreticos Novatianos.

Ita enim loquitur de utroque: *Illi**pleni spiritu Dei, & in glorioso mar-**tyrio constituti, dandam esse Lapsis pa-**cem censuerunt, & pœnitentiâ actâ,**fructum communicationis & pacis negan-**dum non esse, litteris suis signaverunt.*

In Libro Pontificali legitur statutum

ab Lucio, ut duo Presbyteri & Dia-

coni tres Episcopum usque comita-

rentur, testes vitæ ejus & actionum.

(2) Cujus decreti sancienti causam *Bar. an.*dedisse putantur calumpniæ in Cor- *257. §. 4.*nelium *§. Pag.*

an. 253. nelium confictæ à Novatiano. *Cum*
 9. 3. *annum unum, menses quatuor & dies*
duodecim in Pontificatu vixisset, anno
 257. IV. Nonas Martii confectus
 cruciatibus vitam posuit.

ANNOTATIONES.

(1) S. Hieronymus de Script Eccl. ex-
 tremo cap. 66.

(2) Quemadmodum Evaristus cavit, ut
 septem Diaconi *custodirent Episcopum*
prædicantem propter stylum veritatis,
 testimonium scilicet veræ ac sanæ prædi-
 catæ ab eo doctrinæ; ita Lucius duos Pres-
 byteros, & Diaconos tres Episcopo co-
 mites adjunxit *propter testimonium Ec-*
clesiasticum, ut nimirum de vita ejus ac
 moribus respondere malevolis ac testari
 possent. Nam *propter malevolos, juxta*
Apostolum, oportet Episcopum & testi-
monium habere bonum ab iis, qui foris
sunt, ut est in cap. *Jubemus* 60. de
 consecrat. dist. 1. ubi hoc Lucii decretum
 recitatur & exponitur.

XXIV.

S. STEPHANUS I.

ANNO CHRISTI 257.

GALLI ET VOLUSIANI

IMPERATOR. 4.

Bar. an.

257. 9. 6.

STEPHANUS Julii seu Jobii filius,
 Romanus, qui Pontificibus Cor-
 nelio

nello & Lucio Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus fuerat, *Vicarius* & *Sucessor eorum factus est* (1) anno 257. V. Idus Martii. Est in Libro Pontificali, eum decrevisse, ut Sacerdotes & Levitæ vestibus sacris uterentur in Ecclesia tantum. Eundem Syriarum provinciis & Arabiæ identidem necessaria suppeditasse, restatur Dionysius Alexandrinus apud Eusebium lib. 7. cap. 5. (2) Eodem genere Pontificatum, agitata est controversia: *Num qui ab Hæreticis baptizati erant, cum ad Catholicam Ecclesiam se conferrent, essent denudò baptizandi.* S. Cyprianus Carthagenusum Episcopus cum Africanis, & Firmilianus Cæsareæ in Cappadocia Antistes cum plurimis Episcopis Orientalibus, collatum ab hæreticis baptismum iterandum esse, non modò affirmarunt, sed etiam habitis in Africa & Asia Conciliis confirmarunt. (3) *Stephanus nihil adversus traditionem, qua jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissimè id tulit.* Eâ solâ traditione fretus illis obstitit fortiter, nullòque inflicto anathemate omnes Sandini Vitæ Pontif. F eorum

Bar. an.

258. §.

11. 38.

52.

Euseb. 1.

7. c. 3.

Bar. an.

259. §. 1.

Pag. an.

256. §. 4.

6. 9. 12.

eorum conatus elusit, constanter professus, baptisma etiam ab hæreticis ritè administratum ratum esse debere. (4) *Si quis ergo, inquit apud Cyprianum epist. 74. à quacunque hæresi venerit ad nos, nihil innovetur, nisi quod traditum est, ut manus illi imponatur in pœnitentiam. Traditum autem erat, ac talis per omnia consuetudo tenebatur, ut baptismus Christi, hoc est formâ à Christo institutâ collatus, non nisi Christi baptismus haberetur, etiamsi apud hæreticos vel schismaticos datus fuisset probaretur.* (5) Stephanus igitur, qui baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat, (6) rectè censebat, & secundum traditionem Apostolorum: quandoquidem consuetudo illa, qua opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est, sicut sunt multa, quæ universa tenet Ecclesia, & ob hoc ab Apostolis præcepta benè creduntur, quamquam scripta non reperiantur. (7) Itaque Concilium, quod Augustinus Plenarium sæpius appellat, sive illud sit Arelatense I. celebratum anno 314. sive Nicænum I. Oecumenicum, habitum anno 325. utrumque

que ante natum Augustinum, controversiam omnem secundum Stephani sententiam diremit. (8) Audet tamen Joannes Launojus lib. 8. epist. 15. §. 4. Stephanum criminari eâ voce : *Stephanus hereticorum baptismum admittebat quemcunque.* Falsum. Ipsi enim Stephani adversarii Cyprianus & Firmilianus, præterquamquod nihil tale ei unquam obijciunt, eundem etiam fatentur ad veram baptismi rationem exquiri voluisse, non quis baptismum administrâset, sed cujus nomine, auctoritate, quibus verbis administrâset. Cyprianus epist. 74. ait, Stephanum tribuere effectum baptismi majestati nominis, ut qui in nomine Jesu Christi ubicunque & quomodocunque baptizantur, innovati & sanctificati judicentur. Firmilianus verò in epistola ad Cyprianum : *Inter* Illud quoque ab *Cypri-* *nicas 75.* *surdum, inquit, quod non putat, querendum esse, quis sit ille, qui baptizaverit, eoquod qui baptizatus sit, gratiam consequi potuerit invocata Trinitate nominum Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Ita falsum erit illud etiam, quod dicunt aliqui, Stephanum de-

F 2 cre-

crevisse, baptismi Sacramentum solius Christi nomine rectè administrari. Apparet ex his Launojus audacior Petiliano hæretico Donatista, qui, cum Romana Ecclesia per ordinem commemoraret Episcopos, inter eos commemoravit & Stephanum, quos Episco-

Bar. an. patum illibatum gessisse confessus est. (9)

260. §. 2. Gessit autem annos tres, menses toti-

5. Pag. dem, dies duos & viginti. Namque

an. 257. interfectus dicitur anno 260. IV.

§. 2. Nonas Augusti, sæviante octavâ adversus Christianos persecutione. (10)

ANNOTATIONES.

(1) Cyprianus epist. 67.

Bellarminus de Rom. Pont. lib. 2. cap. 17. *Vicarius Petri dicitur summus Pontifex, quoniam S. Petrus adhuc vivit, & gubernacula Ecclesiæ non reliquit, ut ait S. Leo serm. 2. de anniversario assumptionis suæ. Baronius ad an. 740. §. 4. in margine Sic usurpatur improprie vox ista Vicarius usu loquendi illius temporis, quod loco Petri Christi vicem Papa gerat in terris. Et ad an. 880. §. 16. recitat epistolam Joannis VIII. qui vocat se Vicarium B. Petri. Vide Petri Constant Præfationem tom. 1. Epist. Rom. Pont.*

Pont. part. 1. §. 12. 13. 14. & Indicem rerum memorabilium, quæ in tomis Conciliorum Harduini continentur, tom. XI. pag. 1392.

(2) Servato scilicet more institutoque Romanorum, quem idem Eusebius l. 4. cap. 23. ab ipso Christianæ religionis exordio ad suam usque ætatem *perpetuò custoditum* scribit, ut *Ecclesiis plurimis* etiam remotis *necessaria vite subsidia* transmitterentur. Eandem ob causam S. Soter commendatur ab Dionysio Episcopo Corinthiorum.

(3) Primus hujus sententiæ auctor non est Cyprianus, ut scribit Eusebius lib. 7. Hist. Eccl. cap. 3. sed decessor ejus Agrippinus, ut docet S. Cyprianus Epist. 71. & 73. S. Augustinus lib. 3. de bapt. contra Donat. cap. 2. & 12. S. Vincentius Lirinensis in Commonitorio cap. 6.

Facundus lib. contra Mocianum pag. 596. apud Sirmondum tom. 2. edit. Venerat: *Stephani potius, quam Cypriani sententiam tenet Ecclesia, non solum de non rebaptizandis hæreticis, verum etiam de rebaptizantibus non ferendis.*

S. Augustinus epist. 93. aliàs 48. cap. 10. Cyprianus *sensisse aliter de baptismo, quam forma & consuetudo habebat Ecclesia, non in canonicis, sed in suis & concilii litteris inveniuntur: correxisse autem istam sententiam non invenitur;*

non incongruenter tamen de tali viro existimandum est, quod correxerit, & fortasse suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimium delectati sunt, & tanto velut patrocinia carere noluerunt. Quamquam non desunt, qui hoc Cyprianum prorsus non sensisse contendunt, sed sub ejus nomine à presumptoribus atque mendacibus fuisse confictum. Vide disputationes criticas in duas celeberrimas epistolas Firmiliani & Cypriani adversus decretum S. Stephani Papæ I. De non iterando hæreticorum baptismo; quibus unam & alteram à Donatistis fuisse confictam demonstrat Raymundus Missorius.

Nat. Alexander in Hist. Eccl. Sæc. III. dissertat. 12. art. 4. concludit, minimè excusari S. Cyprianum aliòsque Episcopos, si quæstio erat de Fide: Denique si res fidei visa esset, non fuisset necessarium universæ Ecclesiæ Concilium, ut inexcusabiles essent Africani & Orientales, qui hæreticos rebaptizabant. Siquidem non excusantur, qui errorem contra Fidem à Sede Apostolica damnatum pertinaciter propugnant, etiam ante Concilii Oecumenici celebrationem, ut in causa Pelagianorum videre est, quibus spem Concilii generalis adimit S. Augustinus.

(4) S. Augustinus lib. 5. de bapt. cont. Donat. cap. 25. Stephanus abstinendos putat.

putaverat, qui de suscipiendis hæreticis
 priscam consuetudinem convellere cona-
 rentur . . . Ita quamvis commotius,
 sed tamen fraternè indignarentur, viciis
 tamen pax Christi in cordibus eorum, ut
 nullum inter eos schismatis malum orire-
 tur. Et lib. 6. cap. 1. Ista questio con-
 tra veterem consuetudinem disputationi-
 bus salvâ charitate altercantibus discu-
 tiebatur. Et lib. de unico baptismo con-
 tra Petilianum cap. 14. Cum ergo Ste-
 phanus non solum non rebaptizaret hæ-
 reticos, verum etiam hoc facientes, vel
 ut fieret, decernentes excommunicandos
 esse censeret, sicut aliorum Episcoporum,
 & ipsius Cypriani litteræ ostendunt; ta-
 men cum eo Cyprianus in unitatis pace
 permansit . . . Nec ulla facta est à Cy-
 priano, & eis, qui pariter de baptismo
 sentiebant, ab illorum communione di-
 visio.

Firmilianus è contrario in epist. ad
 Cyprianum, quæ est 75. inter Cypriani-
 cas, ait, Stephanum cum tot Episcopis
 per totum mundum dissensisse, pacem
 cum singulis vario discordiæ genere rum-
 pentem, modò cum Orientalibus, modò
 vobiscum, qui in meridie estis. At ver-
 bis Firmiliani detrahunt fidem ea, quæ
 ibidem falsa & injuriosa loquitur in Ste-
 phanum

phanum, ut propterea dici possit, eum se-
 veritate Stephani anathema minitantis com-
 motum vehementius, quàm par erat, mi-
 nas ipsas tanquam anathema expostulare.
 Itaque Augustino rem sine ulla animi per-
 turbatione narranti magis credunt Petrus
 Coustant in Dissertat. *quâ vera Stephani
 circa receptionem hæreticorum sententia
 explicatur*, tom 1. Epist. Rom. Pontif.
 pag. 227. Natalis Alexander dissertat. 12.
 in Hist. Eccl. Sæc. III. Schelstratus part. 2.
 Antiquitatis illustrata dissertat. 1. cap. 5.
 att. 2. & Bellarminus lib. 1. de Conciliis
 cap. 10.

Baronius ad an. 258. §. 15. 16. 44. 46.
 vult, ab Stephano anathematizatos esse
 omnes præter Cyprianum, quod hic *sapius
 fuerat contestatus, se in omnibus, ac
 cum omnibus pacem servaturum, quan-
 tumlibet essent sue ipsius sententia adver-
 santes.* Et ad an. 258. §. 47. & 51. item
 ad an. 259. §. 1. & 2. videtur affirmare,
 Cyprianum, & Firmilianum errorem ante
 mortem deposuisse.

(5) S. Augustinus lib. 3. De baptismo
 cap. 2. num. 3.

(6) Idem de unico baptismo cap. 14.
 num. 23.

(7) Idem lib. 5. de baptismo cap. 23.
 num. 31.

(8) S. Augustinus non modò dicit
Plenarium, sed etiam *Plenarium totius
 Orbis Concilium* lib. 1. de bapt. cont.
 Donat.

Donat. cap. 7; *Universa Ecclesia Concilium* lib. 2. cap. 9; *Concilium Catholicum Orbis terrarum* lib. 6. cap. 13; quo modo vocari non posse Arelatense I. sine ulla hæsitacione affirmaverim, nisi id ambigeretur inter peritissimos. Neque injuriâ ambigitur. Nam Concilium Arelatense I. can. 8. controversiam omnem tollit quidem apertissimè: at non videtur esse *Concilium totius Orbis, universa Ecclesia, & catholicum Orbis terrarum*: è diverso tale revera est Concilium Nicænum I. sed in hoc non dirimitur controversia ita clarè: colligitur solummodò ex can. 8. & 19. eandem fuisse Nicæni atque Arelatensis Concilii sententiam, omnes scilicet hæreticos suscipiendos esse sinè baptismo, iis tantùm exceptis, qui non baptizarent formâ à Christo Domino præscriptâ. Vide annotat. 5. ad S. Silvestrum.

(9) S. Augustinus de unico Baptismo cap. 14. num. 23.

(10) Excitata à Valeriano & Gallieno Octava est Hieronymo de Script. Eccl. cap. 67. Sulpicio Severo lib. 2. Hist. sacræ cap. 32. & Orosio lib. 7. cap. 22. Baronius ad an. 259. §. 6. & 7. *Durâsse hanc annos* Persecutio VIII.
res & menses sex. auctor est Dionysius Alexandrinus, qui (apud Eusebium lib. 7. cap. 10.) eam tradit quievissè, cum Valerianus à Persis captus est. Hæc autem persecutio usque adeò sevit, ut Dionysius Alexandrinus, quem diximus,

F 5

qui

qui tunc multa perpeffus est, tempora illa omnium infelicissima de Antichristo predicta, in Valeriano esse putaret expleta.

XXV.

S. SIXTUS II.

ANNO CHRISTI 260.

VALERIANI ET GALLIENI

IMPERATOR, 6.

Bar. an.

260. §. 5.

An. 261.

§. 1. §.

Pag. an.

258. §.

2. 3.

SIXTUS II. Atheniensis anno 260. VIII. Kal. Septembr. in Stephani locum successit. (1) Anno insequente VIII. Idus Augusti, vel crucis supplicio, vel capitis abscissione decessit. (2) Quare menses undecim & dies duodecim sedit in Petri solio. Bonus & pacificus Sacerdos ac propterea beatissimus martyr appellatur à S. Pontio in vita S. Cypriani cap. 17. Quid memorabile egerit, non reperio. Illud ex Indiculo depositionis Martyrum tradit Pearsonius in Annalibus Cyprianicis ad an. 258. §. 3. eum Petri & Pauli Apostolorum corpora ad Catacumbas transtulisse. magis in dies saviente persecutionis ardore, ut ibi stationes

tionem tutius haberi possent. (3) Durasse autem Sixto Pontifice controversiam de baptismo, sub decessore ejus disceptari cœptam, colligo ex tribus epistolis ab S. Dionysio Alexandrino ad eum datis, quarum fragmenta recitat Eusebius lib. 7. Hist. Eccl. cap. 5. & 9.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 7. Hist. Eccl. cap. 5.

(2) Baronius ad an. 261. §. 5. *Unus Prudentius hym. 2. eum cruci affixum tradit; sed id ab aliis minime confirmatur.* S. Cyprianus epist. 82. ait, *Sixtum in cœmeterio animadversum*: quæ vox sæpe significat decollatum: siquidem abscissionem capitis vocat *solitam animadversionem* Pontius S. Cypriani Diaconus, in ejus vita cap. 15. apud Surium die 14. Septembris.

(3) Petavius in Animadversionibus ad S. Epiphanium pag. 356. *Ego Stationem religiosum illud esse fidelium officium arbitror, quo certis diebus ad Synaxim adeuntes, ibidem ad nonam usque perseverabant, ad quam insuper jejunia producebant. Unde & pro multitudine ipsa conventuque nonnunquam solet accipi.*

XXVI.

XXVI.

S. DIONYSIUS.
ANNO CHRISTI 261.
VALERIANI ET GALLIENI
IMPERATOR. 7.

Euseb. l.
7. c. 7.

DIONYSIUS, qui sub Stephano Romana Urbis Presbyter fuerat, quique à D. Basilio epist. 220. vocatur celeberrimus cum ob fidem, tum ob virtutes reliquas egregias, Pontifex factus est anno 261. pridie Idus

Bar. ad
an. 261.

Septembr. (1) Consecratum fuisse à Maximo Episcopo Ostiensi, habent Acta

§. 11.

S. Laurentii prope finem, apud Surium die 10. Augusti. Sanè quidem antiqui moris fuisse, ut Romanus Episcopus consecraretur ab Episcopo Ostiensi, auctor est S. Augustinus in Breviculo collationum cum Donatistis. (2) His Presbyteris Ecclesias divisit, & cœmeteria & parochias, Diœceses constituit.

Bar. an.

263. §.

31. 33.

34. 51.

(3) Apud hunc Antistites Pentapolitani accusarunt Dionysium Alexandrinum, perinde atque id de Filio Dei sentiret, quod postea Arius sensit. Quibus ille auditis unâ scripsit & contra Sabellii sectatores, & contra eos, qui ejus essent

essent sententia, quam cum post Arius protulisset, ab Ecclesia est ejectus. (4)

Misit quoque ad Dionysium (Alexandrinum) litteras, ut indicaret, quae de re accusatus ab illis fuisset. (5) Concilium inde Romae celebravit, in quo idem Dionysius Episcopus Alexandrinus, cum per epistolam aperuisset sententiam suam, ac purgasset objectum crimen, omnis exors culpæ magno consensu declaratus est.

Idem Pontifex creditur in eadem Ad. an. 265. §. 4.
Urbe habuisse Synodum contra Pau-
lum Samosatenum Episcopum An-
tiochenum abrogantem Christo di-
vinitatem. Sed qui ita credunt, eos
decipi loco S. Athanasii non rectè
intellecto, docet Pagius ad an. 264.
§. 4. Sub eodem Pontifice anno cir-
citer 262. vult Harduinus, celebra-
tum in Africa Concilium, in quo
sancitum est, hæreticos non esse re-
baptizandos, quemadmodum testa-
tur Hieronymus in Dialogo adver-
sus Luciferianos cap. 8. his verbis:
Denique illi ipsi Episcopi, qui rebapti-
zandos hæreticos cum eo (Cypriano)
statuerant, ad antiquam consuetudinem
revoluti novum emisere decretum. Exiit
è vita

è vita

Bar. an. è vita anno 272. VII. Kal. Januar.
 272. §. *cùm annos undecim, menses tres &*
 21. Pag. *dies quatuordecim* Petri sedem re-
 an. 271. *nuisset.*
 §. 9.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 7. cap. 17. *Hunc ipsum Romanum Dionysium eruditissimum planèque admirandum virum fuisse, testimonio Dionysii Alexandrini licet cognoscere.*

(2) Sunt hæc verba Augustini in memorato Breviculo Collat. diei 3. cap. 16. *Nec Romana Ecclesia (Episcopum) ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis Episcopus.* Quod, ut docet Mabillonius cap. 18. Comment. in Ordinem Romanum pag. 119. *non ita accipiendum, quasi hic solus fuerit, sed præcipuus Romani Pontificis vice Metropolitanus consecrator.*

(3) Liber Pontificalis: cujus verba Baronius ad an. 270. §. 17. explanat in hunc modum: *Dionysii opus fuit, Parochias ab Decessoribus suis distinctas limitibus certis, Presbyterisque divisas, quas persecutio Valeriani turbaverat, iterum dividere, ac pro ratione distribuere, cœmeteriaque singulis consignare.* Vide Blanchinum in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 230. & 231.

(4) S.

(4) S. Hilarius lib. 4. De Trinitate §. 11. *Sabellius ipsum dicit Filium, quem & Patrem.* Lege vitam S. Silvestri I.

(5) S. Athanasius in Epist. de sententia Dionysii §. 13. pag. 252. Editionis Monachorum.

XXVII.

S. FELIX I.

ANNO CHRISTI. 272.

AURELIANI IMPERATOR. 2.

FELIX Constantii filius die postremo anni 272. in Dionysii locum substitutus est. Hic insistentis predecessoris vestigiis nihil antiquius habuit, quam hareses insurgentes in Ecclesiam profligare. Quamobrem cum recens esset vulnus à Paulo Samosateno inflatum Catholica veritati, necdum obducta cicatrix de errore Sabellii, ipse de Filii Dei divinitate, ac pariter humanitate, naturisque duabus in una persona distinctis ad Maximum Episcopum Alexandrinum, Dionysii successorem scripsit epistolam, quâ veluti ancipiti gladio utramque haresim uno ictu confoderet; ut dum in Christo naturam monstrares divinam indivisè humanitati conjunctam

Pauli

Euseb. l.

7. c. 30.

Bar. an.

272. §.

21.

An. 273.

§. 11.

Pauli haresim condemnaret: dum vere humanam in eodem predicaret à divina esse naturæ proprietate distinctam. & divine substantiæ in tribus personis substantiam demonstraret, Sabellium confutaret. (1) Eidem ritum faciendi

An. 275. §. 1. 2. *sacrificia supra sepulchra aut memorias*
 Pag. an. *martyrum acceptum refert Liber Pontificalis.* (2) Cum menses quinque
 274. §. 2. *supra biennium Catholicæ Ecclesiæ præfuisset, anno 275. III. Kal. Jun. Martyr decessit, sæviante nonâ adversus Christianos persecutione, quam Aurelianus anno 272. exorsus fuerat.* (3)

ANNOTATIONES.

(1) Extat hujus epistolæ fragmentum in Concilio Ephesino, & S. Cyrilli Apologético pro duodecim Capitibus apud Labbeum tom. 3. Conc. pag. 511. & 851.

(2) Bona lib. 1. Rer. Liturg. cap. 19. §. 5. *De Felice primo summo Pontifice sic scribit Anastasius: hic constituit supra sepulchra aut memorias martyrum Missas celebrari, quia fortassis de hoc legem edidit, ne aliter fieri posset.* Hinc existima- verim ortum morem consecrandi Altaria cum reliquiis Martyrum.

Baronius ad an. 275. §. 2. *Ejusmodi insti-*

institutionem longè ante Felicis Papa tempora Ecclesia sibi vindicat Felicis ergo decretum stabilivisse videtur, quod absque scripto canone, traditione tantum simpliciter servaretur. In hac sententia est etiam Tillemontius.

Schellstratus tom. 1. Antiquitatis illustrata pag. 435. *Sepulchra vel ob inscriptiones & signa martyrii, vel ob ossa martyrum ibidem posita vocantur Memoria Martyrum.*

(3) Nonam dicunt Eusebius & Hieronymus in Chronico, item Orosius lib. 7. cap. 23. Quidam, ut est apud Baronium ad an. 273. §. 4. eam esse credunt, quam S. Leo serm. 74. cap. 6. facit octavam, & celebrem propter *innumera martyrum millia.*

Persecutio LX.

Lactantius de mortibus persecutorum cap. 6. *Aurelianus, qui esset naturâ verus & princeps, quamvis captivitatem Valeriani meminisset, tamen oblitus sceleris ejus & pœna, iram Dei crudelibus factis laceffivit. Non intentata igitur duntaxat persecutio ab Aureliano, ut visum Dodwello, sed executioni mandata, ut loquitur & probat Pagius ad an. 272. §. 9. Ideo autem Eusebius l. 8. Hist. c. 4. scribit, Diabolum veluti somno sopitum Ecclesiæ pacem non perturbasse ab Decii & Valeriani temporibus usque ad Dioclesandini Vitæ Pontif. G tia-*

tianum, quia, ut ait idem Pagius §. 11. persecutio ab Aureliano excitata brevissima fuit, cum econtra tam Decii, quam Valeriani persecutiones diuturna fuerint: ob quam etiam rationem Numeriani & Maximiani Herculi mentionem non facit, qui tamen ante persecutionem Diocletianeam, Ecclesiam vexarunt, ut ex Annalibus liquet.

XXVIII.

S. EUTYCHIANUS

ANNO CHRISTI 275.

AURELIANI IMPERATORIS 5.

Bar. ad
an. 275. §. 3.
Pag. an.
274. §. 5. EUTYCHIANUS, Marini seu
Bar. an. 283. §. 14. Martini filius, Hetruscus, patriâ
15. Lunensis, anno 275. pridie
16. Nonas Junii Pontifex dictus est. Hic
Pag. §. 5. constituit, fruges, fabas & uvas super
Altario benedici, teste auctore Libri
Pontificalis, non quod id antè non
fieret, sed quod nondum id esset sanctione decretum. In eodem Libro
Pontificali, & Martyrologio Romano VI. Idus Decembris legitur
tumulasse manibus suis martyres duos
& quadraginta supra trecentos: ac
præ-

præterea cavisse, ne quis martyrem sepeliret sine Dalmatica, aut Colobio purpureo. (1) Obiit VI. Idus Decembris anno Christi 283. Pontificatus octavo, mense quinto, ac die tertio. Ejus corpus olim in patriam Lunam relatum, nunc invenitur Sarzanæ urbe vicinâ, quæ Lunæ penitus desolata destructæque in honore Cathedrali successit. (2)

ANNOTATIONES.

(1) Blanchinus in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. part. 2. pag. 244. *Vindicandorum Martyrum curam promovens sanctus Pontifex, providenter præcepit, ut adderentur indicia certa martyrii in eorum depositione. Adhiberi mandavit Colobium aut Dalmaticam non qualemcunque, sed purpuratam ad involvendos Martyres, quos etiam purpuratos vocare consuevit Ecclesia in Hymno omnium Sanctorum*

Vos purpurati Martyres.

Ante hoc decretum Eutychiani consueverunt Christiani sacra Martyrum corpora sepelire cum linteis ipsorum sanguine respersis.

Colobia, & Dalmaticæ erant tunicæ talaræ. Hæc distabant dalmaticæ à tunicis

G 2

&

& colobiis, quod Dalmaticis amplæ erant manicæ, tunicis strictæ, colobiis vel nullæ, vel breviores.

(2) Bolland. tom. 8. Maji pag. 40.

XXIX.

S. CAJUS.
ANNO CHRISTI 283.
CARINI ET NUMERIANI
IMPERATOR. 1.

Bar. an.

283. §.

17.

CAJUS Dalmata Salonitanus, Caji filius, propinquâ cognatione Diocleriano Imperatori junctus, anno 283. XVII. Kal. Januar. Pontifex renunciatur. *Erat vir magna prudentia magnæque virtutis, ut est in Actis S. Sebastiani cap. 18. apud Bol-*

Pag. 278.

Bar. an.

296. §.

1. 2.

Pag. §. 3.

landum die 20. Januarii. Ab eo confirmatum dicitur institutum Ecclesiæ vetus, ut Clerici per septem Ordinum gradus documentum suū dantes, tenderent ad Episcopatum. (1) Quæ præterea gessit Pontificem agens per annos duodecim, menses quatuor, & dies quinque, latent tenebris obruta vetustatis. Mortuus est anno 296. X. Kal. Majas.

AN.

ANNOTATIONES.

(1) Septenarius Ordinum numerus est in Epistola Cornelii Pontificis apud Eusebium lib. 6. Hist. Eccl. cap. 43. in qua dicit, fuisse in Romana Ecclesia Presbyteros 44. Diaconos 7. & Subdiaconos totidem, Acolythos 42. Exorcistas & Lectores cum Ostiariis 52. Vide Bonam l. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 16. 17. & Mabillonium comment. in Ordinem Romanum cap. 3. pag. 12.

XXX.

S. MARCELLINUS

ANNO CHRISTI 296.

DIOCLETIANI ET MAXIMI-
ANI IMPERATOR. 13.

MARCELLINUS Projecti filius Bar. an. Romanus V. Nonas Maji an. 296. §. 4. no 296. Cajo Pontifici subrogatur. Pag. §. 4. Euseb. l. 7. c. 32. Eo regnante anno 302. aut insequente Diocletianus homo omni diritate atque immanitate deterrimus persecutionem omnium sævissimam indixit adversus Christianos. (1) Tum Bar. an. Marcellinum metu mortis adactum 203. §. thura incendisse Idolis, & paucis 88. Pag. post diebus actâ pœnitentiâ vitam §. 18. 21. posuisse pro Christo, narrat Liber

G 3

Pon-

Pontificalis, Tum etiam habitum fertur Concilium Sinuessanum trecentorum Episcoporum in causa ejusdem Marcellini pœnitentis. At simul lapsum ejus, simul concilium commentitium esse, docent auctores summi. (2) Nec tamen si evincatur contrarium, propterea detrahatur aliquid de infallibilitate, uti vocant, Pontificum Romanorum. Non enim Marcellinus, si adolevit thura Idolis, docuit aliquid contra fidem, ut ait Bellarminus lib. 4. de Rom. Pont. cap. 8. sed tantum lapsus est per errorem, qui Tertulliano de Præscriptionibus cap. 23. *Conversationis est vitium, non prædicationis.* Referente Theodoro lib. 1. Hist. Eccl. cap. 2. Marcellini *favente persecutione præclara laus fuit.* Exiit è vita anno 304. VI. Kal. Maji post annum Pontificatus septimum, mensem undecimum, diem tertium & vicesimum.

Bar. an.
304. §.
23.
Pag. §.
11. 13.

ANNOTATIONES.

Persecutio X. (1) Decima est Orosio lib. 7. cap. 25. & 27. nona Sulpicio Severo lib. 2. cap. 32. *Totius Romani Imperii Ecclesia omnes destructæ ipso salutaris passionis die, ut scribit*

bit Theodoretus lib. 5. Hist. Eccl. extremo cap. 38. *diebus Pascha*, ut Eusebius in Chronico, *Edictum propositum est per colonias & civitates Principibus & Magistratibus suo cuique loco, ut libros Deificos extorquerent è manibus Episcoporum & Presbyterorum*, ut est in Actis Felicis Episcopi Africani apud Surium die 24. Octobris. S. Optatus lib. 1. §. 3. *Hujus per totam Africam persecutionis divagata tempestas alios fecit Martyres. alios Confessores*, Idem lib. 3. §. 8. *Omni bus notum est, quid eorum (Diocletiani & Maximiniani) operata sit artificiosa crudelitas: saeviebat bellum Christianis indictum. . . . Alii cogebantur Tempia Dei vivi subvertere, alii Christum negare, alii Leges Divinas incendere, alii thura ponere*. Lactantius de mortibus persecutorum cap. 15. *Omnis sexus & ætatis homines ad exustionem rapti. Nec singuli, quoniam tanta erat multitudo, & gregatim circumdato igni ambiebantur domestici, alligatis ad collum molaribus mari mergebantur. Nec minùs in ceterum populum persecutio violenter incubuit. Quippe certatim, ut ait Sulpitius loc. cit. gloriosa in certamina ruebatur, multoque avidius tum Martyria gloriosis mortibus quærebantur, quàm nunc Episcopatus pra-*

vis ambitionibus appetuntur. Vexabatur universa terra, subjicit Lactantius cap. 16. *Et præter Gallias ab Oriente usque ad Occasum tres acerbissimæ bestie* (Diocletianus, Maximianus Herculius, & Galerius Maximianus) *sæviebant.*

Non mihi si linguæ centum sint oræ
que centum,

Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas,

Omnia pœnarum percurrere nomina possem,

Que judices per provincias justis atque innocentibus intulerunt. Eusebius verò lib. 8. cap. 4. *Dici non potest, quot & quantos Christi martyres in omnibus locis atque urbibus passim cernere licuerit.* Quantus sit numerus martyrum, quàm ingens multitudo, si ex aliis persecutionibus existimari non possit, vel ex hac una colligi licet, ut appareat impudenter fecisse Dodwellum; qui differtatione XI. Cyprianica ausus est scribere *de martyrum paucitate in primævis Christianorum persecutionibus*: præsertim cùm D. Cyprianus extremo libro de *mortalitate*, scripto ante persecutionem hanc omnium fœdissimam, affirmârit, in Cælis esse *martyrum innumerabilem populum ob certaminis & passionis victoriam coronatum.*

Tam

Tantum verò abest, ut persecutiones exitium dederint Ecclesiæ, ut etiam splendorem attulerint atque incrementum. Tertullianus in Apologetico adversus Gentes extremo cap. 48. *Plures efficiamur, quoties metimur à vobis. Semen est sanguis Christianorum.* Vide Theodoricum Ruinart. Præfat. in Acta Martyrum §. 3.

(2) Eminentissimus auctor Prosper Cardinalis de Lambertinis lib. 4. de Serv. Dei Beatificatione, & Beatorum canonizatione part. 2. c. 13. n. 5. in quo agit de Breviario Romano, & ejus auctoritate: *Addi posset lapsus S. Marcellini Papæ & Martyris à Fide, qui commemoratur in quinta Lectione Officii de eodem ad diem 26. Aprilis in Breviario Romano: hunc etenim plerique commentitium probant primò ex silentio veterum omnium Scriptorum, qui Romanorum Pontificum Gesta descripserunt; secundò ex inani Donatistarum labore, qui factum illud Catholicis objecerunt, nec unquam probare potuerunt, quâ ratione S. Augustinus lib. de unico Baptismo cap. 16. loquens de Petiliano ejus fabulæ auctore ait: Ipse sceleratum & sacrilegum fuisse dicit; ego innocentem fuisse respondeo. Quid laboro probare defensionem meam, cum ille nec tenuiter probare conatus sit accusationem suam? Tertiò ex fictitio Concilio Sinuessano, quod*

ea occasione dicitur celebratum: de quibus omnibus legi possunt Continuatores Bollandiani tom. 8. Maji pag. 42. Tillemontius annotat. 31. in Persecutionem Diocletiani, Natalis Alexander dissertat. 20. in Hist. Eccl. Sæc. III. & Pagius ad an. 302. §. 18. item ad an. 304. §. 12. & inter Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, de Aguirre in Defensione Cathedralæ S. Petri tract. 2. disput. 28. sect. 1. à num. 1. ad 11. & de Noris in Historia Donatistarum part. 1. cap. 7. Operum recentiorum editorum tom. 4. Quocirca Conradus Janningus egregius Continuator Bollandianus in sua Apologia pro Actis Sanctorum, edita Antwerpæ anno 1695. pag. 12. sermonem habendo de factis historicis, quæ aliquando occurrunt in Lectionibus Officii, & quæ sunt approbata à Sacrorum Rituum Congregatione, subdit: Fateor ex ejusmodi approbatione Historiæ auctoritatem accedere; neque ullus id negaverit Catholicus: at verò accedere talem, ut falsum subesse non possit Historiæ sub approbatione tali legi permissis, aut ut Viri eruditi prohibeantur circa illas disputare, ab iisque ratione bonâ nixi dissentire, ne ipsa quidem Sacra Congregatio prætendit. Patitur enim de facto, quæstionem agitari de S. Dionysio Parisiensium Patrono, an scilicet idem sit (quod Breviarium Romanum manifestè asserit ad diem 9. Octo-

Octobris) cum Areopagita, an ve o diver-
sus; item, an à S. Clemente Sæculo pri-
mo missus sit in Galliam, an tempore De-
cii Sæculo tertio. Patitur similiter de Hi-
storia S. Marthæ ad 29. Julii relatâ di-
sputari. Patitur etiam, ut plura missa fa-
ciam, contra adventum S. Jacobi in Hispa-
niam ad 25. Julii à se assertum rationi-
bus pugnari.

Baronius ad an. 302. §. 104. ita re-
spondet viris doctissimis, qui de *Marty-
rologio & Breviario Romano* queruntur,
quòd ista in Ecclesia recitanda contineant.
*Sciant velim, Romanam Ecclesiam anti-
quitatis tenacissimam, quæ ante octin-
gentos annos ita publicè lecta reperiit,
haud adeò facile convellenda, quamvis si-
bi valdè molesta putavit. Ceterùm ean-
dem ipsam Romanam Ecclesiam, non si-
cut Evangelium (quod Gelasius monuit)
legere consuevisse, vel legenda proponere
qualibet Sanctorum Acta, sed potius ea
cuncta Apostolicâ illâ lance libranda re-
linquere: Omnia probate, quod bonum
est tenete. Vide Schelstratum in Antiqui-
tate illustrata circa Concilia dissertat. I.*

cap. 6. tom. XI. Bibl. Pont. Roca-
berti pag. 69.

XXXI.

S. MARCELLUS I.

ANNO CHRISTI 304.

CONSTANTII ET GALERII

IMPERATOR. I.

Bar. ad
an. 304. §. 26.
Pag. an.
308. §. 7.

MARCELLUS Benedicti filius Romanus anno 304. XI. Kal. Decembr. Pontifex declaratus est. (1) Hujus constantiam in servanda poenitentiae disciplina celebrat Damasus, ob eamque addit à Maxentio pulsum in exilium. (2) De eodem legimus in Libro Pontificali, quinque & viginti titulos seu Parochias Romae instituisse ad Baptismi & Poenitentiae administrationem, & ad sepulturas Martyrum, eorumque omnium, qui ex Ethnicis dedissent nomen Christo: (3) Jussu Maxentii in vincula conjectum, ut negaret se esse Episcopum, & sacrificaret Idolis: (4) Imperata facere recusantem damnatum in Carabulum: (5) Inde post menses novem à Clericis ereptum silentio noctis, & à Lucina matrona acceptum hospitio, domum ejus convertisse in Ecclesiam titulo S. Marcelli,

Bar. an.
308. §.
23. An.
309. §.
4. 5.
Pag. §. 3.

li, in eaque obiisse munia Ecclesiastica: re à Maxentio auditâ, Ecclesiam statim in catabulum redactam. & Marcellum mancipatum servitio ejus: ibi pædore ac situ loci confectum anno 309. XVII. Kal. Febr. edidisse extremum vitæ spiritum, cum annos quatuor, mensem unum, dies quinque & viginti Romanam Ecclesiam administrasset.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius in Chronico in Marcellini locum subdit Eusebium, prætermisso Marcello. Hieronymus, seu alius, in Martyrologio, quod ejus nomine inscribitur, Marcelli tantum meminit, omisso Marcellino. Itaque sunt, qui putent, Marcellinum non esse à Marcello diversum. Præbet errorem nominis similitudo. Verum, ut observat Baronius ad an. 296. §. 4. non solum Tabulæ Ecclesiasticæ, sed etiam Optatus lib. 2. §. 3. & S. Augustinus epist. 53. aliàs 165. utrumque habent pro Pontifice, & alterum distinguunt ab altero.

(2) Carmine 26. editionis Martii Milefii Sarazanii pag. 173.

(3) Mabillonius Comment. in Ordinem Romanum cap. 3. pag. 16. *Atque adeo non omnes fortè tituli erant paræciales, sed quidam instituti fuerunt, ut sepulcris Martyrum honor haberetur. Unde*
in

in

in Concilio Chalcedonensi martyria, id est basilica Martyrum, inter titulos censentur.

(4) Catabulum erat stabulum animalium, non quidem silvestrium, sed jumentorum, quae publica utilitati ad vehenda onera deservirent, unde Catabulenses hi dicti esse reperiuntur, qui praedicta oneraria jumenta ducabant: Baronius in Martyrolog. Rom. XVII. Kal. Februarii, & in Annalibus ad an. 308. §. 23. Idem est ergo, quod dicitur damnatum esse Marcellum in Catabulum, quod apud Eusebium de aliis quoque traditur, esse destinatos ad alendos equos Imperatorum.

XXXII.

S. EUSEBIUS.

ANNO CHRISTI. 309.

CONSTANTINI IMPERAT. 4.

Bar. ad
an. 309.

§. 7.
Pag. §. 8.

EUSEBIUS Græcus, Medicus, seu Medici filius. Is Eusebium clari nominis Episcopum Vercellensem Christianæ doctrinæ præceptis imbutum baptizavit, suumque illi nomen imposuit. (1) Narrat id Baronius ad an. 311. §. 42. ex Actis ejus.

ejusdem Episcopi Vercellensis, quorum auctoritas parum valet apud Criticos severiores. Sub eodem Pontifice repertam Crucem Domini, tradit auctor Libri Pontificalis. Verum recepta persuasio est, inventam fuisse post Concilium Nicænum Oecumenicum I. ab Helena Constantini matre, per nocturnum visum divinitus admonita. Ex quo apparet, nec illud esse verum, quod legitur apud Gratianum *De Consecrat.* dist. 3. cap. 19. Festum Inventionis S. Crucis V. Nonas Maji ab Ecclesia celebrari ex decreto Eusebii, cum non sub Eusebio, sed sub Silvestro Crux reperta fuerit anno 326. proximo post memoratum Concilium Nicænum. (2) Eusebius diem supremum obiit anno 311. VI. Kal. Octobr. cum per annos duos, menses septem, & dies sexdecim Pontificatum obtinisset. (3)

Bar. an.

311. §.

40. 41.

Pag. §.

22.

ANNOTATIONES.

(1) Vide annotat. 5. ad Siricium.

(2) Id pluribus ostendit Baronius ad an. 311. §. 41. ad an. 326. §. 42. & Jacobus Grefserus lib. 1. de Cruce cap. 62. & 64. Vide etiam, si placet, nostram Historiam

Fr.

Familiæ sacræ, de Christo Domino cap.
15.

(3) Eusebium *Theodoretus non agnovit sicut nec Marcellum: nam Melchiadem successisse Marcellino affirmat. Verum non nostrates modo, sed etiam transmarini utrumque noverunt, ut Optatus Milevitanus lib. 2. §. 3. & S. Augustinus, epist. 53. alique recentiores omnes: Baronius ad an. 311. §. 42,*

XXXIII.

S. MELCHIADES.
ANNO CHRISTI 311.
CONSTANTINI IMPERAT. 6.

Bar. ad
an. 311.
§. 43.
Pag. 9.
23.
Bar. an.
312. §.
82.

MELCHIADES, seu Miltiades
Afer anno 311. V. Nonas
Octobr. Pontificatum iniit. Hujus
Pontificis annus alter insignis fuit
tum pace Ecclesiæ redditâ, operâ
Magni Constantini, tum Lateranis
Ædibus ab eodem Imperatore con-
cessis Melchiadi, tum initio Schis-
matis Donatistarum, qui Ecclesiam
concludebant finibus sectæ suæ, bla-
terantes, eam in aliis Orbis regio-
nibus defecisse *Traditorum contagio-*
ne

ne, & communione improborum.

(1) Hos anno Christi 313. habitâ Bar. an. 313. §.
 Romæ Synodo Melchiades damna- 47. 48.
 vit, & Cæcilianum Carthaginien- 49. pag.
 sem Episcopum, ab ipsis falsò infi- §. 6.
 mulatum. *Traditionis Codicum sacro-* 15. 16.
 rum, absolvit. (2) Christianis in-
 terdixit, ne die Dominico, aut feriâ
 quintâ (3) jejunarent, referente au-
 ctore Libri Pontificalis: qui subjun-
 git, illud etiam statutum à Melchia-
 de, *ut oblationes consecratae per Ecclesias*
ex consecratu Episcopi dirigerentur, quod
declaratur fermentum. (4) Eundem
 decrevisse, ut duo saltem candelabra
 essent in Altari, dum Missæ sacri-
 ficiū celebratur, quidam auctores
 sunt: sed unde hoc hauserint, non
 reperio. Jam inde ab Apostolicis
 temporibus candelabra fuisse in Ec-
 clesia, eo probat Baronius ad an. 58.
 §. 70. quia apud Hebræos lucernæ
 in Templo succensæ erant, & can-
 delabrum pretiosissimum *Exodi cap.*
25, descriptum. Cum annos ac men-
 ses duos diēsque septem Romanæ Ec-
 clesiæ præfuisset, 1V. Idus Decembr.
 anno 313. excessit.

Sandini Vitæ Pontif.

H AN.

ANNOTATIONES.

(1) Vide annotat. 2. ad S. Cornelium.

(2) S. Augustinus epist. 105. aliàs 166. ad Donatistas cap. 2. *Scitote, quod primi majores vestri causam Caciliani ad Imperatorem Constantinum detulerunt . . . Sed quia Constantinus non est ausus de causa Episcopi judicare, eam discutendam atque finiendam Episcopis delegavit. Quod & factum est in Urbe Roma praesidente Melchiade Episcopo illius Ecclesiae cum multis collegis suis. Qui cum Cacilianum innocentem pronuntiassent, & Donatum, qui schisma Carthagine fecerat, sententiâ percussissent, iterum vestri ad Imperatorem venerunt, de judicio Episcoporum, in quo victi fuerant, murmurârunt. Et epist. 43. alias 162. cap. 5. Qualis ipsius beati Melchiadis ultima est prolata sententia, quàm integra, quàm provida atque pacifica! quâ neque collegas, in quibus nihil constiterat, de collegio suo ausus est remove, & Donato solo, quem totius mali principem invenerat, maximè culpato, sanitatis recuperandæ optionem liberam ceteris fecit, paratus communicatorias litteras mittere etiam iis, quos à Majorino ordinatos esse constaret: ita ut quibuscunque locis*
duo

duo essent Episcopi, quos dissensio geminasset, eum confirmari vellet, qui fuisset ordinatus prior, alteri autem eorum plebs alia regenda provideretur. O virum optimum, ô filium Christiana pacis, & patrem Christiana plebis!

S. Optatus lib. 1. §. 24. Sufficit & Donatum tot sententiis esse percussum, & Cecilianum tanto iudicio esse purgatum. Et tamen Donatus appellandum esse ab Episcopis credidit. Ad quam appellationem Constantinus Imperator sic respondet: ô rabida furoris audacia! sicut in causis Gentilium fieri solet, appellationem interposuerunt,

(3) S. Augustinus, qui hoc Sæculo vivebat, epist. 36. aliàs 86. cap. 4. & 5. contra scribit, Fideles, qui studebant pietati, quartâ & sextâ feriâ, ac Sabbato per totum annum in Ecclesia Romana jejuna- re solitos, feriâ verò quintâ non jejunasse nisi paucissimos Clericos aut Monachos, qui quotidie, exceptis diebus Dominicis, jejunabant. Id autem non fecissent, si jejunium feriâ quintâ Melchiadis præcepto vetitum fuisset. Ante Melchiadis ævum scripsit Tertullianus in lib. de Corona cap. 3. *Die Dominico jejunium nefas ducimus, vel de geniculis adorare.*

(4) Huic similia sunt decreta duo Siricii atque Innocentii I.

Siricius, ut est in Libro Pontificali apud

H 2

Lab

Labbeum tom. 2. Conc. pag. 1016. *Constituit, ut nullus Presbyter Missas celebraret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designati suscipere: declaratum, quod nominatur fermentum.*

Innocentius in epist. ad Decentium cap. 5. apud eundem Labbeum pag. 1247. *De fermento, inquit, quod die Dominicâ per ritulos mittimus, superflue nos consulere voluisti, cum omnes Ecclesie nostra intra Civitatem sint constituta. Quarum Presbyteri, quia die ipsâ propter plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcirco fermentum à nobis confectum per Acolythos accipiunt, ut se à nostra communione, maxime illâ die, non judicent separatos. Quod per parochias fieri debere non puto, quia nec longè portanda sunt Sacramenta: nec nos per cœmeteria diversa constitutis Presbyteris destinamus, & Presbyteri eorum conficiendorum jus habent atque licentiam.* De sensu atque intelligentia horum trium decretorum Melchiadis, Siricii, atque Innocentii inter Scriptores summa dissensio est.

Sunt, quibus videatur *Fermenti* voce designari Eucharistiam, ut Claudio Espenæo de adoratione Eucharistiæ lib. 2. c. 4.

Sir.

Sirmondo in Disquisitione de azymo cap. 5. Joanni Card. Bonæ lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 23. §. 16. ubi tamen *Fermentum* sumit pro fermentato, dissentiens à Sirmondo, qui scribit, *Eucharistiam Fermentum ex eo dictam, non quòd ex pane esset fermentato, sed quòd ipsa quocunque ex pane fieret, Ecclesiis, ad quas mittebatur, Fermenti vicem præsaret, eisque unionis inter se vinculum esset, si cui Fermentum masse, cui commiscetur.* Sirmondo prorsus accedit Christianus Lupus in dissertat. de S. Leonis IX. Actis cap. 9. Accedit & Mabillonius in dissertat. de Azymo cap. 10. sed vult alia de causa Eucharistiam appellatam *Fermenti* vocabulo, nimirum *ut nomine obscuro profanis celaretur tantum mysterium:* cujus sententiæ est etiam Schelstratus de disciplina Arcani cap. 7. art. 5. Vide laudatum Mabillonium Commentarii in Ordinem Romanum cap. 6. pag. 38.

Non pauci arbitrantur, *Fermentum* illud esse Eulogias, seu panem benedictum. In his Anselmus Episcopus Havelbergensis, qui lib. 3. Dialog. cap. 15. ait, *Constitutum hoc Romanorum Pontificum Melchiadis & Siricii non de Fermentata hostia, sed de Eulogiis potius intelligendum videri, quæ per singulos Dominicos dies per Ecclesias distribui jubentur.*

H 3

Con-

Consentit Baronius ad an. 313. §. 49. Nicolaus Card. Cusanus, Binius, Theophilus Raynaudus, Franciscus Macedo, Antonius Dadinus Altaferra, & Joannes Cabasutius.

Scriptorum, quos hactenus nominavi, electos locos & verba ipsa recitat Joannes Ciampinus, de perpetuo azymorum usu in Ecclesia Latina cap. 4. & cap. 5. affert novam expositionem Josephi Mariae Thomassii existimantis, *Fermentum* nihil aliud fuisse, quàm *Eucharisticum panem*, seu *Dominicum corpus*, quod mittebatur in calicem, ubi Christi sanguis aderat, sicut etiam hodie in Calicem Sanctum particula seu fragmentum injicitur. Atque hunc opinandi modum collegisse se aut ex pervetusto Ordine Ecclesiastico Monasterii S. Galli.

Petrus Coustant tom. 1. Epist. Rom. Pont. pag. 340. *Hinc Eucharistia sic missa cur Fermenti nomine donata sit, satis intelligitur. Fermenti quippe vicem gerebat, quatenus Ecclesias, ad quas mittebatur, sicut fermentum massam, cui commiscetur, cum Episcopo suo in uno Christi corpore copulabat. Porro istam oblationis ab Episcopis consecrata particulam à Presbyteris in calicem tunc missam esse, cum in Missa dicebant: Pax Domini sit semper vobiscum, hoc est eo ipso*

ipso tempore, quo etiam nunc hostia consecrata minor particula in calicem à Presbyteris demittitur, ex antiquis Glossis in Decretales à Mabillonio nostro Analect. tom. 4. pag. 60. citatis comperimus.

Novam quoque interpretationem affert Honoratus à S. Maria tom. 2. Animadversionum in Regulas & usum Critices lib. 4. dissertat. 4. art. 3. Dicit enim, *Fermenti* nomine non Eucharistiam, sed potius Eucharistiæ materiam intelligendam esse, panem scilicet, vinum, & luminaria, quæ necessaria sunt ad Missam celebrandam. Ducit hanc conjecturam ex decreto Joannis III. & Gregor. III.

XXXIV.

S. SILVESTER I.

ANNO CHRISTI. 314.

CONSTANTINI IMPERAT. 9.

SILVESTER Rufini filius Romanus in locum Melchiadis inauguratus est anno 314. pridie Kal. ^{Bar. ad} Februar. die Dominico, qui mos ^{an. 314.} post redditam à Constantino Eccle- ^{§. 1.} siæ pacem est servatus, ut Romani ^{Pag. 63.} Pontifices vel die Dominico, vel festo die alio inaugurarentur. Acta

H 4

in-

inscripta nomine Silvestri à plerisque rejiciuntur tanquam subditiua.

Pag. an. Baronius ipse tum ad an. 315. §. 14.

315. §. 4. tum ad an. 324. §. 31. fatetur, ea

An. 324. multis in locis depravata esse. In

§. 5. his & in Libro Pontificali legitur

Constantinus ab Silvestro Romæ

baptizatus, quem Eusebius lib. 4.

De vita Constantini cap. 61. & 62.

eumque secuti Socrates & Sozome-

nus, Gelasius Cyzicænus, Theodo-

retus, Ambrosius, Hieronymus &

alii, in suburbio Nicomediensi sub

vitæ finem anno 377. baptismum

suscepisse prodiderunt. (1) Varia

insuper in Libro Pontificali memo-

rantur Silvestri decreta: Chrisma ab

solo Episcopo conficiendum: bapti-

zati verticem summum chrismate un-

gendum à Presbytero: (2) Dalma-

ticas à Diaconis adhibendas in Ec-

clesia, lævâque eorum regendam

pallâ linostimâ: (3) & sacrificium *non*

in serico, neque in panno tincto, sed

tantum in lineo faciendum. (4) An-

Bar. ad an. 314. no Pontificatûs primo per legatos

§. 51. 57. suos præfuit Concilio ducentorum

68.

circiter Episcoporum, Arelate cele-

brato adversus Donatistas, accepit-

que

que Epistolam à Patribus rogantibus, ut decreta confirmaret, & toti Ecclesiæ servanda proponeret. (5) Anno insequente Christi 315. ab inferis erupit Arius negans, Dei Filium esse Patri ὁμοούσιον, *consubstantialem*, qui tot hæresis suæ patronos nactus est, ut ea Orientem universum brevi pervaderet. Fœditissimum monstrum opprimere per Osum Episcopum Cordubensem missum Alexandriam frustra conati Silvester & Constantinus, Concilium in id Nicæam indixerunt. (6) Silvester, Sab. Bar. an. bati & diei Dominici nomine re-^{325. §.} tento, cæteros hebdomadæ dies *Fe-^{13.} riarum* vocabulo distinxisse dicitur. ^{Pag. §. 8.} Falso. *Non enim*, ut scribit Baronius ad an. 58. §. 87. recens, vel à *Silvestro Papa primum hujusmodi est excogitata nomenclatura, quæ ab antiquioribus Ecclesiasticis scriptoribus reperitur usurpata.* Nec illud certum affirmaverim, quod traditur ab aliis, eum decrevisse, ut Altaria essent lapidea, quia *hujus decreti nulla mentio apud antiquos reperitur.* (7) Primus omnium Romanorum Pontificum pingitur Tiarâ coronatus, (8) & unus ex om-

H s

ni-

Bar. an. 335. §. 58. Pag. §. 7. nibus solemnī festo pridie Kal. Janu-
ar. ab Ecclesia Catholica jussu Gre-
gorii IX. colitur : quo die postre-
mo anni 335. animam in Cælum ab
Angelis asportandam reliquit, *uno &*
vicefimo anno, ac mense undecimo, quā
Pontificatum occeperat.

ANNOTATIONES.

(1) Apud Papebrochium in Commen-
tario Historico de S. Constantino Magno
ad diem 21. Maji cap. 2. & 4. Paginū ad
an. 324. §. 5. Norisium in Appendice ad
Historiam Donatistarum lect. 8. pag. 656.
Tillemontium annotat. 65. in Constanti-
num. Tota controversia in illo est, utrum
magis credendum sit Eusebio, qui scribit
Constantinum sub vitæ finem ac propediem
morituum baptizatum apud Nicomediam;
an verò Actis S. Silvestri, quæ eum Ro-
mæ ab eodem S. Silvestro Pontifice sacro
lavacro expiatum narrant. Utrique sunt
conjecturæ non leves, & ab utraque par-
te stant auctores summi. Qui Eusebium
sequuntur, dicunt, Acta S. Silvestri mul-
tis scaterere mendaciis, ac negant, Eusebi-
um usque adeo fuisse vanum ac menda-
cem, ut rem omnibus notam (cujusmodi
erat Baptismus Constantini) aliter expone-
ret, ac gesta esset, quarto præsertim, aut
quinto ab ejus morte anno, cum superes-
sent adhuc oculati testes, à quibus falsita-
tis convinci magno cum dedecore potuis-
set.

set. Contra verò, qui Actis S. Silvestri fidem adiungunt asserentes Constantinum Romæ anno 324. tredecim ante obitum annis baptismum ab S. Silvestro suscepisse, ii contendunt, Eusebium, qui à D. Hieronymo in Chronico & alibi *Signifer Ariannorum* appellatur, in eorum gratiam esse mentitum, & sanctos Patres, qui Eusebio accedunt, falso ejus testimonio raptos in errorem. Itaque de Baptismo Constantini dici credibiliter potest in partem utramque. Nullus enim exstat scriptor S. Silvestro aut Constantino æqualis, quo factis certo auctore stetur; nec facile est, aut rem rei, aut auctorem auctori præferre.

Nonnulli duce Anselmo Havelburgensi Episcopo, ut est apud Nat. Alexandrum extremâ dissertatione 23. in Hist. Eccl. Sæc. IV. controversiam dirimunt, affirmantes, Constantinum Romæ quidem à Silvestro Pontifice baptizatum fuisse, apud Nicomediam verò ab Eusebio Episcopo Nicomediensi rebaptizatum.

Berengosius, qui claruit Sæculo XII. in eunte, lib. 3. de Invent. & Laude S. Crucis cap. 7. tom. 12. Bibl. Patr. pag. 363. quæstionem solvit alio modo, videlicet Silvestrum Pontificem fuisse duplici nomine, ac Eusebium quidem vocatum à Græcis, Silvestrum autem à Romanis: ita vera narrare, simul qui ab Eusebio, simul qui ab Silvestro Constantinum baptizatum edunt.

Franciscus Macedo in Medulla Hist. Eccl. Vindicia 6. cap. 6. de baptismo Constanti-
ni,

ni, existimat, illum Romæ sacro baptisma-
te lustratum, non tamen à Silvestro Ponti-
fice, *sed à Silvestro Melchiadis Vicario.*

Franciscus Blanchinus in notis ad Ana-
stasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 295.
dicit, *Eusebium nobis exhibere* Confirma-
tum, non Baptizatum *Nicomediae Constan-*
tinum, qui jam salutari lavacro Roma
tinctus fuerat à Silvestro.

(2) Amalarius de Eccles. Officiis lib. 1.
cap. 27. *Silvester Papa instituit, ut à*
Presbytero ungeretur neophytus in cere-
bro: ita enim scriptum est: Hic consti-
tuit, ut baptizatum liniat Presbyter chisma-
te levatum de aqua, propter occasionem tran-
sitûs mortis.

(3) Vide annotat. 5. ad Zosimum.

(4) Velum hoc lineum in Ordine Roma-
no, & Magni Gregorii Sacramentario *Pal-*
la corporalis appellatur, vulgò autem *Cor-*
porale, sive quod repræsentat memoriam
Sindonis, quâ corpus Christi involutum est,
sive quod ipsum Christi corpus ei superpo-
nitur in Missæ sacrificio.

(5) Sirmondus apud Labbeum tom. 1.
Conc. pag. 1433. Synodo Arelatensi, *sive*
speitentur Episcopi, qui ad eam conve-
nere, sive res in ea gesta, nulla usquam
post Oecumenicas habita est illustrior.
Canones edidit duos supra viginti. Canon
oëtavus est *de baptismo eorum, qui ab*
hæreticis convertuntur, ac statuit, eos
non

non esse rebaptizandos, si formâ à Christo Domino præscriptâ fuerint baptizati. Vide annotat. 4. ad Stephanum I.

(6) Concilium Nicænum Oecumenicum Concilium I. à Constantino Magno Silvestri Pontificis consensu anno 325. Nicæam in Bithynia convocatum est, Convocationis causa triplex: ut Ariana hæresis damnaretur: ut dissensiones Ecclesiarum de tempore celebrandi Paschæ tollerentur, explosis Quartadecimanis: ut extingueretur schisma à Meletio Lycopoli in Ægypto Episcopo conflatum adversus Patriarcham Alexandrinum. Concilio, cui etiam Constantinus præfens adfuit, interfuerunt trecenti & duodeviginti Episcopi, omnibusque præfere legati Silvestri Pontificis, Osius Episcopus Cordubensis, & Vitus ac Vincentius Presbyteri. Quanquam Tillemontius annotat. 4. in Concilium Nicænum negat, Osiu ut legatum Pontificis interfuisse. Arius anathemate confixus, & Dei filius Patri *ἰσοῦς*, *consubstantialis*, edito Fidei symbolo, pronunciatus. Quartadecimani damnati: dies XXI. Martii Verno Æquinoctio præstitutus, decretumque, ut die Dominico proximè sequente Lunam XIV. in ipso, vel post ipsum vernum æquinoctium illucescentem Pascha celebraretur. Meletius sinè ulla Episcopali jurisdictione Lycopoli manere iussus, ac statutum, ut ab eo initati ordinibus sacris essent in potestate Patriarchæ Alexandrini. Ad mores Christianorum regendos, & Ecclesiæ disciplinam stabiliendam canones viceni sanciti.

Nam

Nam Arabici canones octoginta, vel quatuor & octoginta, à Pifano, Turriano, & Ecchellenfi latinitate donati, communis ruditorum sententiâ non pertinent ad Concilium Nicænum.

Pertinet verò historia, quam Socrates lib. 1. cap. 11. & Sozomenus lib. 1. cap. 23. narrant, Patres Nicænos S. Paphnutii Episcopi suasionibus permotos abieciſſe concilium, quod inierant, de Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis sancito decreto ſejungendis ab uxoribus ductis ante Ordinationem. Paphnutius enim, quamquam *conjugii expers*, & ob singularem *castimoniam ab omnibus celebratus*, ita agebat apud Socratem: *Satis eſſe, ut qui in Clerum fuiſſent adſcripti, juxta veterem Eccleſiæ traditionem jam non amplius uxorem ducerent: non tamen quenquam ſejungendum eſſe ab ea, quam antehac, tunc cùm eſſet laicus, legitime duxiſſet.* *Universus Sacerdotum cœtus Paphnutii ſermonibus aſſenſus eſt.* Proinde omiſſa ejus rei diſceptatione, ſingulorum arbitrio permiſerunt, ut ab uxorum conſuetudine abſtinerent, ſi vellent. Seu ut ſcribit Sozomenus: *Synodus conſilium ejus probavit, nec aliam ea de re legem tulit: ſed in cujuſque arbitrio, non autem ex neceſſitate id eſſe voluit.* Hæc narratio apud Chriſtianum Lupum ſcholio in Canone III. Concilii Nicæni,

ni, & apud Petrum de Marca lib. 1. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 8. §. 4. *nullâ suspitione laborat, licet viris celeberrimis aliud videatur*, Baronio in primis ad an. 58. §. 21. & ad an. 325. §. 148. & Valesio in annotationibus ad memoratum Socratis & Sozomeni locum, quibus accedere videtur etiam Tillemontius annotat. 20. ad Concilium Nicænum. Vide Eminentissimum auctorem Vincentium Ludovicum Gotti tom. 2. Veræ Ecclesiæ part. 1. art. 5. §. 4. ubi de hac historia differit, eamque conciliat cum Canone III. Concilii Nicæni, quo *interdixit per omnia magna Synodus non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, nec alicui omnino, qui in Clero est, licere subintroductam habere mulierem: nisi fortè aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel eas tantum personas, quæ suspicionem effugiunt.*

Sozomenus lib. 3. cap. 20. indicare videtur, hymnum, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto* recitari ex instituto Concilii Nicæni. At S. Basilius de Spiritu Sancto cap. 7. & 27. recitari dicit ex antiqua Ecclesiæ traditione: & Theodoretus lib. 4. Hæreticarum Fabularum cap. 1. ait, traditum ab iis, *qui ab initio spectatores & ministri verbi fuerant.* Baronius ad an. 325. §. 273. scribit, *ex Concilio Nicæno ad ejusmodi hymnum Glorificationis illud*

accessisse additamentum, ut post Gloria Patri &c. diceretur: Sicut erat in principio, & nunc, & semper & in secula seculorum. Amen. Baronio consentit Bona de divina Psalmodia cap. 16. §. 6. Vide annotat. 2. ad S. Victorem I.

(7) Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 20. §. 1.

(8) Hujus rei causam ex eo repetit Jacobus Cardinalis S. Georgii ad velum aureum lib. 2. De Coronatione Bonifacii VIII. cap. 7. tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag. 648. quod Constantinus ab S. Silvestro baptizatus *proprium sibi regnum, seu phrygium*, hoc est Coronam, *Silvestri in vertice pressit.* Id quod hausisse videtur ex edicto donationis Constantini, in quo ita legitur apud Lab. tom. 1. Conc. pag. 1538. *Decrevimus & hoc, ut idem venerabilis pater noster Silvester summus Pontifex, & omnes ejus successores Pontifices diademate (videlicet coronâ, quam ex capite nostro illi concessimus) ex auro purissimo & gemmis pretiosis uti debeant, & in capite ad laudem Dei & pro honore B. Petri gestare.* At Baronius (ad an. 324. §. 117. & ad an. 1191. §. 53.) ut ait Schelstratus in Antiquitate illustrata circa Concilia dissertat. 3. cap. 1. num. 338. *existimavit hoc edictum à Græcis confectum.* Pro subditio pariter habuit ante Baronium Hieronymus Paulus Canonicus
Bala

Barcinonensis Cubicularius Alexandri VI. in libello, quem vocant Practicam Cancellaria Apostolica, ut est apud Gratium in Fasciculo Rerum expetendarum tom. 1. pag. 159. Hujus edicti creduntur primi meminisse Ado Viennensis in Chronico Ætate 6. & Hincmarus Remensis epist. 14. cap. 13. *Omissis fabulis*, ut scribit Papebrochius in Conatu apud Bolland. tom. 3. Maji pag. 80. *dici posse videtur, quod constituta per Constantinum Ecclesiasticâ pace, Silvester vel propriâ electione, vel ipsius mandato Pileum sumpserit, Romano more Symbolum libertatis; cûmque aureo phrygio, seu diademate ornatum infernè, quâ caput tangit, ad significandum Regale Sacerdotium Sacerdotum omnium Principi collatum à Christo: cui Bonifacius VIII. alteram coronam imposuit, exprimi eo volens utriusque Regni corporalis ac spiritualis prerogativam Pontifici competentem. Triplicis denique coronamenti Tiaram assumpsisse legitur Urbanus V. numeri mystici forsitan causâ.* Vide Joan. Albertum Fabricium Bibliothecæ Græcæ vol. 5. pag. 4. & annotat. nostram 3. ad Urbannum V.

XXXV.

S. MARCUS.

ANNO CHRISTI 336.

CONSTANTINI IMPERATORIS 31.

Sandini Vitæ Pontif. I Mar-

Bar. ad

an. 336.

§. 1. 62.

65.

Pag. §. 2.

12.

MARCUS Prisci filius Romanus
 anno 336. XV. Kal. Februar.
 Pontifex creatus, post *mensēs octo, dies*
decem & octo Nonis Octobr. decessit.
 Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap.
 12. Eum omittit. Memoriāne fuge-
 rit in Pontificibus recensendis, an con-
 sultō id fecerit, divinare non licet.
 Illud est certum, ab Optato lib. 2. §.
 3. August no epist. 53. Hieronymo
 in Chronico, Rufino lib. 10. cap.
 22. & Sozomeno lib. 2. cap. 20 Mar-
 cum Silvestro subrogari. Abeo in-
 stitutum, *ut Episcopus Ostiensis, qui con-*
secrat Episcopum Urbis, pallio uteretur,
tradit Liber Pontificalis. (1) Quare
 ante Marcum Pontificem Pallii men-
 tionem fieri negant aliqui; sed alios
 ejus institutionem Lino tribuisse, ac-
 cipio: & apud quosdam invenio,
 Pallii honorem Silvestro à Constan-
 tino Magno concessum, postea etiam
 Patriarchis & Archiepiscopis imper-
 titum. Prima igitur Pallii institutio,
 auctores quoniam non omnes con-
 sentiant, mihi quoque in incerto re-
 lecta sit.

ANNOTATIONES.

(1) Aliqui putant, Romanorum Episco-
 pum

pum consecratum fuisse ab solo Episcopo Ostiensi usque ad Leonem II. & hunc omnium primum ordinatum à tribus Episcopis Ostiensi, Portuensi, & Veliternensi. At Romanos Pontifices semper à tribus Episcopis fuisse consecratos, probabilius videtur: idque noto ad vitam nominati Leonis II. Certè D. Augustinus in Brevic. diei 3. cap. 6. differens contra Donatistas, meminit hujus ritus tanquam vetustissimi. Ejus verba sunt: *Romanus Pontifex solet ordinari à tribus Episcopis, quorum primus est Ostiensis.*

Baronius ad an. 336. §. 63. *Primo hic mentio in rebus gestis Romanorum Pontificum habetur de Pallio, summi honoris & potestatis plenitudinis indice.*

XXXVI.

S. JULIUS I.

ANNO CHRISTI 336.

CONSTANTINI IMPERATORIS 31.

JULIUS Rustici filius Romanus Pontificatum adeptus est anno 336. ante diem septimum Kal. Novembr. Huic tantum fuit constantiæ ad defendendam Nicænam Fidem, quantum pertinaciæ Arianis ad oppugnandam. Catholicos Orientis

Bar. ad

an. 336.

§. 65.

Pag. 9.

12.

12

Epi-

Episcopos, qui ab Arianis deturbati Ecclesiis suis, ad ipsum Romam confugerant, cum singulorum causas cognovisset, omnesque in Nicana Fidei doctrinam consentientes reperisset, tanquam idem cum ipso sentientes, in communionem recepit. Et quoniam propter sedis dignitatem omnium cura ad ipsum spectabat, suam cuique Ecclesiam restituit. Idem ad Episcopos, qui Antiochia convenerant, litteras scripsit, quibus eos accusabat, quod Nicani Concilii Fidem clanculo innovarent, & quod prater Ecclesie leges ipsum ad Synodum non vocassent. Legem enim esse Pontificiam, ut pro irritis habeantur, quae prater sententiam Episcopi Romani

Bar. an. fuerint gesta. (1) Rogatus ab Eusebio
340. §. 1. Nicomediensi Antistite Arianorum
2. 3. Patrono, ut cause Athanasii iudex esse

vellet, & cognitionem negotii ad se traheret, (2) ipsum Athanasium, ejusque accusatores Eusebianos Romam con-

Pag. §. civit. Opportunè venit Athanasius,
2. 4. & menses duodeviginti frustra ex-

Bar. an. pectavit Eusebianorum Romam ad-
341. §. 46 ventum. (3) Itaque Julius vanis eo-

rum excusationibus rejectis in Concilio quinquaginta Episcoporum anno 341. Athanasium falsis criminibus absol-

absolvit, & litteris *communicatoriis* mu-
 nitum dimisit. (4) Sed Eusebianis in-
 fidias Athanasio struere non omitten-
 tibus, causam ejus retulit ad Constan-
 tem Imperatorem rogans, ut ageret
 apud fratrem Constantium pro Atha-
 nasii restitutione in Sedem Alexan-
 drinam. Utriusque Imperatoris jussu
 Concilium Sardicæ anno 347. co-
 actum est, in quo non solum Athana-
 sius, sed etiam Marcellus Ancyranus,
 Asclepas Gazensis, & alii, quos Eu-
 sebiani, impietatis Arianæ patroni ini-
 què damnaverant, absoluti sunt. (5)
 Eodem tempore Ariani dilapsi à Con-
 cilio Sardicensi conventum fecerunt
 Philippopoli, & specioso Concilii
 Sardicensis nomine honestârunt. In
 quo conventu *primum*, ut ait Baroni-
 us, *furor hereticae pravitatis terminos*
omnes præsumptæ ab aliis temeritatis ex-
cessit. Ausa enim est Ariana procacia
illud nefas, quod vel attingere qualibet
execranda heresis hætenus sibi inconces-
sum putavit, ausa, inquam, est in Juli-
um Papam æquè, ac alios Catholica com-
munionis Episcopos sententiam excommu-
nicationis inferre. Mortuus est Julius
 anno 352. pridie Idus April. cum in

Bar. an.

346. §. 5.

Pag. §. 4.

Bar. an.

347. §.

18. 20.

Socrates

lib. 2.

cap. 20.

An. 347.

§. 65.

Bar. an.

352. §. 1.

Pag. 6. 2.

folio Pontificio sedisset annos quinde-
cim, menses quinque, dies decem &
septem.

ANNOTATIONES.

(1) Hæc Sozomenus lib. 3. cap. 8. &
10. Eadem Socrates habet lib. 2. cap. 8.
15. 17. Utriusque verbis nonnihil muta-
tis Epiphanius Scholasticus in compendium
reductus à Cassiodoro lib. 4. cap. 9. innuit,
iuram esse Synodum Antiochenam, quia
*neque Julius interfuit maxima Romæ
Præsul, neque in locum suum aliquem
destinavit; cum utique regula Ecclesia-
stica jubeat, non oportere præter senten-
tiam Romani Pontificis Concilia cele-
brari.*

Julius I. epist. 1. §. 22. editionis Petri
Coustant, expostulat cum Eusebianis, quod
se inficio damnassent Athanasium Episco-
pum Alexandrinum: *Cur autem de Ale-
xandrina potissimum Ecclesia nihil nobis
scriptum est? An ignoratis, hanc esse
consuetudinem, ut primum nobis scriba-
tur, & hinc, quod justum est, decerna-
tur?*

(2) Socrates lib. 2. Hist. Eccl. cap. 11.

(3) S. Athanasium Romæ opperientem
Eusebianos composuisse Symbolum, cujus
initium est *quicumque*, scribit Baronius ad
an. 340. §. 11. Testimonia veterum scri-
ptorum

ptorum de hoc Symbolo leguntur in Diatribe, quæ est in tomo 2. Operum S. Athanasii editionis Benedictinorum, pag. 719. & apud Nat. Alexandrum in Hist. Eccl. Sæc. IV. cap. 6. art. 8. num. 9. Scriptor omnium vetustissimus pertinet ad Sæculum VII.

Tam Benedictini, quàm Nat. Alexander negant, illud esse opus S. Athanasii, in qua sententia sunt etiam Quesnellus differtat. 14. in Opera S. Leonis, Tillemontius annotat. 34. in S. Athanasium, & vir omni doctrinâ eruditus, Ludovicus Antonius Muratorius, in disquisitione de Symbolo *Quicumque*, tom. 2. Anecdotorum. Horum ratio præcipua, S. Athanasium Nicænæ Synodi defensorem acerrimum, si symbolum confecisset, non fuisse omissum Nicænæ vocem *ὁμοῦσιον*, *consubstantialem*, adversus Arianos semper magno animi ardore ab se propugnatam, quæ id temporis habebatur unica veluti tessera Catholicorum.

Qui Symbolum Athanasio concorditer abjudicant, iidem dissentiant inter se, dum quærunt, cui adjudicent. Petrus Pithæus in lib. de Process. Spir. Sancti illud tribuit Gallo cuidam scriptori. *In Pithœanam hanc sententiam maximè inclinat animus* Gerardi Joannis Vossii, extremâ dissertatione secundâ de Tribus Symbolis. Quesnellus differtat. cit. nulli potius hoc opusculum tribui posse arbitratur, quàm

Vigilio Tapsitano, seu Tapsensi in Africa Episcopo, accerrimo Catholica Fidei defensori. Josephus Antelmius anno 1693. novam de auctore Symboli Athanasiani disquisitionem emisit, in qua rejectis Quenelli rationibus, Symbolum illud Vincentio Lirinensi vindicare contendit. Laudatus Muratorius suis & ipse conjecturis innixus *celebris symboli auctorem* fuisse Venantium Fortunatum *suspicitur*. Alii ejus auctorem faciunt Anastasium Synaitam, alii Athanasium Spirensē; quidam adscriptum voluerunt S. Hilario Pictaviensi, & nonnulli Eusebio Vercellensi.

(4) Vide annotat 1. ad S. Sixtum I.

Concili- (5) Concilium Sardicēse convocatum
um Sar- est ab Imperatoribus Constantio & Con-
dicēse. stante, hortatu Julii Pontificis. Convoca-
tionis causam dederunt calumniae Eusebia-
norum in S. Athanasium, Marcellum An-
cyrānum, & Asclepam Gazensem. Inter-
fuerunt Episcopi circiter trecenti. Præfue-
runt Osius Episcopus Cordubensis, & Ar-
chidamus, ac Philoxenus Presbyteri, Apo-
stolicæ Sedis Legati. Canones secundum
Græcos viginti, secundum Latinos vigin-
ti & unus editi sunt: Fidei formula nul-
la condita. Canonibus 3. 4. & 7. jus ap-
pellationum Episcopaliū ad Romanum
Pontificem confirmatum est, non institu-
tum, ut quidam falsō existimārent. Con-
cilium Oecumenicum & generale est non
solum convocatione, quod omnes consen-
tiunt, sed etiam celebratione atque exitu,
quod

quod negat Petrus de Marca lib. 7. De Concordia cap. 3. Ideo inter Oecumenica separatim non numeratur, ideoque ejus Canones à summis Pontificibus Zosimo, Bonifacio, Cælestino, Leone recitantur nomine Canonum Nicænorum, quia habentur velut appendix & *clarior explanatio* Concilii Nicæni, ut lib. 1. Hist. Pelag. cap. 17. scribit Norisius, secutus Baronium & Bellarminum. Sic vetustissimus Codex Canonum, qui est in Appendice ad Opera S. Leonis Magni, canones Nicænos ac Sardicenses exhibet, delectu omni & discrimine remoto. Et Petrus Coustant tom. 1. Epist. Rom. Pont. annotat. ad Zosimi epistolam 15. pag. 981. testatur, se legisse Sardicenses *Canones etiamnum in veteribus Codicibus Morbacensi, Fossatensi & Colbertino, Nicæni Concilii titulo insignitos, seu Nicænis sub continuata numerorum serie proximè subjectos.*

Hujus Synodi Patribus in epistola ad Julium Pontificem *hoc optimum & valdè congruentissimum esse videtur, si ad caput, id est, ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes:* id quod laudat Nicolaus I. in epist. ad universos Episcopos Gallia. Apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 661. & tom. 8. pag. 798.

XXXVII.

LIBERIUS.

ANNO CHRISTI 352.

CONSTANTII IMPERAT. 16.

Bar. ad
an. 352. §. 9. 11.
pag. §. 3. **L**IBERIO Augusti filio Romano Pontificia dignitas anno 352. VIII. Idus Maji demandata est. Varia fuit hujus Pontificis vita. Nam ut initio Arianis obstitit; ita postea favere visus est. Frustra Romæ, ut Bar. an. 355. §. Athanasii causam desereret, tentatus, 38. 48. Mediolanum venire ab Constantio 53. 54. Imperatore coactus est. Nec ibi ullo modo adduci potuit, ut Athanasii damnationi consentiret, tum quòd perspectam haberet sanctissimi Præfulis innocentiam, & odium Arianorum in eum, tum quòd Nicæam Fidem, ejus vindice damnato, cuniculis oppugnari videret. Itaque exilium minitanti Constantio audita vox Liberii intrepida & verè Catholica: *Rome jam fratribus vale dixi. Potiores enim sunt Ecclesie Leges, quàm Romana habitatio.* (1) Quo responso commotus Imperator, eum in exilium misit Beroeam Thraciæ, inque

Inque locum ejus sufficiens cura-
 vit Felicem, hominem quidem Ca-
 tholicum, sed ab Arianorum com-
 munionem abhorrentem parùm. Bien-
 nii exilium, ac mortis metus Libe-
 rium fregit. Quare & damnationi
 Athanasii, & Formulæ Fidei Sirmi-
 ensi subscripsit. (2) Hinc Felice
 expulso, restitutus est in sedem suam,
 quâ receptâ pristinam quoque con-
 stantiam recepit, vitiumque infirmi-
 tatis humanæ emendavit. Fidem
 enim Nicænam professus est, inte-
 gratamque cum Athanasio commu-
 nionem & pacem constanter serva-
 vit. Imò tertiam Sirmiensem Fidei
 formulam, in Concilio Ariminensi
 Arianorum prævalente factione re-
 stitutam, & ab Episcopis Catholicis
 quâ dolis, quâ vi compulsis subscri-
 ptam confixit anathemate. (3) Ob
 id rursus ab Constantio ejectus ex
 Urbe, latuit in suburbanis Cœmete-
 riis ad obitum usque. Obiit autem
 anno 367. V. Idus Septembr. an-
 nis quindecim, mensibus quatuor, & die
 uno postquam renunciatus Pontifex
 fuerat. Eum præter Ambrosium,
 Basilium, & Epiphanium collaudâ-
 runt

Bar. an.

257. §.

41. 70.

71. Pag.

§. 12.

Bar. an.

359. §.

46.

An. 367.

§. 2. 4.

Pag. §. 2.

runt Siricius in epist. ad Himerium Tarraconensem cap. 1. Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 14. Ille enim *veneranda memoria predecessorem*, hic *triumphantem veritatis athletam* appellavit. (4)

ANNOTATIONES.

(1) Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 13.

(2) S. Athanasius in Hist. Arian. ad Monachos num. 41. pag. 368. *Liberius extorris factus, post biennium denique fractus est, minisque mortis perterritus subscripsit. Verum eâ ipsâ re comprobatur cum violentia Arianorum, tum Liberii in haresim illam odium, ejusque pro Athanasio suffragium, quamdiu scilicet liberè, arbitrioque suo agere licuit. Namque tormentorum vi præter priorem sententiam eliciuntur, ea non reformidant, sed vexantium sunt placita. Quibus ex verbis efficitur, esse verum, quod ajunt & plurimi & maximi auctores, Liberium subscripsisse manu tantum ac literâ, ex animo autem non approbâsse, quod subscripserat.*

Sed ex literis ipsius Liberii, quâ præstantior ac verior historia nulla inveniri potest, ut ait Baronius ad an. 357. §. 41. rem totam enarremus. Tria fecit Liberius, ut est in epistola ejus ad Orientales
rom.

tom. 2. Operum S. Hilarii pag. 677. quæ visa sunt habere suspensionem hæreseos absconditam: Unum, quod Athanasium Nicænæ Fidei defensorem accerrimum damnavit: Alterum, quod communicavit cum Arianis: Tertium, quod Sirmiensem Fidei formulam *libenti animo suscepit*. Neque in primo, neque in altero, ut ait Bellarminus lib. 4. De Rom. Pont. cap. 9. *fidem expressè violavit. Nam etsi hæretici persequerentur Athanasium causâ fidei, tamen non causam fidei, sed crimina circa mores prætexebant: Et Liberius consensit in damnationem Athanasii propter crimina illi objecta, non propter fidem.*

Pari ratione cum hæreticis communicavit, quia Catholicos se fingeant. Nam in epistolis suis Liberius ait, se communicasse cum Episcopis Orientalibus, quia invenit eorum fidem congruere cum Catholica, Et alienam esse ab Ariana perfidia.

Ad tertium pertinet annotatio Monachorum Ordinis S. Benedicti è Congregatione S. Mauri in epistolam Liberii memoratam. *Triplex est Sirmiensis formula. Prima anno 351. contra Photinum scripta, in qua alieni ab Ecclesia Catholica denuntiantur, qui dicunt Filium ex non existentibus aut ex alia substantia, Et non ex Deo esse, aut tempus vel sæculum fuisse, cum*
non

non existeret: verum reticetur vox ὁμοῦσιον consubstantialis, ut est apud S. Athanasium de Synodis num. 27. pag. 742. nullam omnino oportere fieri mentionem vocum ὁμοῦσιον, & ὁμοιῶσιον consubstantialem, & similem secundum substantiam: quam posteriorem vocem ad usum perfidia sue, fraudemque neccendam Catholico dogmati traxerunt Ariani, ut observat Petavius tom. 2. Theologic. Dogmat. lib. 4. cap. 6. num. 5. Postrema mense Maio anno 359. edita, quæ Dei Filium asserit ὁμοιον similem Patri, teste eodem Athanasio num. 8. pag. 721. Itaque disputant Eruditi, quam hic Liberius se subscripsisse dicat.

Solus Valesius animadversionibus in Sozomeni lib. 4. cap. 14. existimat, tertiam hic memorari, quam inter omnes ferè convenit nondum fuisse editam, cum hac Liberius scriberet.

Blondellus aliique plures volunt, Liberium de secunda loqui.

Gravioribus momenti nititur opinio, quâ Baronius (ad an. 357. §. 47. 53. 54.) aliique Liberium secunda Ecthesi Sirmiensis subscripsisse negant, contententes subscripsisse primæ, quæ licet vocem ὁμοῦσιον, consubstantialem non habeat, Catholice tamen

tamen veritati consentiens est, ut demonstrat S. Hilarius in libro de Synodis pag. 435. Et quidem Liberium subscripsisse primæ Sirmienti formulæ, probat idem S. Hilarius in fragmentis pag. 679. Ait enim *perfidiam apud Sirmium*, cui Liberius subscripsit, à duobus & viginti Episcopis, quos nominat, fuisse compositam, secundam verò formulam à quinque duntaxat, quos item nominat in lib. de Synodis pag. 464.

At inquires, si Hilarius Liberium primæ Sirmienti Fæthesi consensisse intellexit, cur eam, quam lib. de Synodis probat & excusat, nunc perfidiam vocat? Nimirum quia Liberio Sirmiensis fidei confessione sanctam consubstantialis fidem supprimenti à vera fide deficere fuit, & perfidiam atque hæreticum quâdam ratione fieri. Hæreticis enim communicans, & credendi legem, quam hæretico sensuuebantur, quamvis intellectu Catholico ab eis recipiens, hæresis partes communiebat: Catholicus fide & interiori conscientia, communione ac fortè etiam rumore publico hæreticus. Quo de rumore legendus Sozomenus lib. 4. cap. 15. Eo sensu intelligendus est Hieronymus de Script. Eccl. cap. 97. dixisse Liberium à Fortunatiano ad subscriptionem hæreseos compulsum esse. Quò spectas & illud Auxilii lib.

lib.

lib. 1. de Ordinationibus cap. 25. Quis nesciat, quod Liberius, heu pro dolor! Arianæ hæresi subscripsit?

Bellarminus quoque concludit, *Liberium etsi non expressè, tamen interpretativè in hæresim consensisse.*

(3) Concilium Ariminense anno 359. celebratum est. In eo numerati Episcopi amplius quadringenti, atque in his Arianæ octoginta. *Bono initio, fædo exitu est consummatum,* ut ait Sulpicius Severus lib. 2. Hist. Sacræ extremo cap. 44. Episcopi, qui prius Nicænam Fidei professionem confirmaverant rejectâ Sirmienti, & Ursacium ac Valentem sociosque Arianos anathemate damnaverant; iidem postea tum vi subacti ab Constantio Cæsare, tum fraudibus circumventi ab Episcopis Arianis subscripserunt Sirmienti formulæ, cui inerat occultus dolus. Rem totam narrat S. Hieronymus in Dialogo adversus Luciferanos cap. 7. & Sulpitius Severus lib. 2. Hist. Sacræ. *Sed tanto Catholica Ecclesia terra motu,* ut ait Baronius ad an. 359. §. 45. *quo & montes ipsi è suis sedibus divulsi sunt, planè inconcussa mansit petra solidissima, verbo Christi in fundamento firmiter collocata: Romani, inquam, Antistitis Petri Apostoli successoris Fides enituit, cum ferme omnibus in hunc modum captivis abductis, ipse Romanus Episcopus (Liberius) se à nova fidei*

fidei subscriptione subtraxit, teste Damasco in epist. ad Episcopos Illyrici: Imò totius Concilii acta rescidit, teste Siricio in epist. ad Himerium Tarraconensem apud Labbeum tom. 2. Conc. pag. 883. & 1018.

Idem Damasus & cæteri Episcopi Romæ congregati in eadem epistola: *Neque præjudicium aliquod fieri potuit per numerum Arimini congregatum, quando constat, neque Romanum Episcopum, cujus ante omnia decebat eos expectare decretum, neque alios talibus præbuisse consensum.*

S. Ambrosius l. 2. epist. 21. aliàs 13. Concilium Ariminense, *quod bene cœpit, aliter consummatum est. Episcopi tamen inflexam statim revocavere sententiam. Et certè major numerus Arimini Nicæni Concilii fidem probavit, Ariana decreta damnavit.*

S. Augustinus lib. 2. contra Maximinum cap. 14. *Pater & Filius unus ejusdemque substantiæ. Hoc est illud Homoûsion, quod in Concilio Nicæno adversus hæreticos Arianos à Catholicis Patribus veritatis auctoritate, & auctoritatis veritate firmatum est: quod postea in Concilio Ariminensi propter veritatem verbi minus, quàm oportuit, intellectum, quod*
Sandini Vita Pontif. K tamen

tamen fides antiqua pepererat, multis paucorum fraude deceptis, heretico Imperatore Constantio labefactare tentavit. Vide Baronium ad an. 359. Petavium tom. 2. Theologic. Dogmat. lib. 4. cap. 5. §. 4. & Nat. Alexandrum in Hist. Eccl. sec. IV. dissertat. 33.

(4) S. Ambrosius initio libri 3. De Virginibus recitat sermonem *beatae memoriae Liberii* habitum in Aede S. Petri die natali Christi Domini ad ipsius Ambrosii sororem Marcellinam, cum virginis professioem vestis quoque mutatione signaret. Monachi Congregationis S. Mauri in hunc Ambrosii locum: *Liberii nomen in additionibus ad Usuardum, Bedae Martyrologio, nec non in eo, quod à Vandelberto versibus scriptum tom. 5. Spicilegii editum est, in Sanctorum albo describitur.*

XXXVIII.

S. FELIX II.

ANNO CHRISTI. 355.

CONSTANTII IMPERAT. 19.

IN locum Liberii exulis anno 355. subiectus est fidelis ejus Diaconus nomine Felix, qui à tribus Arianis Episcopis in ordinatione manus impositionem accepit. (1) Fuit ex eorum numero.

Bar. ad
an. 355.
§. 55.
56. Pag.
§. 3.

mero, qui presente populo Romano sub
 iurejurando firmaverunt, se vivente Li-
 berio Pontificem alterum nullatenus ha-
 bituros. (2) Eundem ajunt Fidei Con-
 cilio Nicani perpetuò adhesisse, & quod
 ad religionem pertinet, omni prorsus re-
 prehensione caruisse. Unum verò illud in
 eo esse reprehensum, quod etiam ante or-
 dinationem communione cum hereticis
 sociatus fuisset. (3) Quo factum, ut in
 Ecclesiam, dum intus esset, nemo Civi-
 um Romanorum sit ingressus. (4) Ter-
 tio anno exilii Romam redit Liberius,
 cui obvians cum gaudio populus Romanus
 exivit; Felix notatus à Senatu vel po-
 pulo de Urbe propellitur, & post parum
 temporis impulsu clericorum, qui pejera-
 verant, irrumpit in Urbem, & statio-
 nem in Julii Basilica trans Tiberim da-
 re præsumpsit: quem omnis multitudo fide-
 lium & procures de Urbe iterum cum
 magno dedecore projecerunt. (5) Et Im-
 perator, licet invitus, assensum illis
 præbuit. (6) Itaque Felix recedens in
 alia Civitate sedem fixit. (7) Post hac
 verò cum supervixisset modico tempore,
 (8) seu annos octo, X. Kalendarum
 Decembrium die defunctus est (9) an-
 no Christi 365. (10)

Bar. an.

357. §.

59. Pag.

§.16.17.

K 2

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Socrates lib. 2. cap. 37. *Nonnulli tamen affirmant, illum opinionem Arianam minimè amplexum esse, sed vi ac necessitate compulsam ordinationem suscepisse.*

(2) Præfatio in Marcellini & Faustini Libellum precum ad Imperatores apud Sirmundum tom. 1. pag. 137. edit. Veneta.

(3) Sozomenus lib. 4. cap. 11.

(4) Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 14.

(5) Præfatio memorata.

(6) Socrates lib. 2. cap. 37.

(7) Theodoretus loc. cit.

(8) Sozomenus lib. 4. cap. 15.

(9) Præfatio memorata.

(10) Utrùm in Pontificibus Felici locus sit, ambigitur. Sunt, qui ajunt, congregasse se *Sacerdotes, & cum consilio Liberii ordinasse in locum ejus Felicem*, ut liber Pontificalis in Liberii vita loquitur. Alii contra Felicis electioni nec Clerum, nec populum consensisse, respondent ex S. Athanasii Historia Ariana ad Monachos num. 75. pag. 389. Instant illi, à populo duntaxat post Liberii lapsum pro Pontifice habitum. Hi à populo ejectum reponunt, eique præpositum Liberium reversum ab exilio damnati Athanasireum, & Sirmiensis formulæ subscriptione atque Arianorum communione contaminatum. Urgent illi, Theodoretum lib. 2 Hist. Eccl. cap. 14. Felicem Liberii successorem facere.

At

At hi Theodoretō obijciunt Optatum Milevit-
 anum lib. 2. §. 3. & S. Augustinum epist.
 53. alias 165. ubi Romanorum Pontificum
 seriem recensentes nullam faciunt hujus
 Felicis mentionem. Addunt illi, adhibi-
 tum humato Felici titulum: *Hic jacet cor-
 pus S. Felicis Papæ & Martyris, qui
 Constantium hereticum damnavit.*
 repertum anno 1582. Gregorio XIII. Pon-
 tifice. Sed hi illam tumuli inscriptionem
 dubiam esse, nec rem decernere conten-
 dunt, quod Marcellinus & Faustinus co-
 ævi & rerum spectatores Felicem *defun-
 ctum* simpliciter dicant, sine ulla mentio-
 ne martyrii, sed Constantium ab hoc
 Felice damnatum nullus scripserit antiquo-
 rum. Utcunque sit, ejus memoria tanquam
Papæ & Martyris in Roman. Martyro-
 logio IV. Kal. Augusti colitur atque cele-
 bratur. Vide Baronium ad an. 357. §. 59.
 61. 63. 67. & ad an. 367. §. 14. Schel-
 stratum in antiquitate Ecclesiæ illu-
 strata tom. 1. dissertat. 2. cap. 9. Nat.
 Alexandrum in Hist. Eccl. sæc. IV. dis-
 fertat. 32. art. 3. Tillemontium annotat.
 60. in Historiam Arianorum tom. 6. pag.
 778. & annot. 8. ad Gregorium XIII.

XXXIX.

S. DAMASUS I.
ANNO CHRISTI 367.
VALENTINIANI ET VALEN-
TIS IMPERATOR. 4.

K 3

DA-

Bar. ad
an. 367.
§. 6. 7.
Pag. §.
2. 4.

DAMASUS vir plurimis virtutibus insignis, Romana Ecclesia post Liberium cathedram sortitus (1) est anno 367. XVII. Kal. Octobris. Is natione Hispanus Patrem habuit Antonium. Tristi admodum initio usus est Pontificatus. Nonnulli siquidem seu odio, seu invidia ducti, alium Pontificem in Basilica Sicini creârunt, Ursinum seu Ursicinum Diaconum Romanum, Quo ex facto tanta seditio, imò verò tanta bella coorta sunt, alterutrum defendentibus populis, ut replerentur humano sanguine orationum loca. (2) Constatque in Basilica Sicini uno die centum & triginta septem reperta cadavera perempiorum. (2) Qui stabant ab Ursicino contra Damasum, cum alio modo non possent, oblata falso crimine electionem epist. 50. ejus convellere tentârunt. Integer-
cap. 7. rimum & castissimum Pontificem, qui Virgo & Ecclesie Virginis Doctor à D. Hieronymo appellatur, de adulterio accusare haud veriti sunt. Calumniam effugit frater innocentiam suam, referente Hieronymo & vicit adversarios, & epist. 49. non nocuit superatis. Tranquillam & pacatam adeptus Romanæ Ecclesie administrationem varia habuit Romæ Con-

Concilia; inter quæ illud maxime illustre, in quo ipse primus, cum hæresim (Apollinaristarum) latius serpere intellexisset, eam ab Ecclesia Catholica alienam esse decrevit, (4) ac non solum Apollinarem, verum etiam Timotheum ejus discipulum abdicavit. (5)

Bar. an.

373. §.

1.

Idem Damasus fidei adamas protinus obstitit Macedonio, qui Spiritui S. denegabat Deitatem, & Dominum servum predicabat. (6) Mandavit enim Episcopis Orientalibus, qui Romam acciti ad Concilium necessariam suam Constantinopoli moram excusarant, ut Concilium ipsi celebrarent adversus eum, celebratumque auctoritate suâ fecit Oecumenicum II. (7) D.

Hieronymi operâ usus est in conscribendis epistolis ad diversas consultationes ex diversis Ecclesiarum Conciliis ad se Romam perlatis. (8) Eundemque jussit

an. 381.

§. 38.

48.

Novum Testamentum Græcæ fidei reddere. Elegans in versibus componendis ingenium habuit, multaque & brevia opuscula metro edidit. (9) Itaque velex hoc loco D. Hieronymi colligi licet id, quod convenit inter doctos, Librum Pontificalem, cui nulla inest elegantia sermonis, à Damaso non

K 4

fuisse

fuisse compositum. (10) *Prope octogenarius sub Theodosio Principe mortuus est anno 384. Ili. Idus Decembr.*

Bar. ad post annum decimum septimum, men-
an. 384. sem secundum, diem sextum & vigesi-
S. 18. mum, quam Romana Ecclesia Sacerdos
Pag. 9.2. iudicia Dei electus fuerat. (11)

ANNOTATIONES.

(1) Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 17.

(2) Rufinus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 10.

(3) Ammianus Marcellinus lib. 27. cap. 3.

(4) Sozomenus lib. 6. cap. 25.

(5) Theodoretus l. 5. c. 10. Apollinaris error primarius, quod Christi corpus animâ rationali careret, & pro anima Deitatem haberet; apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 896.

(6) Synodus VI. act. 18. apud eundem Lab. tom. 6. Conc. pag. 1049.

Conci- (7) Convocatum est anno 381. à Theo-
lium dosio Magno haud inconsultu Damasi.
Oecum. *Nam Constantinopolim conveneramus,*
II. *inquiunt Patres hujus Concilii in Epist. Synodica ad Damasum apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 961. mandato litterarum vestrarum! superiore anno à vestra Reverentia post Concilium Aquilejense ad Dei amantissimum Imperatorem Theodosium missarum. Convenere autem 150. & ad summum 180. quibus*

quibus præfuisse Thimotheum Alexandrinum, quàm Acholium Thessalonicensem propius vero est. Congregationis causa duplex, ut *& Nicæna Fides confirmaretur, & Constantinopoli ordinaretur Episcopus*, teste Socrate lib. 5. cap. 8. Confirmanda autem erat Nicæna Fides adversus Macedonium in primis, item adversus Aëtium, Eunomium, eosque omnes, qui post Ariminense Concilium ex decreto Constantii Imperatoris dicebant Filium Dei in omnibus similem Patri. Quod spectat ad alteram causam, Maximus Cynicus, qui Constantinopolitanam sedem usurpaverat, dejectus est; & Episcopale jus vindicatum Gregorio Nazianzeno, qui cùm studio pacis se abdicasset Episcopatu, in ejus locum susceptus est Nectarius vir ordinis Senatorii adhuc Catechumenus. Fides Nicæna stabilita Symbolo explicato additisque verbis: *Credimus in Spiritum Sanctum Dominum* ad confundendam impiam Macedonii amentiam. Ecclesiæ disciplina tribus (septem alii numerant) canonibus sancita. Ex his unus simul *honoris primatum post Romanum Episcopum*, simulque Patriarchæ jurisdictionem in Diœceses Thraciæ, Ponti, & Asiæ tribuit Antistiti Constantinopolitano. Sed neque hunc, neque alios canones, nisi quatenus confirmant Nicænam Fidem, & damnant hæreses, recepit Damasus, neque ejus successore usque ad Innocentium III. qui anno 1215. in Concilio Lateranensi IV. Oecum. XII. Can. 5. pacis causâ usur-

K 5

parum

patum ad id temporis primum locum post Romanum Episcopum Constantinopolitano adjudicavit. Contrà verò Symbolum semper ab Ecclesia Romana, & quidem veluti tessera Catholicæ Fidei receptum est, & apud Græcos etiam in locum Nicani, nomine haud mutato, suffectum. Romani enim servârunt veterem morem recitandi Symbolum Apostolorum, quo indicarent, nullam hæresim Romæ exordium sumpsisse.

Vox *Elihoque* in Ecclesiis Hispaniarum Symbolo adjecta dicitur sexto labente sæculo; apud Gallos & Germanos octavo; ab Ecclesia Romana exeunte nono. Vide Petavium Theologic. Dogmat. tom. 2. lib. 7. cap. 2. & 19. Bellarminum lib. 2. De Christo cap. 21. Gasparem Juenin tom. 3. Institut. Theologic. dissert. 5. cap. 3. art. 2. Thomæ in Præfat. ad Codices Sacramentorum, & Michaëlem Lequien dissertat. 1. in Damascenum §. 26.

(8) Baronius ad an. 382. §. 24. Hieronymus epist. 11. *Ante annos plurimos, cum in chartis Ecclesiasticis juvarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis atque Occidentis synodis consultationibus responderem.*

(9) S. Hieronymus de script. Eccl. cap. 103. & 135. & epist. 123. seu præfat. in quatuor Evangelia ad Damasum: *Novum opus me facere cogis ex veteri, ut post exemplaria Scripturarum toto orbe dispersa, quasi quidam arbiter sedeam, & quia*

quia inter se variant, quæ sint illa, quæ cum Græca consentiant veritate, decernam - - - Præfens præfatiuncula pollicetur quatuor tantum Evangelia, quorum ordo est iste, Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes codicum Græcorum emendatâ collatione, sed veterum. Quæ ne multum à lectionis Latine consuetudine discreparent, ita calamo temperavimus, ut his tantum, quæ sensum videbantur mutare, correctis, reliqua manere pateremur, ut fuerant.

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 3. §. 4. S. Hieronymus jussu Damasi Papæ Italica versionis errores quosdam magis conspicuos correxit: tum plebejos aliquot & soli Italia familiares loquendi modos usitatoribus commutavit, reliquam versionem ob perspicuitatem Latini sermonis reliquit.

(10) Vide annotationem 2. ad S. Linum.

(11) Ambrosius epist. 11. pag. 195.

Baronius ad an. 384. §. 26. In Libro de Romanis Pontificibus de Damaso dicitur, ejus præcepto institutum, ut die noctique Psalmi in Ecclesiis canerentur: quod planè falsum est. Sed fortasse aliqua potius forma ab eo præscripta fuit. Siquidem ab ipso exordio nascentis Ecclesiæ viguisse in Ecclesia Catholica cum can-

in divinam, nocturnamque psalmodiam certum est. Id probat Bona De Divina Psalmodia cap. 1. §. 4.

Et cap. 16. §. 6. Multi scriptores, inquit, legem canendae doxologiae in fine Psalmorum ad Damasum Papam referunt, à quo hanc editam sanctionem adjunt, D. Hieronymo suadente & procurante. Decepti sunt isti ob Epistolam Hieronymi ad Damasum, quae aberuditis Hieronymi res accuratius expendentibus tanquam adulterina ac planè commentia exploditur. Et §. 10. Cantum alternum Damasus non introduxit, sed ab Ambrosio institutum Apostolico decreto stabilivit primus.

XL.

SIRICIUS.

ANNO CHRISTI 385.

VALENTINIANI II. 10.

THEODOSII 6.

Bar. an.

385. §. 5.

Pag. 6.

§. 2.

NON finè tumultu fautorum Ursinini anno 385. pridie Idus Januariar. successit Damaso Siricius, hodie qui noster est socius, cum quo nobiscum totius Orbis commercio Formatarum in

una

una communione societate concordat, ut
 ait S. Optatus Milevitanus lib. 2.
 contra Parmen. §. 3. Romanus fuisse
 dicitur ac Tiburtii filius. Ipso Ponti-
 ficatus initio celebrem scripsit epi-
 stolam ad Himerium Episcopum
 Tarraconensem, quæ constat quin-
 decim capitibus spectantibus ad Ec-
 clesiasticam disciplinam. (1) Cap. 2.
 vult, Sacramentum Baptismi extra
 necessitatem administrari tantum die-
 bus Paschæ & Pentecostes. (2) Cap.
 7. Sacerdotes & Diaconos cœlibes
 esse jubet lege roborans ductam us-
 que ab Apostolicis temporibus con-
 suetudinem. (3) Cap. 9. & 10. de-
 cernit Ordinum interstitia. (4) Cap.
 13. permittit Monachis quoque, quos
 tamen morum gravitas & vita ac fidei
 institutio sancta commendat, Clericorum
 officiis aggregari. (5) Idem anathe- Bar. an.
390. §.
38.
 mate confixit Jovinianum Mona-
 chum, qui Virginitatem sanctæ Mariæ
 destruebat, & virginitati sacra nuptias
 fidelium coequabat. (6) Manichæos An. 389.
§. 63.
 quoque, ut legitur in libro Pontifi-
 cali, diris devotos ejecit ex Urbe,
 eosdemque ad Ecclesiam redeuntes
 jussit detrudi in Cœnobia, ac toto
 vitæ

- vitæ spatio ibi pœnitentiam agere,
nec Eucharistiam sumere, nisi in ex-
tremo vitæ periculo. (7) Non pug-
navit solum contra Manichæos, sed
etiam contra Manichæos, sed etiam
contra Priscillianistas Manichæis in
pluribus consentientes, imò *contra
omnes hereses*, ut scribit auctor Libri
Pontificalis. Fulgentem Pontificatu
egregiè gesto detrectant aliqui, per-
inde quasi Ecclesiæ periclitanti pro-
pter Origenistas à Marcella Romæ
detectos adfuerit minùs promptè.
- An. 381. §. 113. (8) Cum annos tredecim, mensem unum,
§. 1. Et dies decem Pontifex fuisset, diem
pag. §. 2. suum obiit anno 398. VIII. Kal.
Martias (9)

ANNOTATIONES.

(1) Petrus Coustant tom. 1. Epist. Rom. Pont. pag. 624. *Ex epistolis decretalibus, quibus Romani Præsules ad diversarum Ecclesiarum consultationes respondent, licet hæc prima sit, quæ ad nos pervenerit, non est tamen prima, quæ ea de causa scripta sit. Neque enim Hieronymus in epistola ad Ageruchiam se in responsionibus ad Orientis Occidentisque consultationes Damasum juvare, nisi hoc antea receptum fuisset usu, commemorasset.*

Terz

(2) Tertullianus de baptismo cap. 19. *Diem baptismo solemniores Pascha præstat ---- Exinde Pentecoste ordinandis lavacris latissimum spatium est.* Nimirum Ecclesiæ disciplina receptior, de qua sancti Patres, & Concilia testantur, Paschæ & Pentecostes dies baptismo solemnibus ceremoniis administrando præstituit: quarundam Ecclesiarum usus adjunxit dies Natalis, & Epiphaniæ Domini, itémque diem ortûs S. Joannis Baptista. *Caterum,* ut ait Tertullianus, *omnis Dies Domini est, omnis hora, omne tempus habile baptismo: si de solemnitate interest, de gratia nihil refert.*

(3) Vide Petrum de Marca lib. 1. de concordia Sacerdotii & Imperii cap. 8. §. 4.

(4) His verbis apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 1021. *Quicumque se Ecclesiæ vovit obsequiis à sua infantia, ante pubertatis annos baptizari, & Lectorum debet ministerio sociari. Qui ab accessu adolescentiæ usque ad tricesimum ætatis annum ---- Acolythis & Subdiaconus esse debet: post quæ ad Diaconi gradum ---- accedat. Ubi, si ultra quinque annos laudabiliter ministrârit, congruè Presbyterium consequatur. Exinde post decennium, Episcopalem cathedram poterit adipisci.*

Qui verò jam ætate grandævus, me-
lia-

lioris propositi conversatione provocatus, ex laico ad sacram militiam pervenire festinat, desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo, quo baptizatur, tempore, statim Lectorum aut Exorcistarum numero societur - - - Qui dum initalus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud Acolythus & Subdiaconus fiat, & sic ad Diaconatum provehatur. Exinde jam accessu temporum Presbyterium, vel Episcopatum, si eum Cleri ac plebis evo- cavit electio, non immerito sortietur.

Zosimus quoque in epist. ad Hesichium Salonitanum cap. 3. apud Lab. pag. 1557. exponit Ordinum interstitia: atque ut docet Gaspar Juenin in Commentario Historico de Sacramentis dissertat. 8. de Sacram. Ordinis quaest. 8. cap. 3. *nono Ecclesia saeculo obtinebat circa interstitiorum tempus lex, quam Siricius & Zosimus promulgarent.* Post annum millesimum ex antiquo interstitiorum jure plurimum detractum est.

(5) Monachi sacro Presbyteratus Ordine initiari coepi quarto labente saeculo. Primus omnium S. Athanasius Clero Alexandrino Sacerdotes ex Monachis dedit. Ejus vestigiis in partibus Occidentis primus institit S. Eusebius Vercellensis Episcopus, teste D. Ambrosio epist. 25. pag. 246. Siricius monachis omnibus, quos vitae gravitas &

& integritas commendaret, non modò ad sacerdotium, sed etiam ad Episcopatum aditum patefecit.

(6) S. Augustinus lib. 1. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 2. Vide Nat. Alexandrum dissertat. 48. in Hist. Eccl. sæc. IV.

(7) *Unde duo quadam consequuntur, & Monasteria ante Siricium fuisse, & gravioribus delictis pœnitentiam perpetuam impositam fuisse, cum hoc tamen moderamine, quòd in ultimo constitutis Viaticum concederetur.* Schelstratus Antiquit. Illustratæ part. 1. pag. 463.

(8) Quis miretur, Siricium virum, qui *de suo ingenio ceteros aestimabat*, ut ait Hieronymus epist. 16. ad Principiam, non modò non damnasse Rufinum Origenistam sed etiam ei Aquilejam solum patrium proficiscenti post editam infamem interpretationem librorum Origenis *περὶ ἀρχῶν*, *De principiis* litteras *communicatorias* concessisse? sibi enim persuadere non potuit, in viro tanti nominis ac famæ, qualis tum habebatur Rufinus, latere venenum hæreseos, quo Urbs tota absumpta esset, nisi fuisset à S. Marcella detectum. Non est igitur Siricius hac de causa negligentiae infimulandus. Ut Jovinianum aliosque hæreticos damnavit: ita Rufinum quoque damnasset, si errores ejus cognitos habuisset atque perspectos.

Siricium autem præmaturâ morte ereptum
Sandini Vitæ Pontif. L tum

tum è vivis, quòd paulò segniùs defende-
rit causam Fidei, dicet nemo, qui rectè
sentiat: præsertim cùm multos Romanos
Episcopos Pontificatùs diuturnitate exæquæ-
rit, plures superaverit, ac decesserit natu-
ræ annos amplius septuaginta, ut probat Flo-
rentinus Exercitat. XVI. in Martyrologium
Hieronymianum ad VI. Kal. Decembr.
ubi ea purgat, quæ Siricii sanctitatem ob-
scurare Baronio visa sunt. Quod facit e-
tiam Norisius in dissertat. De sanctitate
Siricii, Operum tom. 4. pag. 721. Vide
Cardinalem Lambertinum De Serv. DEI
Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. part. 2.
cap. 5. num. 4.

(9) Cantelius in Historia Metropolitanarum Urbium part. 2. dissertat. 1. cap. 2. docet, *Papa* nomen, quod primis Christi sæculis erat Episcopis omnibus commune, primum sibi tribuisse Siricium in ea epistola, cui inscriptio est *Siricius Papa Orthodoxis per diversas provincias*, & Siricii vestigiis instituisse Leonem epist. 104. Idem part. 1. dissertat. 1. cap. 1. scribit, sæculo sexto Ennodium Ticinensem, Casiodorum, & Liberatum vocare consuevisse Romanum Episcopum *Papam*, Antistites verò aliarum Ecclesiarum *Episcopos*, postea sensim obtinuisse, ut nono sæculo exeunte, vel ineunte decimo *Papa* nomen uni Romano Pontifici tribueretur: tandem, cùm Schismatici pro odio, quod habebant in Romanum Episcopum, nomen *Papa* sibi vindicarent, anno 1073. in Synodo
Roma

Romæ habita cavisse Gregorium VII. (quod tradit etiam Baronius in Martyrolog. Rom. ad diem X. Jan.) *ut Papa nomen unicum esset in universo Orbe Christiano, nec liceret alicui se ipsum vel alium eo nomine appellare.* Hac in registro Epistolarum Gregorii VII, quod asservatur in Biblioth. Vaticana, ubi canones ejus Synodi scripti habentur. Baronium sequitur etiam Sirmondus annotat. ad Ennodii epist. 1. lib. 4. At Pagius tom. 3. Breviarii in Addendis pag. 559. dicit, se nescire, à quo acceperit Cantelius, id in Synodo Romana sub Gregorio VII. sanctum esse: neque enim in decem, quas hic Pontifex Romæ celebravit, Synodis hujusmodi decreti vestigium aliquod reperitur.

XLI.

S. ANASTASIUS I.

ANNO CHRISTI 398.
ARCADII ET HONORII
IMPERAT. 4.

Pridie Idus Martias anno 398. *suc Bar. an. cedit in Pontificatum vir insignis 398. §. 2. Anastasius, (1) quem diu Roma habere non meruit, ne Orbis caput sub tali Episcopo truncaretur. (2) Imo idcirco*

L 2

rapine

*raptus atque translatus est, ne semel la-
tam sententiam precibus suis flectere co-
naretur; dicente Domino ad Jeremiam:
Ne oraveris pro populo isto, neque
depreceris in bonum. (3) Roma-
nus fuit, ac Maximi filius. Vir di-
tissima paupertatis, & Apostolica solici-
tudinis statim noxium perculit caput, &*

Bar. an. *sibilantia hydra ora compefcuit. (4) Vi-*
400. §. *delicet impios Origenis libros Peri-*
13. Lab. *archon proscripsit, nec solum aucto-*
tom. 5. *rem Originem, sed etiam Rufinum*
Conc. *acerrimum Origenistarum defenso-*
pag. 658. *rem ac patronum anathematizavit.*

Bar. an. (5) *Idem, ut est in Libro Pontifi-*
402. §. *cali, constituit, ut quotiescunque San-*
42. 43. *cta Evangelia recitarentur, Sacerdotes*
Pag. §. *non sederent, sed curvi starent, (6)*
16. *ut videlicet humilitatem, qua à Domino*
docetur, etiam corpore demonstrarent.
(7) *Anno 402. V. Kal. Majas ad*
superos evolavit, cum annos quatuor,
ensem unum, & dies tredecim Pon-
tificale munus sustinisset.

ANNOTATIONES.

(1) Ad hunc usque Pontificem pervenit
series Pontificum Romanorum contexta à
D. Augustino epist. 53. aliàs 165. In Si-
ricium Anastasii successorem desinit S. Op-
tatus Milevitanus lib. 2. §. 3.

Orbis

(2) Orbis caput truncatum dicitur ob eam causam, quòd Roma anno post Anastasii mortem octavo, Christi 410. primam obsidionem & direptionem passa est ab Alarico Gothorum Rege.

(3) Hæc S. Hieronymus epist. 16. ad Principiam pag. 123.

(4) Idem epist. 8. ad Demetriadem pag. 66. ad Pamachium.

Adversus Rufinum l. 2. c. 3. ponit *inter multa Origenis mala hæc maximè hæretica: Dei filium creaturam: Spiritum Sanctum ministrum; mundos innumera- biles, æternis sibi sæculis succedentes: Angelos versos in animas hominum; ani- mam Salvatoris fuisse, antequam nasce- reur ex Maria: resurrectionem nostro- rum corporum sic futuram, ut eadem membra non habeant.* Hæc & similia an verè tribuantur Origeni, disputat Huetius lib. 2. Origenianorum, Norisius in disser- tat. Historica de Synodo quinta cap. 6. & lib. 1. Historiæ Pelagianæ cap. 1. sectæ Pe- lagianorum Principem facit.

(5) *Rufinus Monachus Aquilejensis Origeniana doctrina maximus propugna- tor ac promotor, Pelagianorum idem ma- gister & amicus fuit ---- Primus in Occidente Pelagianam hæresim docuit, ac Pelagium & Celestium eâdem imbuit:* Norisius Hist. Pelag. l. 1. c. 1. qui cap. seq. 3. secutus auctoritatem antiqui Codicis

Vaticanae Bibliothecae ait, Rufinum *errores ab se assertos condemnasse*.

(6) Cur hoc decretum Anastasius concederet, causam praeiuit contentio Romae inter Presbyteros & Diaconos orta. Hi enim, ut ait Baronius ad an. 402. §. 44. *administrantes res Ecclesiae, supercilio elati spernebant Presbyteros; Presbyteri autem in eosdem insurrexere, atque ex consuetudinis Romanae Ecclesiae praescripto, ipsis sedentibus, eos stare debere contendebant. Sed eo usque contentio pertinax progressa est, ut etiam cum stantes Diaconi coram populo legerent Evangelium, Presbyteri tamen minime a sessione consurgerent, quod ut enorme factum Anastasius Papa emendandum sancito decreto putavit.*

(7) Walafridus Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22. tom. 15. Biblioth. Patrum pag. 192.

XLII.

S.

INNOCENTIUS I.

ANNO CHRISTI 402.

ARCADII ET HONORII

IMPERAT. 8.

INNOCENTIUS Albanensis patre Innocentio natus, in locum Ana-

Anastasio, consentientibus sanctis Sacerdotibus, omnique Clero ac populo, ordinatus est (1) anno 402. XV. Kal. Junii. Haud leve ei fuit cum Theophilo Alexandrino & Orientalibus Episcopis negotium de causa S. Joannis Chrysostomi. Hunc bis injusto judicio damnatum. & Episcopatu dejectum, appellatione ejus suscepta absolvit, & Constantinopolitanæ Sedi restituit. (2) Qui vivo præstò fuit, non defuit mortuo. Recusavit enim communicare cum Attico Constantinopolis Episcopo, & Orientalibus, donec inustam Chrysostomo ignominiam demerent, ejus nomine in Diptycha, unde expunctum fuerat, restituto, noménque Arsacii, qui post expulsionem Chrysostomi usurpaverat Constantinopolitanum Episcopatum, ex iisdem Ecclesiasticis tabulis expungerent. (3) Idem in epistola ad Victricium multa decrevit formandis moribus Clericorum, & Virginum sacrarum. (4) Idem profectus est cum legatis ad Honorium Imperatorem, & Alaricum Regem Gothorum ad pacem inter ipsos conciliandam & obsidio-

Bar. an.

402. §.

48. Pag.

§. 19.

Bar. an.

404. §.

20. Pag.

§. 16.

Bar. an.

407.

§. 21.

An. 409.

§. 10.

nem avertendam ab Urbe. Quæ legatio licet successu caruerit, ei tamen cessit prosperè. Namque accidit, ut *tanquam iustus Loth substractus à Sodomit, occultâ providentiâ Dei apud Ravennam tunc positus, peccatoris populi non videret excidium.* (5) Eum verò, salute Urbis præpositâ religioni Catholicæ, permisisse, ut imminente jam Romæ Alarico, *consueta Ethnicis sacrificia fierent, Zosimi calumnia est.* Illud quoque est falsum, quod prædunt alii, eum voluisse, irritum esse Ordinis Sacramentum administratum ab hæreticis. Vetuit enim duntaxat, Clericos ab Heterodoxis initiatos frui honore ac privilegiis dignitatis suæ. Exinde caput curarum fuit hæresis Pelagiana. *Nefandi erroris capita* (Pelagium, ejusque discipulum Cælestium, qui circa peccatum originale, circa vires liberi arbitrii, & Dei gratiam multa peccabant) *Apostolico mucrone percussit,* (6) eoque Concilii Carthaginensis II. & Milevitani II. sententiam contra illos latam confirmavit. (7) Adeò nulla in re Pelagio, quod jactant Pelagiani, consentiens fuit. (8) Idem
pri

Lib. 5.

Bar. an.

416.

§. 14.

primus Novatianos Romæ degentes persequi cœpit, multasque eis Ecclesias ademit. (9) Varia decreta edidit pertinentia ad Ecclesiasticam disciplinam. Ut alia missa faciam, in epistola ad Victricium cap. 3. constituit, ut si majores causa in medium fuerint devolute, ad sedem Apostolicam, sicut Synodus statuit, & beata consuetudo exigit, post judicium Episcopale referantur. (10) Et in epistola ad Decentium cap. 1. abusum emendavit, qui irrepserat, ut contra usum Romanæ Ecclesiæ pax alicubi ante confecta mysteria traderetur, cum necessariò indicenda sit post consecrationem, ut pacis osculo demonstretur, populum ad omnia, quæ in mysteriis aguntur, atque in Ecclesia celebrantur, præbuisse consensum. (11) Cap. 4. probavit jejunium Sabbati jampridem Romæ receptum, ratamque fecit traditionem, ex qua Ecclesia die Parasceves, & Sabbato ante Pascha abstinet à sacrosancto Missæ sacrificio. (12) Obiit anno 417. V. Kal. Augusti, cum annos quindecim, menses duos, & dies decem ei Pontificatus fuisset.

Bar. an.
417. §. 4.
Pag. 6.
§. 4.

L 5

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Innocentius I. in Epist. ad Anysium apud Lab. tom. 4. Conc. pag. 1701.

(2) Gelasius in epist. ad Episcopos Dardaniæ tom. 4. Conc. pag. 1203. *Sancta memoria Joannem Constantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Presulum certè damnarat, quem simili modo Sedes Apostolica, etiam sola, quia non consensit, absolvit.*

(3) Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 12. *Diptychorum nomen à Ptychis, id est plicis derivatur: unde Diptycha tabulae sunt, quæ duas habent plicas. Invenio autem tria fuisse genera Diptychorum, sive tabularum, quibus nomina in singulis Ecclesiis inscribebantur. Primum erat peculiare Episcoporum, eorum præsertim, qui illam Ecclesiam rexerant, dummodo probitate ac sanctis moribus claruissent. Secundum vivorum, in quibus eorum nomina descripta erant, qui adhuc viventes dignitate aliquâ, vel beneficiis illi Ecclesie collatis conspicui, vel alio titulo bene meriti erant. In his primo loco Romanus Pontifex, tum alii Patriarchæ, & proprius Antistes, ac reliqui clero adscripti recenscebantur; postea Imperator, Principes, Magistratus, & populus fidelis. Tertium erat mortuorum.*

rum, qui in Catholica communione de-
cesserant. Usus verò Diptychorum, eo-
rumque lectionem inter Missarum solem-
nia vel ab Apostolis, vel ex illorum in-
stitutione seu traditione ab immediatis
successoribus cepisse, satis constat ex iis,
quæ supra cap. 8. de nominum recitatio-
ne & priscis Patribus allata sunt.

Baronius ad an. 407, §. 22, Ceterum
ad Arcadium Imperatorem idem Inno-
centius Papa, auditâ Joannis Chryosto-
mi morte, gravissimâ acrimoniâ asper-
sas, anathematique terrificas, quibus
tum ipsum, tum Augustam: tum deni-
que Episcopos sceleris complices excom-
municat, litteras dedit, quas recitat idem
Baronius §. insequente 23.

(4) Post recitata decreta Innocentii, quæ
pertinent ad Virgines consecratas, ita sub-
jecit Concilium Turonense anno 567. ce-
lebratum Can. 20. apud Labbeum tom. 5.
Conc. pag. 859. *Quis Sacerdotum con-
tra decreta talia, quæ à Sede Apostolica
procefferunt, agere præsumat? Et quo-
rum auctorum valere possit predicatio,
nisi quos Sedes Apostolica semper aut in-
tromisit, aut apocryphos fecit, & patres
nostri hoc semper custodierunt, quod eo-
rum præcepit auctoritas? Nos ergo hoc
sequentes, quod Papa Innocentius statuit,*
in

in canonibus nostris inserentes statuamus observandum.

(5) Orosius lib. 7. cap. 39.

(6) S. Prosper contra Collatorem. cap. 21.

(7) Epistolis 181. & 182. inter Augustinianas, & apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 1283. & 1287.

(8) S. Augustinus de bono Perseverantia cap. 2. *Tria sunt, quæ maximè adversus Pelagianos Catholica defendit Ecclesia: quorum est unum, gratiam Dei non secundum merita nostra dari, quoniam Dei dona sunt, & Dei gratiâ conferuntur etiam merita universa justorum: alterum est, in quantacunque iustitia sine qualibuscunque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere: tertium est, obnoxium nasci hominem peccato primi hominis & vinculo damnationis obstrictum, nisi reatus, qui generatione contrahitur, regeneratione solvatur.*

S. Vincentius Lirinensis in Commonitorio cap. 24. *Quis unquam ante profanum illum Pelagium tantam virtutem liberi præsumpsit arbitrii, ut ad hoc in bonis rebus per actus singulos adjuvandum necessariam Dei gratiam non putaret? Quis ante prodigiosum Discipulum ejus Celestium, reatu prævaricationis Adæ omne humanum genus negavit adstrictum?*

Aub.

Aub. Miræus schol. ad cap. 43. Genadii de Viris Illustribus apud Fabricium in Bibliotheca Ecclesiastica pag. 21. *S. Innocentius I. Pelagium ejusque socium Cælestium primus ex Pontificibus anno 417. Ecclesiasticâ communione privavit.*

(9) Socrates lib. 7. cap. 9.

(10) Apud Petrum Coustant tom. 1. Epist. Rom. Pont. pag. 749.

(11) Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 16. §. 6. ubi ex dictis eos affirmat *errare, qui Innocentio I. osculi pacis institutionem adscribunt.*

(12) Missa, quæ celebratur feriâ sextâ Majoris Hebdomadæ, dicitur Missa *Præsanctificationum*, quæ tamen equivocè dicitur *Missa*, cum careat consecratione corporis & sanguinis Jesu Christi. Bona lib. 1. Rerum Liturgic. cap. 15. §. 5.

Missa autem, quæ Sabbato ejusdem hebdomadæ celebratur, *ad noctem subsequenter pertinet* - - - Jam verò quam ob rem solemne sacrificium in Parasceve, & Sabbato subsequente sit prætermissum, non levis etiam difficultas est. *Moralem causam de Parasceve asserre solent Ecclesiasticorum rituum expositores, nempe quia in hac die Dominus seipsum obtulit, & ipsa oblatio sufficit ad salutem credentium. Quæ ratio est Amalarii, & vulgati Alcuini. Probabilior est ea, quæ ab Innocen-*

nocen-

nocentio I. indicatur, scilicet quòd isto biduo Apostoli in mœrore constituti, jejuni permanserint, adeo ut ob hanc causam traditio Ecclesiæ habeat, isto biduo Sacramenta penitus non celebrari. Hinc factum est, ut primi Christiani Apostolos imitandi studio ab omni cibo itidem hoc biduo abstinnerint, atque ab ipsa Sacrificii oblatione, & fortasse etiam à communionem ex Prasancificationis, quæ nescio, an primis temporibus fuerit ommissa: Mabillonius Comment. in Ordinem Rom. tom. 2. Musæi Italici cap. 11. pag. 74. 75.

XLIII.

S. ZOSIMUS.

ANNO CHRISTI. 417.

HONORII 23. THEODO:
SII II. 10.

Successor Innocentii sanctus Papa Zosimus, (1) Græcus, Abrahamii filius, electus est anno 417. XIV. Kal. Septembris. Hujus prudentia, dolis Cælestii ac Pelagii tentata, laborare visa est. Namque Cælestius, qui post mortem Innocentii Romam advolârat, ei obrulit libellum ita compositum, ut licet pravis scate-
ret

Bar. an.

417. §.

17. 18.

31. 37.

Pag. §.

12. 13.

16.

Bar. an.
418. §.
16. 17.
19. 20.
Pag. §.
16. 17.
28.
Commo-
nitorii
cap. 3.

Urbe, & pro hæreticis haberentur. Adeò postquàm de Pelagianorum malitia compertum habuit, eos curavit extinguere, eorúmque, si fieri posset, memoriam delere. Ejus decreta duo ponuntur in Libro Pontificali, alterum, quo *constituit, ut Diaconi levas rectas de pallis linostimis haberent*, (5) alterum, quo *per Paroebias concessit licentiam benedicendi Cereum Paschalem*. (6) Mortuus est VII. Kal. Januarii anno Christi 418. Pontificatûs primo, mense quarto, die septimo, cùm paulò antè Apiarii Presbyteri ab Urbano Siccensi in Africa Episcopo gradu dejecti appellationem suscepisset: Unde fuit ad quinquennium inter Africanam, & Romanam Ecclesiam contentio de Appellationibus (7).

Bar. an.
418. §.
73. 77.
Pag. 9.
71.

ANNOTATIONES.

(1) S. Augustinus lib. 2. de peccato Originali cap. 9.

Theodoretus lib. 5. Hist. Eccl. cap. 37. *Innocentio præstantissimo Romana Urbis Episcopo successit Bonifacius*. Verùm, ut animadvertit Tillemontius, solus est in opinione hac, & omnes consentiunt, Zosimum, non Bonifacium successisse Innocentio.

Au.

(2) Augustinus lib. 2. de peccato originali cap. 6. & 7. Idem contra Julianum lib. 6. cap. 12. *Quale est autem, quod beata memoria Zosimum Apostolica Sedis Episcopum, ut in tua pravitate persistas, pravariationis accusas? Qui non recessit à suo pradecessore Innocentio, quem tu nominare timuisti, sed maluisti Zosimum, quia egit primitus lenius cum Celestio: quoniam se in his sensibus vestris, si quid displiceret, paratum esse dixerat corrigi & Innocentii litteris consensuram esse promiserat.* Et lib. 2. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 3. *Tot & tantis inter Apostolicam Sedem & Afros Episcopos currentibus & recurrentibus scriptis Ecclesiasticis, etiam gestis de hac causa apud illam Sedem Celestio presente & respondente confectis; quanam tandem Epistola veneranda memoria Papæ Zosimi, qua interlocutio reperitur, ubi praceperit credi oportere, sine ullo vitio peccati originalis hominem nasci? Nusquam prorsus hoc dixit, nusquam omnino conscripsit. Sed cum hoc Celestius in suo libello posuisset, inter illa duntaxat, de quibus se adhuc dubitare & instrui velle confessus est, in homine aterrimi ingenti, qui profectò, si corrigeretur, Sandini Vitæ Pontif. M pluri-*

plurimis profuisset, voluntas emendationis, non falsitas dogmatis approbata est. Et propterea libellus ejus Catholicus dictus est, quia & hoc Catholica mentis est, si qua fortè aliter sapit, quàm veritas exigit, non ea certissimè definire, sed detecta ac demonstrata respicere.

(3) S. Prosper contra Collatorem cap. 21. pag. 362.

(4) Zosimi epistola apud Mercatorem *Tractoria* dicitur pro Synodica. Eodem modo usurpatur *Tractoria* apud Augustinum epist. 43. n. 8. & Serm. 2. in Psal. 36. n. 19. Nonnunquam verò est diploma evectionis.

(5) Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 24. §. 6. *In Actis S. Silvestri, quæ Damaso adscribuntur, ab eo constitutum legimus, ut Diaconi Dalmaticis in Ecclesia uterentur, & Pallâ linoestimâ læva eorum tegeretur: Zosimus item constitutum fecisse dicitur, ut Diaconi lævas rectas haberent de pallis linoestimis, ubi fortè legendum linoestimâ, id est ex lino & lana contexta, quæ, ut ait Isidorus lib. 19. Orig. cap. 22. dicta est linoestima, quia in stamine linum, in trama lanam habet. Nomine autem hujus pallæ nihil commodius intelligi potest, quàm stola Diaconalis, quæ in humero sinistro ab ipsis deferretur ad differentiationem Sacerdotalis à collo ante pectus pendens,*

dentis. Stola item mentio fit sub nomine Orarii in Concilio Laodicensi tempore ejusdem Silvestri habito cap. 22. & 23. quibus Subdiaconis & Lectoribus prohibetur, ne Orariis utantur. Ex quo duplici testimonio inferitur, ante annos mille & trecentos usum stola in Ecclesia invaluisse.

(6) Baronius ad an. 418. §. 76. Quod autem ad Cereum Paschalem spectat, perperam acceperant nonnulli, ut à Zosimo putarent primo inventum esse ejus usum: cum illud tantum à Zosimo institutum esse dicitur, ut idem Cereus, qui in majoribus tantum Basilicis incendi soleret, aquæ singulis Parochiis concederetur. Qui ex hymno Prudentii colligunt, usum benedicendi Cerei Paschalis esse antiquiorem Zosimo, eos falli probant Mabillonius lib. 2. de Liturgia Gallicana pag. 141. & Martene de Antiqua Ecclesiæ disciplina in divinis celebrandis officiis cap. 24. Neque tamen propterea, adjicit Mabillonius, tam novus est Cerei in vigiliis Paschalibus benedicendi ritus, uti Heinsio visum est, cum Ennodius Ticinensis ante annum 520. Episcopus geminam Cerei Paschalis benedictionem scripserit. In Missali item Gothico-Gallicano occurrit Benedictio ceræ beati Augustini Episcopi, quam adhuc Diaconus cum esset, edidit & cecinit.

nit, *sub hoc exordio*: Exultet jam Angelica turba Calorum &c. *ut modò in usu habetur.* In MSS nonnullis idem istius benedictionis titulus legitur: *Augustinus ipse in lib. 15. De Civitate Dei cap. 22. quosdam versus refert, quos in laude quadam Cerei scripsit. In utraque Cerei benedictione Ennodius testatur, ex Cereo benedicto decerptas à Fidelibus fuisse particulas contra procellas. Inde Agnorum Dei cereorum origo.*

Durandus lib. 6. cap. 80. num. 2. Cerei benedictionem tribuit Ambrosio, alii S. Leoni, alii Petro Diacono Casinensi monacho.

(7) Eplicatur à Baronio ad an. 419. §. 64. Petro de Marca lib. 6. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 14. Nat. Alexandro in Hist. Eccl. sæc. IV. differrat. 18. Propositione 2. objectione 9. Tillemontio tom. XIII. pag. 775. 1031.

XLIV.

S. BONIFACIUS I.

ANNO CHRISTI 418.

HONORII 24. THEO.

DOSII II. 21.

Post Zosimum Romana Ecclesia præsuit
Bonifacius (1) Presbyter, Jocundus

di Presbyterii filius, Romanus. *Ve-* Bar. an.
nerabilem virum hunc, veterem Pres- 418. §.
byterum, in lege doctissimum, ac bonis 78. Pag.
moribus comprobatum, & (quod eum §. 72.
magis ornabat) invitum (2) anno Bar. an.
 418. V. Kal. Januarii Presbyteri ele- 419. §. 7.
 gerunt. Diaconi verò, & Presby- & 8.
 teri admodum pauci, qui electioni Pag. §. 2.
 ejus non consenserant, nixi patro-
 cinio Symmachi Præfecti Urbis, sum-
 mum Sacerdotium dederunt Eulalio
 Archidiacono. (3) Honorius Im-
 perator mendacibus Symmachi lit-
 teris deceptus, Eulalio magis, quàm Bar. an.
 Bonifacio favere primùm visus est. 419. §. 8.
 Postea cùm à Presbyteris Bonifacio 10. 13.
 consentientibus litteas accepisset, u- 15. 29.
 trumque ad se Ravennam arcessitum 34.
 Urbe abstinere jussit, donec causa
 utriusque in Concilio cognosceretur,
 misso interim Romam Achilleo Epi-
 scopo Spoletino, qui Paschæ tem-
 pore *sacra mysteria celebraret*. Dum
 apparatur Concilium, Eulalius con-
 tempto Honorii mandato Urbem in-
 greditur. Quo facto omnem ipse
 controversiam diremit. Nam of-
 fensus Imperator jussit, eum pelli ex
 Urbe, & revocari Bonifacium ac-

clamatione totius populi, ac consensu meliorum Civitatis, divina institutionis ordine consecratum. (4) Statim quæ suarum partium erant, obire ccepit sollicitâ curâ, atque in id primum studuit, ut Ecclesiam schismate turbatam conciliatâ pace stabiliret, eique non in præsens modò, sed etiam in posterum prospiceret. Ideoque

Lab. egit cum Honorio, ut constitueret, quatenus in Urbe Roma nunquam per
tom. 2. Conc. ambitum ordinaretur Antistes. Annu-
pag. ens ille edixit, si duo contra fas teme-
1582. ritate certantes fuerint ordinati, nul-
1583. lum ex his futurum penitus Sacerdotem,
Diff. 79. c. si duo sed illum solum in Sede Apostolica per-
8. mansurum, quem ex numero Clericorum nova Ordinatione divinum iudicium, & universitatis consensus elegerit. Quoniam verò Bonifacius piissimorum Imperatorum Catholica devotione gaudebat, contra inimicos gratiæ Dei non solum Apostolicis, sed etiam Regiis est usus editis, & idem cum esset doctissimus, adversus libros tamen Pelagianorum beati Augustini Episcopi responsa poposcit. (5)

Bar. an. Decreta ejus, referente Libro Pon-
423. § 8. tificati, fuerunt, nève dicaræ Deo
Pag. 9. 6. virgini patria sacrata, seu, quod alius
Codex

Codex habet, *pallam sacratam* contingere, aut lavare licet, nec thus in Ecclesia adolere: (6) item ne *servus* aut *obnoxius curia*, vel *cujuslibet rei Clericus* fieret. Vitam reliquit anno 423. VIII. Kal. Novembr. postquam annos quatuor, menses novem, & dies duodeviginti munia Pontificatus obivit.

ANNOTATIONES

(1) Socrates lib. 7. cap. 11.

(2) Hæc sunt in Libello supplici Presbyterorum Romanorum ad Honorium Imp. apud Baronium ad an. 419. §. 8. Hoc tempore *in creando Pontifice triduum à morte decessoris* (quod postea lege cautum est) fuisse expectatum, probat Symmachi præfecti ad Honorium Augustum relatio de iis, quæ, Zosimo Papa mortuo, in creatione successoris contigerunt (apud Baronium ad an. 418. §. 80.) ubi *Eulalius Bonifacii amulus* de exequiis prioris Episcopi à populo & à Clericis ad Ecclesiam Lateranensem adductus dicitur, ubi per biduum remoratus est, ut expectaretur dies consuetus, quo posset solemniter ordinari, id est eligi. Hoc triduum cum in electione Gregorii VII. qui ipsâ die mortis Alexandri II. creatus est, servatum non

M 4

fuit.

fuisse; id postea Benno Cardinalis, alii-
que Gregorii adversarii ipsi objecerunt:
quod triduum per id tempus nullâ lege sanc-
citum fuisse existimat Baronius, qui Ben-
nonis criminationem hoc loco rejecit.
Mabillonius comment. in Ordinem Roma-
num cap. 17. pag. 112. Vide Bonifacii III.
vitam.

Idem Mabillonius cap. 18. pag. 119.
Eulalius, ut in litteris Cleri Romani ad
Honorium Augustum legitur, circum-
ventis paucissimis Presbyteris, exhibito et-
iam cum aliis Ostiensi Episcopo, in lo-
cum sibi non debitum, incustodito reli-
gionis ordine, per ambitum proruit. Ubi
cum audis, Ostiensem Episcopum cum
aliis accitum fuisse ad Eulaliū ordina-
dum, alios Episcopos ejus ordinationi
cooperatos fuisse, vero proximum est.

(3) Hoc Bonifacium inter & Eula-
lium dissidio factum, ut primum Honorius
deinde Italia Reges alii aliis temporibus
se se Romani Pontificis electioni immiscue-
runt. Pagius ad an. 419. §. 2.

Eulalius constitutus in Civitate Nepe-
sina Episcopus, legitur in Libro Pontifi-
cali.

(4) In memorato libello supplici apud
Baronium ad an. 419. §. 8.

(5) S. Prosper contra Collatorem cap. 21.
pag. 362.

AB

Augustinus scripsit libros quatuor contra duas epistolas Pelagianorum, quos Bonifacio Papæ nuncupavit, ad eumque misit per Alypium.

(6) Decretum simile huic editum est a Sotere,

XLV.

S. CÆLESTINUS I.

ANNO CHRISTI 423.

THEODOSII II. 16.

CÆLESTINUM Diaconum Pri- Bar. an.
sci filium Romanum anno 423. 423 §. 8. 9
III. Nonas Novembr. in Petri sede Pag. §. 7.
*Dominus Deus noster sine ulla plebis sue
discissione constituit, (1) licet, qui ab
Eulalio steterant, adhuc in schisma-
te perseverarent, eumque, ut est in
Libro Pontificali, peterent revocari.
Decessorum vestigia secutus Novatia-
nis Ecclesias, quas Romæ habebant, ado-
mit, & Rusticulam eorum Episcopum
clam in privatis ædibus plebem colligere
compulit. Etenim ad id usque temporis
Novatiani Romæ plurimum floruerant,
eum multas ibi Ecclesias possiderent, &
maximam populi multitudinem in eis
colligerent. (2) Idem sciens damnatis
non examen iudicii, sed solum pœniten-*

M §

ita

tia remedium esse præstandum, Celestium
 quasi non discusso negotio audientiam po-
 stulantem, totius Italia finibus iussit ex-
 trudi: adeò & præcessorum statuta & de-
 creta Synodalia inviolabiliter servanda
 censebat, ut quod semel meruerat ab-
 scindi, nequaquam admitteret retractari.
 Nec verò segniore curâ ab hoc eodem mor-
 bo Britannias liberavit, quando quos-
 dam inimicos gratia solum suæ originis
 occupantes, (3) etiam ab illo secreto ex-
 clusit Oceani, & ordinato Scotis Episco-
 po, dum Romanam Insulam studet ser-
 vare Catholicam, facit etiam barbaram
 Christianam. (4) Per hunc virum e-
 tiam Orientales Ecclesiæ geminâ peste pur-
 gate sunt, quando Cyrillo Alexandrina
 urbis Antistiti, gloriosissimo Fidei Ca-
 tholica defensori, ad exsecandam Nesto-
 rianam impietatem Apostolico auxiliatus
 est gladio, quo etiam Pelagiani, dum
 cognatis confœderantur erroribus, iterum
 prosternerentur. (5) Nimirum celebra-
 to Romæ Concilio Nestorium Con-
 stantinopolitanum Antistitem inaudi-
 tæ hæreseos auctorem (6) & Chri-
 stianorum communione, & Episco-
 patu privatum fore edixit, nî usus
 dato in pœnitentiam spatio decem
 die-

Bar. an.

430. § 12.

23. 25. 57

60. Pag.

§. 4. 5.

dierum errorem deponeret. Exequendæ sententiæ & suæ fungendæ vicis negotium Cyrillo dedit. Cognitâ re Nestorius imminentem capiti suo procellam in caput Cyrilli ipsius studuit convertere. Priusquam enim Cælestini epistola ex Romano Concilio data unâ cum Cyrilli & Concilii Alexandrini epistola Synodica, eîque subjectis duodecim anathematismis sibi redderetur, fraudibus insinuavit se Theodosio, persuasitque, *ut sacram ad Cyrillum dirigeret & à sua eum persecutione compesceret.* (7) Directâ sacrâ Imperator eum arguit *tanquam inquietum & scandala sectantem*, Conciliûmque omnibus Episcopis Ephesum indixit, *ut conferrent de Nestorii libris & Cyrilli iudicium.* (8) At fraudi eventus defuit. Siquidem Nestorius hæreseos compertus, in eaque obstinatiùs in dies perseverans, ab universo Episcoporum cœtu anathemate damnatus est, & amotus Episcopatu. Concilii acta Cælestinus rata atque perpetua fecit auctoritate suâ. (9) Semipelagianos Massilienses doctrinæ Augustini de Prædestinatione & Gratia obtrectantes, scriptâ ad Epi-

Bar. an.
431. §.
187.

Episcopos Galliæ epistolâ compescuit, & Augustinum ornavit laude meritâ. (10) Constituit teste Libro Pontificali, ut Psalmi David centum quinquaginta ante Sacrificium psallerentur antiphonatim ex omnibus, quod antea non fiebat, sed tantum Epistola Pauli recitabantur, & sanctum Evangelium: & sic, quod additur in alio codice, Missæ fiebant. (11) Anno 432. VIII. Idus April. naturæ concessit, cum annos octo, menses quinque, & dies tres fuisset in procuratione Ecclesiæ Catholicæ egregius.

An. 432.
§. 35.
Pag. §. 5.

ANNOTATIONES.

- (1) S. Augustinus epist. 209. al. 261.
 (2) Socrates lib. 7 cap. 11.
 (3) *Pelagium* gente *Britannum* dicit Marius Mercator initio Commonitorii. A. S. Prospero in Carmine de ingratis cap. 1. dicitur *coluber Britannus*. ab Orosio in Apologetico *Britannicus noster*. Augustinus epist. 186. aliàs 106. *Pelagium*, quem credimus, ut ab illo distingueretur, qui *Pelagius Tarenti* dicitur, Britonem fuisse cognominatum.
 (4) Idem S. Prosper in Chronico pag. 744. *Ad Scotos in Christum credentes ordinatur à Papa Celestino Palladius*.

Et primus Episcopus mittitur. Contentio est inter Hibernos & Scotos de Palladii missione. Illi, quos constat Scotos appellatos à veteribus, dicunt, Palladium missum in Insulam suam: Scoti verò, sive ut nunc vocantur, Scoto-Britanni, ad se missum esse confirmant. Pagius ad an. 431. §. 51.

(5) S. Prosper contra Collatorem cap. 21. pap. 363.

(6) *Nestorius contrario Apollinaris morbo, dum sese duas in Christo substantias distinguere simulat, duas introducit repente personas, Et inaudito scelere duos esse vult Filios Dei, duos Christos, unum Deum, alterum hominem, unum, qui ex Patre, alterum, qui sit generatus ex Matre. Atque ideo asserit, Sanctam Mariam non Theotócon (Dei Genitricem) sed Christotócon (Christi Genitricem) esse dicendam, quia scilicet ex ea non ille Christus, qui Deus, sed ille, qui erat homo, natus sit:* S. Vincentius Lirinensis in Commonit. cap. 12.

Nestorium obiisse linguâ à vermibus exesa, scribit Euagrius lib. 1. Hist. Eccl. cap. 7.

(7) *Sasra, Epistola, diploma Principis:* Ducangius in Glossario.

(8) Liberatus in Breviario cap. 4. & 5. apud Lab. tom. 5. Cone. pag. 744.

Concilium hoc est Ephesinum Oecumen. Concil. III. an. 431. convocatum à prædicto Theo-Oecum. dosio juniore, Orientis Imperatore. Ejus III. con-

con-

convocationem tanquam consilio suo & auctoritate factam Cælestinus ratam habuit. Interfuerunt Episcopi *ducenti fere numero*, ut ait S. Vincentius Lirinensis in Commitorio cap. 29. Suos ad Concilium legatos Pontifex misit Arcadium & Projectum Episcopos, ac Philippum Presbyterum. Ante horum adventum Concilio præfuit Cyrillus Alexandrinus cum suo, tum Cælestini nomine. Suo, quia ex sanctione Canonum Nicænorum primus erat post Romanum Pontificem Episcopus, ideoque absentibus legatis Pontificis Romani, ipse primum in Concilio locum debebat obtinere: Nomine Cælestini, quia ei mandaverat Cælestinus, ut susciperet executionem sententiæ in Romana Synodo latæ contra Nestorium. Quæ de re in Concilio agebatur. Utrum verò etiam postquam legati Ephesum appulere, Cælestini personam gesserit, non convenit. Quod si quis causam quærat, cur Cælestinus post Cyrillum Vicarium datum tres alios legaverit, hanc reddit Petrus de Marca lib. 5. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 4. §. 7. *Etenim Theodosius Imperator à Nestorii fautoribus circumventus, dissidium in Ecclesiam inductum Cyrillo imputabat, qui contentionibus ex invidia adversus Nestorium accensis pacem Ecclesia turbasset ---- Quare necessarium omnino fuit, ut Cælestinus alios præter Cyrillum Legatos mitteret, qui posteriores curas ad generalem Synodum deferrent,*

rent, & Cyrilli anathematismos confirmarent. Duodecim igitur Cyrilli anathematismis, quos superiore anno 430. habito Alexandria Concilio, adversus Nestorii insanias ediderat, confirmatis, statutum est, unam tantum esse in Christo divinam personam, duas verò naturas divinam & humanam sine ulla confusione ac divisione conjunctas inter se, eoque Mariam Virginem verè dici & esse Θεοτόκον: *Deiparam*. Quæ res ipso Natali Christi die Romam allata Urbem complevit lætitiâ tantâ, ut *Maria Mater Dei* ferretur omnium ore. Unde, ut observat Baronius ad an. 431. 9. 179. additamentum illud accepisse creditur Angelica Salutatio clamore subjiicientium: *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis* &c. Cum Nestorio damnati etiam Pelagiani, qui Cælestiani nuncupantur à Concilio, quod Cælestius apud Ephesum Presbyter consecratus longè notior esset, quàm Pelagius. Concilium septem actionibus absolutum est. In postrema sanciti Canones sex, quibus aut Nestoriani de gradu Ecclesiastica dignitatis dejiciuntur, aut à Nestorianis dejecti restituuntur. Lege Historiam nostram Familiæ Sacræ, De Maria Virgine cap. 4. annotat. 3.

(9) Vides hinc, mentiri Laurentium Vallam scribentem in Declamatione de falsa donatione Constantini, Cælestinum *cum Nestorio hæretico sensisse*: nisi dicere velis, eum abreptum declamationis æstu, deceptumque similitudine nominis adscripsisse

Cæ-

Cælestino Pontifici crimen Cælestii Pelagianii hæretici, cui errores aliqui fuerunt cum Nestorianis communes. Baronius ad an. 432. §. 36. & Bellarminus lib. 4. De Rom. Pont. cap. 10.

(10) Epistola 1. cap. 2. apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 1612. & apud S. Prosperum pag. 262. & contra collatorem cap. 21. pag. 363.

Semipelagiani admittebant prævenientis gratia interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: Et in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare. Quam propositionem, numero quartam inter famosas propositiones Jansenii, tanquam falsam & hæreticam damnarunt Pontifices Innocentius XI. & Alexander VIII.

(11) *Quomodo hæc psalmodum modulatio intelligenda sit, an de aliquibus tantum versiculis, Et de quibus, an de aliquo integro psalmo diverso pro diversitate officiorum, an de antiphona ex psalmis excerpta, obscurum est. . . . Quid est autem canere antiphonatim, nisi alternis Choris?* Bona lib. 2. Ret. Liturg. cap. 3. §. 1. ubi ea colligit, quæ pertinent ad memoratum Cælestini decretum.

Card. Thomafius apud Franciscum Blanchinum in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 3. pag. 94. *Primus, qui Psalmos binis Choris concinendos institueret,*

fuit

fuertunt Flavianus, & Diodorus S. Athanasio aequales. Isti namque primi (in scribit Theodoretus Episcopus Cyri apud Hist. Tripart. lib. 5. cap. 32.) in duas partes chorum psallentium dividentes ex successione Davidicam melodiam cantare docuerunt: & hoc in Antiochia primitus fieri cœpit; & dispersum ad terminos totius Orbis usque pervenit.

Walafridus Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22. *Antiphonas ad introitum dicere, Celestinus Papa XLV. instituit, sicut legitur in gestis Pontificum Romanorum, cum ad ejus usque tempora ante Sacrificium lectio una Apostoli tantum, & Evangelium legeretur.*

XLVI.

S. SIXTUS III.

ANNO CHRISTI 432.

THEODOSII II. 25. VALENTINIANI III. 8.

SIXTUS III. Sixti filius, Presbyter Romanus, & acerrimus Pelagianorum adversarius. Zosimo enim regnante, omnium primum anathema eis in populo frequentissimo pronuntiâsse, scribit D. Augustinus epist. 194. Anno 432. VI. Kal. Majas Romana Ecclesia Sandini Vitæ Pontif. N pra.

Bar. an.
432. §.
38. Pag.
§. 6.
Bar. an.
418. §.
18. aliâ
105

Lab.
tom. 3.
Conc.
pag.
1129.
Bar. an.
433. 9.
12. 17.

præficitur totius Urbis pace & consensione mirabili. (1) Statim omnia Concilii Ephesini gesta confirmavit, atque ad ipsum Nestorium, & ad Orientis Episcopos adversum errorem ejus succidendum sententias direxit; (2) ut manifestum sit, mentitos esse Nestorianos, qui dixerunt, illum ægrè tulisse Nestorii damnationem. Pelagianis quoque in eodem Concilio Ephesino damnatis eum fortiter restitisse, credibile est. Ita certè futurum speravit S. Prosper scribens contra Collatorem Joannem

Pag. 365. Cassianum cap. 21. Nam confidimus, inquit, Domini protectione præstandum, ut, quod operatus est in Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Celestino, operetur in Sixto: & in custodia Domini gregis hac sit pars gloriæ huic reservata pastori, ut sicut illi lupos abegere manifestos; ita

pag. 747. hic depellat occultos. Idem S. Prosper in Chronico ad an. 439. Sixti postremum, tradit, eum inclaruisse vigilantiam adversus Julianum Episcopum Eclanensem, jactatissimum Pelagiani erroris assertorem. Hic, quem dudum amissi Episcopatus intemperans cupido agitabat, multimodâ arte fallendi correctionis spem præferens, molius est

in communionem Ecclesie irrepere. Sed his insidiis Sixtus Diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens, nullum aditum perfeceris conatibus patere permisit: & ita omnes de rejectione fallacis bestie gaudere fecit, quasi tunc primum superbissimam heresim Apostolicus gladius detruccasset. Gaudio haud minore Sixtus ipse perfusus est, cum didicit, pacem conciliatam inter Cyrillum Alexandrinum, & Joannem Antiochenum, ac tandem hunc consensisse, & Nestorium jure fuisse damnatum, & Maximianum in locum damnati jure suffectum. A qua pace exclusi Heladius Tarsensis, & Eutherus Thyasensis Metropolitæ, ad Sixtum appellârunt. (3) Qui administrato Pontificatu per annos septem, menses undecim, & dies duos, anno 440. V. Kal. April. decessit, Pelagiana heresis infestus & validus oppugnator. (4)

Bar. an.
440. §. 6.
11. Pag.
§. 2.

ANNOTATIONES.

- (1) S. Prosper in Chronico pag. 744.
(2) Gennadius De Scriptor. Eccl. cap. 54. inter Opera D. Hieronymi tom. 2. pag. 973. edit. Veronensis.
(3) Hujus appellationis historiam, & historię firmas probationes affert Pagius uterque.

N 2

que,

que, alter ad an. 433. §. 10. alter in vita Sixti III. Quibus in locis docent, valde hallucinatos esse, qui existimârunt, Orientis Episcopos olim nunquam ad Pontifices Romanos, semper autem ad generale totius Orbis Concilium provocâsse.

(4) S. Leo in Serm. 82. cap. 3. ponit hoc Sixti III. elogium: *Magnificus quidem structor parietum, sed magnificentior edificator animarum, ultra ævi sui terminos opera pietatis extendens, ut utilitibus institutionum ejus etiam in ipso frueretur devota posteritas, & habitando quod condidit, & faciendo quod docuit.*

XLVII.

S. LEO I. MAGNUS.

ANNO CHRISTI. 440.

THEODOSII II. 33. VALEN-

TINIANI III. 16.

Bar. an. 440. §. 1. 2. Pag. 2. **D**efuncto Sixto, quadraginta amplius diebus Romana Ecclesia sine Antistite fuit, mirabili pace atque patientiâ præsentiam Diaconi Leonis exspectans, quem tunc inter Aëtium & Albinum amicitias redintegrandem Gallia detinebant. Quasi ideo longius esset abductus, ut & electi meritum, & eligentium judicium probaretur. Igitur
Leo

Leo Diaconus legatione publicâ accitus, & gaudenti patriâ præsentatus, Romanæ Ecclesiæ Episcopus ordinatur. (1) Quintiani filius perhibetur, & Magnus cognomine prædicatur. Eodem die, quo Pontifex inauguratus est, orationem ad populum habuit, ratus dignum esse à sacrificiis Dominicæ laudis obsequium consecrati Pontificis inchoare. Manichæos, Priscillianistas, & Pelagianos exterminandos curavit conquisitione intentissimâ. Sed cura prima orientis hæresis Eutylianæ oppressio. (2) Hanc ab Flaviano Constantinopolis Episcopo damnatam, deinde verò ab Dioscoro Alexandrino successore indigno Cyrilli in Synodo Ephesina II. (3) Restitutam ut penitus labefactaret, Concilium Oecumenicum IV. per Marcianum Augustum convocavit. (4) Ipse biennio ante Eutychianos redarguerat celebratissimâ Epistolâ de incarnatione Verbi ad Flavianum, quam Patres Concilii Chalcedonensis approbârunt tanquam oraculum S. Petri per Leonem ita locuti. (5) Docet ipsa in Epistola, quæ nunc est 24. aliàs 10. & divinis confirmat testimoniis, Do-

Serm. 1.

cap. 1.

Bar. an.

443. §. 1.

Pag. §. 2.

Bar. an.

444. §.

18. Pag.

§. 2.

Bar. an.

451. §. 8.

Pag. §. 3.

Bar. an.

449. §.

45.

*minum nostrum Jesum Christum, sicut
 & paterna Divinitatis verum Filium, ita
 verum humana natura esse hominem cre-
 dendum, id est ex carne Virginis Mariae
 carnem traxisse, & non de Caelo corpus
 sibi exhibuisse, sicut Eutyches asserbat.*

Bar. an. (6) Attilam terribilissimum illum Hun-
 452. §. norum Regem, cognomento *Fagel-*
 58. Rag. *lum Dei*, praesentia sua deterruit, fa-
 §. 5. cundia mansuefecit. Cum enim post
 everfam Aquilejam, (7) captumque
 Ticinum, ac Mediolanum, ardentem
 furore raperetur Romam, toti Italiae
 vastitatem minitatus, ei ad conflu-
 entes Mincii, & Padi occurrens ita
 atrocem animum permulsi, tantum-
 que auctoritate potuit, valuitque elo-
 quentia, ut ex Italia obedienter im-
 perata faciens, exercitum duceret trans
 Danubium. (8) Ut esset ad poste-
 ros tantae victoriae auxilio D. Petri
 relatæ à Leone monumentum, cu-
 sum traditur numisma cum imagine &
nomine S. Petri à parte altera, altera
verò nomine expresso ipsius S. Leonis. (9)
 Nec inter hæc discesserat animo im-
 piissimas hæreses jam prostratas de-
 lendi cura. Nam Juliano Episcopo
 aliàs 56. Coënsi scripsit, ut vicem suam fun-
 gens

gens studiosè diligentèrque curaret,
*ne heresis Nestoriana vel Eutychniana in
 aliqua parte revivisceret.* Quod ut
 facilius & majore præstaret auctori-
 rate, eidem vices suas commisit etiam
 apud Marcianum Imperatorem. (10) Bar. an.
 455. §.
 13.
 Gensericum deinde Vandalorum re-
 gem, qui ex Africæ latebris excitus
 ab Eudoxia Augusta Romam occu-
 paverat, lenivit, atque effecit, ut
 contentus prædâ Urbis direptæ per
 quadriduum, incendio & cædibus
 abstineret. Idem voluit solemnem
 Baptismum constitutis duntaxat Pa-
 schæ & Pentecostes diebus admini-
 strari. (11) Vetuit, Christianos pec-
 cata sua palam confiteri; (12) de-
 crevitque, quemadmodum habemus
 in Libro Pontificali, *ut intra actio-
 nem Sacrificii diceretur: Sanctum Sa-* Bar. an.
 461. §. 2.
 11. Pag.
 §. 3.
 crificium, immaculatam hostiam. (13)
 Anno Christi 461. Pontificatûs *vice-*
simo & die duodevigesimo, III. Idus A-
 pril. ex hac vita ad cælestem mi-
 gravit Sanctitate & sapientiâ ma-
 gnus.

ANNOTATIONES.

(1) Ex hoc loco S. Prosperi in Chroni-
 co pag. 748. Quesnellus initio dissertatio-

N 4

nis

nis primæ de vita & rebus gestis S. Leonis contendit illum fuisse Romanum: at Baronius ad an. 440. §. 1. Pagius ad an. eund. §. 3. & Bollandus 11. Aprilis §. 12. pag. 16. scribunt natum in Tuscia, secuti auctoritatem Libri Pontificalis: adiunguntque, S. Prosperum *Patriæ* nomine appellare *Italiam*, sicut *Sallustius Hispaniam sibi antiquam patriam dixit*.

(2) Petavius Theologic. dogmatum tom. 4. lib. 1. cap. 14. pag. 66. 67. *Tria sunt flagitia Eutychie hæresis. Primum, quod carnem Christi ex Virgine negat esse sumptam. Secundum, quod ante unionem naturas fuisse duas asserbat. Tertium, & quidem præcipuum, quod unam tantum agnoscebat in Christo naturam post unionem.* Hæc deliravit Eutyches presbyter & Archimandrita (Abbas generalis seu Princeps monachorum) *presidens Constantinopoli celeberrimo monasterio, urgente Satanâ, ut est in Brevariario Liberati cap. 11.*

(3) Generali huic conventiculo centum & duodeviginti Episcoporum præfuit Dioscorus rigidus Eutycheis fatelles. Itaque Eutyches Ecclesiæ communioni restitutus, & impia ejus assertio confirmata: Flavianus Catholicæ Fidei adversus Eutychem vindex constantissimus anathemati addictus, Episcopatu amotus, probris laceratus, verberibus cæsus, in exilium pulsus: Alii etiam Episcopi, quod impie blasphemias
sub.

subscribere recusassent, damnati proscrip-
tique. Legati ipsi S. Leonis hæreticorum
conatibus obsistentes, violati, malè habiti,
in vincula ducti. Verbo omnia ab Dio-
scoro militibus septo per vim & fraudem
acta; quæ Leo celebrato Romæ Concilio
statim rescidit. Inde cognomen Synodo
inditum, ut *Prædatoria, Latrocinialis,*
& *Latrocinium* appellaretur. Baronius ad
an. 449. §. 75.

(4) Anno 451. Nicæam primum indi-Conc.
ctum, & Chalcedonem postea translatus. Oec. IV.
Numerus Episcoporum, qui adfuerunt, di-
screpat. Alibi ferè sexcentos, alibi sex-
centos & triginta, alibi sexcentos & tri-
ginta sex invenio, Cecropius Episcopus
Sebastopolis *mille ducentos* interfuisse dicit
act. IV. apud Labbeum tom. IV. Conc.
pag. 515. Sed ei parum fidei sit, tum
quia in augendo numero non alius in-
temperantior est, tum quia Lucentius Se-
dis Apostolicæ legatus in eadem actione
paulò post non plures, quàm sexcentos
fuisse subjungit; tum demum quia in Re-
latione Synodi ad Leonem apud eundem
Labbeum pag. 833. scriptum est, *quingen-
tos viginti Sacerdotes* interfuisse. Conci-
lio; exceptâ actione duodecimâ, præfuere
Leonis Legati Paschasinus Lylibetanus, Lu-
centius Asculanus Episcopi, Bonifacius &
Basilus Presbyteri, quibus Pontifex ad-
junxit Julianum Coënsensem, suum apud Mar-
cianum Imperatorem Vicarium, sive ut
Legationis socium, sive ut Consiliarium.

N 5

Actio-

Actione quintâ contra Eutychem decretum
 est, *Unum eundemque Christum, Filium,
 Dominum, Unigenitum ex duabus, seu
 in duabus naturis inconfusè, immutabi-
 liter, indivisè, inseparabiliter agnoscen-
 dum, nusquam sublatâ differentiâ natu-
 rarum propter unionem, magisque ser-
 vatâ proprietate utriusque nature, &
 in unam personam atque subsistentiam
 concurrente: non in duas personas parti-
 tum aut divisum, sed unum eundemque
 filium & unigenitum Deum Verbum, Do-
 minum Jesum Christum*, apud Labbeum
 tom. 4. Conc. pag. 568. Actioni duodeci-
 mæ, in qua dirempta est controversia Bal-
 siani & Stephani, uter habendus esset pro
 Episcopo Ephesino, præfuit Anatolius Epi-
 scopus Constantinopolitanus, id permitten-
 tibus Legatis Pontificis Romani, quod cau-
 sa hæc pertineret ad disciplinam magis A-
 natolio, quàm sibi cognitam. Neutri E-
 piscopatus Ephesinus adjudicatus, alius An-
 tistes electus, cùm eo ut sumptus utriusque
 subministrarentur ex ærario Ecclesiæ Ephe-
 sinæ *nutrimenti gratia & consolationis,*
 quemadmodum est apud Labbeum tom. 4.
 Conc. pag. 705. unde originem Pensiones
 Ecclesiasticæ habuere. Actionem de Dom-
 no Antiocheno ad hoc Concilium perti-
 nere, negat Quesnellus dissertat. 9. in O-
 pera S. Leonis, eumque secutus Nat. Ale-
 xander dissertat. 17. Sæc. V.: ajunt Balu-
 zius in Præfat. hujus Concilii §. 32. Pa-
 gius

gius ad an. 451. §. 54. ac Tillemontius annotat. 54. in S. Leonem. Canones tres conditi Actione sextâ, iidemque postea inclusi iis, qui Actione decimâ quintâ editi sunt. Duodetriginta numerant Codices Latini, Græci triginta; septem & viginti Theodoretus, Dionysius Exiguus, Isidorus Mercator, Theodorus Lector. Omnes, præter vicesimum octavum, qui confirmat Patriarchalia jura à Patribus Concilii Oecum. II. Ecclesiæ Constantinopolitanæ concessa, ratos fecisse Leonem, rentur aliqui, alii, Fidei tantum decreta probasse existimant.

Ad extremum secutus auctoritatem Pelagii II. epist. 3. & Gregorii magni epist. 54. lib. 7. admoneo, Actione sextâ absolutâ, ita tamen, ut etiam canones complectatur, verum & legitimum Chalcedonenſe Concilium absolutum fuisse, reliquas decem Actiones, in quibus privata quadam Episcoporum controversiæ dijudicatae sunt, velut appendicem hujus Synodi esse. Quare omnia, quæ post Actionem sextam acta sunt, dici posse *Recentiora Chalcedonis*, quemadmodum D. Athanasius ea, quæ gesta sunt post absolutum legitimum Ariminense Concilium, *Recentiora Arimini* appellavit in epistola ad Africanos num. 3. Qua de re plenius differit Baluzius loco memorato §. 40. Christianus Lupus dissertat. de Synodo Chalcedonenſi cap. 2. & Norisius de Synodo quinta cap. II.

(5) Apud Lab. tom. 4. Conc. pag. 368.

S. Gre.

S. Gregorius lib. 1. epist. 25. *Sicut sancti Evangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere & venerari me fateor: Nicanum scilicet, in quo perversum Arii dogma destruitur: Constantinopolitanum quoque, in quo Eunnii & Macedonii error convincitur. Ephesinum etiam primum, in quo Nestorii impietas judicatur: Chalcedonense verò, in quo Eutychis, Dioscorique pravitas reprobat, totâ devotione complector, integerrimâ approbatione custodio.* Et lib. 6. epist. 2. *Si quis autem contra harum quatuor Synodorum fidem, & contra sancta memoria Leonis Papa tomum atque definitionem aliquid unquam loqui presumit, anathema sit.* Intelligit tomî nomine memoratam S. Leonis epistolam ad Flavianum. Et S. Ephrem Patriarcha apud Photium in Bibliotheca Cod. 229. pag. 823. refellit Eutychianos ridentes Leonem, quod epistolam illam *tomum* appellaverit.

(6) Gennadius de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 70.

Gelasius in Concilio Romano apud Lab. tom. 4. pag. 1263. *Epistolam B. Leonis ad Flavianum quispiam si non in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit.*

(7) Hâc Attilæ irruptione anno 452. plerosque Venetiæ populos in proximas insu-

insulas finis Adriatici compulsos, ut ibi
tutò essent, cupido cepit Urbis condendæ
Venetiarum nomine, quæ postea evasit ter-
ræ marisque potens Respublica. Vide Sa-
bellicum Ennead. 8. lib. 1. pag. 221. &
228.

(8) Additur res mirabilis, Attilam non
tam Leonis gravissimâ oratione placatum,
quàm aspectu viri ponè Leonem stantis
habitu Sacerdotali, formâ augustâ, can-
tie venerabili, & gladio districto minitan-
tis mortem sibi, nî dicto audiens esset:
quem ferunt fuisse Petrum principem A-
postolorum.

(9) Ita Baronius ad an. 461. §. 12. At
Nicolaus Alemannus in dissertat. de Late-
ranensibus Parietinis cap. 12. & Andreas
Victorellus in Additionibus ad Ciaconium
existimant, numisma illud pertinere ad
Leonem III. quòd *Domini* titulus his num-
mi litteris contentus *D. N. Leoni Papa*,
non Leoni I. conveniat, sed Leoni III. cui
Urbis dominium Carolus Magnus Fran-
corum Rex & Imperator restituerat & fir-
maverat, ut est apud Alemannum: quem
sequitur Petrus de Marca lib. 3. de Con-
cordia Cap. XI. §. 9. Vide annotat. 2. ad
Leonem III.

(10) Epist. 84. aliàs 57. cap. 3. *Illud
quoque Clementia vestra benevolentiam
peto, ut veneratorem vestrum fratrem
meum Julianum Episcopum in vestro, si-
ent facere dignamini, habeatis affectu:
cujus*

cujus obsequiis praesentia mea vobis imago reddatur. Nam & de fidei ejus sinceritate confidens, vicem ipsi meam contra temporis nostri haereticos delegavi, atque propter Ecclesiarum pacisque custodiam, ut à comitatu vestro non abesset, exegi. Quibus ex verbis Petrus de Marca lib. 5. de Concordia cap. 15. & Quesnellus in suis ad hanc epistolam notis pag. 492. originem ducunt Legatorum, quibus apud Reges & Principes summos Apostolicae Sedis negotia commendari consueverunt.

(11) Vide annotationem 2. ad Siricium.

(12) S. Leo epist. 36. aliàs 80. *Illam etiam contra Apostolicam regulam praesumptionem, quam nuper agnovi à quibusdam illicita usurpatione committi, modis omnibus constituo submoveri, ne videlicet de singulorum peccatorum genere, libello scripta professio publicetur: cum reatus conscientiarum sufficiat solis Sacerdotibus indicare confessione secretà.* Quibus verbis redarguuntur, qui putant, quatuor primis Christi saeculis consuevisse confessione publicà manifestari peccata mortalia etiam occulta: siquidem S. Leo consuetudinem hujusmodi non abrogasset, ut praesumptionem Apostolicae regulae contrariam.

(13) *Quae sunt postrema verba hujus Orationis. An verò haec sola verba hujus*
ora,

orationi, an ipsam integram orationem
canoni Leo addiderit, Pamelius noluit
definire Tom. 1. Liturgicorum pag. 572.
At ego censeo, nihil addidisse, nisi præ-
notata verba: ipsius enim orationis Au-
ctor quæstionum utriusque Testamenti men-
tionem fecit, qui Leone antiquior fuit.
Bona. lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 13. §. 3.

XLVIII.

S. HILARUS.

ANNO CHRISTI 461.

LEONIS 5. SEVERI 1.

HILARUS Crispini filius, Sardus, Bar. an.
Romanæ Ecclesiæ Diaconus, & 461. §.
Leonis Papæ ad Synodum Ephesinam 14. Pag.
II. legatus, in ejus locum anno 461. §. 14.
pridie Idus Novembris substitutus
est. (1) Memor, se tanti esse Ponti-
ficis successorem, sub quo adversus here-
ticos certans vicem ejus agens primos or-
dines duxerat, nihil antiquius habuit,
quàm quæ tanto labore essent contra hæ-
reticos constituta, eadem sarta tecta, fir-
mæque ac custodita relinquere. (2) Ita-
que Concilium Nicænum, Ephe-
sinum, & Chalcedonense, ac totum
decessoris sui Leonis confirmavit. (3)
Nesto-

Bar. an.
467. §.
2. 3. 4.
Pag. §. 3.

Nestorium, Eutychem, eorūque
sectatores addixit anathemati. Con-
cilio duodequingaginta Episcoporum
Romæ celebrato, quinque edidit
Canones ad constituendam Ecclesiæ
disciplinam, atque horum postremo
cavit, ne quis Episcopus sibi elige-
ret successorem. (4) Idem invictus
stetit contra Anthemii Imperatoris
studium erga hæreticos Macedonia-
nos, quos secum duxerat Romam.
(5) *Cum annos quinque, menses no-
vem, & dies undetriginta Ecclesiæ præ-
fuisset, anno 467. IV. Idus Septem-
bris diem suum functus est*

ANNOTATIONES

(1) Appellatur etiam *Hilarinus, & Hi-
larion.*

(2) Baronius ad. an. 461. §. 14.

(3) Vide annotat. 5. ad S. Leonem.

(4) Labbeus tom. 4. Conciliorum pag.
1060.

Fuit olim in more positum, ut Episco-
pi sibi successorem designarent. Eo jure re-
cte ac sapienter usi sunt complures Antisti-
tes, *cum, quos sanctissimos scirent, eos
ad Episcopale munus deligerent*, ut pro-
dit Baronius ad an. 426. §. 18. Id cum se-
cus fieri cœpisset, interdixit Nicæna I. Sy-
nodus

nodus. S. Augustinus epist. 213. aliàs 110.
*Adhuc in corpore posito beate memoria
 Patre & Episcopo meo sene Valerio, Epi-
 scopus ordinatus sum, & sedi cum illo,
 quod Concilio Niceno prohibitum esse, ne-
 sciebam, nec ipse sciebat.*

(5) Gelasius I. epist. 13. apud Labbeum
 tom. 4. Conc. pag. 1208. *Papa Hilarus
 Anthemium Imperatorem, cum Philo-
 theus Macedonianus ejus familiaritate
 suffultus diversarum conciliabula nova
 sectarum in Urbem vellet inducere, apud
 beatum Petrum Apostolum palam, ne id
 fieret, clarâ voce constrinxit, in tantum,
 ut non ea facienda cum interpositione sa-
 cramenti idem promitteret Imperator:
 sancta memoria nihilo minùs Papa Sim-
 plicius, & post eum sancta memoria Pa-
 pa Felix non solum Basiliscum tyrannum,
 sed etiam Imperatorem Zenonem pro iis-
 dem ipsis excessibus auctoritate liberâ sa-
 pius increpasse noscuntur.*

XLIX.

S. SIMPLICIUS.

ANNO CHRISTI 467.

LEONIS 12. ANTHEMII 1.

SIMPLICIUS Castini filius Tibur-Bar. an.
 tinus anno 467. XII. Kal. Octobr. 467. 9.

Sandini Vitæ Pontif.

O

Hi. 11. 12.

Pag. §.3. Hilario sufficitur. Quod ubi Constantinopolim nunciatum est, statim Leo Imperator ab eo impetrare tentavit, ut rata haberet privilegia ab Episcopis Synodi Chalcedonenſis conceſſa Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. Verùm deceſſorum ſuorum Hilari atque Leonis exemplo conſtanter obſiſtens, omnem ejus rei ſpem in irritum redegit. Conſtantiâ eâdem ſtetit adverſus Imperatorem Zenonem Leonis ſucceſſorem, quod hortatu ac perſuaſione Acacii Episcopii Conſtantinopolitani, impenſè faventis ſectæ Eutychianorum, Petrum Moggum ſeu Mongum reſtituiſſet Episcopatu Alexandrino, & Petrum Cnaphæum ſeu Fullonem Antiocheno.

(1) Nec interim alia Eccleſiæ negotia omiſit. Nam oblationes Fidelium quatuor in partes ita dividi voluit, ut pars una eſſet Episcopii, altera Cleri, duæ in Eccleſiæ fabricam, peregrinos ac puperos erogarentur.

(2) Ordinis Sacramentum menſe Decembri conferri ſolitus, menſe Februario adminiſtravit. (3) Cùm annum decimum regnaret, Romani in Occidente Imperii occaſum conſpexit.

Bar. an.

482.

§. 21.

Bar. an.

483. §.

4. 15.

Pag. §.

1. 2.

xii. (4) Ipse occidit anno 483. Kal. Martii, *quinto decimo post anno, mense quinto & die octavo*, quàm Pontifex creatus erat. (5)

ANNOTATIONES.

(1) Theodorus Lector, editus à Valesio cum Historia Theodoretæ, lib. 2. pag. 566. narrat, *Petrum Fullonem instituisse, ut sacrum Chrisma in Ecclesia coram omni populo consecraretur, utque invocatio super aquas die Festo Theophaniorum fieret sub vesperam, cum antea fieret nocte mediâ. Item ut in omni precatatione nomen Deipara proferretur. Denique ut in singulis Collectis (Missæ sacrificiis) Symbolum recitaretur.*

(2) Epistola 3. ad Florentinum, Equitium, & Severum Episcopos, apud Lab. tom. 4. Conc. pag. 1069.

Id ipsum decrevit Gelasius I. epist. 9. cap. 27. Gregorius Magnus lib. 5. epist. 44. aliàs 42. alique Pontifices summi, & Concilia, ut legere licet apud Joannem Launojum in libro de cura Ecclesiæ pro miseris & pauperibus, & apud Thomassinum de vet. & nova Ecclesiæ disciplina, part. 3. lib. 2. cap. 13. 14.

(3) Amalarius lib. 2. De Eccles. Officiis cap. 1. tom. 14. Bibl. Patrum pag. 968. *Primi Apostolici semper in Decembri*
 O 2 *menſe,*

monse, in quo Nativitas Domini nostri Jesu Christi celebratur, consecrationes ministrabant usque ad Simplicium, qui fuit à Beato Petro quadragesimus nonus. Ipse primus sacravit in Februario. Ex Pontificibus, qui usque ad exitum Sæc. IX. Ordinis Sacramentum administrârunt, unus Leo II. mense Majo, five, italiis est visum, Junio administravit, & semel mense Septembri Gregorius Magnus. Alii post Simplicium omnes vel Decembri, vel hebdomadâ Quadragesimæ primâ, vel *medianâ*, quæ proximè sequitur Dominicam quartam Quadragesimæ: nulli Sabbato ante Pascha. Hæc ferè Joannes Mabillonius cap. 16. Comment. in Ordinem Romanum pag. 103. & cap. 19. pag. 126.

(4) Romanum Imperium cœptum ab Augusto desiit in Augustulum. Hunc enim anno 476. Odoacer Rex Herulorum, per factionem Julii Nepotis evocatus ex Scandinavia, descendens in Italiam spoliatum Imperio relegavit Lucullanum Campaniæ oppidum, & Italiæ Regnum instituit. Itaque eodem tempore regnabat in Oriente Zeno Imperator Eutychianus, in Occidente Odoacer, in Italia Arianus, in Gallia Burgundiones, & Gothi Ariani, & Franci Gentiles: Gothi & Suevi in Hispania Ariani, in Britannia Angli Ethnici; & in Africa Vandali Ariani. Hinc conditionem rei Christianæ, & statum existimare quivis potest.

(5) In Actis Concilii Romani anni 502. sub Symmacho celebrari, tum apud Baronium

nium ad an. 483. §. 11. tum apud Labbe-
um tom. 4. Conc. pag. 1334. legitur Basi-
lius Præfectus Prætorio, Vicarius Odoacris
Regis Herulorum & Italiae dixisse: *Quan-
quam studii nostri & religionis intersit,
ut in Episcopatus electione concordia prin-
cipaliter servetur Ecclesie, ne per occasio-
nem seditionis status civitatis vocetur in
dubium, tamen admonitione beatissimi
viri Papæ nostri Simplicii, quam ante
oculos semper habere debemus, hoc no-
bis (meministis) sub obtestatione fuisse
mandatum, ut propter illum strepitum,
& venerabilis Ecclesie detrimentum, si
eum de hac luce transire conigerit, non
sine nostra consultatione cujuslibet celebra-
retur electio.* Baronius: *Vides, quibus
artibus seculares potestates immiscere se
conata sint in electione Romani Pontificis.
Potuit forte rogasse eum Simplicius Papa,
ut ad comprimendas turbas, dissidiaque
vitanda præstò esset futura electioni suc-
cessoris Pontificis, non autem ut absque
ejus consultatione electio haud fieret.* Vi-
de Thomassinum de vet. & nova Eccle-
siae disciplina part. 2. lib. 2.

cap. 16. §. 2.

L.

S. FELIX III.

ANNO CHRISTI 483.
ZENONIS IMP. IO. ODOACRIS
REGIS 8.

Bar. an. 483. §. 16. 19. Pag. §. 3. **F**ELIX III. Romanus, Patre Felice Presbytero natus, S. Gregorii Magni atavus, anno 483. VIII. Idus Martias summum Pontificatum accepit. (1) Quo initio Zenonis *Henoticum* rejecit, ac totis viribus incubuit, ut aberrantem Imperatorem in viam revocaret. (2) Removit à munere Episcopali, & à piorum societate Vitalem Troëntinum, & Misenum Cumanum Episcopos, convictos prævaricationis, quod cum eos Constantinopolim legasset ad agendam rem Ecclesiæ contra Hæreticos, & Acacium coercendum, non solum mandata non fecissent, sed iis contraria. Mox Acacium ipsum Petro Mongo, ac Fulloni obstinatè faventem, unà cum illis, anathemate confixit; & Fullonem quidem non modò ut invasorem Ecclesiæ Antiochenæ,

Bar. an. 484. §. 12. 16. 98. Pag. §. 3 4.

chenæ, hæreticūmque Eutychianum, Bar. an.
 sed etiam tanquam Apollinaristam, 483. §.
 Sabellianum, ac Theopaschitam, quod 53.
 vocem ὁ σωπρωθεὶς διὰ ἡμῶν, qui cruci-
 fixus es pro nobis, Trisagio addidisset.
 (3) Neque inter difficilia hæc Eccle-
 siæ Orientalis negotia oblitus est Ec-
 clesiæ Africanæ, quam Hunnericus
 Vandalorum Rex vexabat crudelissi-
 mē. Nam & scripsit ad Zenonem,
 ut apud eum ageret, ne ulterius sæ- An. 487.
 viret in Christianos, celebratōque §. 1. &
 Romæ Concilio regulas edidit de 492. §. 1.
 recipiendis lapsis in persecutione ea. Pag. §. 2.
 Anno 492. V. Kal. Martias corporis
 vinculis exsolutus ad Superos evola-
 vit, administrato Pontificatu per an-
 nos octo, menses undecim, dies decem
 septemque.

ANNOTATIONES.

(1) Felixne tertius, an quartus Gregorii
 Magni atavus fuerit, dubitatur. Joannes
 Diaconus, qui hortatu Joannis VIII. scrip-
 sit vitam S. Gregorii, quantum fuisse asserit
 cap. 1. Ejus sententiam probant Monachi
 Congregationis S. Mauri in vita Gregorii
 Papæ I. inserta tomo quarto Operum ejus-
 dem Gregorii: rejicit Baronius in annotat.
 ad Martyrolog. V. Kal. Mart. tum in An-
 nalibus ad an. 492. §. 1. & Bollandus ad

diem 25. Februarii §. 1. num. 4. pag. 503.
Nam Felix IV. fuit Samnis natione, patriâ Beneventanus; at Felix III. Romanus. Atqui certum atque indubitatum est, S. Gregorium non ex Samnitibus originem ducere, sed ab antiquis Romanis senatoribus. Id quod ipse Joannes Diaconus sine ulla dubitatione confirmat: dicit enim Gregorium genere Romanum. Præterea, ut subjicit Bollandus, si anni ab obitu Felicis IV. numerentur, usque ad electionem S. Gregorii Papa jam tum senis tantum 60. invenientur, quibus includi nequeunt quinque generationes ab atavo ad atnepotem statuenda: haberi autem poterunt, si anni circiter 100. interponantur, qui fere fluxerunt ab obitu S. Felicis III. usque ad S. Gregorii Pontificatum.

(2) *Henoticum*, Græce *ἑνωτικόν*, Latine *Unitivum*, est edictum annitente Acacacio Episcopo Constantinopolitano promulgatum à Zenone anno 482. ad pacem conciliandam inter Catholicos ac Eutychianos. Decernit, ut aliud non admittatur Symbolum, quàm Nicænum. approbat duodecim capitula seu anathematismos S. Cyrilli: Nestorium, Eutychem, eorumque sectatores plectit anathemate; omnino autem silet de Concilio Chalcedonensi, editaque ab eo Fidei definitione, de epistola S. Leonis ad Fla.

Flavianum, deque voce *ex duabus*, seu *in duabus*, quâ voce hæresis Eutychiana prostrata est, ut dictum est in annotatione 4. ad S. Leonem I. Quo silentio cum Eutychianis faveret, & Chalcedonensem Synodum dolose oppugnaret, inde factum est, ut Ecclesia *Henoticum* semper improbaverit, licet non tam aperte Zenone vivo. Baronius ad an. 482. §. 26.

(3) Trisagium hymnus est notissimus à voce ἅγιος ter repetita hoc modo: ἅγιος ὁ θεὸς ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος ἐλεῆσον ἡμᾶς: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis miserere nobis. Hujus origo illa fuit. Cum terra motu Constantinopolis quateretur, populusque in campo oraret, infantulus toto populo spectante cum Proclo Civitatis Episcopo in Cælum per unam horam raptus est, ibique hujusmodi didicit hymnum. Rursusque descendens nuntiavit que in æthere audiêrat, dicens de Cælo quasi de multitudine psallentium hujusmodi laudes insonuisse auribus suis, dictumque sibi, ut eam laudationem populo indicaret. Quam ubi populi inceperant, civitatem receperunt, Deoque per hujusmodi laudem propitio facti, ab imminente ira libertati sunt. Hæc Felix III. epist. 3. ad Petrum Fullonem, apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1063. Scribit idem &

Nicephorus lib. 14. cap. 46. additque, post
 rum post allatum nuntium statim animam
 exspirasse, & Imperatorem Theodosium iur-
 sisse, *ut per Orbem omnem divinus hym-
 nus iste concineretur.* Ex eo tempore in
 Ecclesia tum Orientali, tum Occidentali
 magno cum fructu usurpari ceptus aver-
 runcandæ iræ divinæ. Vide Petavium
 Theologicorum dogmatum tom. 4. lib. 5.
 cap. 4.

Baronius historiam hanc confert in an-
 num 446. narratque §. 5. & ad an. 492.
 §. 40. subjungit, ideo Trisagium Græci
 cani solitum in Parasceve, cum Sancta
 Crux adoratur, sine additamento; *Qui
 crucifixus es pro nobis*, ut quâ lingua à
 Petro Fullone hæresis Trisagio inserta est,
 eadem ab Catholicis redargueretur.

LI.

S. GELASIUS I.

ANNO CHRISTI 492.

ANASTASII IMP. 2. ODOACRIS
 REGIS 17.

Bar. an.
 492. §.
 6. 7. Pag.
 §. 3.

GELASIUS Valerii filius Afer
 anno 492. VI. Nonas Mart.
 Pontificatum accepit. Is Euphemio
 Episcopo Constantinopolitano litte-
 ras pacificas recusavit dare, *quod ne-
 quaquam è Diprychis nomen Acacii præ-
 dicitur.*

decessoris, ab Ecclesia Romana damnati,
 ut Felix Papa monuerat, expunxisset, sed
 pateretur in Sacris recitari cum aliis
 Episcopis Orthodoxis. (1) Concilio Bar. an.
 septuaginta Episcoporum anno 494. §.
 Romæ celebrato definivit, quinam 19. Pag.
 essent libri sacri & divini utriusque Rag. §.
 Testamenti, quatuor Oecumenica 2. 3.
 Concilia rata & sancta esse iussit,
 librosque veterum Patrum receptos
 ab Ecclesia, & inoffenso pede per-
 currendos discrevit ab Apocryphis
 & cautè legendis. (2) Pelagianam
 hæresim, in Dalmatia ac Piceno re-
 viviscentem, & diris devovit, &
 scriptis confutavit. (3) Manichæos, Bar. an.
 qui in Urbe simulabant Catholicam 496. §.
 Fidem, detexit certissimo indicio. 22. 27.
 Integravit enim Leonis Magni de- 53.
 cretum, ut pro Manichæis haberen-
 tur omnes, qui sumentes Eucharis-
 tiam abstinerent à calice, à quo ab-
 stinuissent Manichæi, utpote abhor-
 rentes à vino. (4) Detectos hoc
 modo hæreticos pepulit in exilium.
 Lupercalia sustulit. (5) *Codicem de*
Missarum solemnibus edidit. (6) Bap-
 tismi Sacramentum gratis admini-
 strari voluit: Ordinibus sacris con-
 feren-

ferendis quatuor solemnum jejuniorum tempora omnium primus, quantum ego quidem scio, præstituit edito decreto. Quadripartitam redituum Ecclesiasticorum distributionem ab Simplicio traditam inculcavit, addens illud amplius, quemadmodum dicit Baronius, *ut pars, quæ in usum pauperum convertenda esset, nequaquam clanculo erogaretur, sed palam omnibus videntibus atque scientibus, ne rapiendi, vel ex parte diminuendi eam daretur occasio.* (7) Eundem fuisse auctorem *Præfationum & Collectarum*, quibus utimur in sacrosancto Missæ Sacrificio, quidam tradunt, ducti ratione eâ, quod in Libro Pontificali legatur *fecisse Sacramentorum Præfationes & Orationes cauto sermone.* (8)

An. 494. §. 24. Cum annos quatuor, menses octo, & dies viginti Pontificatus complisset, anno 496. XI. Kal. Decembr. cessit è vita.

An. 496. §. 1. Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Baronius ad an. 492. §. 7. Vide annotat. 1. ad Sixtum I. & annotat. 3. ad Innocentium I.

(2) Legitur decretum apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1260. & apud Gratianum dist.

dist. 15. cap. *Sancta Romana Ecclesia*. 3. quo maximopere urgentur, & ad angustias rediguntur recentiores Heterodoxi, qui Traditione rejectâ, Libros canonicos rejiciunt pro libidine & commodo sectæ suæ. Joannes Pearsonius in Vindiciis epistolarum S. Ignatii p. 1. c. 4. ait, esse planè incertum, à quo Pontifice, imò à quo Auctore conditum sit. Guilielmus Cave in Historia litteraria illud respuit tanquam supposititium. concluditque *ejusdem esse cum epistolis primorum Pontificum Decretalibus farinæ, ex eadèmq; Isidori Mercatoris officina prodiisse*. Baluzius in notis ad Gratianum pag. 440. monet, in antiquis Codicibus illud Hormisdæ etiam, ac Damasô adscribi. Itaque colligit, *Damasum fortassis primum omnium de hujusmodi libris publicè statuisse, deinde verò Gelasium renovasse decretum Damasî, illudque auxisse eorum auctorum nominibus, qui post Damasum vixere. Quod idem de Hormisda quoque dici potest*. At esse Gelasii docent Lupus Abbas Ferrariensis epist. 128. tom. 15. Bibl. Patrum pag. 42. Mabillonius in disquisitione de *Cursu Gallicano* y. 1. num. 9. Pagius ad an. 494. §. 2. Justus Fontaninus in Appendice libri *de antiquitatibus Horte*, & Petrus Constant in Diatriba de decreto Gelasii Papæ num. 4. tomo 2. Epist. Rom. Pont. *cujus tomî hætenus inediti imaginem paucis*

cis

cis delineatam exhibet P. Simon Mop-
not in rarissima epistola edita anno 1724.
 ut legimus in Appendice ad Norisii edi-
 tionem Veronensem l. 2. c. 12. pag. 928.
 Utcunque res se habeat, sacrum est vene-
 randæ antiquitatis monumentum, quod an-
 notationibus illustrat Didacus Covarruvias
 lib. 4. Variarum Resolutionum cap. 14. &
 seqq.

(3) Tribus epistolis, quinta, sexta, septi-
 ma, & tractatu apud Labbeum tom. 4.
 Conciliorum pag. 1172. & 1240.

(4) Exstat decretum dist. 2. de Consecrat.
 cap. *Comperimus* 12. Addita decreto ratio:
quia divisio unius ejusdem mysterii sine
grandi sacrilegio non potest provenire:
 non significat, unam speciem non posse
 sumi sine sacrilegio, ut falsò autumant
 Luherani & Calvinistæ; sed innuit, opi-
 nionem Manichæorum, qui abstinebant ca-
 lice, non carere suspitione hæreseos, atque
 adeo ab hæresi proficisci. Vide annotat. 3.
 ad Alexandrum VI.

Ex eodem decreto de sumenda Eucharis-
 tia sub utraque specie licet colligere, Eccle-
 siam tunc liberum arbitrium Eucharistia,
 etiam sub specie vini percipiendæ, omnibus
 permisisse: quæ disciplina usque ad Sæcu-
 lum XII. tenuit. Eo enim labente alterius
 tantum speciei sumendæ usus obtinere cœ-
 pit: & quamvis nonnullæ Occidentis Ec-
 clesiæ etiam S. Thomæ, imo Paludani æta-
 te, quorum alter obiit anno 1274. alter
 1341. veterum morem servarent, postea
 tamen

tamen ubique solutus, & sublatuſ est ſeſſ. 13. Concilii Conſtantiendiſ anno 1414. celebrati, in qua Patreſ voluerunt, Euchariftiam ſub una tantum ſpecie ſumi à Lai- ciſ, & Sacerdotibuſ non facientibuſ ſacri- ficium. Petruſ Ameliuſ cap. 85. Ordiniſ Romani tradit, iis, qui à Pontifice die feſto Paſchæ Miſſam celebrante Euchariftiam ſumpſiſſent, porrectam fuiſſe ab Diacono fiſtulam *ad bibendum de Chriſti ſanguine*, ideoque Pontificem ſaltem die Paſchæ admi- niſtrâſſe Euchariftiam ſub utraque ſpecie uſque ad Sæculum XV. quo ineunte *Ordinem* ſuum Ameliuſ ſcripſit. Quoſdam tamen exceptoſ voluit Eccleſia, eiſque etiamnum utramque Euchariftiæ ſpeciem indulget, Re- gibuſ videlicet Francorum *in ſua confe- cratione: Diacono & Subdiacono S. Dio- nyſii prope Pariſioſ in Dominicis & die- buſ ſolemnibuſ, & miniſtriſ altariſ apud Cluniacum in ſinguliſ Dominicis & feſtiſ: qua prerogativa à Concilio Tridentino probata eſt*, ut ait Mabilloniuſ, qui cap. 9. & 19. Commentarii in Ordinem Ro- manum hæ fuſiùſ enarrat.

(5) Extat ea de re tractatuſ Gelatii ad- verſuſ Andromachum Senatoreſ cateroſ- que Romanos ſtudioſoſ Lupercalium, apud Labbeum tom. 4. Conciliorum pag. 1234. & apud Baronium ad an. 469. §. 30. Vi- de cap. 5. De partu & Purificatione Ma- riæ Virginis in Hiſtoria noſtra Familiæ Sacræ.

Joan-

(6) Joannes Diaconus in Vita Gregorii Magni lib. 2. cap. 17. *Gelasianum codicem de Missarum solemnitis, multa subtrahens, pauca convertens, nonnulla verò superadjiciens, pro exponendis Evangelicis lectionibus in unius libri volumine coarctavit.* Vide Thomasi Præfat. ad Codices Sacramentorum.

(7) Epistola 9. cap. 5. 11. & 27. *Ipsam nihilominus adscriptam pauperibus portionem, quamvis divinis rationibus se dispensasse monstraturus esse videatur, tamen juxta quod scriptum est: Ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est, oportet etiam præsentis testificatione prædicari, & bona fama præconiis non taceri.*

(8) *Præfationem actionis, quæ populi affectus ad gratiarum actiones incutatur, ac deinde humane vocis supplicatio celestium virtutum laudibus admitti deposcitur, quis primus ordinaverit, nobis ignotum est.* Ita Walafridus Strabo apud Bonam lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 10. qui quidem concedit, plures præfationes ab Gelasio editas fuisse: ostendit tamen, in ipsis Ecclesie primordiis jam usum Præfationum existisse, earumque institutionem vel Apostolis, vel Apostolicis viris tribuendam.

Idem Bona Psalmodia cap. 16. §. 17. n. 1. *Berno Augiensis, De Missa cap. 1. & Sigebert-*

gebertus ad an. 487. *præcipuum Collectarum auctorem faciunt S. Gelasium Papam. Sed Magnus Gregorius meliores & emendatiores in ordinem redegit, & ex iis librum composuit, quem Sacramentorum inscripsit. Hic mihi primarius Collectarum auctor fuisse videtur: nam ante ipsum rarior earum mentio apud Scriptores Ecclesiasticos reperitur.*

LII.

S. ANASTASIUS II.

ANNO CHRISTI 496.

ANASTASII IMP. 6. THEODORICI REGIS 4.

ANASTASIUS II. Petri filius Romanus, anno 496. IV. Kal. Decembr. Pontifex dictus est. Anno 496. §. insequente Germanum Episcopum Capuanum, & Cresconium Tuder-
tinum legatos de pace & societate cum Ecclesia Orientali ad Anastasium Imperatorem misit cum epistola, quâ enixè petebat, ut nomen Acacii Antistitis quondam Constantinopolitani expungeretur è Diptychis sacris, ne propter unum morem diutius tunica illa

Sandini Vitæ Pontif.

P

Sa-

Salutaris, de super contexta per totum, mala sortis pateretur incertum, qua sola in discissionem pro firmitate sui venire non potuit. (1) Sed legati irrito incepto regressi Clodoveo Regi Francorum primo recens susceptam Christi fidem & baptismum per litteras gratulatus est. (2) Ratum iussit Sacramentum Baptismi atque Ordinis administratum ab Acacio memorato, cum jam Christianorum communione depulsus esset, & Episcopatu. (3) Vana refert auctor Libri Pontificalis, cum ait, Clericos & Presbyteros separasse se ab eo, quod communicasset sine consilio Episcoporum, vel Presbyterorum, vel Cleri cuncta Ecclesia Catholica Diacono Thessalonicensi nomine Photino, qui communis erat Acacio, & quia occulte voluit revocare Acacium, & non potuit. Qui nutu divino percussus est. Etenim haec contra Anastasium sparsa esse ab Schismaticis Laurentianis,

An. 497. dicit Baronius. (4) Mortuus est
 §. 27. XVI. Kal. Decembr. anno Christi
 An. 498. 498. Pontificatus primo, mense unde-
 §. 1. cimo, & die undevicesimo.
 Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius II. epist. 1. apud Labbeum
 tom. 4. Conc. pag. 1278. Epist.

(2) Epist. 2. apud eundem Labbeum tom. 4. Colic. pag. 1282.

Clodevus baptizatus est anno 496. die Natali Christi Domini : exinde usus baptizandi eo die perseveravit apud Francos. Pagius ad an. 499. §. 9. & 10.

(3) Memorata epistola 1. ad Anastasium Augustum cap. 7. quod recitatur à Gratiano dist. 19. cap. 8.

(4) Baronio adstipulantur alii, quorum rationibus narratio Libri Pontificalis convellitur. Nam quod attinet ad primum, nemo non videt, licere summo Pontifici exsolvere hæreticum quemlibet vinculo anathematis sine consilio Episcoporum, Presbyterorum, & Clericorum totius Ecclesiæ. Secundum est omninò falsum, sive intelligas, Anastasium voluisse revocare, hoc est restituere Acacium in Sedem Constantinopolitanam, sive nomen ejus in Sacra Diptycha. Jam enim mortuus erat Acacius tempore Felicis III. anno 488. teste Evagrius lib. 3. cap. 23. Nicephorus lib. 16. cap. 12. & Liberato cap. 18. ac mortui *nomen taceri* in Diptychis sacris optat Anastasius ipse in epistola ad Anastasium Imperatorem cap. 3. Tertium est commentitium. Siquidem id tribuitur Anastasio Pontifici, quod pertinet ad Anastasium Cæsarem. Hunc enim percussus ictu fulminis periisse constat : illum verò obiisse mortem hujusmodi, nusquam reperias, nisi in Libro Pontificali. *Ceterum, ut ait Baronius ad an. 497. §. 28. si contentiose*

riose nimis quis asserere velit, Anastasium propensorem fuisse in restituendo sublato è Diptychis Acacii nomine, sed morte praevenit id prestare minime valuisse: in hoc est quidem, quò magis magisque admireris Dei providentiam erga Romanam Ecclesiam, omnem titubantem Apostolica Sedi praesidentem Pontificem ex humanis ante subduxerit, quàm, quod meditaretur, impleteret, & antea morte praeceptum, quàm vel tentari posset à Festo legato de subscribendo Zenonis Henotico. Ita namque Jape divino consilio, quo potissimum Catholica Fidei semper servare consuevit integritatem, factum scimus, ut quàm citissimè morte multatus sit, qui in aliquod discrimen adducturus esset Catholicam Romanam Ecclesiam puritatem.

LIII.

S. SYMMACHUS.

ANNO CHRISTI 498.

ANASTASII IMP. 8. THEODORICI REGIS. 6.

Bar. an. 498. §. 3. 4. 5. Pag. §. 2. SYMMACHUS Fortunati filius, Sardus, in locum Anastasii II. sexto ab ejus obitu die, X. Kal. Decembr.

cembr. subrogatus est. (1) Quo
 die Festus Romanus Senator Lauren-
 tium Romanum Archipresbyterum
 tituli S. Praxedis, multis pecuniâ
 corruptis, Pontificem eligendum cu-
 ravit, ut ab eo exprimeret, aut e-
 blandiretur subscriptionem *Henotici*,
 quam se ab Romano Pontifice con-
 secuturum, anno superiore Anasta-
 sio Imperatori promiserat. Exortis
 inde in Clero ac Senatu turbis rixis-
 que, adeo exarsere studia, ut non
 fuerit cædibus temperatum. Causa
 demum tota, quod ex Odoacris le-
 ge non deberet Pontifex creari sine
 consensu Regis Italiæ, delata ad
 Theodoricum, qui licet Arianus,
 comperto, Symmachum & priorem
 & pluribus electum suffragiis, secun-
 dum ipsum decrevit. Theodorici Bar. an.
 sententiâ Laurentio antelatus Conci- 499. §. 2
 lium Romæ habuit, ut de ambitu 8. 10.
 tollendo è Comitibus Pontificiis, & 34. Pag.
 §. 3.
 via præcludenda contentionibus age-
 ret. Statuit, ut post mortem Pon-
 tificis ille haberetur pro Pontifice,
 qui consentientibus totius Ecclesiasti-
 ci Ordinis suffragiis creatus esset, aut
 si studia in partem diversam animos

inclinarent, *vinceret sententia plurimorum: sic tamen ut Sacerdotio careat, qui captus promissione, non recto iudicio de electione decreverit.* (2) Alterum Romæ Concilium celebravit anno 500. in quo Laurentius, ut Ecclesiam turbare desineret, Nuceriae Episcopus factus est *intuitu misericordiae*, ut est in Libro Pontificali. Hâc ratione compressum ad tempus schisma, non extinctum. Datâ quiete usus, tertio habito in Urbe Concilio, abrogavit modò memoratam constitutionem Odoacris, quâ vetabatur, ne Pontifex crearetur inscio Rege Italiae, neve liceret. Pontifici res Ecclesiae immobiles, neque mobiles alienare. Idque eò fecit, *ne in exemplum remaneret praesumendi quibuslibet Laicis, quamvis religiosi vel potentibus, in quacunque Civitate quolibet modo aliquid decernere de Ecclesiasticis facultatibus, quarum solis Sacerdotibus disponendi indiscussè à Deo cura commissâ docetur.* (3) Suâ tamen ipse auctoritate constituit, ne cui fas esset praedia Ecclesiarum sub perpetua alienatione vel commutatione ad cujuslibet jura transferre. (4) Mox adversariae factionis duces re-

no.

novârunt pristinas turbas. Nam Lau- Bar. an.
rentio clam revocato, & Symma 500.
cho apud Theodoricum falsis crimi- §. 3. 8.
nibus onerato, effecerunt, ut mitte-
ret *Visitatorem*, â quo iudicium fie-
ret de Pontifice. Missus Petrus Al-
tini Episcopus, qui ad Laurentianos
inclinatus turbavit omnia. Quare Bar. an.
Theodoricus ut plenam tumultûs Ur- 502. §. 5.
bem tranquillaret, Symmachi per- 18. 30.
missu 125. Episcoporum Concilium
Romæ coëgit, *Palmare* dictum, cu-
jus iudicio cûm se ultro Pontifex sub-
misisset, innocens magno consensu
declaratus est. (5) Post hæc, cûm,
amandato in exilium Laurentio, com-
pressa seditio esset, totum se Eccle-
siæ negotiis dedit. Anastasium Im- An. 503.
peratorem anathematizavit, quod §. 26. 31.
Acacii memoriæ, & hæreticis Con-
cilio Chalcedonensis hostibus faveret.
Manichæos Româ expulit. Afri- Bar. an.
canis Episcopis ad quinque & vigin- 504.
ti supra ducentos à Trasamundo Re- §. 41.
ge Vandalorum affectis exilio pecu-
nias & vestes suppeditavit. Permi- An. 514.
sit Episcopis potestatem concedendi §. 6. 11.
posselliones Ecclesiæ Clericis, quoad 12. Pag.
viverent. (6) Idem legitur *constituisse* §. 2.

se, ut omni Dominicâ vel Natalitiis Sanctorum Gloria in excelsis Deo diceretur. (7) Vitæ finem fecit anno 514. XIV. Kal. Augusti annos quindecim, menses septem, dies septemac viginti Pontificale munus magnâ animi constantiâ functus sub barbaro Rege, sub quo Urbs ipsa quodammodo videbatur teneri captiva. (8)

ANNOTATIONES.

(1) Omnes Catholici Principes sive cum Imperii gubernacula susceperunt, sive cum Apostolica Sedi novos agnoverunt Praesules institutos, ad eum sua protinus scripta miserunt, ut se docerent ejus esse consortes: Symmachus in epistola Apologetica adversus Anastasii Imperatoris libellum famosum, apud Labbeum tom. 4. Conciliorum pag. 1300.

(2) Extat decretum apud Labbeum tom. 4. Conciliorum pag. 1314. & apud Gratianum dist. 79. Cap. *Si transitus Papa* 10.

(3) Symmachus in memorato Concilio Romano cap. 3. apud Labbeum tom. 4. Concil. pag. 1336.

(4) Idem Symmachus in eodem Concilio cap. 4 apud eundem Labbeum pag. 1337. Ut autem id Symmachus constitueret, antea rogaverat Casarius Episcopus Arelatensis, ut est apud Lab. tom. 4. Conc. pag.

pag. 1294. *sicut à persona B. Petri Apostoli Episcopatus sumit initium ; ita necesse est , ut disciplinis competentibus Sanctas vestra singulis Ecclesiis , quid observare debeant , evidenter ostendat.* Vide Baronium ad an. 483. §. 10.

(5) Concilium hoc *Palmare* dictum à loco , in quo celebratum est , porticu videlicet Basilicæ S. Petri , cui *Palmaria* nomen. Baronius ad an. 502. §. 2.

In Actis hujus Concilii apud Harduinum tom. 2. Conc. pag. 969. *Ad hæc serenissimus Rex (Gothorum Theodoricus) taliter Deo aspirante respondit: In Synodali esse arbitrio, in tanto negotio sequenda præscribere, nec aliquid ad se præter reverentiam de Ecclesiasticis negotiis pertinere ---- dummodo venerandi provisione Concilii pax in Civitate Romana Christianis omnibus redderetur.* Dist. 17. cap. Concilia 6. §. Ad hæc.

Ennodius Episcopus Ticinensis in libello apologetico pro Synodo, in qua absolutus est Symmachus, apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1344. *Ajunt (Symmachii adversarii) si vera est Episcoporum assertio, Sedis Apostolicæ Præfulem minorum nunquam subjacuisse sententiæ: cur ad judicium districtæ conventionis productus est Symmachus? Respondet Ennodius paulo post pag. 1347. Judicia iste voluit, at-*

P 5

traxit,

traxit, ingressus est. & quod posset fidelium corda doloris justī aculeis excitare, venerando Concilio auctoritatem etiam contra se, si mereretur, indulgit. Addebant pag 1352. Visitatores & alius Episcopis ipse dedit, & justum est, ut facti sui lege teneatur. Ennodius dicentem latorem juris definitionis suae, nisi velis terminis non includi ---- Aliorum forte hominum causas Deus voluerit per homines terminare: Sedis istius Praefulem suo, sine quaestione, reservavit arbitrio. Voluit beati Petri Apostoli successores tanto tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam.

Præclarum hoc Concilii Romani, & Ennodii testimonium de dignitate, & auctoritate summi Pontificis oppugnat Joannes Launojus lib. 1. epist. 9. propugnat verò, frivolasque Launoji rationes refellit Nat. Alexander dissertat. 1. in Hist. Eccl. Sac. VI.

(6) Epist. 5. ad Casarium Episcopum Vercellensem cap. 1. quod recitatur à Gratiano 16. quæst. 1. cap. *Possessiones* 61. Ex quo, ut ait Baronius ad an. 502. §. 36. potes intelligere, si consideras, Beneficiorum Ecclesiasticorum originem. Etenim cum solerent Clerici ab Ecclesia per Episcopum mensibus singulis victus causa

me-

meritam stipem accipere, ut ex S. Cypriano (extrema epist. 34.) secundo tomo Annalium demonstratum est: postea verò factum, ut aliquibus ex his Ecclesia possessiones, quoad viverent, ab ipso Episcopo concederentur, quæ Beneficia dicti ceperunt, eò quòd, ut habet Symmachus in ea epistola, bene meritis tantummodo eas concedi liceret.

(7) Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22.

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 4. §. 4. *Telephorus in Missa tantum nocturna Nativitatis Domini cantari decreverat, si vera sunt, quæ Sigebertus in Chronico, & Innocentius III. l. 2. de Mysteriis Missæ cap. 20. tradunt.*

Ducangius in Glossario: Hymnus, *Gloria in excelsis*, ab Græcis vocatur *doxologia magna*, *doxologia* autem *parva* hymnus, *Gloria Patri*, qui dicit solet in fine Psalmorum.

(8) Baronius ad an. 514. §. 11.

LIV.

S. HORMISDA.

ANNO CHRISTI. 514.

ANASTASII 24. THEODORICI

22.

HOR-

Bar. an.

514. 6.

13. Pag.

9. 4.

Bar. an.

519. 9.

56. 80.

83. 106.

Pag. 6.

2. 6.

HORMISDA Campanus, patre Justo, Frusinone natus, anno 514. VII. Kal. Augusti Pontifex factus est. Ejus operâ, & Justinii Imperatoris, qui Anastasio successerat, pietate sublatum est Acacianum schisma, quod propter retentum in Ditychis sacris nomen Acacii à Felice III. damnati, annos ferme quinque supra triginta Romanam Ecclesiam dissociaverat ab Orientali. Initam pacem nonnihil turbavit nova controversia *De uno è Trinitate carne passio*, à paucis Monachis in angulo Scythiæ Europææ apud Tomos excitata, nec solum Constantinopoli, sed etiam Romæ magno animorum ardore disceptata per legatos: de qua juxta varios sensus exposita Catholici per quinque lustra acerrimas secum invicem conventiones exercuerunt. (1) Monachos hosce Hormisda epist. 70. coarguit, tanquam contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidos questionum, & eo usque tumoris elatos, ut ad arbitrium suum utriusque Orbis putarent inclinandum esse judicium: defensamque ab eis propositionem: *Unus de Trinitate crucifixus est carne*, rejecit uti novam &

& ambiguum, quæ ab hæreticis trahi posset in malam partem, & præferret speciem quandam recens damnati erroris Petri Fullonis. (2) In eadem epistola dicit, ab Epistola non recipi doctrinam Fausti Rejenfis circa liberum arbitrium, & gratiam Dei, & quid de utroque Romana, hoc est Catholica asseveret Ecclesia, cum in variis libris beati Augustini posse cognosci, tum in scriniis Ecclesiasticis expressa capitula contineri. (3) Bar. an. Obiit anno 523. VIII. Idus Augusti, 523. §. 3. anno nono, & die undecimo, quàm Pag. §. 2. summum Sacerdotium acceperat.

ANNOTATIONES.

(1) Norisius in Historia controversiæ De uno ex Trinitate carne passo cap. 4. pag. 804.

Justinianus epist. ad Hormisdam tom. 4. Conc. pag. 1517. *Quidam asserunt, Christum Dei filium pro nostra salute carne crucifixum unum de Trinitate debere predicari: Reverentia vestra, quid sequi, quidve super hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur. Hoc enim credimus esse Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum.*

Mo.

(2) Mopinot in Opusculo de nova editione Epistolarum Summ. Pont. à P. Constant adornata apud Blanchinum in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 3. pag. 229. *Neque pratermisit sedulus editor Hormisdæ litteras de Monachorum Scytharum contentione scriptas vindicare: cui defensionem non plures modo notas, sed bifariam eamque latè fusam dissertationem impendit. Priori parte explanat intricatiora quedam Historia capita, probâtque nihil à sanctissimo Papa asseritum, quod à Catholica Fide abhorreat: nihil repudiatum, aut certe silentio pratermissum, quod non Ecclesiastica pacis amor & Christiana prudentia ratio repudiari, aut certe silentio premi juberet.* Vide Petavium Theologic. Dogmat. tom. 4. lib. 1. cap. 18.

Monachos Scythas, qui propositionem illam propugnabant, Catholicos fuisse specie tenus, & occultis artibus fovisse hæresim Eutychianam, existimat Baronius ad an. 519. §. 99. Alii ostendunt fuisse alienos ab omni prorsus Eutychianæ hæreseos favore. Est in horum numero Nat. Alexander dissertat. 2. in Hist. Eccl. Sæc. IV. Norisius tum lib. 2. Hist. Pelag. cap. 38. tum in Historica dissertatione *De uno ex Trinitate carne passio*, & in Apologia Monachorum Scythiæ.

(3) Verba recitata ex Hormisdæ episto-

la 70. sunt apud Labbeum tom. 4. Conc.
pag. 1531. & 1532.

LV.

S. JOANNES I.

ANNO CHRISTI 523.

JUSTINI IMP. 6. THEODORICI
REGIS 31.

JOANNI Constantii filio, Hetru Bar. an.
sco Pontificatus traditur anno 523. §.
523. Idibus Augusti. (1) Is Raven. 10. Pag.
nam accitus à Theodorico Rege A. §. 3.
riano, & navi cum Episcopis ac Bar. an.
Senatoribus, qui ipsum comitaban- 525. §. 1.
tur, impositus, Constantinopolim 7. 8. 9.
mittitur ad Justinum Imperatorem. Pag. §. 3.
6. 8.
Jussus petere tria: primum, ut Aria-
ni, qui compulsi legibus Justinii Cæ-
saris suscepissent Catholicam Religio-
nem, permitterentur redire ad sectam
suam, quod scribit Anonymus Au- Pag. 724.
ctor editus à Valesio ad calcem Am-
miani Marcellini: secundum, ut A-
rianis restituerentur Ecclesiæ ablatae
in partibus Orientis, quod narrat
Anastasius Bibliothecarius in vita hu-
jus Pontificis: tertium, ne quis in
pag. 94
poste.

posterum cogeretur ejurare sectam
 Arianorum, quod refert Theopha-
 nes in Chronographia (2) De pri-
 mo nullam Joannes fecit apud Justini-
 num mentionem: alia duo ab eo
 impetrâsse dicitur (3) ratus aliquid
 tribuendum alienis, ne omnino per-
 deret suos. Theodoricus enim idem
 sibi jus in Catholicos Italiæ, quod
 Justinus in Arianos Orientis, exer-
 cendum decreverat. Dum Constans-
 tinopoli degeret, ritus est usus Ro-
 mano, atque in ipsis sacris Justinum,
 à quo fuerat honorificentissimè sus-
 ceptus, magnâ cæremoniâ insignibus
 Augustalibus, novo atque in poste-
 rum memorando exemplo, decora-
 vit. (4) Ravennam redux à Theo-
 dorico malè habitus est, & in carce-
 rem detrusus, ubi ærumnis confe-
 ctus anno 526. VI. Kal. Jun. occu-
 buit gloriosa in omne ævum morte:
 cum annos duos, menses novem, & dies
 quatuordecim Pontificatus munere
 functus esset.

Bar. an.
 526. §. 6.
 Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Patriâ Senensis perhibetur à multis
 apud Blanchinum in notis historicis ad Anastasi-
 um Bibliothecarium tom. 3. pag. 246.

Idem

(2) Idem Theophanes addit, Joannem ab Epiphanio Patriarcha invitatum, congressum denegasse, donec ipse, qui Romanus esset Pontifex, primum in confessa locum supra Epiphanium obtinisset. Id quod scribit etiam Marcellinus in Chronico pag. 290. apud Sirmondum tom. 2. Operam edit. Venetæ. *Dexter dexterum Ecclesiæ insedit solium, diemque Domini nostri resurrectionis plenâ voce Romanis precibus celebravit.* Eodem Romano ritu Constantinopoli sacra fecit Joannes Episcopus Portuensis legatus Agathonis ad Concilium Constantinopolitanum III. Oecum. VI. anno 681. teste Anastasio in vita Agathonis pag. 140.

(3) Ab Anastasio in vita Joannis pag. 95. & Auctore Historiæ Miscellæ lib. 15. tom. 1. Script. Rer. Italic. pag. 103. Utrumque *falsa hac in parte narrare contendit Baronius ad an 525. §. 8. & seqq. idque demonstrare non solum epistolam à Joanne Papa post suum reditum ad Italiæ Episcopos scriptam, quâ jubet Ecclesias Arianorum consecrari, sed etiam indignationem Theodorici Regis, qui Joannem & Senatores Constantinopoli re- duces in carcerem conjecit. Verum ut animadvertit Pagius ad an. 525. §. 8. ea epistola supposititia, & Joannes cum Senatoribus inhumaniter habitus, quod Sandini Viræ Pontif. Q Ju-*

Justinus reconciliatos, qui se Fidei Catholicae dederant, Arianis *restitui nolisset, ut prodit Anonymus, ac Joannes id ab Imperatore minime postulasset, quod revera ab eo petere non poterat.*

(4) Primus Romanorum Pontificum id Joannes fecit, ideoque primus Imperatorum Justinus solemniter à Pontifice inauguratus est. Antè Justinum Imperii insignia ab Episcopis acceperant Imperatores aliqui. Priùs verò quàm Pontificali benedictione donarentur, Fidem Catholicam voce & scripto profitebantur. Quà de re, sicuti etiam de ritu Imperatoriae consecrationis, multa Edmundus Martene *De antiquis Ecclesiae ritibus* lib. 2. cap. 9.

LVI.

S. FELIX IV.

ANNO CHRISTI 526.

JUSTINI 9. THEODORICI 34.

Bar. an. 526. §. 22. 24. Pag. §. 5. **FELIX IV.** (1) Castorii filius, Samnis, Pontifex à Theodorico anno 526. designatus est, (2) & post interregnum dierum duodeviginti, cum in eum Clerus, vitandi causâ schismatis, consensisset, IX. Kal. Augusti inauguratus. *Decessorum vestigiis inhaerens, ex Ecclesiasticis*

sticis scriniis aureas S. Augustini sententias de divina gratia & libero arbitrio selectas transmissit ad Casarium Episcopum Arelatensem, rogantem auxilium adversus factionem Semi-pelagianorum. (3) Ædificandis & exornandis martyrum basilicis dedimus, eam, quæ etiamnum extat, sanctis Martyribus Romanis Cosmæ & Damiano excitavit. (4) Simplicitate & humilitate eluxit, quibus addidit munificentiam in egenos. Excessit IV. Idus Octobr. anno 530. post acceptum Pontificatum, quarto, mense secundo, & die duodevicesimo.

Bar. an.
530. §. 1.
Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Vide annotat. i. ad Felicem III.

(2) Quo facto Theodoricus non solum confirmandi, ut antea Odoacer; sed etiam eligendi Romani Pontificis jus sibi usurpavit. Restitit acriter Clerus Senatusque Romanus, non electo, qui vir erat spectatissimus, sed electioni. Eâ demum leges composita, ut in posterum more pristino Clerus eligeret Romanum Pontificem, quem Rex confirmaret assensu suo. Hæc eligendi Pontificis ratio tamdiu obtinuit, quamdiu stetit Regnum Gothorum in Italia: quo labefactato, eam sibi auctoritatem vindicârunt Orientis Imperatores. Baronius

Q 2

ad

ad an. 526. §. 24. & Pagius ad eundem an. §. 8.

(3) Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 23. ubi adjicit, Cæsarium opportunam occasionem nactum, eas sententias protulisse in Concilio Arausicano II. in quo actum est de gratia & libero arbitrio. Baronius ad an. 529. §. 1. de Patribus hujus Concilii, *Recitant capita in Gallias ab ipso Romano Pontifice missa, profitentes, eacundam hand recentem esse Ecclesia doctrinam, sed antiquorum Patrum definitionem, eandemque Apostolicæ Sedis auctoritate firmatam, quæ S. Augustini se professæ est de gratia & libero arbitrio probare sententiam. Nihil igitur præterea novitas sibi vendicet, & præsumptio humana præsumat. Quot igitur Arausicani canones, tot sunt Catholica Ecclesia stabilitæ sententiæ, à quibus absque prævaricationis piaculo hand liceat Fidei recedere.*

Binius apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1675. locos indicat D. Augustini, unde illæ sententiæ quinque & viginti promptæ sunt.

(4) Florentinius in annotat. ad Martyrologium Hieronymianum V. Kal. Octobr. Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 12. §. 3. docent, *tria fuisse paria Sanctorum ejusdem nominis Cosmæ & Damiani. Unum Martyrum in Arabia, alterum Confessorum in Asia, tertium Martyrum*
qui

qui Romæ mortem subierunt. Omnes
fuisse professione Medicos, dictosque *Anar-*
gyros, quod sine pretio ægrotos curarent.
Adem ab Felice IV. non Arabibus, sed
Romanis dicatam, & hos procul dubio
esse, qui in Canone Missæ memorantur.

LVII.

BONIFACIUS II.

ANNO CHRISTI 530.

JUSTINIANI IMP. 4. ATHA-
LARICI REGIS 5.

BONIFACIUS II. Sigibuldi filius, Bar. an.
Romanus anno 530. XVII. Kal. 530. 9.
Novembr. in Basilica Julii Felici IV. 2. 4.
substitutus est. Eodem tempore in Pag. §. 5.
Æde Constantiniana pars Cleri suf-
fecit Dioscorum, quo paucis post die-
bus mortuo, extinctum est Schisma.
Bonifacius mortuum tanquam Simo-
niæ reum anathematizavit. Ut au- Bar. an.
tem occurreret licentiæ Regum Go- 531. §. 2.
thorum in designandis Pontificibus, & seqq.
habito Romæ Concilio delegit Vigi- Pag. §. 4.
lium Diaconum, qui sibi succederet,
consentiente Clero, consensumque
præstitum & jurejurando & chiro-
graphis confirmante. Quæ res, ut-

Q 3

pote

pote contraria sacris legibus, offici-
 énsque libertati Comitiorum, adeò
 postea Clericis & Bonifacio ipsi dis-
 plicuit, ut alio congregato Conci-
 lio decretum pœnitendum abrogaret,
 ignique traderet. (1) Alibi etiam,
 quàm in legitima Pontificis electione
 animum habuit. Namque approba-
 to Concilio Arausicano II. (2) finem
 imposuit certamini Semipelagianor-
 um, quod Ga'ias distraxerat per
 annos centum; & ad assequendam per-
 fectiorem divina gratia intelligentiam,
 præ cæteris beatæ recordationis Au-
 gustinum Episcopum tanquam ma-
 gistrum optimum proposuit laudavitque.
 (3) Diem obiit anno 531. XVII. Kal.
 Novembr. anno Pontificatus uno vix
 completo,

ANNOTATIONES.

(1) Vides ne Pontifici quidem, nedum
 Episcopis licere designare successorem su-
 um. Sunt tamen, ut legere est apud Vin-
 centium Cardinalem Petram. tom. 4. Com-
 ment. ad Constitut. Apostol. pag. 119.
 num. 10. qui putent, id facere posse Pon-
 tificem, si *Eccl'siea necessitas vel evidens
 utilitas* postulet. Cum autem hæc eligen-
 di ratio periculo non careat, plerique con-
 dunt

cludunt, eam ne ab Romanis quidem Pontificibus esse usurpandam. Vide annotat. 3. ad S. Hilarum.

(2) Vide Appendicem Operum S. Properi Aquitani pag. 352. & 759.

(3) Norisius lib. 2. Hist. pelag. cap. 23.

LVIII.

JOANNES II.

ANNO CHRISTI 532.

JUSTINIANI 6. ATHALARICI

7.

JOANNES II. cui *Mercurio* cognomen, *Projecti* filius, Romanus, anno 532. die postremâ Decembris Pontificatum accepit. *Pugnavit* adversus *Simoniam* vitium, quod grassabatur non modò in electione Episcoporum, sed etiam Pontificum. Petivit enim ab *Athalarico* Italiæ Rege, impetravitque, ut adversus ejusmodi *Simoniacos*, quos non compescerent sacri *Canones*, Regiâ ageret potestate, pœnisque sæculi eosdem comprimeret, quos nec *Dei* timor, neque *Ecclesiastica censura* corrigeret. (1) *Bar. an. 531. §. 8. Pa §. 5. Bar. an. 533. §. 4. 32.*

Vocem: *Unus de Trinitate crucifixus* est carne, quam *Monachi Scythæ* acriter tuebantur, & summus Pontifex

Q 4

Hor-

Hormisda rejecerat, tanquam novam & ambiguum, ut dictum est in ejus vita, ratam ipse suâ auctoritate fecit, veluti consentientem rectæ Fidei, & Monachos Acœmetas, (2) qui eam damnabant quasi hæreticam, ab omni Ecclesia Catholica esse jussit alienos, nisi errore damnato doctrinam suam quantocius sequi habitâ regulari professione significassent. (3) Anno 535. VI. Kal. Junii mortuus Pontificatum habuit per biennium & menses quatuor, diesque sex supra viginti.

Bar. an.
535. §.
20 26.
Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Hæc Baronius, qui ad annum eundem 533. §. 39. subjungit: *Edictum adversus hujusmodi delinquentes Rex vuluit marmorea inscribi tabula, & ante sancti Petri atrium illam perspicuam cunctis apponi. Ex violentis hisce remediis quàm grandis morbus irrepserit, est facile judicare.*

Eundem Regem Athalaricum imperasse tria millia solidorum pro Apostolici consecratione Pontificis, & duo millia pro ordinatione aliorum Patriarcharum, legimus apud Cassiodorum lib. 9. epist. 15. pag. 148. Vide S. Gregorii Magni vitam lib. 1. cap. 7. tom. 4. Operum ejus edit. Monachorum pag. 216.

Acœ-

(2) *Accœmeta*, Ἀκοιμηταὶ Græcè, Latine *insomnes*, quòd ex instituto, ut refert Nicephorus lib. 15. cap. 23. trifariam divisi Dei laudibus in Ecclesia celebrandis diu noctûque sinè intermissione vacarent.

(3) Epist. 2. ad Justinianum, & 3. ad Senatores apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1746. 1761. Ex hoc loco aliqui arbitrantur, Joannem approbasse sententiam ab Hormisda damnatam, ideòque Pontificem in dirimendis controversiis Fidei falli posse. Hos confutavit Baronius ad an. 533. §. 26. scribens, *nunquam eam sententiam ab ipso Hormisda fuisse rejectam tanquam hereticam, sed proscriptam ut novam atque suspectam, ne sub ea Euty- chianorum fallaciæ occultarentur.*

Norifius verò in Vindiciis Augustinianis cap. 3. §. 2. pag. 924. *Sciendum est, aliquas propositiones equivocas modò ab Ecclesia rejici, modò approbari. Hoc ostendimus* lib. 2. Hist. Pelagianæ cap. 20. *de illa propositione: Unus è Trinitate passus est, quam Hormisda rejecit; at Joannes II. Vigilius ac Synodus V. uti Catholicam definiverunt. Etenim in sensu Euty chianorum damnata fuit, quasi Verbum in natura divina passum dicere- tur, & licèt alii adderent passum carne, attamen cùm ob affinitatem cum heresi*

Q 5

Eu-

Eutychetis suspecta esset, jure S. Hermisda eandem approbare recusavit.

Et in Apologia Monachorum Scythiae cap. 1. pag. 882. *Egregie S. Hilarius lib. 2. de Trinitate ait: De intelligentia enim haeresis, non de scriptura est; & sensus, non sermo fit crimen. Quod exemplo comprobans: Malè, inquit, intelligitur Homousion. Quid ad me bene intelligentem? Malè Homousion Samosatenus confessus est, sed nunquid melius Ariani negaverunt? Octoginta Episcopi olim responderunt; sed trecenti octodecim nuper receperunt. Illi enim in Synodo Antiochena vocem Homousion in sensu Pauli Samosateni rejecerunt, quam in sensu Catholico Nicæna Synodus consecravit. Latina Ecclesia vocem hypostasis diutius averfata est, quam Græci Patres, tanquam Catholici dogmatis contra Sabellium expressivam, invexerant. Nomen Christiparæ ante Nestorii haeresim nullâ latentis erroris labe suspectum erat, quod tamen in sensu haeretico Synodus V. Canone 6. proscripsit, tanquam si Christus Deus non esset, ut ibidem exponitur. Plurimæ autem produci possent propositiones æquivocæ, quæ juxta unum sensum damnatae sunt, juxta alterum verò ab Ecclesia approbatæ. Paucas easque insignio-*

res laudabo. Laudat autem postea. Vide Petavium lib. 4. de Incarnatione cap. 6. & 7. tom. 4. Theologic. Dogmatum.

LIX.

S. AGAPETUS I.

ANNO CHRISTI 535.

JUSTINIANI 9. THEODATI
REG. 2.

A GAPETUS Gordiani Presbyteri filius, *Archidiaconus Romana Ecclesia*, anno 535. III. Nonas Junii Papa ordinatur, in regulis Ecclesiasticis apprimè eruditus. (1) Inter initia Pontificatus irritum fecit anathema à Bonifacio II. dictum in Dioscorum vitio creatum, ac minimè legitimum Pontificem. Quam ob causam, est in occulto. Rescivit quoque Acta Concilii, in quo idem Bonifacius Vigilium constituerat successorem suum. Anno insequente coactus est à Theodato Gothorum Rege iter suscipere Constantinopolim, acturus apud Justinianum, ut revocaret exercitum, qui Duce Belisario Siciliam occupârat, atque hyeme exactâ transportandus erat in Italiam.

Bar. an.

535. §.

28. Pag.

§. 3.

Bar. an.

531. §. 3.

An. 536.

§. 1. 17.

26. 55.

58. Pag.

§. 4. 5.

10.

Libera-
tus
Cap. 20.

Cap. 21.
& 22.

Italiam. (2) At Imperator pro multis
fisci expensis ab Italia destinatum exer-
citum avertere nolens, supplicationes
Papæ noluit audire. (3) Itaque de-
pulsus spe obtinendæ pacis, in al-
terius rei curam animum convertit.
Anthimum Episcopum Trapezunti-
num latenter Chalcedonense Concilium
non suscipientem, ac proinde occultum
hæreticum Eutychianum, qui post
obitum Epiphanii Constantinopoli-
tanam Sedem, favore adjutus Theo-
doræ uxoris Justiniani Imperatoris,
occupaverat, & à Sacerdotio, & à
piorum societate removit. Mennam
virum Fidei integritate, & sacrarum
Scripturarum studio clarum (4) pro eo
ordinavit Antistitem, consecrans eum
manu suâ in Basilica Sanctæ Mariæ. Hi
peractis constituens apud Imperatorem
Apocrisiarium Ecclesiæ suæ Pelagium Dia-
conum suum, dum in Italiam reverti
disponit, Constantinopoli obiit X. Kal.
Maji anno 536. mense Pontificatus
decimo, & die undevicesimo. (5) Ejus
corpus in loculo plumbeo Romam
translatum, in Æde S. Petri tumu-
latum est.

AN.

ANNOTATIONES.

(1) Liberatus in Breviario cap. 21. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 774.

(2) *Agapetus ejusmodi subire provinciam barbarico coactus imperio, ad expensas in via faciendas regio Arcario opus habuit vasa sacra oppignorare. Operatus est tamen postea Cassiodorus apud Regem, ut eadem redderentur Ecclesie Sancti Petri, à quo sublata fuerant:* Baronius ad an. 536. §. 10.

(3) Ex hoc loco Liberati scriptoris corvi redarguitur Anastasius Bibliothecarius, qui pag. 102. ait, Agapetum *omnia obtinuisse, ex qua causa directus fuerat.*

(4) Ita Agapetus ipse apud Baronium ad an. 536. §. 30. & apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 47. ubi addit, *à temporibus Petri Apostoli nullum alium unquam Orientalem Ecclesiam suscepisse Episcopum manibus Apostolicæ Sedis ordinatum.*

(5) Petrus de Marca lib. 5. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 16. §. 5. post recitata hæc eadem Liberati verba subdit: *Quo munere non est illi exercenda jurisdictionis collata facultas, sed tantum monendi, interpellandi Principis, suggestionis, non actionis, quemadmodum in Juliano Coënsi Leo muneris hujus exemplar & imaginem expresserat. Vide Leonis Magni vitam.* Apo-

Apocrisarii munus obtinuit *præcipue* post
Justiniani tempora, ut ait idem *Marci* §.
 1. qui §. 2. subjicit, *Legatos hujus generis*
Apocrisarios & Responsales dictos esse ab
illius sæculi Scriptoribus, quod responsa
seu mandata eorum exequerentur, a quibus
missi erant. Ἀποκρισις enim *responsio* est.

LX.

S. SILVERIUS.

ANNO CHRISTI 536.

JUSTINIANI 10. THEODATI 3.

DE Agapeti decessu audiens Romana
 Civitas Silverium Subdiaconum,
 Bar. an. Hormisdæ quondam Papæ filium (1) ele-
 536. §. git ordinandum (2) anno 536. mense
 120. Pag. Junio. Interim Vigilius Agapeti
 §. 16. Diaconus, qui Constantinopoli ad-
 Bar. an. huc morabatur, abreptus cupiditate
 538. §. 5. Pontificatus, quâ usque à Bonifacio
 6. 7. 8. Pontificatus, quâ usque à Bonifacio
 Pag. §. 6. II. flagrabat, (3) promittit Theo-
 doræ Augustæ Eurychianæ sœminæ,
 se abrogaturum Concilium Chalce-
 donense, & Anthimum, Severum,
 aliosque Acephalos restitutum
 communioni Ecclesiæ, si operâ ejus
 constitueretur Episcopus Romano-
 rum.

rum. (4) Theodora, ut sibi & Vigilio indulgeret, mandata de ea re Belisario dedit. Vigilius Romam reversus, Silverium Pontificem creatum reperit. Non propterea modum posuit ambitioni effrænatae; sed Belisarium Ravennam convenit, traditisque ei mandatis Theodoræ, pecuniæque promissâ, traduxit in assensum consilii sui. Belisarius ut imperata faceret, ac Vigilio faveret, Romam profectus, Silverium vocavit in crimen prodicionis, perinde quasi per litteras egisset cum Virige Theodati successore de Urbe tradenda Gothis. (5) Eundem postea tentavit, ut damnaret Concilium Chalcodonense, & Acephalos reciperet in Fidelium societatem. Id facere recusantem in exilium misit Pataram Lyciæ, eique Vigilium substituit. Mox Patarensis Episcopus veniens ad Imperatorem, *judicium Dei contesta-* Liberatus est de tanta sedis Episcopi expulsionem, *tus c. 22.* multos esse dicens in hoc mundo Reges, & non esse unum, sicut ille Papa est super Ecclesiam mundi totius, à sua Sede expulsus. Quem audiens Imperator, revocari Romam Silverium iussit, & de litteris

teris

veris illis iudicium fieri, ut si probaretur, ab ipso fuisse scriptas, in quacunque civitate Episcopus degeret, si autem falsa fuissent probata, restitueretur Sedi suae. Hinc Vigilius conscientiam ictus, verens, ne Pontificatus Silverio adjudicaretur, eum sibi à Belisario traditum in insulam Palmariam, vel Pontiam Palmariae vicinam, deducendum curavit, ubi aut inedia consumptus, aut telo confossus, anno 540. XII. Kal. Jul. quinto Pontificatus anno inchoato, à miserrima ad felicissimam vitam migravit. (6)

Bar. an.
140. §. z.
Pag. §. z.

ANNOTATIONES.

(1) *Ex legitimo matrimonio ante susceptum; alias enim ad tante dignitatis gradum prorsus fuisset inhabilis:* Baronius ad an. 536. §. 123.

(2) Liberatus in Breviario cap. 22. Anastasius pag. 102. scribit, Silverium *natione Campanum* creatum Pontificem operâ Theodati Regis Gothorum ab eo corrupti pecuniâ. At Liberatus, qui, ut ait Baronius ad an. 536. §. 123. *his temporibus vixit, & Breviarium Historia sua scribebat*, nullam facit mentionem de vi Clero illata à Theodato, nec de pecunia eidem Theodato data ab Silverio. *Quod quidem*

dem crimen (adjicit Baronius) neque verisimile fit, dum illud ipsum Silverius Vigilio Sedis sue invasori in libello sententia, quem de ipsius damnatione conscripsit, potenter objiciat: quod haud puto adeo liberè facere potuisse, si ejusdem ipse reus extitisset.

(3) Hic nempe est Vigilus ille, qui Bonifacii II. adhuc superstitis se successorem creari obtinuit.

(4) Illi, qui licet recedentes in quibusdam ab ipsius Eutychis auctoris & capituli sui sententia, sequi tamen dedignantur Ecclesie Catholicae doctrinam, cuius caput est Christus in duabus naturis, id est in divinitate atque humanitate perfectus, tanquam sine capite remanentes, Acephali vocantur à Græcis, quos significantius nos Semieutychianos possumus appellare: Facundus Hermianensis lib. 1. Pro defensione trium Capitulorum cap. 5. apud Sirmondum Operum tom. 2. pag. 316. edit. Venetæ.

Alii alias afferunt hujus nominis causas; ut Leontius de Sectis actione 5. Liberatus cap. 9. Ado Viennensis in Chronico, Nicephorus lib. 18. cap. 45. Caterum constat, ut ad recitatum Facundi locum notat Sirmondus, Acephalos tandem, quæcumque sit origo, universè appellatos Monophysitas omnes, qui unam in Christo na-

Saudini Vitæ Pontif.

R

11.

iuram statuebant, & Synodum Chalcedonensem oppugnabant, licet inter se aliis aliis erroribus discreparent. Vide Baronium ad an. 433. §. 21.

(5) Roma capta est à Belisario duce Iustiniani Imperatoris anno 537. & Romanis Imperatoribus restituta, cum annos sexaginta Odoacri Herulorum, Theodorico eiusque successoribus Regibus Gothorum parvisset. Euagrius l. 4. c. 18. tom. 11. Bibl. Patrum pag. 1000.

(6) Liberatus cap. 22. mortem Silverii tribuit Vigilio, eumque inedia necatum refert: *Vigilius, ne Sede pelleretur, Belisario mandavit: Trade mihi Silverium, alioqui non possum facere, quod à me exigis. Ita Silverius traditus est duobus Vigili defensoribus & servis ejus. Qui in Palmariam insulam adductus sub eorum custodia defecit inedia.* Procopius Cæsariensis in Historia Arcana pag. 4. Silverii interfectorem facit Eugenium famulum Antoninæ uxoris Belisarii. Ita enim scribit de Antonina: *Fuit illi minister sceleris quidam ex famulis Eugenius nomine, qui & commissi contra Silverium piaculi satelles fuerat.* Nicolaus Alemanus in suis ad Historiam illam annotationibus pag. 4. observat, *Silverium non inedia, sed ferro, aut aliâ sanguinaria hominis arte confectum, & probat ex eo, quod Procopius huiusmodi facinus expres-*

fit his verbis, ἐγχαΐσαι μίαν, *piaculum patrare*, quâ phrasi semper uti solet ad significandam necem alteri illatam vi. Postea subjicit in hunc modum: *Illa de Vigilio Liberatus narravit animo in eundem non ita benevolo. Nam Africani ob confirmatam à Vigilio Quintam Constantinopolitanam Synodum de Tribus Capitulis, non solum scriptis eum lacessiverunt, ut Facundus Hermianensis; sed & epistolam sub ejus nomine ab hereticis confectam ipsi vulgârunt, & ad posteros transmiserunt, nempe Liberatus in Breviario, & Victor Tununensis in Chronico: ac denique anathemate impetere ausi sunt. Postremò Liberatus de nece Silverii scripsit, quæ ab aliis acceperat: Protopius verò horum testis fuit oculatus, Roma tunc degens, & apud Antoninam tanti sceleris artificem.*

LXI.

VIGILIUS.

ANNO CHRISTI 540.
JUSTINIANI 14. VITIGIS REG.

4.

VIGILIUM Joannis filium, Ro. Bar. an.
manum justum ac legitimum 540. §. 7.
R 2 Pon.

9. 11. Pontificem anno 540. fecit Clerus
 pag. §. 4. consensu suo, partim Belisarii poten-
 5. tiâ motus, partim studio pacis du-
 ctus. (1) Ille motatâ subito volun-
 tate, ut adimeret Theodoræ omnem
 spem obtinendi id, quod ei fuerat
 pollicitus, latum ab Agapeto in An-
 thimum aliósque Acephalos anathe-
 ma redintegavit. (2) Emissio etiam
 Bar. an. 546. §. ab Justiniano contra *Tria Capitula* edi-
 54. pag. cto restituit, ratus illis damnatis au-
 §. 6. 7. ctoritatem Concilii Chalcedonen-
 sis labefactari. (3) Re hâc, & blandi-
 tiis Theodoræ uxoris, de restitutio-
 ne Anthimi in Sedem Constantino-
 politanam sollicitæ, impulsus Justinia-
 nus Vigiliū accivit Constantinopo-
 lim. Eò cū venisset, perhonorifi-
 cè susceptus est. Interpellatus à
 Bar. an. 547. §. Theodora de promissa sibi Anthimi
 26. 40. restitutione, in proposito perseverans
 49. pag. §. 4. 5. 9. ei constanter obstitit, & anathema
 inflixit. (4) Theodorâ è vivis sub-
 latâ, magis magisque Pontificem
 pressit Imperator, ut ab eo expri-
 meret damnationem *Trium Capitulo-
 rum*, mirisque eum modis vexavit.
 (5) Propter quod ille conventum
 habuit septuaginta Episcoporum, in
 quo

quo multa contra *Tria Capitula* pro-
que *Tribus Capitulis* dicta sunt. Cum
cognovisset, ea posse damnari sine
ullo Chalcedonensis Concilii detri-
mento, damnavit misso ad Mennam
Antistitem Constantinopolitanum de-
creto, quod appellavit *Judicatum*, (6)
solicite monendo, ne per occasionem ali-
quam supradicta Synodus pateretur inja-
riam. (7) Hinc in spe fuit, se utri-
que parti satisfacisse, Græcis, quod
damnasset *Tria Capitula*, Latinis, quod
id fecisset, quoad videretur salvo
Chalcedonensi Concilio fieri posse Sed
contra, quam crediderat, evenit. Nam
Occidentem totum in se concitavit,
tanquam Concilii Chalcedonensis vio-
latorem, prorsus ut ab *Africanis An-*
*tistitibus synodali*ter recluderetur a Catho-
lica communione. (8) Sedandi tumul-
tus causâ *Judicatum* abrogavit, de-
nuntiâns, quia si quis Græcorum Episco-
porum usque ad universalis Concilii tra-
ctatum de istis Capitulis aliquid fecisset,
aut facientibus acquievisset, a commu-
nionem Sedis Apostolicæ alienus existeret.
(9) Tum excanduit Justinianus, &
edictum aliud contra *Tria Ca-*
pitula, instigante Theodoro Cæsari-

Petavius
tom. 4.
Theolo-
gie. dog-
mat.
pag. 88.

R 3

ensi,

ensi, emisit. Id ægrè ferens Vigilius, accitos ad se in Placidianam domum Græcos pariter, ac Latinos Episcopos admonuit, eum fore ab *Apostolica Sedis communione suspensum,*

Bar. an. *quicumque edictis Imperatoris consensum*
551. §. 2. *præberet.* (10) Tum Cæsar irā longius provehente iussit, Pontificem

15. Pag. §. 2. 14. in custodiam tradi; quod ille præ-

sentiens, in Ecclesiam S. Petri se recepit. Accepto per Cæsar's legatos Sacramento, se in ædibus Placidianis tutò futurum, eò rediit. Interjectis diebus cognito, quod præter datam fidem insidiæ sibi pararentur, salutem quæsit discessu subito.

Bar. an. 552. §. 8 Silentio noctis Chalcedonem trans-

11. 15. fretavit, & Ecclesiam S. Euphemie, Pag. §. 2. quò tutior esset, domicilio delegit.

Legati, qui illum Constantinopolim revocarent, statim, sed frustra ab

An. 553. Justiniano missi. Tantâ Vigili con-

§. 14. 20. stantiâ victus Cæsar edictum sustulit, 25. 27. & Pontifex Constantinopolim remi-

35. 47. gravit, & ad controversiam expediendam generali Concilio discepta-

Lab. tom tore utendum esse, uterque consen-

§. Conc. sit, eâ lege, ut par esset Orientalium pag. 340 & Occidentalium numerus, ut discipula-

ceptaretur ex æquo. At in eo, quod convenerat, haud mansit Justinianus. Nam Græcis tumultuantibus morem gessit, illudque, haud expectato Latinorum adventu, III. Nonas Majas Constantinopolim indixit. Concilio non solum interesse Vigilius recusavit, sed etiam edito, dum illud haberetur, *Constituto*, negavit *Tria Capitula* posse damnari. Damnata sunt nihilominus à Concilio: cujus sententiam ratam habere abnuens, in exilium missus est, nec antè revocatus, quàm *Tribus capitulis* damnatis Concilium confirmavit auctoritate suâ. (11) Ita finem fecit quæstioni, in qua modò hanc, modò illam partem amplexus diu animo fluctuaverat. (12) Romam postea ab Justiniano dimissus, cùm in Siciliam pervenisset, calculorum valetudine interiit anno Christi 555. & sexto decimo, quàm pro legitimo Pontifice habitus fuerat. Ejus corpus sui Romanam retulerunt.

Bar. an.
554. §. 1.
7. 12.
Pag. §. 2.
3. 4. 5

Bar. an.
556. §. 1.
Pag. §. 7.

ANNOTATIONES.

(1) Baronius ad an. 540. §. 4. 7. & 8. arbitrat, Vigilium post mortem Silverii abdicasse se Pontificatu usurpato malis artibus,

R 4

eun

eundemque postea ab Clero Pontificem electum, Pagius ad an. eund. §. 5. *Gratis assertur, aliquam abdicationem intervenisse, & sine ullo alicujus auctoris testimonio.*

(2) Baronius ad an. 540. §. 9. *Fuit ista planè mutatio dextera Excessi, & insigne miraculum, quo perspicuum factum est, Dei providentiâ Romanam Ecclesiam sollicitius gubernari, ut in quovis periculo constituta, sit penitus liberanda, & mirificâ quâdam transformatione, quos iniquos accepit, soleat mox reddere sanctos, ut iidem inherentes sacrae Petrae, super quam Christus suam fundavit Ecclesiam, ejusdem quoque consequantur robur & firmitatem.*

(3) Concilium Constantinopolitanum II. Oecum. V. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 568. *Predicta tria Capicula anathematizamus, id est Theodorum impium Mopsuestenum cum nefandis ejus conscripseris, & quæ impiè Theodoretus conscripsit, & impiam epistolam, quæ dicitur ibi, & defensores eorum.* De tribus hisce Capitalis orta est controversia, quæ studiis in magnum certamen exarsit, & annos amplius centum turbavit Ecclesiæ pacem. Hujus controversiæ originem ex Liberato cap. 23. & Euagrio lib. 4. cap. 38. ita persequitur Petavius tom. 4. Theologic Dogmat. lib. 1. c. 18. pag. 87. *Cum Pelagius Romana Ecclesiæ Diaconus*

nus ab Agapeto Constantinopoli relictus es-
set, ut Apocrisiarii munere fungeretur, ad
eum Palestina quidam Monachi ex Cœno-
bio S. Theodosii & Saba venerunt, rogan-
tes, ut quâ valebat apud Justinianum Im-
peratorem auctoritate, damnationem ab eo
impetraret Origenis. Quod ab eo facile ob-
tinnerunt: Nam & aliqui Theodoro erat
insensus Pelagius Cæsarea in Cappadocia E-
piscopo, Origenis studioso, qui Acephalo-
rum dogmata clam fovebat: atque apud
Imperatorem, ejusque conjugem Theodoram
omnia poterat. Pelagio itaque, ac Menna
Constantinopolitano Episcopo adnitentibus,
Justinianus Edictum adversus Originem
fecit, quo selecta quedam illius ex scri-
ptis capita damnavit. Hanc Origenis
damnationem agrè ferens Theodorus Cæ-
sarensis, vasrum illud excogitavit, ut
Imperatorem adduceret ad tria quedam
damnanda, quæ in Concilio Chalcedo-
nensi approbata videbantur. Primum
Theodori Mopsuesteni scripta, qui Ori-
genem acerrimè omnium impugnarat.
Erant enim ab illo multa impiè & here-
ticè passim edita, de quibus supra capite
undecimo fusè diximus. Tum ibi Edesse-
ni Epistolam ad Marim Persam, quâ
& Cyrillum, ejusque contra Nestorium
R S scripta

Scripta reprehendebat, & Theodorum Mopsuestenum magnis laudibus ornabat ac decessorem suum Rabbullam Edessenum suggillabat, quod eidem Theodoro publice anathema dixisset. De quo tamen Synodus Chalcedonensis pronuntiavit, ipsum Catholicum videri, eumque ab Dioscore, & latrociniali apud Ephesum conventiculo depositum, in integrum restituit, atque inter Episcopos assidere iussit. Tertio Theodoretum adversus Cyrillum commentarios, quibus Anathematismos illius confutabat.

Pluribus controversiam totam explicat Norisius differrat. De Synodo V, cap. 3. & seqq.

(4) S. Gregorius lib. 2. ep. 51. aliis 36. *Recordanda memoria Vigilius in Urbe Regia constitutus, contra Theodorum tunc Augustam, vel Acephalos damnationis promulgavit sententiam. Tunc Romana Urbs ab hostibus (Gothis Totila Rege, anno 546.) adita & captivata est. Totilam ejusque successorem Tejam subegit Narses, in Italiam missus ab Justiniano, atque ita finem anno 552. imposuit Regno Gothorum in Italia, quod ultra annos 60. prorogatum non est, cum coeperit anno 493. quo Odoacer periret, ut ait Pagius ad an. 552. §. 10.*

(5) Id testantur Italiae Clerici in epistola ad Legatos Francorum proficiscentes Constantinopolim, apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 407.

(6) *lia*

(6) Italiae Clerici in memorata epistola *Constitutum* appellant: Vigilus ipse in epistola ad Rusticum & Sebastianum apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 550. modò *Judicatum*, modò *Constitutum* vocat.

(7) In citata epistola Legatis Francorum, qui Constantinopolim proficiscebantur, ab Italiae Clericis directa, apud Labbeum tom. 5. Concil. pag. 407.

(8) Victor Tununensis in Chronico pag. 330. tom. 1. Antiquarum Lectionum Henrici Canisii.

(9) In memorata epistola Legatis Francorum ab Italiae Clericis directa, apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 408.

(10) In eadem epistola apud eundem Labbeum pag. 408.

(11) Est Concilium Oecumenicum V. Constantinopolitanum II. ab Justiniano, Vigilio consentiente, anno 553. convocatum. Convocationis causam præbère non solum *Tria Capitula*, sed etiam errores Origenis, qui tunc instaurabantur. Interfuere Episcopi centum & sexaginta quinque. In his tres Patriarchæ, Eutychius Constantinopolitanus, Apollinaris Alexandrinus, & Domnus Antiochenus. Eustochius Hierosolymitanus adfuit per legatos. Præfuit Eutychius Constantinopolitanus permissu Vigilii, qui semel atque iterum invitatus rogatusque, ut præsideret, recusavit, causatus Occidentalium Episcoporum paucitatem, cum frequentes ex Orientalibus Ecclesiis convenissent; siquidem pactum fueret;

ret;

rat, ut Concilium totidem Latinis atque Græcis Episcopis constaret. Octo numerantur Confessiones seu Collationes. Posito, probatōque, licere etiam mortuis anathema infligere, Origenes primū ejusque errores, ut est in Annalibus Baronii ad an. 553. §. 242. deinde *tria Capitula* condemnata sunt. S. Gregorius lib. 1. extremā epistolā 25. aliās 24. *Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo Epistola, quæ Iba dicitur, erroris plena reprobatur.* Theodorus personam Mediatoris Dei & hominum in duabus subsistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse convincitur, Scripta quoque Theodoreti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementia prolata refutantur. Nec ulla inde irrogata Concilio Chalcedonensi injuria. *Tria enim Capitula* in eo nec approbata nec reprobata sunt, deque iis actum est duntaxat post terminum Synodi, ut ait S. Gregorius lib. 3. epist. 10. hoc est, post actionem sextam, ideōque in Appendice Concilii Chalcedonensis, non in vero ac legitimo Chalcedonensis, Concilio, quod absolutum est actione sexta, ut à Norisio in dissertat. De Synodo quinta cap. 11. demonstratur, & indicatum est supra annotat. 4. ad S. Leonem Magnum. Quod item ex eo colligi licet, quod Oecumenicam V. Synodum confirmarunt etiam Vigiliū successores Pelagius I. Joannes

nes III. Benedictus I. Pelagius II. & Gregorius Magnus, ut est apud Petrum de Marca in dissertat. de Vigili decreto pro confirmatione quintæ Synodi, Norisium dissertat. cit. cap. 9. Nat. Alexandrum in Hist. Eccl. Sæc. VI. dissertat. 3. art. 3. Afri & Illyrici Episcopi secuti auctoritatem Pelagii I. ab obstinata *Trium Capitulorum* defensione cessarunt. Soli Istriae, Venetiae, & Liguria Episcopi negantes, illa citra Synodi Chalcedonensis injuriam posse damnari, in pertinacia manserunt, facto schismate, quod usque ad Sergium I. amplius annos centum duravit. Baronius ad an. 556. §. 16.

(12) Pelagius II. in epist. ad Episcopos Istriae, apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 622. *Si in Trium Capitulorum negotio aliud, cum veritas quaereretur, aliud autem, inventa veritate, dictum est, cur mutatio sententiae huic Sedi in crimine obijcitur, quæ à cuncta Ecclesia humiliter in ejus auctore veneratur? Non enim mutatio sententiae, sed inconstantia sensus in culpa est. Quando ergo ad cognitionem recti intentio incommutabilis permanet, quid obstat, si ignorantiam suam deferens verba permutet?*

Sententiam autem mutare Vigilio licuit, cum in *Trium Capitulorum* controversia non disceptaretur de Fide, sed de personis tantum. Pelagius I. epist. 10. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 798. *Quamvis*

vis

vis à transitu divae memoriae Theodora Augustae nullas de Fide quaestiones Ecclesiæ Dei in partibus Orientis, Deo miserante, formidet, sed quadam Capitula extra Fidem fuerint agitata. S. Gregorius lib. 2. epist. 51. aliás 36. In Synodo, in qua de Tribus Capitulis actum est, aperte liquet, nihil de Fide convulsus esse, vel aliquatenus immutatum, sed sicut scitis, de quibusdam ibi solummodo personis est actitatum. Et lib. 4. epist. 39. aliás 37. In ea (Synodo) de personis tantummodo, non autem de Fide aliquid gestum est, & de his personis, de quibus in Chalcedonensi Concilio nihil continetur, sed post expressos canones facta contentio, & extrema actio de personis ventilata est. Petrus de Marca in dissertat. De Vigili decreto pro confirmatione quintæ Synodi § 5. Quin etiam Vigilius in epistola, quam edimus, discretissime annotavit: in hac controversia non disputatum fuisse de Fide, sed de personis. Unde patet, liberam fuisse aliter atque aliter in hoc negotio censendi facultatem, sine ulla Christiana religionis injuria: ideoque Vigilius, qui suam aliquoties mutavit sententiam, de sola levitatis vel metus suspitione periclitari. A qua suspitione tamen abesse tantum debet, ut po-

tius

ius singularis prudentia laudem ex iis, quæ in hac causa gessit, consequi posse videatur.

Qui rerum Ecclesiasticarum sunt periti, non ignorant, duobus modis olim versari solitos fuisse summos Pontifices in questionibus propositis, quæ disciplinam respiciebant, vel summo jure, vel remisso. Huic temperamento & Canonum remissione locus erat, quando ob bonum unitatis, & pro resarcienda Ecclesiæ pace necessarium videbatur eâ clementiâ uti. Eam clementiam Græci οἰκονομία vocant, Latini eorum exemplo dispensationem, ut alibi ostendi (Lib. 3. de Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 13.) adductis veterum Patrum & Conciliorum testimoniis. Utroque agendi modo usus est in hac controversia Vigilius, nunc juris & Canonum vigore, nunc eorum remissione, Fidei & pacis Ecclesiæ studiosissimum se præbens. Observatum quidem est ab eruditis, Vigiliæ quæ videbatur, inconstantiam prudentiæ & maturo consilio esse tribuendam: sed non docuerunt, eum agendi modum à canonica disciplina pendisse.

Epistola verò, in qua Vigilius, referente Liberato cap. 22. Breviarii, dicitur duas in Christo damnasse naturas, resoluens

uens

vens totum Pape Leonis, vel supposititia est, ut docet Baronius ad an. 538. §. 15. vel scripta est ab eo, cum, Silverio adhuc superflite, nondum erat Pontifex legitimus. Ex quo enim cœpit esse verus Pontifex, nullus, ut ait Bellarminus lib. 4. de Rom. Pont. cap. 10. inventus est in eo aut error, aut erroris simulatio, sed summa constantia in Fide usque ad mortem, ut appareat cum ipso Pontificatu firmitatem Fidei cum accepisse, & de levi palea in solidissimam Petram commutatum fuisse. Quis enim, ut verbis utar Ennodii in Apologetico pro IV. Synodo, apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1343. sanctum esse dubitet, quem apex tanta dignitatis attollit, in quo si desint bona acquisita per meritum, sufficiunt, quæ à loci decessore præstantur? aut enim claros ad hæc fastigia erigit, aut qui eriguntur, illustrat.

LXII.

PELAGIUS I.

ANNO CHRISTI 555.

JUSTINIANI IMPERATORIS

29.

PELAGIUS Joannis Vicariani filius, Romanæ Ecclesiæ Diaconus, & Agapeti, Silverii, ac de
mam

mum Vigili Constantinopolitani apud Bar. an.
 Cæsarem *Apocrisarius*, anno 555 III 536. 9.
 Idus April assentiente Justiniano, 116. An.
 Pontificatum obtinuit. (1) Quod 555. §.
Tria Capitula damnasset, ita omnibus 10. 11.
 invisus extitit, ut tertius Italiâ totâ pag. §. 7.
 9. 10.
 reperiri Episcopus non potuerit, à
 quo consecraretur: *Illum enim, uti*
Chalcedonensis Synodi pravaricatorem,
detestabantur. (2) Itaque novo exem-
 plo ab Episcopis Perusino & Feren-
 tino atque Andrea Ostiensi Presby-
 tero consecrationem accepit. (3) Ep. 5. ad
 Quintum Oecumenicum Concilium Narsem,
 confirmavit, adeoque intentus fuit
 in curam sedandi tumultus, quem
 propter *Tria Capitula* in eo Concilio
 damnata excitaverant Antistites Oc- Bar. an.
 cidentis, ut non Africanos modò & 556. §.
 Illyricos Episcopos, sed Italos etiam 16. Pag.
 paucis exceptis ad damnationem *Tri- §. 7. 12.*
um Capitalorum impulerit. Hinc in
 suspicionem hæreseos Gallis venit:
 quam purgavit missâ ad Childeber-
 tum Regem Catholicæ Fidei pro Bar. an.
 fessione, damnatisque anathemate, 559. §. 7.
 qui desisterent ab doctrina Episto- Pag. §. 2.
 læ S. Leonis, & Concilii Chalcedo- Epist. 16.
 nensis. Mortuus est VI. Nonas Mar-
 Sandini Vitæ Pontif. S tiis

rii, anno 560. Pontificatum tenuit annos quatuor, menses decem, & dies duodeviginti.

ANNOTATIONES.

(1) Justinianus, cum Gothis Italiâ exactis quartum jam annum Româ potiturus, jus confirmandæ electionis Romani Pontificis, quod illi sibi usurpaverant, traduxit ad se. Quod etiam ejus successores usque ad Constantinum *Pogonatum* mordicus tenuerunt. Cogebant ii Pontificem recens electam certam pecuniæ vim, teste Anastasio in vita Agathonis pag. 140. sibi solvere pro electionis confirmatione, sine qua vetabatur obire munus suum. Ob id post mortem Vigilii trimestre fuit interregnum, & post mortem aliorum Pontificum multo etiam diuturnius. Fuit hic tertius Pontificis eligendi modus, quem fusiùs explicat Mabillonius Comment. in Ordinem Romanum cap. 17. pag. 112. ubi etiam observat, curam Romanæ Ecclesiæ tempore interregni committi solitam *tribus principibus Cleri ministris, scilicet Archipresbytero, Archidiacono, & Primicerio Notariorum*. Vide annotat. 1. ad Joannem IV. & annotat. 2. ad S. Agathonem.

(2) Norisius in Historica dissertat. de Synodo V. cap. 9. §. 1. pag. 677. ubi addit Anastasium falsò dixisse, *populum Romanum inde Pelagio insensum, quòd auctor* pub.

publicaretur malorum, quæ Vigilus Constantinopoli perpeffus fuerat. Nam Pelagius cum Vigilio, & pro Vigilio stetit, Synodi Quintæ congressus fugit, ac subscripsit Constitutum Vigilii, quo Synodus V. cassabatur, indeque in exilium expulsus fuit, & Tria Capitula, ut aut Tununensis, tempore Synodi constantissimè defendebat. Sed audiatur idem Pelagius *epist. 12 ad Childebertum Regem*: Ut autem nos diu tribulationes Constantino- poli pateremur, illa res fecit, quam breviter supra tetigimus &c. Non ergo Vigilii persecutionum auctor publicari poterat, sed socius. Quare coram populo in am- bone, nihil ab se contra Vigilium tenta- tum, jurejurando haud affirmavit, sed quòd nihil contra Synodi Chalcedonensis fidem in Trium Capitulorum damnatione ab se statutum fuisset.

(3) Nōrunt Eruditi, nomine Presbyteri sapè à veteribus significari Archipresbyte- rum, sicut Diaconi nomine Archidiacono- num.

LXIII.

JOANNES III.
ANNO CHRISTI 560.
JUSTINIANI IMPERAT. 33.

S 2

JO.

JOANNES III. qui alio nomine
 Bar. an. Catellinus dicebatur, (1) A.
 559. §. nastasii filius, Romanus anno 560.
 17. Pag. XV. Kal. Augusti Pontifex factus est.
 §. 3. Is appellationem Sagittarii Ebrodu-
 Bar. an. nensis, & Salonii Vappincensis Epi-
 570. §. scopi, à Concilio Lugdunensi II. de-
 23. pulsi Episcopatu, suscepit, & utrum-
 que restituit in dignitatem pristinam.
 Acerrimus fuit Synodi quintæ de-
 fensor, eamque ratam fecit auctori-
 tate suâ. Anno Pontificatûs ejus
 nono, Christi 568. novum in Italia
 Regnum Longobardi condiderunt.
 Bar. an. (2) Alboinus enim Longobardorum
 568. §. 2. Rex primus *invasit omnia usque ad*
 Pag. §. 2. *Tusciam, præter Romam & Ravennam,*
 Bar. an. (3) Regni que Sedem Ticini collocavit.
 572. §. 2. Pontifex anno 573. III. Idus Julii
 Pag. §. 2. obiit, cum annos duodecim, menses
undecim, dies sex & viginti Christianæ
 Reipublicæ præfuisset.

ANNOTATIONES.

(1) Euagrius l. 5. c. 16. tom. 11. Bibl. Patrum pag. 1011.

(2) Paulus Diaconus De Gestis Longobardorum lib. 1. cap. 9. *Certum est, Longobardos ab intacta ferro barba longitudine, cum primus Vinili dicti fuerint,*

ita postmodum appellatos. Nam juxta eorum linguam lang longam. Baert barbam significat. Consentit Otto Frisingensis lib. 2. de Gestis Friderici I. Imp. cap. 13. & Gunterus lib. 2. Alii dicunt secus. Vide annotationem 2. ad cap. 2. lib. 1. Chron. Casii. tom. 4. Script. rerum Italicarum pag. 251.

(3) Idem Paulus Diaconus De gestis Longobard. l. 2. c. 26.

Orientis Imperatores Romam exinde per Duces, Ravennam per Exarchos regere consueverunt. Exarchorum primus Longinus anno 568. ab Justino II. missus est post Narsetem evocatum Constantinopolim. Decimus sextus atque postremus fuit Eutychius ab Aistulpho Longobardorum Rege, Ravennâ captâ anno 752. expulsus, cum penes Constantinum Copronymum esset Orientis Imperium. Annos igitur 184. duravit Ravennæ Exarchatus, cujus fines ita describit Platina in Vita Stephani II. pag. 88. *Redditus uaque Romani Exarchatus quidquid Padum & Apenninum interjacet à Placentinis usque ad stagna Venetorum, & quidquid intra Isaurum flumen, Apenninum, & Adriaticum continetur,* Vide Petrum de Marca l. 3. de Concordia Sacerd. & Imp. cap. 10. §. 4. & Joan. Rubeum initio lib. 4. Hist. Ravenn.

Agilulphus Rex Longobardorum quartus, *debellatis, occisisque illis, quos ad-*

versarios passus esset, Regnum sibi stabilivit Italia: exceptis enim Româ atque Ravennâ cum aliis ad eas spectantibus locis, universa Italia ab Alpibus montibus Rhegium usque Calabria illi parebat: Baronius ad an. 591. § 41.

LXIV.

BENEDICTUS I.

ANNO CHRISTI 574.

JUSTINI II. IMPERATORIS 9.

BENEDICTUS Bonifacii filius, Romanus, qui ab Euagrio lib. 5. cap. 16. *Bonofus* appellatur, anno

Bar. an. 574. III. Nonas Junii in locum Jo-

573. §. 1. annis III. lectus inauguratusque est.

Pag. §. 2. Interregni tam diuturni causa fuere

Longobardi totam Italiam perturbantes. Benedictum insistentem decessorum vestigiis comprobasse Synodum Oecumenicam V. docet Norisius in Historica dissertat. de eadem Synodo cap. 9. § 3. Alia ejus gesta

Bar. an. ad posteros non pervenere. Anno

577. §. 1. 578 ante diem tertium Kal. Augusti

Pag. §. 2. decessit, & annos quatuor, menses

unum & dies duodeviginti Pontifex fuit.

XLV.

LXV.

PELAGIANUS II.

ANNO CHRISTI 578.

TIBERII CONSTANTINI
IMP. I.

PELAGIUS II. Vinigildi filius,
Romanus, anno 578 pridie Kal.
Decembris Romanæ Ecclesiæ præfi-
citur. *Hic ordinatur absque jussione Prin-*
cipis, eoquod Longobardi obsiderent Ci-
vitatem Romanam, & multa vastatio
ab eis in Italia fieret. (1) Permisit
Metropolitanam Sedem Aquilejen-
sem transferri Gradum, motus prece
& obsecratione humili Eliæ Archi-
Episcopi, qui significaverat, se Aquile-
jæ inter hostes Christianæ rei haud
tutò degere posse. Et quidem tantò
id libentius concessit, quantò magis
sperabat se concessione eâ concilia-
turum Romanæ Ecclesiæ Ducem
Schismaticorum. Sed eum frustrata
spes est. In ipso enim Gradenſi Con-
cilio, quod anno 579. præſente Lau-
rentio Presbytero Pelagii legato,
Elias ex duodevinti ſubjectis ſibi
Episcopis congregavit, ad manife-

Bar. an.
577. §. 2.
Pag. §. 3.Bar. an.
579. §.
12.

standam impetratam Sedis translationem, in ipso, inquam, Gradenſi Concilio idem Elias, quique aderant Schismatici Episcopi, se nunquam consensuros Concilio Oecumenico Quinto, *iterum jurarunt, vano eo praeſextu, ne Synodus Chalcedonenſis laederetur.* (2) Obſtinatè in incepto perſeverantes permulcere conatus eſt tum per legatos, tum per epiſtolas, quibus probat, *Tria Capitula* jure fuiſſe damnata, nec læſam ullo modo Synodi Chalcedonenſis auctoritatem. (3) At nihil profecit. Itaque Smaragdum Exarchum rogavit, ut eos coërceret poteſtate ſua, cogeretque ad officium redire. Hinc ad alia Eccleſiæ negotia animum convertit.

Bar. an. Siquidem cùm cognoviſſet, Joannem
587. §. 5. *Conſtantiopolitana Civitatis Antiſtuem*
6. 9. (cui ex admirabili ciborum abſtinen-
An. 518. tia cognomentum Jejunator fuit)
§. 14. *contra Deum, contra pacem Eccleſiæ, in omnium deſpectu & injuria Sacerdotum, modestiæ ac menſuræ ſuæ terminos exceſſiſſe, & illicitè in Synodo ſuperbum ac peſtiferum Oecumenici, hoc eſt Uni-verſalis ſibi vocabulum uſurpaſſe: omnia geſta ejusdem Synodi, præter illa, quæ illis*

illic de causa veneranda memoria Grego-
rii Episcopi Antiocheni sunt habita, va-
lidâ omnino districtione cassavit, distri-
ctissimâ illum increpatione corripuens, ut
se à novo & temerario superstitionis no-
mine cohiberet: adeò ut suum illi Dia-
conum, nisi tantum nefas emendaret,
procedere prohiberet. (4) Subdiaconis An. 588.
Siciliæ continentiae legem indixit, §. 48.
prohibens, ne in posterum uxorum
suarum notitiam haberent. (5) Om-
nium Pontificum primus tempora
per *Indictiones* in epistolis notavit.
Tantâ fuit in pauperes præsertim se-
nes liberalitate, ut eos domo suâ in
Xenodochium conversâ exciperet.
Regnavit annos undecim, menses duos, An. 590.
& dies decem, VI. Idus Februarii §. 2.
anno 590. morbo inguinum, qui Pag. §. 2.
per ea tempora passim grassabatur,
absumptus.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius Bibliothecarius in Vita
hujus Pontificis pag. 114.

Paulus Diaconus de Gestis Longobardo-
rum l. 3. c. 20. *Pelagius Romana Eccle-
sia Pontifex absque jussione Principis or-
dinatus est, eo quòd Longobardii Romam*
S S per.

per circuitum obsiderent, nec posset quisquam à Roma progredi. Unde habes, aliquando contigisse, ut Romani Pontifices sine Imperatoris aut Exarchi consensu inaugurarentur.

(2) Ita Norisius in dissertat. Hist. de Synodo V. cap. 9. §. 4. pag. 709. & ibid. pag. 705. *Illi Antistites, inquit, Aquilejensi Metropolitæ subiecti erant, cujus amplissima erat jurisdictio. Nam à Pannonia secunda usque ad Abduam in Insabria extendebatur. Continebat Rhetiam II. cujus Metropolis Sabia: Noricum, cujus primaria Urbs erat Tiburnia ad Dravum; complectebatur Istriam Forum Julium, ac Venetiam, qua provincia uno Istria nomine id temporis, ac in Sexta Synodo vulgò appellabantur. Idem cap. 10. secutus Baronium aliosque dicit, ex Schismate Aquilejensis Ecclesiæ Patriarchatum emersisse; adjicit, amplissimam esse Patriarchæ jurisdictionem. Venetias enim, nempe Marchiam Tarvisinam moderari usque ad Brixiensum confinia, insuper Forum Julium, Istriam, Noricum Ripense, Noricum Mediuerraneum, ac Rhetiam I. Ad extremum subiungit, Aquilejensem Patriarcham nunc Utini morari.*

(3) Pelagii II. Epistolæ tres ad Eliam Aquilejensem & Episcopos Istriæ extant apud Baronium ad an. 586. 9. 29. 37. 44. &

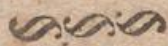
& apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 940. & 615. Tertiam *Librum* appellat S. Gregorius lib. 2. epist. 51. aliàs 36. eandemque nomine Pelagii II. scriptam ab eodem S. Gregorio, *cum esset adhuc Diaconus*, prodit Paulus Diaconus lib. 3. de Gestis Longobardorum cap. 20. Verba S. Gregorii hæc sunt: *Ut de Tribus Capitulis animis vestris, ablata dubietate, possit satisfactio abundanter infundi, librum, quem ex hac re sancta memoria decessor meus Pelagius Papa scripserat, vobis utile judicavi transmittere. Quem si, deposito voluntaria defensionis studio, puro vigilantique corde sæpius volueritis relegere, eum vos per omnia secuturos, & ad unitatem nostram nihilominus reversuros esse confido. Porro autem si post hujus libri lectionem in ea, quâ estis, volueritis deliberatione persistere, sinè dubio non rationi operam, sed obstinationi vos dare monstratis.* Vide Baronium ad an. 586. §. 7.

(4) S. Gregorius lib. 9. epist. 68. aliàs 70. *Procedere* est sacra facienti adesse. Vide Vincentium Cardinalem Petram in Comment. ad Constitutiones Apostolicas tom. 1. pag. 83.

(5) Gregorius Magnus, lib. 1. epist. 44. aliàs 41. ad Petrum Sicilia Subdiaconum: *Ante triennium Subdiaconi omnium Ecclesia*

clesia

clesiarum Sicilia prohibui fuerant, ut more Romana Ecclesia nullatenus suis uxoribus miscerentur. Et lib. 4. epist. 36. aliàs 34. ad Leonem Episcopum Catanensem, *Ex auctoritate nostri decessoris est isto modo prohibitum, ut eodem tempore hi (Subdiaconi) qui jam uxoribus fuerant copulati, unum ex duobus eligerent, id est aut à suis uxoribus abstinerent, aut certi nullâ ratione ministrare praesumerent.* A Romana ad alias Occidentis Ecclesias ea consuetudo permanavit, atque inde Subdiaconatus Ordo è minoribus eximi cœpit, & majoribus ac sacris annumerari. *Multum nihilominus, ut ait Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 16. tempus intercessit, antequam certâ & inviolabili lege inter sacros recensitus sit.* Etenim Petrus Cantor, qui vivebat anno 1200. relatus à Menardo in lib. Sacram. pag. 494. ait: De novo institutum est, Subdiaconatum esse sacrum Ordinem. Diffusè agit de Subdiaconorum continentia Lupus part. 4. Synodorum, Dissertat. 1. Proœmiali cap. 3. & Ludovicus Thomasinus De vet. & nova Ecclesiæ disciplina part. 1. l. 2. cap. 3. 61. 62. 63.

LXVI.

S. GREGORIUS I.
MAGNUS.

ANNO CHRISTI 590.

MAURICII IMPERATORIS 9.

VEnio nunc ad Gregorium primum, cui *Magno* cognomen facta indiderunt. Patrem habuit Gordianum senatorii generis, matrem Silviam sceminam sanctissimam, avum S. Felicem III. Pontificem Maximum. (1) Monachus fuit, Ordinis S. Equitii, an S. Benedicti, incertum diversitas tradentium facit. (2) Anno 590. III. Nonas Septemb. invictissimus Summi Sacerdotii honore auctus est. (3) Multa fecit egregia, sed hæc maximè illustria. Initio Pontificatus ad omnes Orientis Patriarchas epistolam dedit, cui pro illius ætatis more inseruit Fidei suæ professionem, confirmans se quatuor Concilia Oecumenica Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense, perinde ac quatuor Evangelii libros, suscipere, & quatum pariter Concilium, in quodam-

Bar. an.
581. §. 4.
Pag. §. 9.

Bar. an.
590. §.
3. 4.
Pag. §.
5. 7.

Lib. 1.
ep. 25.
aliàs 24.

damnata sunt *Tria Capitula*, venerari.
 (4) Quod Concilium, ut ab omnibus reciperetur, & pertinaces *Trium Capitulorum* defensores ab furioso incepto tandem abstinerent, laboravit intentissimâ curâ. Permisit Hispanis, ut unâ tantum immersione Baptismi Sacramentum administrarent.

Bar. an.
 591. §.
 29. 34.

5) Subdiaconos cælibes esse voluit. (6) Prohibuit ne Judæi vi compellerentur ad suscipiendam Religionem Christianam. Donatistas in Africa sese efferentes repressit. Sacramenti Confirmationis administrationem Presbyteris Sardiniæ indulgit.

An. 595.
 §. 27. &
 legq.

(7) Joannem Jejunatorem Episcopum Constantinopolitanum, quod Patriarchæ *Oecumenici* titulum usurparent, acriter reprehendit, ejusque audaciam ac temeritatem non solum scripto, sed etiam exemplo increpavit. Nam rejecto *superstitioso Universalis* (8) vocabulo, se in epistolis *Servum servorum Dei* omnium primus inscripsit. Cyprianum quoque, qui Jejunatori successerat, ejusque vestigia ingressus *Oecumenici* nomen affectabat, in ordinem redigendum curavit. Anglos per Augustinum aliosque sanctos vi-

Jo. Diaconus
 l. 2. c. 1.
 Lib. 7.
 epist. 4.

ros

ros perduxit ad Catholicam Fidem. Ratum iussit esse baptismum ab hæreticis expresso Sanctissimæ Trinitatis Nomine collatum. (9) Instituit Cantum Ecclesiasticum, quem ab eo dicimus *Gregorianum*. In Canone apposuit: Diésque nostros in tua pace dispone, atque ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas grege numerari. (10) *Festum S. Pauli post festum S. Petri voluit observare* (11) Quatuor habitis Romæ Synodis confecit Ecclesiæ negotia, quæ plurimorum videbantur maturanda consilio. Viduas, pupillos, pauperes omnes juit alacriter. (12) Ejus precibus liberatum ab gehenna Trajanum Imperatorem, tradidit Paulus & Joannes Diaconi. (13) Summa in ejus aula eluxit integritas. Namque eos apud se esse minimè patiebatur, quorum mores abhorrent à suis. Sic se gerendo effecit, ut talis esset tunc penes Urbem Romam Ecclesia, quam hanc fuisse sub Apostolis Lucas, & sub Marco Evangelista penes Alexandriam Philo commemorat. Postquam Sedem Catholica & Apostolica sancta Romana Ecclesia annis tredecim,

men-

Bar. an.
604. §.
37. Pag.
6. 2.

Jo. Diac.
l. 2. c. 12.

Idem l.
4. c. 68.

mensibus sex, & diebus decem, detestris pariter ac operibus felicissimis illustravit, anno 604 quarto Iduum Martiarum à carnis corruptione subraetus est, incorruptionis perpetuae gloria sublimandus. Ita enim, ut ait S. Ildesphonsus Toletanus de Script. Eccl. cap. 1. cunctorum meritorum claruit perfectione sublimis, ut exclusis omnibus illustrium virorum comparationibus, nihil illi simile demonstret antiquitas. Vicit enim sanctitate Antonium, eloquentia Cyprianum, sapientiâ Augustinum (14).

ANNOTATIONES.

(1) Ut Hieronymus S. Damaso, Prosper S. Leoni; ita Gregorius Pelagius juniori in scribendis epistolis adiutor fuit, Monachi Congregationis S. Mauri in vita S. Gregorii lib. 1. cap. 6.

(2) Mabillonius tum in Præfat. ad Sac. I. Benedict. §. 8. tum Analectorum tom. 2. dissertat. de monastica vita Gregorii illum Ordini suo Benedictino adjudicat. Baronius S. Equitii regulam professum fuisse contendit, ad an. 581. §. 8. Hujus sententiam non solum Henschenius & Papebrochius in Commentario prævio ad vitam S. Gregorii §. 3. apud Bollandum tom. 2. Martii pag. 123. amplectuntur: sed etiam Basnagius ad an. 581. §. 8. qui nullam alioquin Baronio adversandi occasionem in. tit.

mittit, affirmans, Mabillonium *ne verosimilibus quidem argumentis* uti ad probandam sententiam suam. Dissentit ab omnibus Thomassinus de vet. & nova Ecclesiæ disciplina Part. 1. l. 3. cap. 24. & nullius peculiaris Ordinis regulæ addictum facit.

Arnoldus Wion in argumento Libri 2. Ligni vitæ: De Pontificum Benedictinorum numero non parva est inter Historicos controversia. Quidam namque, qui rectius senserunt, iique potiores, viginti quatuor, aut viginti quinque, vel viginti sex fuisse, rectè affirmarunt. Trithemius noster de Viris Illustribus Ordinis Benedictini lib. 1. cap. 5. & lib. 4. cap. 20. octodecim cognoscit, qui tamen & alibi aliquoties viginti quatuor fuisse fatetur. Petrus à Bugiano, Pontificibus Ordinum Camaldulensis, Cisterciensis, & Celestini exclusis, leguimos triginta septem, novem verò Schismaticos cum Francisco Juanez; Gonsalvo Illescas, & Hieronymo Plata, & aliis fuisse contendit. Omnium autem, quos reperire potui, exactissimâ discussione factâ, eorum opinionem sic conciliandam arbitrarer, ut dicamus cum Trithemio Pontifices, Sanctos videlicet, Ordinis D. Benedicti, quorum locus professionis constat, fuisse numero octodecim, scilicet.

Sandini Vitæ Pontif. T S. Gre-

S. Gregorius I. Monachus S. Andree Romæ.

S. Bonifacius IV. S. Sebastiani Romæ

S. Adeodatus, S. Erasmi Romæ.

S. Agatho, S. Hermetis Panhormi.

S. Stephanus III. S. Benedicti Casini.

S. Stephanus IV. S. Chrylogoni Romæ

S. Paschalis I. S. Stephani Romæ.

S. Gregorius IV. Fossæ Novæ, Terracinæ.

S. Leo IV. SS. Silvestri & Martini Romæ.

S. Leo V. de Brandalo.

S. Leo IX. Tullensis.

S. Stephanus X. dictus IX. Casini.

S. Gregorius VII. SS. Petri & Pauli Cluniaci.

S. Victor III. S. Trinitatis Cavæ

S. Urbanus II. Cluniaci.

S. Paschalis II. S. Laurentii Romæ.

S. Gelasius II. Casini.

S. Urbanus V. Cluniaci.

Nam adjectis aliis, qui inter Sanctos non computantur, plures fuisse, quam octodecim, ex Platina, Panvinio, aliisque historicis, & ipsomet Trithemio constat. Libro enim tertio cap. 261. Gregorium II. & in Chron. Hifaug. Leonem IX.

IX. addit, de quibus in quarto libro nullam mentionem egit. Annumerantur & à Platina Paschalis I. & à Panvinio Johannes IX. quos Trithemius prætermisit, qui tamen ab omnibus historicis Monachi fuisse probantur. Adducuntur & ab aliis alii, qui Trithemium omnino fugerunt. Quod ipsum diligenter attendens, cum recensuisset Pontifices ab ipso relatos sic in conclusione lib. 4. cap. 20. loquitur: Hos ego Romanos duntaxat Pontifices ex Ordine S. Benedicti certò reor assumptos, quanquam possibile sit, fuisse & alios, quorum professionis titulos Chronographi transissent. Hac ille. Connumeratis verò ad præfatos octodecim alios septem Pontificibus Sanctis, Ordinis quidem D. Benedicti, ut affirmant, sed quorum professionis locus ignoratur, nupote

S. Benedicto I. Monacho.

S. Benedicto II.

S. Gregorio III.

S. Gregorio IV.

S. Pelagio II.

S. Gregorio VII.

S. Zacharia.

omnino numerus ille Pontificum sanctorum viginti quinque insurget, qui ab omnibus fere historicis adducitur. Numerum autem hunc de Pontificibus Sanctis

T 2

etis

Etis solis, & non aliis debere intelligi, nos veterum monumentorum, illius præsertim, quod in fine Chronici Casinensis reperitur, docet auctoritas. Sic enim habet: Joannes Papa XXII. fecit extrahi Canonizatos de Ordine & Regula Sanctissimi Benedicti ex libris summorum Pontificum, & reperit, quod à tempore dicti Patris usque ad tempus suum fuerant infra scripti.

Romanæ Sedis Pontifices XXV. &c. Quibus si adjungantur & Pontifices non Sancti, qui à Bugiano & nonnullis aliis produntur, fortassis etiam major numerus reperietur, quàm qui ab ipsis adducitur.

*Angelus de Nuce dissertat. De Pontificibus Benedictinis inserta tomo 4. Scriptor. Per. Italic. pag. 533. ait, universim eos fuisse complures. Duo præmittit, præbâtque unum, consuevisse olim Pontificem eligi ex Clero Romano, videlicet usque ad an. 891. quo Formosus Episcopus Portuensis factus est summus Pontifex: alterum, eundem Clerum magna ex parte fuisse *Benedictinum*: Ex quibus concludit, Pontificem ex Benedictinis eligi sæpe contigisse.*

Gregorius XV. Constitutione 6. Ex sacro S. Benedicti Ordine tot ad summi Apostolatus apicem evectos fuisse constat, ut longâ & continuatâ multorum sæculorum serie

serie Ecclesia ipsa nullos alios, quàm Familia Benedictina Alumnos, Summos Pontifices habuerit. Vide annotat. 2. ad Silvestrum II.

(3) Pontifex ingenti totius Cleri & populi consensu electus per epistolam Marciano Imperatori persuadere conatus est, ne electionem suam ratam haberet. Cùm res non successisset, latebras quasivit. Sed *indicio columnæ fulgidæ super se jugiter à Calo pendentis agnoscitur, capitur, irahitur, & apud B. Petri Apostolorum Principis templum summus Pontifex consecratur.* Joan. Diaconus in ejus vita lib. 1. cap. 39. 40. 44. Vide Thomassinum De vet. & nova Ecclesiæ disciplina part. 2. lib. 2. cap. 16. §. 7. 8.

S. Petrus Damianus in disceptatione Synodali inter Regium Advocatum & Ecclesiæ Defensorem, apud Baronium ad an. 1062. §. 27. *Quod autem B. Gregorio legitur adhibuisse Mauricius Imperator assensum, & perpauci alii Principes aliis promovendis, hoc dictavit perturbatio temporum, & tempestas horrenda bellorum.*

(4) Hujus consuetudinis meminit Gregorius lib. 9. epist. 52. *Hinc est, ut quoties in quatuor precipuis Sedibus Antistes ordinantur, synodales sibi epistolas vicissim mittant, in quibus se sanctam Chalcedonensem Synodum cum aliis ge-*

T 3

nera-

neralibus Synodis custodire fateantur.
Vide Cap. *Sancta* dist. 16. Joan. Diaconum in vita S. Gregorii l. 4. c. 23. annotat. 5. ad Leonem Magnum, & annotat. 11. ad Vigiliam

Idem S. Gregorius lib. 6. epist. 37. & lib. 8. epist. 42. ad Eulogium Episcopum Alexandrinum primus omnium usurpavit formulam hanc: *De Petri Sede*, seu *Cathedra loqui*; uti narrat Launojus lib. 3. epist. 5. num. 7. & 41.

(5) Id legitur in Gregorii epist. 43. alias 41. lib. 1. ad Leandrum data. Gregorii auctoritatem secuti sunt Patres Concilii Tolerani IV. can. 6. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 1706. Vide D. Thomam 3. part. quaest. 66. art. 8.

(6) Pelagius II. triennio ante legem calibatus Subdiaconis Siciliae ex more Ecclesiae Romanae indixerat, ut dictum est loco suo: quique uxores haberent, eos iusserat separari. Id Gregorio visum est *durum atque incompetens*, ut ipse lib. 1. epist. 44. alias 42. scribit. Quare decessoris sui decretum ita temperavit, ut permitteret Subdiaconis matrimonio junctis uxores retinere sub ea conditione, ne sacris unquam Ordinibus initiarentur. Deinde prohibuit, ne in posterum Episcopi Subdiaconum ullum ordinarent, nisi qui calibem vitam agere vellent. Heterodoxi effutunt, legem hanc de calibatu ministrorum sacrorum ab eodem Gregorio abrogatam fuisse: quia cum paulò post iussisset ex piscina sua

pisc.

pisces capi, sex millia occisorum infantium capita à piscatoribus extracta fuerint, quam eadem ex occultis fornicationibus & adulteriis Sacerdotum ortam intelligebat. Verum hæc tota fabella quàm est sine argumento! Epistola siquidem illa S. Udalrici Episcopi Augustani ad Nicolaum Pontificem, ex qua id illi asserunt, subditiua est. Namque scripta dicitur aut ad Nicolaum I. aut II. Ille annis amplius viginti decessit, antequam S. Udalricus nasceretur, referente auctore vitæ S. Udalrici: hic verò nonnisi anno primo & octogesimo post mortem S. Udalrici Pontifex factus est. Guilielmus Cave, & Casimirus Oudinus, duos comminiscuntur Udalricos Episcopos Augustanos, alterum Nicolao I. coævum, cui memoratam epistolam tribuunt, alterum Nicolai ætate posteriorem. Sed nullam hujus commenti rationem, aut testem asserunt. Vide Baronium ad an. 591. §. 19. 21. Bonam lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 16. & Ludovicum Vincentium Gotti in colloquiis Theologico - Polemicis colloquio XI. ex iis, qui sunt de cælibatu sacrorum ministrorum, num. 6.

(7) Extréma epist. 26. aliàs 3. lib. 4. Hinc Gregorius in aliquorum reprehensionem incurrit. Sed injuriâ. Etenim Concilia Oecumenica duo, Florentinum in decreto unionis Armenorum, & Tridentinum sess. 7. can. 3. *De Confirmatione* docent, *Confirmationis ordinarium ministrum esse solum Episcopum*. Ex quo Baronius ad an. 594. §. 15. & Bellarminus lib. 4. de

Rom. Pont. cap. 10. concludunt, *posse extraordinarie etiam non Episcopum esse ministrum hujus Sacramenti.* Quem locum satis expressit Natalis Alexander Sac. II. dissertat. 10. §. 14. & 21.

(8) Non *Pontificis*; quod scripsisse Joannem Diaconum dicunt ex dolo & mendacio compositi Magdeburgenses Cent. 6. cap. 7. §. *de consociatione* pag. 213.

Vide Monachorum S. Mauri præfationem in epistolas S. Gregorii §. 11. Launojum l. 1. epist. 4. & Bellarminum lib. 2. De Romano Pontifice cap. 31.

(9) Epist. 67. lib. 11. aliàs 61. lib. 9. ea de re consultus ab Episcopis Hibernia. Haud dissimilem quæstionem sæculo sexto decimo agitatam refert Maldonatus Disputat. de baptismo quæst. 4. *Merito, inquit, disputatum est à viris doctis de baptismo Calvinistarum, nec desunt qui putant non esse verum.* Deinde utriusque partis argumenta recenset. Controversiam dirimit Pius V. pronuncians, eos, qui à Calvinistis baptizati sunt, verum Baptismi Sacramentum suscepisse.

(10) Joannes Diaconus in Vita S. Gregorii lib. 2. cap. 6. & 17. Id ipsum docet Beda lib. 2. Hist. Eccl. Gentis Anglorum cap. 1.

S. Aldhelmus De laudibus Virginitatis cap. 23. tom. 13. Bibl. Patr. pag. 44. *Quas (Agatham, & Luciam) præceptor noster Gregorius in canone quotidiano, quando Missa*

Missarum solennia celebrantur, pariter copulasse cognoscitur, hoc modo in catalogo Martyrum ponens: Felicitate, Anastasia, Agatha, Lucia, quatenus nequaquam litterarum serie sequestrentur, quæ contribuli populo apud Siciliam genita, simul celesti gloriâ gratulantur. Vide annotat. 6. ad Gelasium I.

Walafridus Strabo *De rebus Ecclesiasticis* cap. 22. tom. 15. Bibl. Patr. pag. 192. 193. *Traditur denique B. Gregorium, sicut ordinationem Missarum & Consecrationum; ita etiam cantilena disciplinam maxima ex parte in eam, quæ hætenus quasi decentissima observatur, dispositionem perduxisse, sicut & in capite Antiphonarii commemoratur. Et paulò post: Gregorius verò augmentavit in precatone Canonis: Diésque nostros in tua pace disponas. Ubi quidam volunt intelligi, totam ab eo loco Canonis consequentiam usque in finem per illum fuisse compositam. Cui sensui repugnare videtur, quod passio Domini, quam Alexander eidem precatoni inseruit, post hos versus habetur. Unde nonnulli credunt, non amplius Gregorium, quàm illas tres petitiones, id est, pro pace temporum, & ereptione ab æternis suppliciis & consortio Sanctorum obtinendo, & prioribus superaddidisse statutus.*

Micro-

Micrologus cap. 57. tom. 18. Bibl. Patr. pag. 489. *Major Litania à beato Gregorio Papa primo pro pestilentia ipsius temporis instituta est, qui & Joanni Episcopo Ravennati scribens diem Litaniae tempus cineris & cilicii appellat.* Vide Bonam lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. § 20.

(11) Micrologus cap. 42. tom. 18. Bibl. Patr. pag. 485.

(12) Monachi Congregationis S. Mauri in vita S. Gregorii l. 3. c. 9. §. 6. *Cum multoties jam de effusa in omnes S. Gregorii liberalitate verba fecerimus, operae pretium est, paucis ostendere, quae tunc essent Ecclesiae Romanae opes, unde ad sumptus tanta & penè immensos hauriret. Multa & maxima jam à priscis temporibus latifundia possidebat in toto Orbe Christiano Ecclesia haec ceterarum Princeps, quae S. Petri patrimonium vocabantur. Nota sunt ex sancti Pontificis epistolis Africanum; Siculum multiplex, in ex Epist. 44. lib. 1. & ex plurimis ad Sicilia defensores & rectores missis manifestum est, Corsicum, Dalmaicum, Gallicanum.*

(13) Uterque in vita S. Gregorii, alter cap. 27. alter cap. 44. libri 2. Uterque tamen falsò. Gregorius enim lib. 4. Dialog. cap. 44. & lib. 34. Moralium cap. 16. docet, poenas inferni esse aeternas, nullam ef-

se in inferno redemptionem, nec orandum pro hominibus impiis, & sine baptismo vitæ functis. Talem constat fuisse Trajanum, Christianorum tortorem crudelissimum. Oratio autem *De iis, qui in fide dormierunt* apud S. Joan. Damascenum, in qua §. 16. invenitur mentio Trajani ex inferis liberati, subdititia est, idque ostendunt Bellarminus lib. 2. De Purgatorio cap. 8. Nat. Alexander dissertat. 1. in Hist. Eccl. Sæc. II. Michael le Quien dissertat. 5. ex iis, quas præposuit tomo I. Operum S. Joan. Damasceni. Vide Cardinalem Lambertinum De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 3. cap. 10. num. 6. & 7.

D. Thomas in Suppl. quæst. 71. art. 5. ad 5. *De facto Trajani potest probabiliter estimari, quod precibus B. Gregorii ad vitam fuerit revocatus, & ita gratiam consecutus sit, per quam remissionem peccatorum habuit, & per consequens immunitatem à pœna; sicut etiam apparet in omnibus illis, qui fuerunt miraculose à mortuis suscitati, quorum plures constat idololatrias & damnatos fuisse. De omnibus talibus enim simpliciter dici oportet, quod non erant in inferno fixaliter deputati, sed secundum presentem propriorum meritorum justitiam. Secundum autem superiores causas, quibus prævidebantur ad vitam revocandi, erat aliter de iis disponendum.*

Vel

Vel dicendum secundum quosdam, quod anima Trajani non fuit simpliciter à reatu pœnæ aternæ absoluta, sed ejus pœna fuit suspensa ad tempus, scilicet usque ad diem judicii. Nec tamen oportet, quod hoc fiat communiter per suffragia, quia alia sunt, quæ lege communi accidunt, & alia, quæ singulariter ex privilegio aliquibus conceduntur, sicut alii sunt humanarum limites rerum, alia divinarum signa virtutum, ut Augustinus dicit in libro De cura pro mortuis agenda.

(14) *Petrus Diaconus familiarissimus Gregorii, cum quo quatuor Dialogorum libros disputaverat, apud Joan. Diaconum in vita ejusdem Gregorii lib. 4. cap. 69. dicit, super ejus caput se Spiritum Sanctum in similitudine columba tractantis frequentissime perspexisse.*

LXVII.

SABINIANUS.

ANNO CHRISTI 604.

PHOCÆ IMPERATORIS 3.

Bar. an.
593. d.
25. SABINIANUS Boni filius, Volaterranus, S. Gregorii Diaconus, & apud Mauricium Imperatorem Apro-

Apocrisiarius, anno 604. Idibus Septembris eidem Gregorio subrogatus est, referente Anastasio Bibliothecario, & Paulo Diacono de Gestis Longobardorum lib. 4. cap. 30. (1) Nicephorus Callistus, qui multò post vixit, lib. 18. cap. 56. Gregorio Innocentium suggerit. Sabinianum *Campanarum* usum invenisse, scribunt aliqui. (2) Sigebertus in Chronico narrat, eum ab decessore suo Gregorio per nocturnum visum ob liberalitatem & avaritiam ter frustra objurgatum, quartâ demum vice graviter in capite percussum, haud ita multò post expirasse. (3) Ego libens crediderim, eum naturalem mortem obiisse. Obiit autem anno 606. VIII. Kal. Martias, cùm *annum, menses quinque, & dies novem* Pontificatum gessisset.

An. 604.

§. 54.

Pag. §. 3.

4. Pag.

116.

Bar. an.

605. §. 8.

Pag. §. 3.

ANNOTATIONES.

(1) Cur Diaconis sæpius, quàm Presbyteris Pontificatus traderetur, ea causa fuisse dicitur, quia Diaconi res Ecclesiæ non temporales modò, sed etiam spirituales noverant supra cæteros, & cùm omnia in potestate haberent, in universorum animos facile influebant. Num vero Diaconus

Pon.

Pontifex creatus prætermisso Presbyteratû Ordine consecraretur, ambigit Mabillonius cap. 18. Comment. in Ordinem Romanum tom. 2. Musei Italici pag. 119. *Qua de Episcoporum*, inquit, *Ordinatione per saltum in superiori capite præmissum, quoddam secundæ quæstionis præjudicium est, Romanæ Sedis electum, si quando ex Diaconis creabatur, prætermisso Presbyteri gradu Pontificem fuisse ordinatum id autem conjicitur ex altero libello nostro, in quo, ubi de Pontificis electione mentio fit, hæc leguntur.* Eligitur unus de Cardinalibus, de qualicunque titulo fuerit: tantum ut à præcessore sit Pontifice ordinatus, aut Presbyter, aut Diaconus, nam Episcopus esse non poterit. *At vero in ejusdem electi consecratione nullum est discrimen electi Diaconi aut Presbyteri, sed una eadèmq; pro utroque præscribitur Ordinatio.* Hanc conjecturam roborat exemplum Constantini contra Stephanum III. aliis IV. pro Pontifice se gerentis, qui cum ex Laico à factiosis electus fuisset, à Georgio Episcopo Prænestino primum Clericus, deinde altero die Subdiaconus atque Diaconus, ac demum adveniente die Dominico Pontifex ab eodem Georgio & aliis duobus Episcopis, Eustratio Albanensi, & Citonato Portuensi consecratus est, *ut tradit Anastasius*

*stasus, nullâ Presbyterii commemoratio-
ne factâ. In eandem sententiam Mabil-
lonius duo alia affert legitimorum Pon-
tificum exempla, Valentini, & Nico-
lai I.*

Quod autem in his casibus consecratio
in Presbyterum omiſſa fuerit, nulla alia
reddi ratio potest, niſi conjectura Æneæ
Episcopi Parisiensis, cujus hæc sunt verba
in libro adversus objectiones Græcorum
cap. 219. apud Lucam Dacherium tom. 7.
Spicilegii pag. 114. *Fortè illi, qui istin-
ſce Ordinationi assentiunt, hoc intelligi
volunt, quia qui benedictione Pontificali
perfungitur, reliquarum benedictionum ho-
nore decoratur: sive quia in consecratione
Corporis Christi & Sanguinis officium Præ-
sulis ac Presbyteri mysticè unitur. Sicut e-
nim in terrarum Rege diversa dignitates
adscribuntur: nam Imperatores ex Consu-
libus creati, propter regale commercium
quondam non mittebant, nec mutabant
Consulis & Patritii nomen; ita credi potest,
quod in sublimitate majoris Pontificis
consistat etiam honor minoris Sacerdotis.
Forſitan autem illi, qui de Diacono or-
dinant Episcopum, prætermiſſâ benedi-
ctione Presbyterali, assertioni B. Hiero-
nymi in epistola loquentis ad Titum ex
parte concedere videntur, qui officium
Presb*

Presbyteri in aliquo comparticipari affirmat ministerio Episcopali.

Quo vero tempore, subjicit Mabillonius mos iste mutatus sit, non satis exploratum habetur. Jam contrarius ritus invaluerat saeculo undecimo, quo tempore Hildebrandus Archidiaconus, post Alexandri II. obitum electus, infra hebdomadam Pentecostes in Presbyterum ordinatus est, & in natali Apostolorum in Romanum Pontificem consecratus. Unde sub initia saeculi duodecimi Gelasius secundus ex Diacono item electus, non ante Pontifex consecratus fuit, quam Presbyter ordinatus. Rem narrat testis oculatus nomine Pandulphus in libro de Romanis Pontificibus - - - Ex his manifestum est, Gelasium (quod de Gregorio etiam modò notabamus) seorsim accepisse Sacerdotii gradum ante Pontificatum: atque ita tempore intermedio Nicolaum I. inter & Gregorium VII. ordinationem per saltum abrogatam fuisse in Ecclesia Romana.

(2) Polydorus Vergilium lib. 6. De rerum inventoribus cap. 12. Genebrardus in Chron. ad an. 604. pag. 474. Panvinius in Epitome Rom. Pontificum pag. 27. quos sequitur Ciaconius: Sed nullo testimonio freti. Ab aliis creditum est, *Campanas* à S. Paulino Nolano Episcopo, qui initio Saeculi

li V.

li V. floruit, Nola primum adinventas & usurpatas, ac proinde ab Urbe quidem Nola *Nolas*, à Campania autem Italiae provincia, in qua ea Urbs est, *Campanas* dictas. At nullus antiquorum, qui de S. Paulino scripserunt, admirabilem hanc ejus inventionem, quod ego quidem sciam, laudavit. Et *Nola* pro tintinnabulo usurpari putatur à Quintiliano lib. 8. cap. 6. *In cubiculo nola*. Vixit autem Quintilianus sub Domitiano tribus ferè sæculis ante Paulinum. Itaque nondum compertum est, à quo primum *Campanæ* inventæ, cujusve operâ & auctoritate usui Ecclesiæ esse cœperint. Id tamen constat, *Campanas* sæculo nono in Ecclesia Occidentali usurpatas fuisse. Baro-
nius enim ad an. 865. §. 101. ex Scripto-
ribus rerum Venetarum refert, Ursam
Participatium Duce[m] Venetorum eodem
anno 865. primum omnium dono misisse
Michaëli Orientis Imperatori duodecim
Campanas, quas in turri ad S. Sophiam
collocavit. Vide Bonam lib. 1. Rer. Litur-
gic. cap. 22.

(3) Nihil tale quispiam antiquorum
de vita & miraculis S. Gregorii scriben-
tium, ne quidem Joannes Diaconus, qui
tamen finem lib. 4. ejusmodi vindictæ
exemplis per 12. capita deductis imple-
vit. Mirum proinde est, fabula isti à
Sigeberto temerè relata fidem adhibuisse
Sandini Vitæ Pontif. U Baro.

Baronium. Papebrochius in Conatu apud
Bollandum tom. 8. Maji pag. 92.

LXVIII.

BONIFACIUS III.
ANNO CHRISTI 607.
PHOCÆ IMPERATORIS 6.

Bar. an.
606. §.
1. 2. 3.
Pag. §.
2. 4.

BONIFACIUS III. Romanus,
patre Joanne Cataudioce natus,
sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus,
anno 607. XI. Kal. Martias Pontifex
renunciatus est. Duo memorabilia
hunc fecisse invenio: unum, quod
habito in æde S. Petri duorum &
septuaginta Episcoporum Concilio
sub anathematis pœna cavit, ne agi-
liceret de successore Pontificis Ro-
mani, & cujusvis Episcopi, nisi
post diem tertium ab ejus morte: al-
terum, quod obtinuit à Phoca Im-
peratore, ut nomen Episcopi *Oecum-
nenici* seu *Universalis* esset unius Pon-
tificis Romani, atque ita frangeret
turbulentam Cyriaci Episcopi Con-
stantinopolitani temeritatem, qui sibi
tale nomen arrogabat. (1) Anno
607. IV. Idus Novembris exiit è vi-
ta

ta mense Pontificatus octavo, die altero
& vicesimo.

ANNOTATIONES.

(1) Paulus Diaconus de Gestis Longobardorum lib. 4. cap. 37. *Hic (Phocas) regnante Papa Bonifacio, statuit, sedem Romanae & Apostolicae Ecclesiae caput esse omnium Ecclesiarum, quia Ecclesia Constantinopolitana primam se omnium Ecclesiarum scribebat.* Baronius ad an. 606. §. 2. *Insensus Cyriaco Phocas id Imperiali edicto sancivit: & §. 6. Quod ergo expetit à Mauricio Gregorius, & non obtinuit, ut vanum hominem, titulum sibi indebitum usurpantem compesceret, hoc à Phoca obtinuit Bonifacius, ut coerceret Cyriacum sibi inconcessa summeniem.* Sic igitur edictum Phocae non de-
dit primatum Ecclesiae Romanae, sed illi tantum jure competere nomen Oecumenici iudicavit. Eodem modo Bellarminus lib. 2. De Rom. Pont. cap. 17. *Phocas id sancit declarando & asserendo, non instituendo aliquid novi.*

LXIX.

S. BONIFACIUS IV.

ANNO CHRISTI 608.

PHOCÆ IMPERATORIS 7.

Bar. an. 607. §. 1. **B**ONIFACIUS IV. Joannis Me-
 dici filius, ex Valeria Civitate
 Pag. 9. Marforum, anno 608. VIII. Kal.
 2. 3. Septembr. Bonifacio III. substitutus
 est. Is *Pantheon* in cultum Deorum
 omnium à M. Agrippa Augusti ge-
 nero extructum, Phoca concedente,
 in honorem B. M. Virginis & om-
 nium Martyrum Deo consecravit,
ut ubi quondam non Deorum, sed da-
monum cultus erat, ibi deinceps omni-
um fieret memoria Sanctorum. (1)
 Idem advocato Romæ Concilio com-
 pescuit Monachorum hostes, qui eos
 licet Sacerdotio initiatos arceri vole-
 bant ab Sacramentorum administra-
 tione. (2) Decessit Nonis Maji an-
 no Chr. 615. & sexto, mense octavo,
 pag. §. 2. die duodecimo, quàm Pontifex creatus
 erat.

ANNOTATIONES.

(1) Paulus Diaconus de Gestis Longobar-
 dorum lib. 4. cap. 37.

Ec

Ecclesia hæc nunc quoque visitur Romæ, diciturque *Rotunda* ob ædificii formam.

Baronius in Martyrolog. Rom. Kal. Novembr. *Ut omnium simul Martyrum unâ eadēque die celebritas ageretur, ex Bonifacii Papæ institutione Romæ est sumptum exordium. Postmodum verò, quod Roma tantum peculiariter agebatur, Gregorius Papa IV. cæteris Occidentalis Orbis Ecclesiis faciendum præcepit.*

(2) Extat decretum apud Gratianum 16. quæst. 1. cap. *Sunt nonnulli* 25. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 1618.

LXX.

S. DEUSDEDIT.

ANNO CHRISTI 615.

HERACLII IMPERATORIS 6.

DEUDEDIT Romanus anno Bar. an. 615. §. 1. XIV. Kal. Novembr. Bonifacium IV. excepit. Subdiaconusne Bar. an. 614. §. 1. Pag. 3. 6. fuerit, an Subdiaconi filius, minus compertum est. (1) Eximie ejus sanctitatis, quia, scriptorum inopiâ, plura non possumus proferre testimonia, uno erimus contenti, quod ex eo conjici poterit, quàm charus Deo fuerit. Cum enim elephantiae Bar. an. 615. §. 8.

U 3

Romæ

Romæ grassante ægrotos conveniret, nescio quem tali morbo laborantem osculo restituit incolumitati pristinæ. Laudatur etiam ab Auctore libri Pontificalis ejus in Clerum amor & beneficentia, diciturque *secundam Missam in Clero constituisse.* (2) Mortuus est V. Idus Novembr. anno 618. Pontificatus tertio, ac die vicesimo.

Bar. an.
617. §. 1.
Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Exemplar Anastasii, quo usus est Baronius ad an. 614. §. 1. ita habet: *Deus dedit filius Stephani ex Subdiacono sedis annos tres.* Quare ita subjungit auctor Eminentissimus: *Ut autem Subdiaconus Romanus Pontifex crearetur, nunc primum accidit absque majorum exemplo.* Sed illum Anastasii locum alii ita restitunt: *Deus dedit ex Patre Stephano Subdiaconum* atque ajunt, Deus dedit non fuisse Subdiaconum, sed Subdiaconi filium. Causa cur id asserant, ea est, quia habent pro certo, nullum hactenus Romanum Pontificem electum ex numero Subdiaconorum. Ast Liberatus Silverio æqualis cap. 22. Breviarii refert, eundem *Silverium Subdiaconum* creatum fuisse Romanum Pontificem. Itaque adhuc incertum est, utra ex duabus illis lectionibus sit alteri præferenda. Fortasse licuit Subdiaconos eligere usque ad Ste-

Stephanum III. qui anno 769. habitâ Romæ Synodo, interdixit sub anathemate, *ne ullus unquam præsumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacrum Pontificatus honorem promoveri, ut est apud Anastasium in vita Stephani III. pag. 227.*

(2) Multò ante hunc Pontificem iterari consuevisse Missæ sacrificium, tradit Leo Magnus epist. 11. aliàs 81. ad Dioscorum Alexandrinum cap. 2. *Illud quoque volumus custodiri, ut cum solemnior quæque festivitas conventum populi numerosioris indixerit, & ea Fidelium multitudo convenerit, quam recipere Basilica simul una non possit, Sacrificii oblatio indubitanter iteretur: ne his tantum admissis ad hanc devotionem, qui primi advenerint, videantur hi, qui postmodum confluxerint, non recepti: cum plenum pietatis, atque rationis sit, ut quoties Basilicam, in qua agitur, presentia nova plebis impleverit, toties Sacrificium subsequens offeratur.* Fortasse quod Leo necessitate urgente, id Deusdedit fieri permisit causâ pietatis in Deum.

Quesnellus in Notis ad citatam epistolam S. Leonis pag. 439. *Notanda hæc loquendi ratio: In qua agitur: quâ Sacrificium Missæ significatur. Agere enim*

Et sacrificare idem sunt, unde Et Actio dicitur ipsa consecratio in Canone: infra Actionem, & Agenda saepe usurpatur pro Missa, Vide Bonam lib. I. Rer. Liturgic. cap. 14. §. 4.

LXXI.

BONIFACIUS V.

ANNO CHRISTI 619.

HERACLII IMPERATORIS 10.

Bar. an. 617. §. 3. **B**ONIFACIUS V. Joannis filius, Neapolitanus, anno 619. X. Kal. Pag. §. 3. Januar. Pontificatum accepit, gessit-

que annos quinque & menses decem, mortuus anno 625. ante diem XI. Kal. Novembris. Hic ab Heterodoxis in eo est reprehensus, quod in epistola ad Eduinum Regem Anglorum, quâ eum hortatur ad Fidem Christi suscipiendam, docuerit, Christum ab solo Originali peccato nos redemisse. Primum nego, vocem illam solo in ea epistola exstare, (1) deinde si exstat, nego esse reprehendendam. Quod enim Bonifacius meminerit solius Originalis peccati, non aliorum peccatorum, causa fuit, quia peccatum originale est principale

Bar. an. 625. §. 10. Pag. §. 14.

pale, & propter quod delendum principali-
 paliter Christus mortuus est. Unde Joan.
 I. 29. legimus: Ecce Agnus Dei, ecce
 qui tollit peccata mundi, Græcè, τὴν
 ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου, id est peccatum
 illud mundi, hoc est peccatum origi-
 nale, quod solum est commune toti mundo.
 Nam plurimi nullum aliud habent, ut
 omnes pueri (2).

ANNOTATIONES.

(1) Exstat epistola apud Labbeum tom.
 V. Conc. pag. 1660.

(2) Bellarminus de Rom. Pont. lib. 4. ex-
 tremo cap. 10.

LXXII.

HONORIUS I.

ANNO CHRISTI 625.

HERACLII IMPERATORIS 16.

HONORIUS, Petronii viri Con-
 sularis filius, natione Campa-
 nus, anno 625. VI. Kal. Novembr.
 Pontifex creatus inauguratusque est.

(1) Ne Anglorum Ecclesiæ princi-
 piis deesset, Eduinum Regem per
 litteras hortatus est, ut in suscepta
 Catholica Religione perseveraret.

Scotos Pascha celebrantes præter le-

U S

gem

Bar. an.
 626. §. 1.
 Pag. an.
 625. §.
 16.

- Bar. an. 633. §. 67. Pag. §. 11.12. gem latam à Concilio Nicæno re-
darguit. Si enim quartadecima Luna
Martii in diem Dominicum incidisset,
eo die Pascha agebant, nec in pro-
ximum Dominicum diem, quod ju-
bet Nicæna Synodus, festum proro-
gabant. Laboravit etiam, ut Ade-
626. §. 28. valdus Rex Longobardorum Catho-
licus in regnum, à quo expulsus fue-
rat, ejecto Ariovaldo Ariano, im-
An. 630. poneretur. Fortunatum Patriarcham
§. 13.14. Gradensem hæreticum, & Reipu-
blicæ proditorem amovit Episcopa-
tu, & Primogenium Subdiaconum
& Regionarium in ejus locum sub-
stituit. (2) Multas sacras ædes Ro-
mæ extruxit, restituit, ornavit, di-
An. 638. §. 1. tavit. Sed laudatissimo Pontifici haud
feliciter cessit studium & providen-
tia, quâ usus est ad extinguendam
in ipso ortu hæresim Monothelita-
rum. (3) De consilio enim Sergii
Episcopi Constantinopolitani, oc-
cultè hæretici Monothelitæ, novæ
exortæ contentionis, unânè, an
duplex esset in Christo voluntas &
operatio, mentionem memoriâque
oppressit, ne res, antea in disputa-
tionem nunquam vocata, ad pericu-
losum

losum schisma excederet. Studio & providentiâ ad irritum cadente, factum est, ut videretur favere Monothelitis, à quibus animo erat alieno. (4) *Cum annos duodecim, menses undecim, dies sexdecim* summo Pontificatui præfuisset, IV. Idus Octobr. anno 638. vitâ emigravit.

Bar. an.
638. §. 1.
Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Brevissimi hujus interregni causa fuit, quod electionem Honorii approbavit non Heraclius Imperator jam tertio adhuc anno degens in Oriente, sed Exarchus Ravennas, qui Romæ obversabatur. Est enim verosimile, Heraclium, cum Ilacium Exarchum misit in Italiam, eidem permisisse potestatem ratæ faciendæ Pontificiæ electionis, ne si Pontificem mori contigisset se absente, Romana Ecclesia grave aliquod incommodum pateretur, novi Pontificis approbatione diutius expectatâ. Hæc scripsi secutus Pagios. Papebrochius in Conatu Chronico Historico apud Bolland. tom. 8. Maji pag. 99. num. 2. existimat, jus confirmandi electionem Pontificis Exarcho datum anno duntaxat 640. quo Joannes IV. Pontifex creatus est.

(2) Id constat ex ejus epistola ad Episcopos Veneriæ & Istriæ, apud Baronium ad an. 630, §. 14, & Labbeum tom. 5, Conc. pag. 1681, ex qua illud etiam patet, Venetam Rempublicam jam inde ab Honorii

Honorii temporibus *Christianissima* titula decorata à Pontificibus Romanis,

Quemadmodum erant Notarii & Diaconi *Regionarii* septem, de quibus dictum est supra in Vita S. Clementis I. & S. Fabiani; ita septem pariter erant Subdiaconi *Regionarii*. Qui autem *Regionarii* dignitate & nomine augebantur, eisdem patebat aditus, ut ad sacra simul cum Pontifice convenirent. Baronius ad an. 598. §. 16. Vide annotat. 1. ad S. Cajum.

(3) *Eutychianorum*, ac *Monothelitarum* heresis, quæ unicam in Christo voluntatem, & ἐνέγειαν, id est actionem constituit: Petavius tom. 4. Theologicæ dogmat. De incarnatione lib. 1. cap. 19.

(4) Andreas Duvalius de infallibilitate Romani Pontificis quæst. 4. tom. 3. Bibliothecæ Pontificiæ Rocaberti pag. 479. Honorius suâ ad Sergium Constantinopolitanam epistolâ, de una aut duabus operationibus in Christo tacendum esse definiuit, ne qui dicerent unam in Christo operationem fuisse, Eutycheti, unicam in Christo naturam asserenti favere viderentur: & qui duas statuerent, pariter Nestorii, duas in Christo personas pugnantius adstruentis, tueri viderentur: ideoq. cum res nondum esset ab Ecclesia definita, & quorsum quisque hac in questione se verteret, ad alterutrius scopulos ven-

rem suam allideret, à nomine unius aut
duarum operationum abstinendum esse
prudenter decrevit. -- Adde, quod
quamvis Honorius horum nominum dua-
rum aut unius operationum mentionem fie-
ri noluerit, re ipsâ tamen duas in Chri-
sto operationes, divinam scilicet & hu-
manam, agnovit, ut ex hoc solo mani-
feste constat, quod cum Sergius ex Se-
cretario Honorii in celebri disputatione
inter Maximum & Pyrrhum scripsisset,
predicare quosdam, duas esse in Christo
voluntates contrarias: Nos rescripsimus,
inquit Secretarius, Christum duas volun-
tates contrarias, unam carnis, alteram ve-
rò Spiritûs non habuisse.

Josephus Cardinalis Aguirre in Defen-
sione Cathedræ S. Petri contra Declaratio-
nem Cleri Gallicani disputat. 30. sect. 1.
Petavius in Rationario Temporum ad
an. 680. ubi agens de Synodo sexta Ge-
nerali sub S. Agathone Papa inquit:
In eo Concilio, quinque probatis Oecume-
nicis Synodis, decretum est, duas in Christo
voluntates ac totidem actiones esse, quot
in eo sunt naturæ, & qui secus docuerant,
pro Hæreticis damnati *Sergius, Pyrrhus,*
Cyrus, Paulus, aliique; quibus & *Ho-*
norius in Actis adjungitur Romanus
Pontifex. Verum hanc ab illo calumniam
depellit Joannes IV. qui tertius ab eodem
Pon-

Pontificatum tenuit (Epist. 2. quæ exstat tom. 12. Bibl. Patr. pag. 835. & tom. 5. Conc. Lab. pag. 1758.) ubi Honorium docet Sergio de una in Christo voluntate subdolè interroganti respondisse, duas non fuisse repugnantes & contrarias, cujusmodi in nobis experimur: ceterum naturæ in illo duas ac voluntates totidem ab eo agnitas fuisse. *Hactenus ille. Creden-*
dum autem potius est Joanni IV. Papæ,
qui tempore Honorii vivebat, & exactè
inquirere ac scire rem potuit, quam nu-
peris scriptoribus quamlibet eruditiss.
Plura alia circa Honorium ipsum in hac
parte vide apud Bellarminum lib. 4. de
Rom. Pont. cap. 11. & Hosium lib. 2.
contra Bientium, ac Christianum Lupum
in Notis ad VI. Synodum, ubi pag.
837. ostendit, Honorium malè inchoa-
vi, veluti sectatorem Sergii Monotheli-
ta: deinde pag. 790. 792. & 815.
demonstrat, eundem nec hereticum Mo-
nothelitam fuisse, nec cum iis collusisse,
quamvis negligentia insimuletur in ex-
tinguenda ea heresi.

S. Leo II. epist. 2. ad Episcopos Hispaniæ apud Lab. tom. 6. Conc. pag. 1247. & apud Vincentium Ludovicum Gotti tom. 1. Veræ Ecclesiæ cap. 11. §. 2. num. 12.
Qui verò adversus Apostolicæ doctrinæ puritatem perduelles extiterant, abentes quidem æternâ condemnatione mulctati sunt

sunt, id est, Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Constantinopolitani cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis non, ut decuit Apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confovit. Qui plura desiderat, adeat Joan. Baptistam Tamagninum in Monothelitarum Historia atque Honorii controversia, Petavium Theologicorum Dogmatum tom. 4. lib. 1. cap. 21. Garnerium Dissertat. 2. ad Librum Diurnum Romanorum Pontificum §. 6. Nat. Alexandrum dissertat. 2. Sæc. VII. & alios, in quorum disceptationibus Honorius jactatur. Vide annotat. 2. ad Joannem IV.

LXXIII.

SEVERINUS.

ANNO CHRISTI 640.

HERACLII IMPERATORIS 31.

SEVERINUS Abieni filius, Romanus, an. 640. V. Kal. Junii Pontifex consecratus est. Tam diuturnum interregnum propterea fuit, quia Heraclius Severini electionem ratam habere recusavit, donec ille *Æthesium* ab se promulgatam, & ad Hæcium Exarchum transmissam appro-

Bar. an.
638. §. 3.
Bar. an.
639. §.
2. 3. Pag.
§. 3. 4.

probaret. (1) Legari, qui pro Severino Româ Constantinopolim missi fuerant, cum didicissent ab Clero Constantinopolitano, non aliter exitum rei imponi posse, quam si promississent, se effecturos, ut Pontifex *Ecthesi* subscriberet, id simulate polliciti sunt. Tali modo impetrarunt approbationem electionis Severini, quam petebant. Tantum verò abfuit, ut Pontifex reciperet edictum favens hæresi Monothelitarum, ut etiam anathemate damnaret. (2) Quare sive Heraclii impulsu, ut injuriam sibi illatam ulcisceretur, sive ministrorum ejus malitiâ factum est, ut Lateranensis Ecclesiæ thesaurus ad eam diem sanctissimus ab Isacio Exarcho & Mauricio Chartulario diriperetur. Exinde Severinus ab Heraclii ministris vexatus haud diu superstes fuit. Nam anno eodem 640. Kal. Augusti interiit post *ensem secundum*, & *diem quartum*, quam ad Pontificatum evectus fuerat.

ANNOTATIONES.

(1) Petavius tom. 4. Theolog. Dogmat. lib. 1. De Incarnatione cap. 19. §. 5. *Heraclius*

raclius Imperator, auctore Sergio, Fidei Eccliesim; id est expositionem, promulgavit Indictione XII. hoc est, anno Christi 639. quâ unicam Christi operationem & voluntatem asseveravit quidem, sed quasi aliud agendo: cum discretè ac palam constitueret, ne quis tam unam, quàm duas operationes & voluntates nominaret in Christo. Eccliesis exstat Secretario 3. Concilii Lateranensis celebrati à Martino I. apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 195. & apud Baronium ad an. 639. §. 8.

(2) Docet id S. Martinus Pontifex in Concilio Lateranensi apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 210.

LXXIV.

JOANNES IV.

ANNO CHRISTI 640.

HERACLII IMPERATORIS 31.

JOANNES IV. Venantii Scholasticus filius, Dalmata, anno 640. Pag. an. 639. §. 6. 7. pridie diem Natalem Christi Domini consecratus est. Antequam consecraretur, datæ ab Episcopis & Presbyteris Scotiæ ad Severinum decessorem suum, sibi que redditæ epistolæ respondens damnavit quosdam illius provinciæ incolas, Pascha celebran.

X

lebran.

lebrantes more Hebræorum, admonuitque reviviscentem in eadem regione Pelagii hæresim cavendam diligenter. (1) Pontificatu inito habuit Romæ Concilium, in quo errorem Monothelitarum, atque errorem faventem *Etheshim* Heraclii confixit anathemate. Doctrinam Honorii Pontificis, cujus epistolis abutebatur Monothelitæ ad defendendam hæresim suam, ostendit consentientem rectæ Fidei, eumque purgavit scriptâ ad Constantinum filium Heraclii atque successorem epistolâ: quâ rogavit illud etiam, ut *Etheshim* rescinderet. (2) Neque id petiit frustra. Namque mortuo Patre Constantino, Constans ejus filius *Etheshim* igni tradidit. Anno 642. V. Idus Octobr. diem functus, annum unum, menses novem, dies duodeviginti Pontifex fuit.

Bar. an.
640. §. 1.
3. 4. Pag.
§. 2. 3.

Bar. an.
641. §. 2.
Pag. 9. 4.
11.

ANNOTATIONES.

(1) Epistola illa, quam recitat Labbeus tom. 5. Conc. pag. 1717. & Baronius ad an. 659. §. 6.

Pagius ad an. 590. §. 8. Existimat Baronius (ad an. eundem 590. §. 10.) post electionem Romani Pontificis curam Romanam

mana Ecclesiæ non electum Pontificem solum gessisse, sed quatuor simul ejusdem Ecclesiæ ministros sacros, *quod colligit* ex epistola Romani Cleri ad Scotos redita, cum sedes vacaret morte Severini Pontificis, electusque in locum ejus esset Joannes IV. sed nondum consecratus. *Ejus* (Epistolæ) *principium est*: Dilectissimis & Sanctissimis Thomiano &c. Hilarus Archipresbyter & servans locum sanctæ Sedis Apostolicæ Joannes Diaconus & in Dei nomine electus; item Joannes Primerius, & servans locum sanctæ Sedis Apostolicæ, & Joannes servus Dei, Consiliarius ejusdem Apostolicæ Sedis. *Verum rerum gerendarum potestas vacante Sede fuit* penes Archipresbyterum, Archidiaconum, & Primicerium Notariorum, *nisi contingeret, ut ex illis tribus unus eligeretur Pontifex*: tunc enim quartus substituebatur; & Archipresbyter, aut Archidiaconus, qui nomine Diaconi saepe exprimitur, suum locum servabant, ut liquet ex laudata epistola, in qua Joannes IV. Diaconus secundo tantum loco nominatur, licet Pontifex electus esset. Profecto si servare locum Sedis Apostolicæ jure electionis ei competiisset, primo loco nominatus fuisset. Electo itaque nihil fuit juris ad res gerendas, donec ordinaretur, ratione electionis suæ, nisi ante eam inter

X 2

Ser

Servantes locum Sedis Apostolica *connumeratus esset.*

Archipresbyter, Archidiaconus, & Primicerius Notariorum, *non tantum vacante Sede, sed etiam absente summo Pontifice Ecclesiam Romanam administrabant. Extat in capite 2. Libri Diurni Romanorum Pontificum, titulo 1. formula litterarum ad Exarchum De Transitu Pontificis scribi solitarum, in qua hac legitur: Supercriptio. Domino Excellentissimo atque præcellentissimo, & à Deo nobis longæviter in principalibus ministeriis feliciter conservando Ill. Exconsuli, Patrio, & Exarcho Italiae, Ill. Archipresbyter, Ill. Archidiaconus, Ill. Primicerius Notariorum servantes locum sanctæ Sedis Apostolicæ: ubi Ill. idem est, quod hodie apud nos N. cum scilicet locus nominis indicatur.*

Garnerius in notis ad Librum Diurnum Romanorum Pontificum, cap. 2. tit. 1. pag. 9. in memorata à Pagio *inscriptione Epistolæ Romani Cleri notat, Joannem, licet electum in Romanum Pontificem, secundo tamen post Archipresbyterum loco inscribi, unde quatuor constant. Primum, electo nihil fuisse juris ad res gerendas, donec ordinaretur. Alterum, quando aetate Exarchorum, atque etiam antea, cum Gothi regnarent, dicitur aliquam-*
din

din vacasse Apostolica Sedes, tempus non ab obitu Pontificis ad electionem successoris, sed ad ipsius ordinationem computandum: vix enim electio post triduum protracta est, cum schismata non fuerunt. Tertium peculiare fuisse privilegium Gregorii Magni, & consequentium nonnullorum, quod Clero annuente res administraverint ante Ordinationem. Postremum, tunc electum in litteris non se Pontificem Romanum inscripsisse, sed Electum. Vide Mabillonium Comment. in Ordinem Romanum cap. 17. annotat. 1. ad Pelagium 1. & annotat. 2. ad Eugenium I.

(2) Joannes IV. in eadem epistola seu Apologia pro Honorio, apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1759. Sergius Patriarcha predicto sanctae recordationis Romanae Urbis Pontifici (Honorio) significavit, quod quidam in Christo duas contrarias dicerent voluntates: quo presatus Papa comperto rescripsit ei, quia redemptor noster sicut esset Deus perfectus, ita esset & homo perfectus, ut quam primus homo per pravaricationem amisit, sine aliquo peccato natus primae imaginis nobilem originem renovaret --- Et idcirco unam voluntatem secundum primam formationem Ada naturalem humanitatis suae

Dominus noster Iesus Christus habere dignatus est, non duas contrarias, quem admodum nunc nos habere dignoscimur, qui de peccato sumus Ada geniti.... Prædictus ergo decessor meus docens de mysterio Incarnationis Christi dicebat non fuisse in eo, sicut in nobis peccatoribus, mentis & carnis contrarias voluntates: quod quidam ad proprium sensum convertentes, Divinitatis ejus & Humanitatis unam eum voluntatem docuisse suspicati sunt; quod veritati omnimodis est contrarium.

LXXV.

THEODORUS I.

ANNO CHRISTI 642.

CONSTANTIS II. IMPERAT. 2.

Pag. an.
641. §.
12.

THEODORUS Græcus anno 642. ante diem octavum Kal. Decembr. in locum Joannis IV. subrogatur. Patrem Episcopum eodem, quo ipse est, nomine habuit. De *Ecthesi* abolenda plurimum laboravit, datis ad Paulum Episcopum Constantinopolitanum Synodicis litteris, quibus & Pyrrhi causam examinari iussit. (1) Eundem Pyrrhum Romanam

mam profectum, ejuratâque hæresi Bat. an.
 Monothelitarum profitentem Catho. 648. §.
 licam Fidem recepit in communio 10. &
 nem. Postea redeuntem ad inge- seqq.
 nium, convocato Romam Concilio, Pag. §.
 anathematizavit, & anathematis sen- 14. 15.
 tentiam scripsit intincto in Christi 17.
 Sanguinem calamo. (2) In eodem
 Concilio damnavit etiam Paulum
 Episcopum Constantinopolitanum,
 quo instigante Constans Imperator
 edictum promulgavit, *Typum* vulgò
 dictum, quo per speciem concilian-
 dæ pacis inter Catholicos & Mono-
 thelitas, silentium indixit tum iis,
 qui unam, tum iis, qui duplicem in
 Christo voluntatem & operationem
 assererent. (3) E vivis excessit III. Pagius
 Idus Majas, anno 649. *sexennio*, An. 649.
 mense quinto, ac die duodevicesimo, quàm §. 1.
 Pontifex factus fuerat.

ANNOTATIONES.

(1) Epist. 1. apud Labbeum tom. 5. Conc.
 pag. 1777.

(2) Theophanes in Chronographia pag.
 219. edit. Venetæ: *Theodorus Papa, uni-*
verso Ecclesie Conventu convocato, ad
Coryphæi Apostolorum sepulchrum astans,

X 4

calice

calice afferri iusso, ex vivifico Christi Sanguine stillam excutens, Pyrrhi catenarumque, qui cum eo communicarent, abrogationem & condemnationem propria manu exaravit. Auctor Histor. Miscell. lib. 18. tom. 1. Scriptor Rer. Italic. pag. 132. *Papa Theodorus, plenitudine convocata Ecclesia, ad sepulchrum verticis Apostolorum accessit, & divino calice expositulato, ex vivifico sanguine in atramentum stillavit, & ita propria manu depositionem Pyrrhi excommunicari facit.*

Photii pariter damnationem calamis non simplici atramento, sed ipso etiam Christi sanguine tinctis conscriptam à Patribus Concilii Constantinopolitani IV. Oecum. VIII. tradit ex Niceta Baronius ad an. 869. §. 39. Pactionem quoque pacis inter Carolum Calvum & Bernardum Comitem Tolosanum factæ Christi sanguine confirmatam, scribit Mabillonius lib. 2. De re diplomatica cap. 22. §. 21. fretus testimonio Odonis Ariperti. Vide Franciscum Pagium in Vita hujus Pontificis §. 18.

(3) Extat *Typus* Secretario 4. Concilii Lateranensis celebrati sub Martino I. apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 231. & apud Baronium ad an. 649. §. 4. Hoc interest inter *Ecthesim* Heraclii, ac *Typum* Constantis, ut docet Petavius tom. 4. Theolog. Dogmat. lib. 1. de Incarnatione cap. 21. quod *Ecthesis* tam unam, quam duas in Christo

Christo operationes dici vetat, voluntatem tamen unam profitetur. *Typus* verò nec voluntatem, nec operationem unam aut duas in Christo nominari patitur.

LXXVI.

S. MARTINUS I.

ANNO CHRISTI 649.

CONSTANTII II. IMPERAT. 9.

MARTINUS Fabritii filius, Tu Bar. an.
ders, anno 649. III. Nonas 649. §.
Julii in Pontificale fastigium prove- 2. 3.
ctus est. Cura hunc opprimendi Pag. §.
gliscentem in dies Monothelitarum 2. 3.
hæresim maximè intentum habuit.
Pontificatu inito, congregavit in
Lateranensem Ædem centum & quin-
que Episcoporum Concilium, in
quo Monothelitas, eorūque dog-
ma, *Ethesium* Heraclii, ac *Typum*
Constantis diris devovit. (1) Quam Bar. an.
obrem cū in Constantis indigna- 650. §. 6.
tionem incurrisset, ejus jussu Con- 17. 20.
stantinianâ Æde per Exarchum Theo- Pag. §.
dorum Calliopam vi abductus, in 6. 8.
Naxum insulam deportatus est. An-
num ibi transegit continuâ ægritu-
dine afflictus, & laboribus plurimis

X 5

op-

Bar. an. oppreſſus. Inde miſſus Conſtanti-
 651. §. 2. nopolim. Eò cùm perveſſet, è
 Pag. §. navi in carcerem conditus. Poſt
 2. 3. dies tres & nonaginta raptus in juſ
 ipſo die Paraſceves, falſo illato cri-
 mine, ut damnatus majeſtatis in diſ-
 crimen capitis veniret, reclamante
 nemine. Eductus è loco judicii, de-
 tractis inſignibus, ferreis vinculis in-
 nexus, per Urbem tractus, detrufus
 deinde in carcerem, & mox in cu-
 ſtodiam, quæ dicitur *Diomedis*, trans-
 latus tantâ immanitate, ut nullum
 genus calamitatis contumeliæque non
 editum in eum fuerit. Tantam in
 ſe miſerationem fecit, ut etiam mi-
 nùs proni in Pontificem Romanum
 averterent oculos ab illa deforma-
 tione tantæ majeſtatis. Ipſe unus,
 tot oneratus atque obrutus malis, ani-
 mum nihil flexit. Jam actum erat
 de eo, niſi Paulus Conſtantinopoli-
 tanus Patriarcha hæreticus Mono-
 thelita, ſimul viri ſanctiſſimi miſeri-
 cordiâ captus, ſimul ſtimulatus con-
 ſcientiâ, gladium ab cervice ejus
 depulſiſſet. Necis periculo ereptus
 652. §. 1. relegatur in Cherſoneſum Thraciam:
 An. 654. ubi Eccleſiæ periclitantis dolore &
 §. 1. ærum.
 Pag. §. 2.

ærumnis confectus, anno 655. XVI.
Kal. Octobr. exiit è vita. Ejus Pon-
tificatus intra annos sex, menses duos,
& dies duodecim exactus est.

ANNOTATIONES.

(1) Tanta est hujus Concilii auctoritas
ut post quinque Oecumenicas Synodos in-
sertum fuerit professioni Fidei fieri soli-
ta à Romanis Pontificibus, ut est in Li-
bro Diurno Romanorum Pontificum cap. 2.
tit. 9. Habitum est eodem anno 619. Con-
stat quinque *Secretariis*, seu consultatio-
nibus totidem dierum spatio absolutis. In
postrema, ad veram de Incarnatione Verbi
doctrinam exponendam, & labefactandas
hæreses, sanciti canones viginti. Decimo
octavo damnati tum antiqui Hæresiarchæ,
tum impietatis Monotheliticæ auctores fau-
toresque, Theodorus Pharanitanus, Cyrus
Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, & Pau-
lus Constantinopolitani Patriarchæ, unâ
cum eorum scriptis, *Ecthesi* Heraclii, ac
Typo Constantis. Hujus Synodi actiones
Secretaria dicuntur à loco, in quo habitæ
sunt. *Secretarium* autem est *adicula* seu
camera vice *hexedra* templo seu *adi* sacra
adjuncta, in qua sacra Ecclesia ministe-
ria reconduntur, & in qua etiam Sacer-
dotes & Clerici, priusquam ad sacra pro-
cedant, vestes Ecclesiasticas induunt,
ut ait Ducangius in Glossario: qui subjun-
git.

git, Conciliorum in Secretariis habitorum
fessiones seu actiones *Secretaria* forè sem-
per appellata.

LXXVII.

S. EUGENIUS I.

ANNO CHRISTI 654.

CONSTANTIS II. IMPERAT.

14.

Pag. an.

625. §. 3.

An. 654.

§. 4.

EUGENIO Rufiniani filio, Ro-
mano Clerico à cunabulis, seu
Pontificiæ vicis fungendæ negotium,
seu Pontificatus ipse anno 654. VI.
Idus Septembr. traditus est. (1).
Neutrum enim cur pro certo affir-
mem, habeo, successeritne, Mar-
tino superstite, Vicarius muneri ejus,
an tanquam verus Pontifex Roma-
nam Ecclesiam administraverit. In-
ter eos me in re dubia poni malo,
qui dicunt, Eugenium ante Martini
mortem Vicarium ejus fuisse. (2)
Illud certum affirmo, Eugenium be-
nignitate, mansuetudine, affabilitate,
munificentia in pauperes, aliisque
virtutibus eluxisse, nec tantum Sedis,
sed etiam Sanctitatis D. Martini succes-
sorem exiisse, ut ait Baronius in an-
notat.

notat. ad Martyrologium IV. Nonas Jun. quo die anno 657. moriens æternam beatitatem consecutus est, cum Pontificatum gessisset à tempore quidem electionis suæ annos duos, menses octo, dies viginti quatuor, ab exitu autem Martini annum unum, menses octo, dies quindecim,

Bar. an.
655. §. 1.
Pag. 9. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Edmundus Martene de Antiquis Ecclesiæ ritibus lib. 1. c. 8 art. 3. n. 2- *Minores Ordines infantibus ipsis conferri potuisse, testantur Siricii Papæ epistola 1. & Zosimi item Papæ epistola 1. Revera autem collatos fuisse constat ex Libro Pontificali, in quo Eugenius Papa I. Clericus à cunabulis legitur.*

(2) Martino I. anno 653. XIII. Kal. Jul. in Græciam deportato, Archidiaconus, Archipresbyter, & Primicerius Notariorum Romanam Ecclesiam administrandam susceperunt. Hoc testatur Martinus idem Epist. 15. apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 65. *Jussio à Calliopa porrecta est Presbyteris & Diaconibus, in qua humilitatis mea abjectio continebatur, quod irregulariter & sine lege Episcopatum surripuissem, & non essem in Apostolica Sede dignus insitui, sed omnimodis in hanc Regiam Urbem*

Urbem transmitti, subrogato in loco meo Episcopo: quod necdum factum est, & spero, quod nec aliquando fieri habet, quia in absentia Pontificis Archidiaconus, & Archipresbyter, & Primicerius locum presentant Pontificis. Epistola hæc scripta est post diem 17. Septembris anno 654. quo die Martinus Constantinopolim appulit. Eo autem tempore ipsum latebat Electio Eugenii, alioquin non scripsisset, nunquam contigisse, ut in locum Pontificis absentis alius subrogaretur, & sperare se, nunquam id factum iri. Ast audito, Romanum Clerum ab Exarcho Calliopa vi compulsum fuisse ad eligendum novum Pontificem, eaque de causa Eugenium sibi substitutum; ne cui Monothelitarum fautori Pontificatus traderetur ab Imperatore, statim eam electionem se non improbare professus est epist. 17. quæ exstat apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 76. & apud Baronium ad an. 652. §. 7. *Verumtamen Deus per intercessionem S. Petri stabiliat corda eorum in Orthodoxa Fide, & confirmet contra omnem hæreticorum & adversariorum Ecclesiam nostram personam, & immobiles custodiat, præcipue Pastorem, quem eis nunc præcesse monstratur.* Ex his colligunt nonnulli, Eugenium fuisse Pontificem etiam Martino vivo. Baronius ad an. 652. §. 11. & ad an. 654. §. 6. existimat, Eugenium Martino superstite vicarium fuisse, & duntaxat post Martini obitum, novo accedente

con-

consensu Cleri, esse cœpisse verum Pontificem. Nam quid vetat, quominus dicamus, idcirco Eugenium tum Pontificem designatum, ut ipse unus, id postulante Ecclesiæ necessitate, pro Archidiacono, Archipresbytero, & Primicerio, gereret vices Pontificis exulantis, ideoque appellatum Romanæ Ecclesiæ *Pastorem* à Martino, quod absentis legitimi *Pastoris* officio fungeretur? At enim jamdiu moris erat, ut mortuo, vel absente Pontifice, à tribus memoratis viris Ecclesia regeretur, non autem Vicarius ei præficeretur. Quid postea? Nonne moris etiam erat, ut absente, ac nondum vitâ defuncto Pontifice, alius Pontifex non crearetur? Deinde nullane res nova institui debet, & quod nondum est factum, id, ne si utile quidem ac necessarium sit, fieri oportet? Quid tam utile ac necessarium, quàm ut à Clero Romano eligeretur, qui personam sustineret Pontificis, & periculum ab Imperatore Monothelita metuendum averteret?

LXXVIII.

S. VITALIANUS.

ANNO CHRISTI 675.

CONSTANTIS II. IMPERAT.

17.

VITALIANUS Anastasio *Pon. Bar. an.*
tratio, ut Ciaconius dicit, Si. 655. §.
 gnix in Campania natus, anno 657.^{2. 3.}
 III.

Pag. §. 2. III. Idus Augusti Pontificatum obti-
3. 6. nuit. Clericorum, à quibus coo-

Pag. 131. ptatus fuerat, cœtu vix dimisso, le-
gavit *Responsales suos*, ut ait Anasta-
sius, ad Constantem & Constanti-
num cognomento *Pogonatum* (1)
ejus filium, factum consortem Im-
perii, cum *Synodica*, quâ significabat,
se Pontificem designatum, simulque
annitebatur Constantem alienare à
Monothelitis. Idem Constans per
eosdem legatos dono misit D. Petro
librum Evangeliorum auro gemmis-
que ornatum. Quod munus, licet

Bar. an.

693. §.

1. 2.

Pag. §. 2.

Imperatoris adhuc hæretici, Vitalia-
nus accepit libenti animo: quin ei-
dem venienti Romam obviam ad
sextum lapidem egressus est amplissi-
mo pompæ genere, ut illum sibi,
& Ecclesiæ faceret benevolum. Con-
stans dies duodecim in Urbe mora-
tus, & munificus fuit, & rapax.
Multa Basilicis obtulit, multa abstu-
lit Urbis ornamenta, nec tegulis
æreis augustissimi Templi, quod

Bar. an. *Pantheon* appellant, pepercit. (2)

669. §. 1.

Pag. §. 2.

Quinto post mortem Constantis an-
no, Christi 672. VI. Kal. Februar.
è vivis abiit Vitalianus, quem Or-

ganis

ganis uti cœpisse, Platina scribit (3)
Pontifex fuit annos quatuordecim, men-
ses sex, dies decem septemque.

ANNOTATIONES.

(1) Quia Byzantio soldens tenerâ ad-
huc lanugine fuerat, è Sicilia verò pro-
missam barbam retulerat, Pogonati cog-
nomen accepit à Civibus. Zonaras lib.
14. Annalium pag. 70. edit. Venetæ. πώγων
enim barba est.

Responsales Nuntii, interdum & A-
pocrisarii, & qui Responsa, seu negotia
Ecclesiastica peragebant: Ducangius in
Glossario. Vide Annotation. 5. ad S. A-
gapetum.

(2) Vide annotat. 1. ad Bonifacium IV.

(4) Nonnulli apud Ludovicum Cresol-
lium lib. 3. Mystagogi cap. 27. ajunt,
Organa in Ecclesiis audiri cœpta, permis-
su Damasi Pontificis. Bona de divina Psal-
modia cap. 17. §. 2. num. 5. Platina sen-
tentiam magis probat, Multa in hanc rem
Stephanus Durantus lib. 1. De ritibus Eccl.
Cath. cap. 13.

LXXIX.

ADEODATUS.

ANNO CHRISTI 672.

CONSTANTINI POGONATIS.

Sandini Vitæ Pontif. Y ADEO-

Bar. an.

669. §. 3.

Pag. §. 4.

A DEODATUS Jobiniani filius, Romanus, Monachus, X. Kal. Majas anno 672. Pontifex factus est. Hic instituendi eligendique Ducis Apostolicâ auctoritate jus Venetis perpetuè confirmavit. (1) Ratum etiam habuit privilegium à Crotperto Turonensi Episcopo concessum monasterio S. Martini. Ejus privilegii summa erat, ut Episcopo Turonensi, in cujus Diœcesi erat Monasterium illud, jus tantum esset initiandi Monachos Ordinibus sacris, consecutumque ab se chrisma illis concedendi. (2) Obiit VI. Kal. Jul. anni 676. post annum quartum, mensem secundum, & diem quintum, quàm Pontificatum gerere cœperat.

Bar. an.

676. §.

1. 2.

Pag. §.

2. 3.

ANNOTATIONES.

(1) Petrus Justinianus lib. 1. Rerum Venetarum pag. 6.

(2) *Hoc privilegium suspecta fidei esse videtur Joanni Launojo Assertionem privilegium S. Medardi* part. 3. cap. 20. Pro vero ac legitimo habet Radolphus Monnyerus in libro De juribus Ecclesiæ S. Martini Turonensis, & ea refellit, quæ in contrarium assertit Launojus. Carolus Cointius in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad an. 674. §. 33. 99. rationibus utriusque

que partis examinatè perpenſis, accedens
 Monſnyero ita concludit. *Privilegium*
igitur, quod Croipertus Turonenſis
Episcopus Monasterio S. Martini con-
ceſſit, & Adeodatus Romanus Ponti-
fex Apoſtolicâ poſt auctoritate confirma-
vii, nec ſuppoſitum, nec ſubreptitium
putamus, cum nihil in eo legatur, quod
illorum temporum conſuetudini, formæ-
que privilegiorum tunc uſitata repugnet.
In eadem ſententia verſatur Joannes
Maan, Turonenſis Eccleſiæ Canonicus ac
Præcentor, in Historia Turonenſi, ubi
in aſſertionis ſuæ teſtes allegat, quos ſu-
pra in eadem cauſa Papyrium Maſſo-
num, & Caſarem Baronium laudavimus.
 Ab his non diſſentit Mabillonius lib. 1.
 De Re Diplomatica cap. 3. §. 9.

LXXX.

DONUS I.

ANNO CHRISTI 676.

CONSTANTINI POGONATI.

DONUS, Mauricii filius, Roma-Bar. an.
 nus, anno 676. Kal. Novembr. 676. §. 7.
 in Petri Sede collocatur. (1) Huic Pag. 9. 2.
 Ravennatem Eccleſiam ſubjecit Ar-
 chi-Epiſcopus Reparatus, cujus de-
 ceſſor

Y 2

cessor proximus Maurus, Exarchorum potentiam fretus, Romani Pontificis obedientiam abjecerat, Vitaliano regnante. (2) Eadem epistolam scripsit de indicendo Concilio generali,

Bar. an. idque eò fecit, ut sancta Dei Ecclesia
678. §. 1. dissiduum ubique passa à temporibus Hera-
3. 11. clarii Imperatoris praeui sui, & vesant
Pag. §. 2. Sergii & Pyrrhi, qui Constantinopolitano throno indignè praefecti, unam velut
tatem, unamque item actionem in Domino & Deo & Salvatore nostro JESU Christo docebant, in unionem atque concordiam revocaret. (3) Epistolam non accepit Donus praereptus morte, sed Agatho, qui proximus post ipsum Pontifex fuit. Mortuus autem est anno 678. III. Idus April. cum annum unum, menses quinque, & dies decem Pontificis summi munere functus esset.

ANNOTATIONES.

(1) Alii *Domnum*, vel *Domnitonem*, alii *Conum* sive *Canonem* appellant: Baronius ad an. 676. §. 7.

(2) Hieronymus Rubens Hist. Ravenn. lib. 4. pag. 208.

(3) Theophanes in Chronographia pag. 238. edit. Veneta.

LXXXI

LXXXI.

S. AGATHO.

ANNO CHRISTI 678.

CONSTANTINI POGONATI

II.

AGATHO, Siculus, Monachus, Bar. an.
 Anno 678. ante diem V. Kal. 678. 9.
 Jul. Pontifex constituitur, qui post. 11. Pag.
 quam de indicendo universali Conci. §. 2.
 lio egit cum Imperatore Constanti-
 no, Romæ centum viginti quinque Bar. an.
 Episcoporum Convenium habuit 680. §.
 contra Monothelitas. Electi in eo 1. 4.
 legati Constantinopolim mittendi ad
 generalem Synodum: scripta item
 ad Constantinum, ejusque fratres
 Augustos, ab Agathone epistola du-
 plex, altera quidem suo, altera au-
 tem & suo, & Synodi nomine,
 quibus veram sanamque Catholico-
 rum doctrinam exposuit adversus
 errorem Monothelitarum. Abjecta
 Romano hoc Concilio, aliisque jussu
 Agathonis alibi celebrans Monothe-
 litica hæresis, quæ cum annos am-
 plius quadraginta Orientalem Eccle-
 siam divexasset, ab Synodo demum

Y 3

ge-

generali validiore ictu percussa concil.
 An. 681. dit. (1) Est præterea aliud hujus
 §. 55. Pontificis illustre factum. Namque
 eo petente Constantinus per *Divalem jussionem*, ut ait Anastasius, remisit
 Pag. 140 pecuniæ summam ab Pontificibus recens electis pendi solitam ad obtinendam confirmationem electionis. (2) In signis prorsus sanctimoniæ vitæ fuit.
 Decedens anno 682. IV. Idus Januar. in Beatorum numerum receptus est, cum Romanam Ecclesiam rexisset annos tres, menses sex, & dies quatuordecim.

ANNOTATIONES.

Concil. (1) Est Oecumenica VI. Constantinopolitana III. quam piissimus Imperator Constantinus Pogonatus, consilio cum Agathone communicato, anno 680. edixit Constantinopolim, ad damnandos Monothelitas contendentes, unam esse in Christo voluntatem, unamque operationem, quam *Theandricam* seu *Dei virilem* appellabant, Locus Concilii Secretarium sacri Palatii, cui *Trullo* cognomen à forma recti in rotundam concamerationem constructi. Numerus Episcoporum, qui Concilio interfuerunt, haud facile initi potest. Duecentos undenonaginta invenio in annalibus Græcorum, tam apud Cedrenum, quam

quàm apud Theophanem: Theodorus Balsamon 171. numerat: Photius in lib. de Synodis 170. Paulus Diaconus de gestis Longobardorum lib. 6. cap. 4. Beda lib. de sex ætatibus, Anastasius in Leone II. aliisque non plus 150. Subscriptiones exhibent Episcopos 166. unâ cum Legatis, Presbyteris, & Diaconis. *Tria genera Legatorum Apostolica Sedis interfuerunt: quorum alii Vicarii Agathonis Papæ dicebantur, alii Legati totius Concilii Apostolica Sedis, alii vero Legati Apostolica Sedis, scilicet Episcopi Thessalonica & Corinthi*, ut ait Petrus de Marca lib. 5. De Concordia Sacerd. & Imp. cap. 6. §. 4. Quæ est etiam Baronii sententia ad an. 680. §. 4. Agathonis Legati Theodorus & Gregorius Presbyteri & Joannes Diaconus: Concilii Joannes Portuensis, Joannes Regiensis, & Abundantius Paternensis Episcopi. Præfuerunt Legati Agathonis.

Concilium duodeviginti actionibus intra menses paulò amplius tredecim perfectum est. Tribus primis lecta sunt acta trium generalium Synodorum Ephesinæ Oecum. III. Chalcedonenfis Oecum. IV. & Constantinopolitanæ II. Oecum. V. Actione quartâ recitatæ duæ Agathonis & Romani Concilii Epistolæ, ex Latino in Græcum sermonem translatae, quibus Catholicum dogma geminæ in Christo voluntatis & operationis explanabatur. Actionibus V. & VI. Macarius Antiochenus Patriarcha, Mo-

nothelitarum pervicacissimus, jussu Imperatoris protulit nonnulla Patrum testimonia, quibus jactabat unam in Christo voluntatem probari. Sed Apostolica Sedes Legati & cætus omnis, vitiata illa esse & corrupta, demonstrarunt. Actione VII. alata Patrum auctoritates, quæ duas in Christo voluntates & operationes probabant. Reliquis Actionibus, præter Monothelitarum hæresim, & scripta, Heraclii *Ecthesim* ac *Typum* Constantis, damnata etiam personæ. Et quidem ex iis, qui jam decederant, sceleris principes Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Constantinopolitani Episcopi, ex iis autem, qui adhuc erant in vivis, Macarius Antiochenus Patriarcha, Stephanus ejus discipulus, aliique. Decretum est postea, ut habetur apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1025. *duas naturales voluntates in eo (Christo) & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse secundum Sanctorum Patrum doctrinam adque predicandas; & duas naturales voluntates non contrarias, juxta quod impii asseruerunt Hæretici, sed sequentem ejus humanam, & non resistentem, vel reluctantem, sed potius & subjectam divino ejus atque omnipotenti voluntati.* Huic Concilio Patres Concilii Toletani XIV. can. 7. quintum inter Concilia Oecumenica locum

tribuunt. Ejus rei causam fuisse, refert Baronius ad an. 684. §. 6, quod illas tantum Synodos numeraverint, in quibus de Fide Catholica disceptatum est, omisâ Synodo quintâ, in qua actum est de personis tantum. Vide annotat. 7. & 8. ad Vigilium.

(2) Petrus de Marca lib. 8. De Concordia Sacerd. & Imp. cap. 9. §. 10. *Constantinus quidem Pogonatus post Concilium sextum indulsit petitionibus Joannis Episcopi Portuensis, ut libera esset Ecclesia Romana à solutione quantitatis, quæ solvenda erat pro confirmatione Pontificis Romani. Sed confirmationis necessitas tunc non est sublata. Quin potius additum fuit illi Divali jussioni teste Anastasio, in vita Agathonis pag. 140. quod non debeat ordinari, qui electus fuerit, nisi prius decretum generale introducatur in regiam Urbem, secundum antiquam consuetudinem, & cum eorum conscientia & jussione debeat ordinatio provenire. Idem Princeps postea concessit Benedicto secundo petenti, ut absque mora post electionem fieret ordinatio Pontificis. Quod locum habuit in electione Joannis quinti. Sed successoris Cononis electio missa fuit ad Theodorum Exarchum, ut mos est, inquit Anastasius. Unde inferri potest, liberatos fuisse Romanos ab onere mittendi*

*di decreti Constantinopolim, sed obnoxios
fuisse Exarchorum examini, donec ipsi
tandem Exarchi defecere.*

LXXXII.

S. LEO II.

ANNO CHRISTI 682.

CONSTANTINI POGONATI

15.

LEO II. Pauli filius, Siculus, XVI.
Pag. an. Kal. Septembr. anno 682. ordi-
682. §. 3. natus est à tribus Episcopis, id est An-
& an. drea Ostiensi, Joanne Portuensi, & Pla-
663. §. 2. centino Veliterniensi, pro eo quod Alba-
Bar. an. nensis Ecclesia Episcopum minime habuit.
683. §. 1. (1) Fuit disertus, divinarum Scrip-
turarum peritus, Græcè & Latine
doctus: cumque ipse pauperratem
amaret, aliorum inopiam sollicitè
sublevabat. Sanctum sextum Conci-
lium, cujus acta Legati Romam de-
tulerant, prioribus quinque Oecu-
menicis Synodis dignè connumerari,
tanquam unà & equali Dei gratia con-
gregatum, decrevit, (2) atque de
Bar. an. Græco in Latinum transtulit. (3) Ejus
683. §. exemplum misit in Hispaniam, de-
16. Pag. que re ea ad Hispaniarum Episcopos
§. 8. Re-

Regemque Eruigium epistolas dedit. Utramque supposititiam putant aliqui, quod in utraque Honorius Pontifex cum Monothelitis anathemate percussus legatur. At ille non damnatur propter hæresim, sed propter negligentiam in hæresi extinguenda. (4) Leonis; opinor, Bar. an. hortatu Constantinus decrevit, ut 684. §. 1. defuncto (Ravennate) *Archi-Episcopo, qui electus fuerit, juxta antiquam consuetudinem in Civitatem Romanam veniret ordinandus.* (5) Anno 683. Pag. an. V. Nonas Jul. decessit, post menses 684. §. 2. decem, & dies septendecim, quam in Petri sede fuerat collocatus.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius Bibliothecarius in Vita Leonis II. pag. 143. cujus auctoritate refelluntur, qui putant, ante Leonem II. consuevisse Romanum Pontificem ab uno tantum Ostiensi Episcopo consecrari. Cum enim dicat Anastasius, ideo in locum Episcopi Albanensis subrogatum Veliterniensem, quod Albanensis Ecclesia Episcopo careret, id argumento est, moris antea fuisse, ut simul cum Ostiensi & Portuensi etiam Episcopus Albanensis Ordinationi Romani Pontificis ministraret. Quam sententiam confirmat Mabillonius cap. 18. Commentarii in Ordinem Romanum tom. 2. Musei Italici pag. 118. ac postea subjicit

jicit

jicit in hunc modum: *Certè ordinationes Episcoporum à tribus Episcopis, etiam ante Nicanum Concilium, Roma factas fuisse, colligimus ex facta Novati, qui accusos Romam tres Episcopos temulentos, horà decimà inclusos, adumbratà quadam & inani manuum impositione Episcopatum sibi iradere cœgit, scribente Cornelio Papa in epistola ad Fabianum Antiochenum apud Eusebium in l. 6. cap. 43. unico conventus quidem futurus, si unus ad consecrandum Romanum Anistitem non suffecisset.*

(2) Leo II. epist. ad Constantinum Imperatorem apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1116.

(3) Sigebertus de Scriptor. Eccles. cap. 59. Trithemius cap. 236. apud Fabricium in Bibliotheca Ecclesiastica, qui hanc subdit annotationem; *Ceterum Acta Sextæ Synodi à Leone II. ver/a esse Latine, incertum, quâ fide Trithemius affirmet.*

(4) Leo II. epist. ad Eruigium apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1252. *Honorius Romanus, qui immaculatam Apostolicam traditionis regulam, quam à prædecessoribus suis accepit, maculari consensit.* Vide annotat. 4. ad Honorium.

(5) Anastasius Bibliothecarius pag. 142.

S. BENEDICTUS II.

ANNO CHRISTI 684.

CONSTANTINI POGONATI

17.

BENEDICTUS II. Joannis filius, Bat. an:
 Romanus. Nondum Pontifex 684. §. 2.
 inauguratus epistolam scripsit ad Pe 3. 7.
 trum Notarium Regionarium, à Pag. §. 8.
 Leone II. missam in Hispaniam cum
 decretis Synodi sextæ, monens il-
 lum, ut datum sibi negotium confi-
 ceret, & ea, quæ à sexto Oecume-
 nico Concilio statuta fuerant, ab
 Hispaniæ Episcopis approbanda cu-
 raret. (1) Pontificatu VI. Kal. Jul.
 anno 684. initiatus accepit litteras
 Hispanorum datas è Concilio Tole-
 tano XIV. quibus significabant, se
 decreta Synodi sextæ recipere ac
 venerari. In his cum reperisset, tres Bar. an.
 in Christo affirmari inesse substantias, 685. §.
 subdividendo humanam in corpus & ani. 4. 7.
 mam; veritus, ne secundum numerum Pag. §. 5.
 substantiarum tres etiam statuerent in
 Domino voluntates, divinam, rationa-
 lem, & sensualem, ne quid novi vel in
 verbis

verbis assereretur, citò occurrendum paravit. Rursum verò cùm in eisdem litteris offendisset vocem hanc: *Voluntas genuit voluntatem, sicut & sapientia sapientiam*, hoc similiter, ne eodem modo duæ dici à Catholicis voluntates ab aliquo vel suspicari posset, elucidatione indigere significavit. (2) Idem tanto in honore atque existimatione à Constantino Pogonato habitus est, ut ei, tanquam Parenti, filios suos Justinianum & Heraclium enixè commendaret, (3) decedensque de jure confirmandi electionem Pontificis permetteret eum consecrari sine ullo Imperatoris aut Exarchi consensu, (4) Mortuus est anno 685. Nonis Maji, mense decimo & die duodecimo post initum Pontificatum.

ANNOTATIONES.

(1) Ex inscriptione memoratæ epistolæ, quæ talis est apud Lab. tom. 6. Conc. pag. 1278. *Benedictus Presbyter & in Dei nomine Electus sanctæ Sedis Apostolicæ, Petro Notario Regionario*, intelligi potest, vel in ipsius Benedicti II. electione, vel paulò ante defuisse morem illum, de quo dictum est annotat. I. ad Joannem IV. mirum tam Apostolicâ Sede vacante, quàm
Pon

Pontifice absente, regimen Ecclesiæ fuisse penes Archipresbyterum, Archidiaconum, & Primicerium Notariorum. Viri enim illi tres duntaxat epistolis vacante Sede Pontificiâ scriptis præponebant nomen suum, nec electi Pontificis nomen adjiciebatur, nisi esset ex eorum numero. Cum igitur in hac epistola solus *Benedictus Electus* inscriptus sit, id est, argumento, Ecclesiæ regimen fuisse penes ipsum, licet nondum initiatum, ideoque aut exolevisse, aut abrogatum fuisse veterem morem. Vide annotat. 5. ad Nicolaum II.

(2) Baronius ad an. 685. §. 7.

Rodericus Toletanus Archi-Episcopus parum in Romanum Pontificem æquus fuit, scribens, apud Baronium ad an. 685. §. 5. Hispanorum Episcoporum epistolam seu Librum de tribus substantiis, *minus caute tractando Benedictum Papam indixisse reprobandum*. Non enim prolatis in eo libro sententias Benedictus reprobavit, sed explanari voluit ad tollendam ambiguitatem. Quod biennio post in Concilio Toletano XV. obedienter factum est.

(3) Baronius ad an. 684. §. 7. *Anastasius narrat his verbis*: Hic, *Benedictus scilicet*, unâ cum Clero & exercitu suscepit mallones capillorum dominorum Justiniani & Heraclii, filiorum clementissimi Principis, simul & ejus jussionem, per quam significabat eosdem capillos direxisse. *Hac Anastasius per mallones cirros intelligens*

ligens capillorum : μάκας enim Græce idem quod Latine vellus. Quid autem hoc significaretur symbolo, ex Pauli Dionisi loco possumus intelligere qui hoc ait : Circa hæc tempora Carolus Princeps Francorum Pippinum filium suum ad Luitprandum direxit, ut ejus juxta morem capillum susciperet. Qui ejus casariam inducens, ei pater effectus est, multisque editatum regis muneribus genitori remisit. Hæc ipse, ex quibus eam his temporibus videas consuetudinem viguisse, ut per ejusmodi exhibitionem capillorum quilibet alicui offerretur in filium, & qui eos acciperet, patris nomen consequeretur. Sic igitur pius Imperator voluit, ut filii suscirent, se Romanum Pontificem peculiarem habere parentem, cujus monitis impensius parere deberent, eundemque ut patrem diligere, ac revereri.

(4) Itaque sanctio Constantini IV. non fuit circa potestatem Papæ, ut Luitprandus putavit, sed circa electionem tantum : Bellarminus lib. 2. de Rom. Pont. cap. 17. Vide Thomassinum de vet. & novæ Ecclesiæ disciplina part. 2. lib. 2. cap. 16. §. 10. & anothat. 2. ad S. Agathinonem.

LXXXIV.

JOANNES V.

ANNO CHRISTI 685.

JUSTINIANI II. IMPERATOR.

I.

JOANNES V. natione Syrus, Pa- Bar. an.
 tria Antiochenus, Cyriaci filius, 685. §.
 & Agathonis ad Synodum Oecume- 10. Pag.
 nicam sextam Legatus. Unde col- §. 7.
 ligas, nec pietatem, nec prudentiam,
 nec eruditionem ei defuisse. *Hic post*
multorum Pontificum tempora, vel an-
norum juxta priscam consuetudinem &
generalitate in Ecclesia Salvatoris, quæ
appellatur Constantiniana, electus est, &
X. Kal. Augusti anno 685. Pontifex
consecratus à tribus Episcopis Ostiensi,
Portuensi, Veliterniensi, sicut prædecessor
eius Leo Papa. (1) Ex his apparet,
Albanensem Ecclesiam Episcopo ad-
huc caruisse. Nullam rem gessit ma- Bar. an.
gnam memoratu Pontificatus tem- 686. §. 1.
pore, quod intra annum unum & dies Pag. §. 2.
novem exactum est. Diutino enim mor-
bo laboravit, & Kal. Augusti anno
686. diem obiit supremum.

Z

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius, in vita hujus Pontificis pag. 145.

Binius apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1286. *Joannes V. primus inexpectatè Constantinopolitani Imperatoris auctoritate, in Romanum Pontificem consecratus est.*

LXXXV.

CONON.

ANNO CHRISTI 686.

JUSTINIANI II. IMPERATOR.

2.

Bar. an. 686. §. 2. **N**ovi Pontificis electionem contentio distulit. Clerus enim Petro Archi-Presbytero suffragabatur: Judices verò, & Principes exercitus Theodoro Presbytero. Cum diu certatum necquicquam esset, pacis studio Clericorum oculi coniecti in Cononem, virum moribus, eruditione, & ætate jam exactâ verendum. Ad hunc, concordibus totius Cleri suffragiis Pontificem creatum, etiam adversariæ factionis duces paucis post diebus haud gravatè acclinarunt.

nârunt, & legatos utrique de com-
muni consilio ad Theodorum Exar-
chum, *ut mos est, direxerunt.* (1) Conon i-
gitur genere Thrax, in Sicilia educatus,
& Romanæ Ecclesiæ Presbyter, an-
no 686. XII. Kal. Novembris sum-
mo Sacerdotio præfectus est. (2) Bar. an.
Cui cùm *mensēs undecim* adversâ con- 687. §. 1.
suetudine præfuisse, anno Pag. §. 2.
insequente XI. Kal. Octobris mortem
oppetiit.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius in vita hujus Pontificis
pag. 147.

Thomassinus de vet. & nova Ecclesiæ
disciplina part. 3. l. 2. cap. 16. §. 10. Non
ait, *ut mos erat, tunc enim tantum cæ-
pta, vel innovata ea est consuetudo, ut
non crearetur Pontifex absque Exarchi
consensu, dum scilicet per militares co-
pias ipse faceret, ut non alius, quàm qui
sibi cordi esset, Romanus Pontifex crea-
retur; ex quo & illud obortum est ma-
lum, ut ambientes Pontificatum per Ex-
archi ministerium illum consequi cona-
rentur, sive muneribus, sive aliis officiis
bominem demerentes. Factum est, ut
Clero Romano in contrarium annitente,*
Z 2 *sæpè*

ſæpè Schismata conflarentur, prout hic contigiffe vidimus, & in ejus ſucceſſoris electione. Baronius ad an. 686. §. 3. Vide annotat. 1. ad Agathonem.

(2) Mabillonius Comment. in Ordinem Romanum cap. 18. tom. 2. Muſei Italici pag. 116. *In Cononis creatione hæc Anſtaſius commemorat, Cononem ſacerdotes & Clerus unanimiter apud Lateranum elegerunt. Mox omnes judices una cum primatibus exercitus ad ejus ſalutationem venientes, in ejus laudes acclamaverunt. Videns exercitus unanimiſſimam Cleri & populi, electioni factæ conſenſerunt, atque in ejus decreto cum eiſdem ſubſcripſerunt. Deum iidem una cum Clero & populo Miſſos ſuos ad Exarchum, ut mos eſt, direxerunt. Electio itaque primò fiebat per Clerum: deinde ſalutatio & acclamatio per Judices & Primates. Sequebatur conſenſus exercitus: omnium denique ſubſcriptio in Decreto, quod ad Exarchum, & ad Imperatorem mittebatur.*

Quenam fuerit novo Pontifici facta ſalutatio, ſignantiùs explicat idem Auctor, ubi de Valentini electione agit in Palatio Lateranenſi facta, Electus condignis gloriæ laudibus & honoris amplitudine ad Lateranenſe Patriarchium deductus memoratur, & in Pontificali poſitus throno, ejusque pedes omnis Romanorum Senatus

natus osculatus est: quod etiam in Leone IV. servatum juxta morem antiquum. Id verò salutationis nomine appellat Anastasius. Vide Pagium ad an. 686. §. 4.

LXXXVI.

S. SERGIUS I.

ANNO CHRISTI 687.

JUSTINIANI II. IMPERAT.

3.

SERGIUM Tiberii filium Antio-
 schenum, Panormi in Sicilia edu-
 catum, S. R. E. Presbyterum Cleri
 pars major, & Judicum ac exerci-
 tūs principes Catholicæ Ecclesiæ ad-
 ministrandæ præfecerunt. Hæc ra-
 tione diremptum est certamen de
 Pontificatu ortum inter Theodorum
 Archipresbyterum & Paschalem Ar-
 chidiaconum, quibus eodem tem-
 pore Sacerdotium summum defere-
 bat populus distractus in factiones
 duas: Sergius itaque anno 687.
 XVIII. Kal. Januar. Pontifex inau-
 guratus est. Hic factam ab Episco-
 pis Hispaniarum in Concilio Tole-

Bar. an.
 687. §. 2.
 4. 6.
 Pag. §. 3.

Bar. an.
 688. §. 5.

Z 3

tano

tano XV. expositionem earum sententiarum, quas Benedictus II. iusserat clariùs explanari, per legatos missam ad se comprobavit. Contra verò nullis Justiniani precibus, nullis minis perduci potuit, ut Canonibus Synodi Constantinopolitanae in Trullo celebratae præberet assensum suum. (1) Quare elatus irâ Cæsar, misso Zachariâ Protospatario suo (2) (Pontificem) iussit Constantinopolim deportari. Sed militia Ravennæ vicinarumque partium iussa Principis nefanda contemnens, eundem Zachariam cum contumeliis ab Urbe Roma & injuriis pepulit. (3) Ejusdem Pontificis consilio & prudentiâ factum, ut Aquilejensis Ecclesia, jamdiu ab Romana, aliisque omnibus, quæ Triâ Capitula damnaverant, dissociata, in pristinam cum iisdem communionem rediret, atque ita demum schisma Istoricum extingueretur. (4) Fuit etiam rebus divinis regendis intentus: Namque statuit, ut tempore confractionis Dominici corporis Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis, à Clero & populo decantaretur. (5) Instituit præterea, ut supplicationes

An. 692.
§. 34. 35.
Pag. 6.
15.

Bar. an.
698. §.
14.

An. 701.
§. 1. 7.
Pag. §. 1.

tiones seu *Litaniæ* quot annis haberentur diebus *Annuntiationis*, *Nativitatis*, & *Dormitionis sanctæ Dei Genitricis*, semperque *Virginis Mariæ*, ac *Sancti Simeonis*, quam *Hypapantem* Græci appellant. (6) Cùm annos tredecim, menses octo, dies tres & viginti Pontifex fuisset, decessit anno 701. VII. Idus Septembris. Huic in Martyrologio Romano V. Idus ejusdem Mensis, quo die corpus ejus sepulturæ mandatum est, habetur honos.

ANNOTATIONES.

(1) Synodus hæc appellatur πενθῆκτῃ, Synodus *Quinifexta*, quod auctore Justiniano II. *Quinifexta*. cui *Rhinotmeto* cognomen nares præcisæ fecerunt, indicta sit ad supplendas quintam & sextam Synodos Oecumenicas, quæ nullos canones ediderant ad Ecclesiasticam disciplinam stabiliendam, & mores regendos. *Erratica* vocatur à Beda in libro de sex ætatibus mundi pag. 116. Dicitur etiam *Trullana*, quod in *Trullo* magni Palatii, eodem videlicet loco, ubi Sexta Oecumenica, habita sit. Celebrata autem est anno 691. vel insequente. Numerus Episcoporum, qui interfuerunt, varius est. Alibi 240. alibi 217. alibi 211. invenio. Nec de Præside satis constat. Sunt, qui Calli-
Z 4
nicum

nicum Pauli Constantinopolitani Patriarchæ
 successorem; nec desunt, qui Paulum ipsum
 Concilio præfuisse scribant. Paulus sane
 canonibus subscripsit, ut antiquorum Codi-
 cum testimonio ostendit Matthæus Blastares
 in Nomocanonis præfatione. Legati Sedis
 Apostolicæ, quos huic Concilio interfuisse,
 ac *deceptos subscripsisse*, narrat Anastasius
 pap. 151. fuerunt *Apocrisarii* seu *Re-
 sponsales*, apud Imperatorem negotia uni-
 versalis Ecclesiæ, tum ad Fidem, tum ad
 Disciplinam pertinentia, procurare soliti,
 quibus Romani Pontifices liberum de re ali-
 qua decernendi arbitrium non permittebant.
 Neque enim Legati ab Sergio cum liberis
 mandatis ad hoc Concilium missi, ut à Ba-
 ronio ad an. 692. §. 10. & Petro de Marca
 lib. 5. De Concordia cap. 18. ostensum est
 contra Balsamonem, qui contendit, con-
 ventum istum *Trullanum* habere auctori-
 tatem Synodi Oecumenicæ, quod instructus
 fuerit Legatis Sedis Apostolicæ. Quod etiam
 si verum esset, id tamen nihil momenti fa-
 ceret. *Nisi enim*, ut addit Baronius §. 13.
*quæ in Synodis à Legatis sunt gesta, ea con-
 firmantur à Romano Pontifice, subscrip-
 tionèque roborentur, nullius esse roboris
 convincuntur.* Hinc centum & duo ca-
 nones ab hac Synodo conditi, qui ab Ro-
 mano Pontifice approbati non sunt, vim
 omnino nullam à Synodo habent, quamvis
 omnes ferè pertineant ad revocandos vete-
 res ac probos mores. Gregorius II. & Hadria-
 nus I. & Septima Oecumenica Synodus ali-
 quos

quos ex his canonibus usurpârunt, seu quia
 Gæcos, contra quos agebant, telis suis
 configere voluerunt, seu quia *Quidquid*
verum à quocunque dicitur, à Spiritu
Sancto dicitur, ut ait S. Ambrosius, seu
 alius Auctor Commentarii in Epist. 1. ad
 Cor. cap. 12. Vide Baronium ad an. 692.
 §. 15. usque ad 34.

(2) Cedrenus in Compendio Historiarum
 pag. 134. edit Venetæ: *Spatarius est cor-*
poris custos. Protospatarius est primus ac
princeps Spatariorum.

(3) Paulus Diaconus de gestis Longobar-
 dorum lib. 6. cap. 11. tom. 1. scriptor. Rer.
 Italic. pag. 414.

Ciaconius in vita hujus Pontificis: Hæc
 prima vis Italicae gentis pro Pontificibus
 Romanis adversus impotentem Caesarum
 dominationem fuit.

(4) Beda in libro de sex ætatibus mundi
 pag. 116. *Synodus Aquilejæ facta ob im-*
peritiam Fidei, quintum universale Con-
cilium suscipere diffidit, donec salutaribus
beati Papæ Sergii monitis instructa,
& ipsa huic cæteris Christi Ecclesiis an-
nuere consentit. Eadem habet Paulus Dia-
 conus lib. 6. De gestis Longobardorum cap.
 14. eadem fere Anastasius in vita Sergii
 pag. 154. Vide Norisium in disserat. De
 Synodo quinta cap. 9 §. 6. & Pagium ad
 an. 698. §. 13. & 14. ubi ita concludit:
Sub Sergio finem accepit controversia il-
la sedente Vigilio Papâ, exorta.

Z §

Ana-

(5) Anastasius Bibliothecarius in Vita huius Pontificis pag. 194.

Walafridus Strabo De Reb. Eccl. cap. 21. Bibl. Patr. tom. 15. pag. 193. *Agnus Dei in confractioe Corporis Domini à Clero & populo decantari Sergius constituit, ut dum præparatur ad dispensandum corpus Dominicum, rogent accepturi, quatenus ille, qui pro eis oblatus est innocens, faciat eos salubriter pignora salutis æternæ percipere.*

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 16. §. 5.

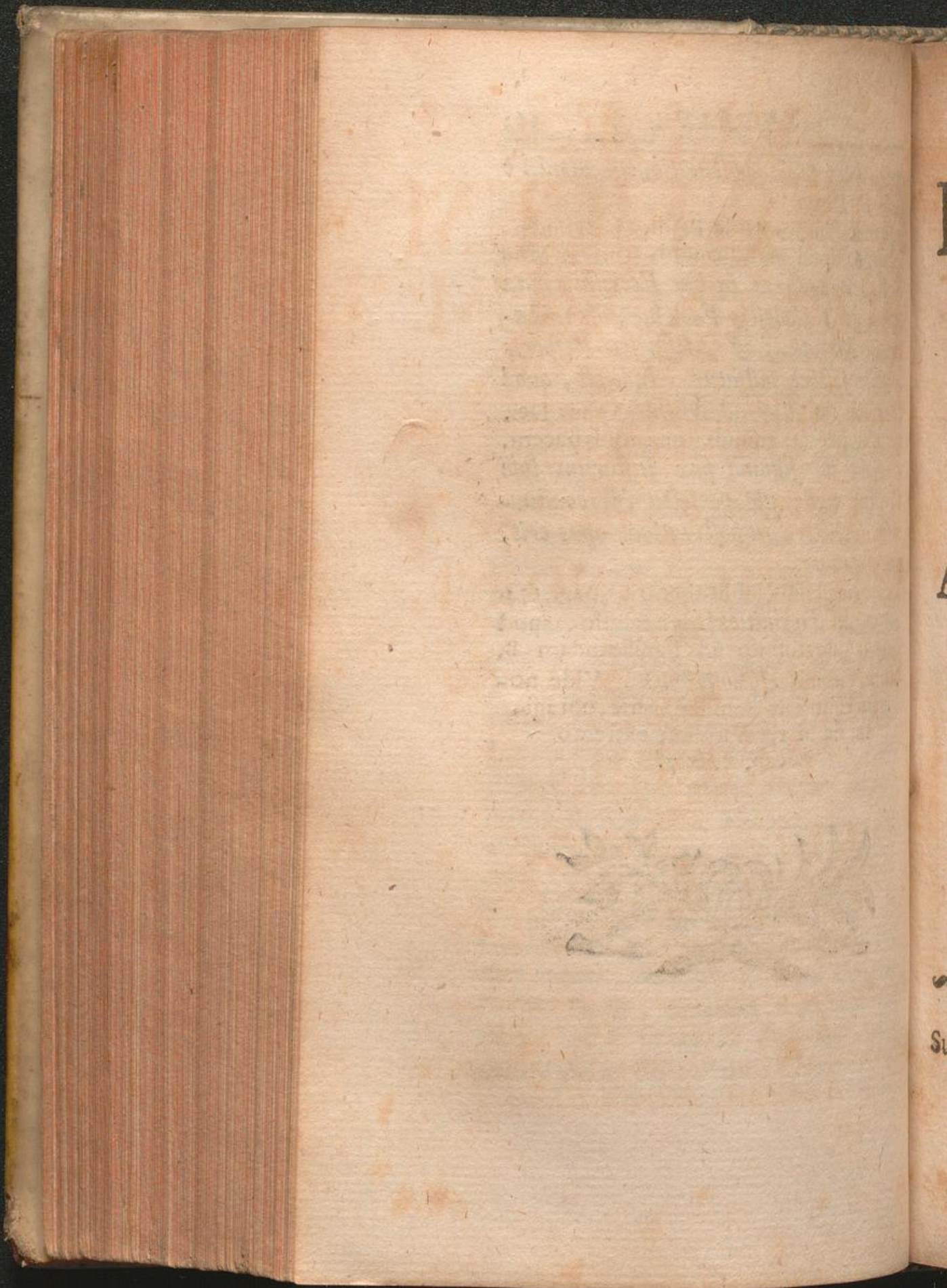
Sergius quidem instituit ter dici Miserere nobis, sed multis postea ingruentibus Ecclesiæ adversitatibus, ut ait Innocentius lib. 6. de mysteriis Missæ cap. 6. sive ad tollendum schisma, ut alii scribunt, statutum fuit, ut in tertio diceretur, Dona nobis pacem, quiritus ubique receptus est, exceptâ Basilicâ Lateranensi, in qua adhuc servatur antiqua forma dicendi ter: Miserere nobis. In antiquis Missalibus ante annum millesimum scriptis, hæc oratio tertio reperitur cum clausula: Miserere nobis, ex quo apparet prædictam mutationem post eum annum contigisse. A quo Pontifice statuta fuerit, nusquam memini me legisse. At si verax est Robertus Abbas Montensis in Supplemento Chronici Sigberti

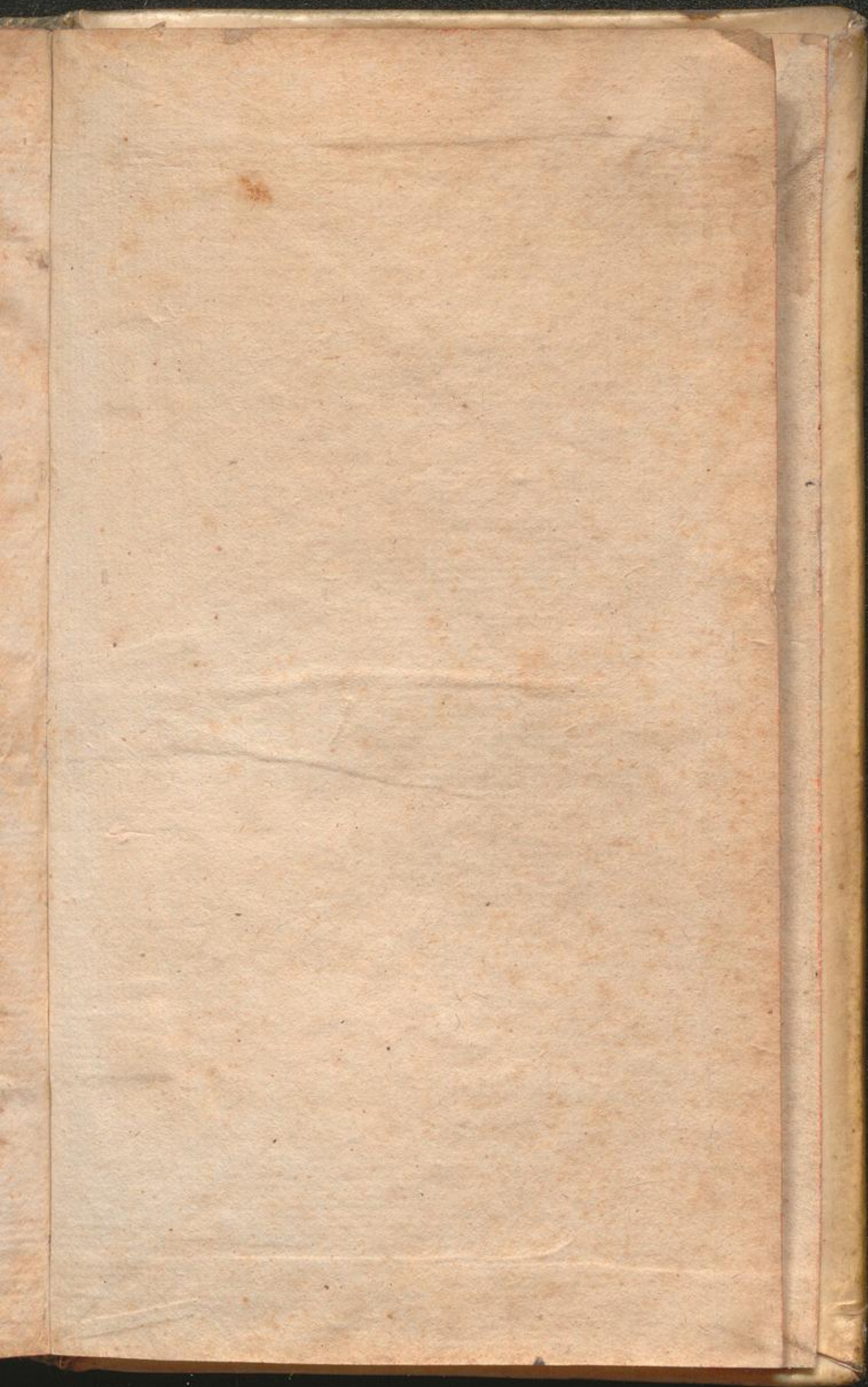
berti, hanc pacis postulationem attulit è Celo B. Virgo.

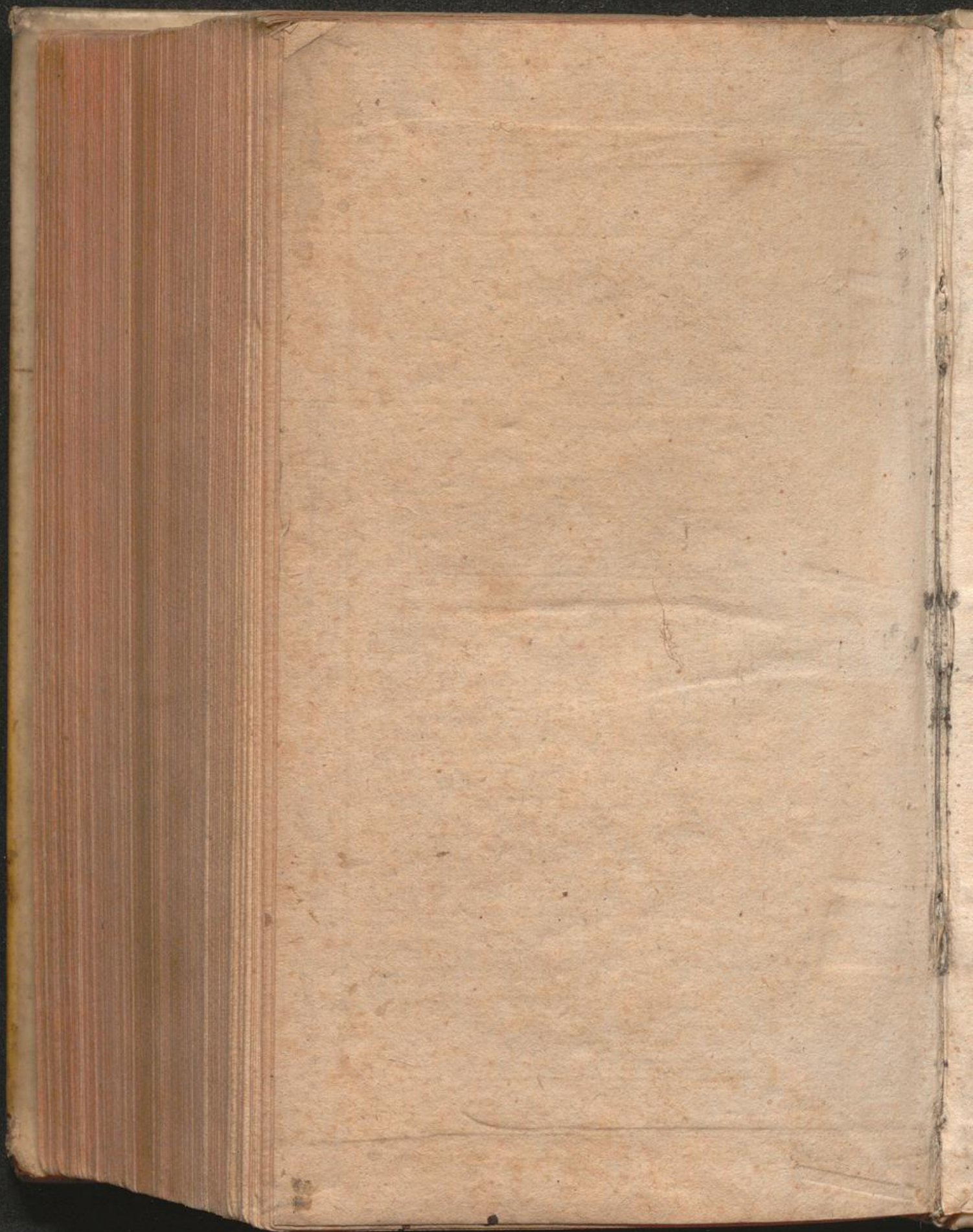
Joannes Diaconus de Basilica Lateranen-
si cap. 6. apud Mabillonium tom. 2. Mu-
sei Italici pag. 566. In hac Ecclesia, quia
typum gerit Cælestis Ecclesiæ, die nocti-
que in Matutinis & Missa seu Vesperis
quotidie festivè pulsatur. Inde est, quod
in ea non cantatur ad Missas Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem,
quoniam ibi summa pax justorum ipse
Christus erit, ubi perfecta & consum-
mata in electis, nec postulatione opus erit,
nec augmento.

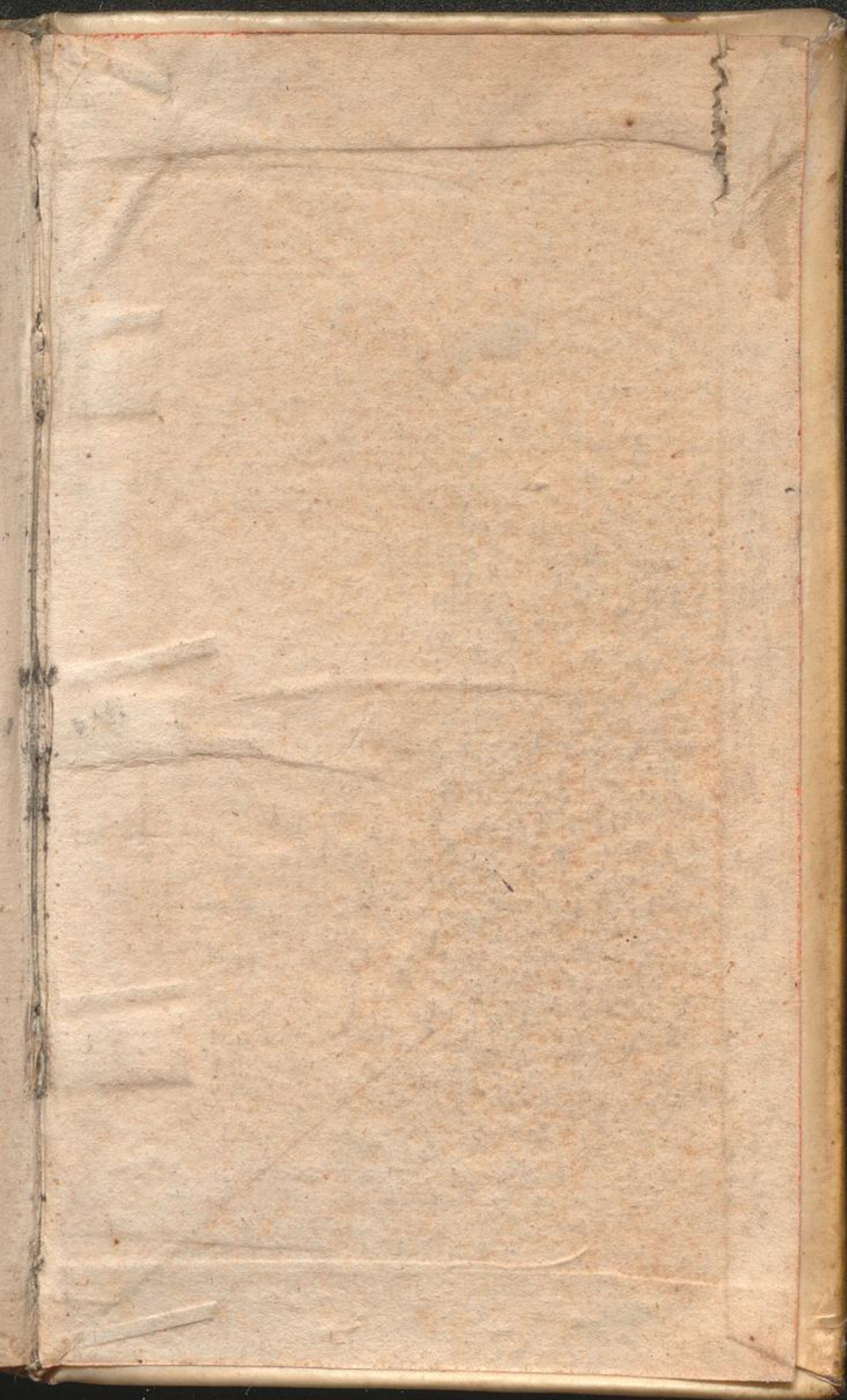
(6) Anastasius Bibliothecarius pag. 154.
qui utitur *Dormitionis* vocabulo, apud
Græcos usitatissimo ad significandam B.
Mariæ Virginis *Assumptionem*. Vide no-
stram Historiam Familiæ Sacræ, ubi agi-
tur de Maria Virgine, extremo
cap. 5. & 7.

SANDING

De vitiis
Pontificum.

Th

5147